

Connecter Protéger Coopérer Depuis 1893
Connecting Protecting Cooperating Since 1893

**PRAKTISCH HANDBOEK OVER DE WERKING
VAN HET VERDRAG VAN 'S-GRAVENHAGE
VAN 19 OKTOBER 1996 INZAKE DE BEVOEGDHEID,
HET TOEPASSELIJK RECHT, DE ERKENNING,
DE TENUITVOERLEGGING EN DE SAMENWERKING OP
HET GEBIED VAN OUDERLIJKE
VERANTWOORDELIJKHEID EN MAATREGELEN TER
BESCHERMING VAN KINDEREN**

DS-02-18-940-NL-N

**PRAKTISCH HANDBOEK OVER DE WERKING VAN HET VERDRAG VAN 'S-
GRAVENHAGE
VAN 19 OKTOBER 1996 INZAKE DE BEVOEGDHEID, HET TOEPASSELIJK RECHT,
DE ERKENNING, DE TENUITVOERLEGGING EN DE SAMENWERKING OP HET
GEBIED VAN OUDERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID EN MAATREGELEN TER
BESCHERMING VAN KINDEREN**

Gepubliceerd door de
Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht
Permanent Bureau
Churchillplein 6b
2517 JW Den Haag
Nederland

Telefoon: +31 70 363 3303
Faxnummer: +31 70 360 4867
E-mail: secretariat@hcch.net
Website: www.hcch.net

© Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht 2018

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze publicatie mag worden gereproduceerd, opgeslagen in een terugzoeksysteem of in enige vorm of op enige wijze, met inbegrip van fotokopie en registratie, worden doorgegeven zonder schriftelijke toestemming van de houder van het auteursrecht.

De opmaak, de vertaling (met uitzondering van de Engelse, Franse en Spaanse vertaling) en de verspreiding van het "Praktisch handboek over de werking van het Verdrag van 1996 inzake de bescherming van kinderen" in alle officiële talen van de Europese Unie zijn mogelijk gemaakt dankzij de genereuze steun van de Europese Commissie/DG Justitie.

De officiële versie van deze publicatie in het Engels en het Frans is beschikbaar op de website van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht (< www.hcch.net >). Vertalingen van deze publicatie in andere talen (met uitzondering van het Spaans) zijn niet beoordeeld door het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht.

ISBN 978-92-79-90807-1

Gedrukt in België

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	9
2.	DOELSTELLINGEN VAN HET VERDRAG VAN 1996	17
	A. De preambule tot het Verdrag van 1996	19
	B. Specifieke doelstellingen van het Verdrag van 1996	19
3.	TOEPASSINGSGEBIED	21
	A. In welke staten en vanaf welke datum is het Verdrag van 1996 van toepassing?	23
	B. Op welke kinderen is het Verdrag van 1996 van toepassing?	27
	C. Waarop heeft het Verdrag van 1996 betrekking?	28
	a) De toekenning, de uitoefening, de beëindiging of de beperking van ouderlijke verantwoordelijkheid, alsmede de overdracht ervan	28
	b) Gezagsrechten, met inbegrip van rechten betreffende de zorg voor de persoon van het kind, en in het bijzonder het recht om zijn verblijfplaats te bepalen, alsmede het omgangsrecht met inbegrip van het recht het kind voor een beperkte tijdsduur mee te nemen naar een andere plaats dan zijn gewone verblijfplaats	30
	c) Voogdij, curatele en overeenkomstige rechtsinstituten	30
	d) De aanwijzing en de taken van enige persoon of lichaam, belast met de zorg voor de persoon of het vermogen van het kind, of die/dat het kind vertegenwoordigt of bijstaat	31
	e) De plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala of een overeenkomstig rechtsinstituut	31
	f) Het toezicht door een overheidslichaam op de verzorging van een kind door een persoon die met de zorg voor dat kind belast is	32
	g) Het beheer, de instandhouding of de beschikking over het vermogen van het kind	32
	D. Waarop heeft het Verdrag van 1996 geen betrekking?	32
	a) De vaststelling of de ontkenning van familierechtelijke betrekkingen	33
	b) Beslissingen inzake adoptie, voorbereidende maatregelen voor adoptie of de nietigverklaring of herroeping van adoptie	34
	c) De geslachtsnaam en de voornamen van het kind	34
	d) Handlichting	34
	e) Onderhoudsverplichtingen	34
	f) Trusts en erfopvolging	34
	g) Sociale zekerheid	35
	h) Overheidsmaatregelen van algemene aard op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg	35
	i) Maatregelen genomen op grond van strafbare feiten begaan door kinderen	35
	j) Beslissingen inzake het recht op asiel en inzake toelating	36

4.	BEVOEGDHEID OM BESCHERMENDE MAATREGELEN TE NEMEN.....	37
A.	Wanneer zijn de autoriteiten van een verdragsluitende staat bevoegd om beschermende maatregelen te nemen?	39
B.	De algemene regel: de autoriteiten van de verdragsluitende staat van de gewone verblijfplaats van het kind.....	40
a)	De betekenis van "gewone verblijfplaats".....	41
b)	Wat gebeurt er wanneer de "gewone verblijfplaats" van een kind verandert?	41
C.	Uitzonderingen op de algemene regel.....	42
a)	Vluchtelingenkinderen en kinderen die naar een ander land zijn verplaatst	42
b)	Kinderen wier gewone verblijfplaats niet kan worden vastgesteld.....	43
c)	Bevoegdheid in het geval internationale ontvoering van kinderen.....	43
d)	Bevoegdheid in het geval van een lopende echtscheiding of scheiding van tafel en bed van de ouders van het kind	49
D.	Wat gebeurt er indien de autoriteiten van twee of meer verdragsluitende staten bevoegd zijn?	51
5.	OVERDRACHT VAN BEVOEGDHEID	55
A.	Wanneer kan de bevoegdheid om beschermende maatregelen te nemen worden overgedragen?	57
B.	Onder welke voorwaarden kan de bevoegdheid worden overgedragen?.....	58
C.	De overdrachtsprocedure	60
D.	Bepaalde praktische aspecten van een overdracht	62
a)	Hoe kan een autoriteit die een overdracht wenst, te weten komen aan welke bevoegde autoriteit in de andere verdragsluitende staat zij haar verzoek moet richten?.....	63
b)	Hoe moeten de autoriteiten met elkaar communiceren?.....	64
c)	Andere aspecten met betrekking tot overdracht waarvoor overleg tussen autoriteiten nuttig kan zijn.....	64
6.	BESCHERMENDE MAATREGELEN IN SPOEDEISENDE GEVALLEN	67
A.	Het nemen van noodzakelijke beschermende maatregelen in spoedeisende gevallen.....	69
a)	Wanneer is een geval "spoedeisend"?.....	69
b)	Wat zijn "noodzakelijke" beschermende maatregelen?.....	70
c)	Wat is de looptijd van de op grond van artikel 11 genomen beschermende maatregelen?.....	71
d)	Welke andere stappen moet een verdragsluitende staat die op grond van artikel 11 maatregelen heeft genomen, ondernemen om te verzekeren dat het kind beschermd blijft?.....	72
B.	Kunnen de beschermende maatregelen die op grond van artikel 11 zijn genomen op grond van het Verdrag van 1996 worden erkend en ten uitvoer worden gelegd?	72
7.	VOORLOPIGE MAATREGELEN	77
A.	In welke gevallen kunnen er voorlopige maatregelen worden genomen?	79
a)	Wat zijn "voorlopige" maatregelen?.....	80
b)	Wat is de looptijd van de op grond van artikel 12 genomen voorlopige maatregelen?.....	81

c)	Welke andere stappen kan een verdragsluitende staat die op grond van artikel 12 voorlopige maatregelen heeft genomen, ondernemen om te verzekeren dat het kind beschermd blijft?	81
B.	Kunnen voorlopige maatregelen die op grond van artikel 12 zijn genomen op grond van het Verdrag van 1996 worden erkend en ten uitvoer gelegd?	82
8.	VOORTZETTING VAN DE GENOMEN MAATREGELEN	83
A.	Blijven beschermende maatregelen van kracht indien een verandering in de omstandigheden de grond waarop de bevoegdheid was gebaseerd, heeft weggenomen?	85
B.	Wat wordt er verstaan onder een "verandering in de omstandigheden" in artikel 14?	85
9.	RECHT DAT VAN TOEPASSING IS OP BESCHERMENDE MAATREGELEN	89
A.	Recht dat van toepassing is op beschermende maatregelen die worden genomen door een rechterlijke of administratieve autoriteit	91
a)	Welk recht wordt toegepast door de autoriteiten van een verdragsluitende staat die maatregelen nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind?	91
b)	Wanneer de gewone verblijfplaats van het kind wordt verplaatst van de ene verdragsluitende staat naar een andere, welk recht beheerst de "wijze van uitvoering" van een beschermende maatregel in de staat waar het kind zijn nieuwe gewone verblijfplaats heeft, indien de maatregel was genomen in de staat van de vorige gewone verblijfplaats van het kind?	92
B.	Toepasselijk recht op de ouderlijke verantwoordelijkheid zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit	94
a)	Welk recht is van toepassing op het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit?	94
b)	Wat gebeurt er met het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid wanneer de gewone verblijfplaats van een kind wordt verplaatst?	96
c)	Welk recht is van toepassing op de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid?	97
d)	De wijziging of beëindiging van de ouderlijke verantwoordelijkheid door beschermende maatregelen van rechterlijke of administratieve autoriteiten	97
C.	Bescherming van derden	98
D.	Algemene bepalingen betreffende het toepasselijke recht	99
a)	Zijn de regels betreffende het toepasselijke recht ook van toepassing indien het aangewezen recht niet dat van een verdragsluitende staat is?	99
b)	Is een verwijzing naar het recht van een andere staat een verwijzing naar de regels van het internationaal privaatrecht van die andere staat?	99
c)	Zijn er omstandigheden waarin het op grond van de regels van het Verdrag van 1996 aangewezen recht niet hoeft te worden toegepast?	100

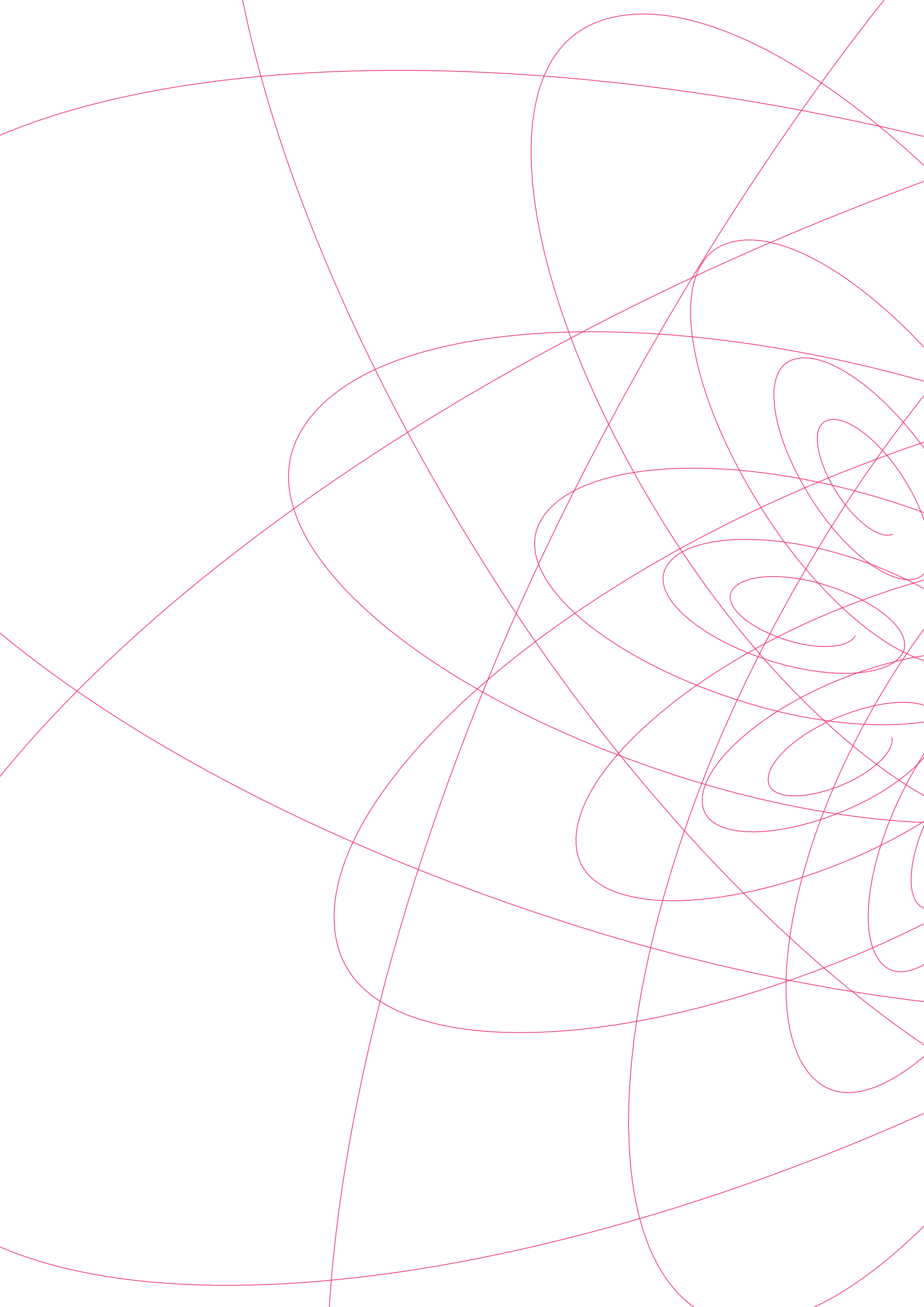
10. ERKENNING EN TENUITVOERLEGGING VAN EEN BESCHERMENDE MAATREGEL	101
A. Wanneer wordt een in een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregel erkend in een andere verdragsluitende staat?	103
B. Wanneer kan een in een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregel worden geweigerd in een andere verdragsluitende staat?	104
a) De maatregel is genomen door een autoriteit van een verdragsluitende staat wier bevoegdheid niet was gebaseerd op een van de in artikelen 5 tot en met 14 van het Verdrag van 1996 bedoelde gronden	105
b) De maatregel is, behoudens een spoedeisend geval, genomen in het kader van een rechterlijke of administratieve procedure zonder dat het kind in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord, zulks met schending van fundamentele beginselen van de aangezochte staat	105
c) De maatregel is genomen, behoudens in een spoedeisend geval, zonder dat een persoon die beweert dat de maatregel inbreuk maakt op zijn of haar ouderlijke verantwoordelijkheid, in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord.....	105
d) De maatregel is, gelet op het belang van het kind, kennelijk in strijd is met de openbare orde van de aangezochte staat	106
e) De maatregel is onverenigbaar met een maatregel die naderhand is genomen in de niet-verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, en deze latere maatregel voldoet aan de vereisten voor erkenning in de aangezochte verdragsluitende staat	106
f) De in artikel 33 bedoelde procedure is niet in acht genomen	106
C. Hoe kan een persoon zich ervan vergewissen dat een beslissing in een andere verdragsluitende staat wordt erkend? ("Voorafgaande erkenning")	109
D. Wanneer wordt een in een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregel ten uitvoer gelegd in een andere verdragsluitende staat?	110
11. CENTRALE AUTORITEITEN EN SAMENWERKING	113
A. De rol van een centrale autoriteit op grond van het Verdrag van 1996.....	115
B. De aanwijzing en oprichting van een centrale autoriteit.....	116
C. Welke bijstand moet een centrale autoriteit verstrekken?.....	118
D. Situaties waarin autoriteiten verplicht moeten samenwerken /communiceren	120
a) Wanneer een autoriteit overweegt een kind in het buitenland te plaatsen.....	120
b) Informatieverstrekking indien een kind is blootgesteld aan een ernstig gevaar en zijn verblijfplaats/aanwezigheid wijzigt.....	121
E. Specifieke gevallen van samenwerking	124
a) Een andere verdragsluitende staat verzoeken om een rapport uit te brengen over de situatie van een kind of om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van een kind	124

b)	Om informatie verzoeken die van belang is voor de bescherming van een kind wanneer een beschermende maatregel wordt overwogen	125
c)	Verzoeken om bijstand bij de uitvoering van beschermende maatregelen in andere staten	126
d)	Bijstand verzoeken of verlenen in internationale omgangs-/ contactzaken	127
e)	Verstrekken van documentatie betreffende de bevoegdheden van een persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft of aan wie de bescherming van het kind is toevertrouwd	127
F.	De verzending van persoonlijke gegevens en informatie door autoriteiten.....	130
G.	De kosten van centrale autoriteiten / overheidsinstanties	130
12.	VERBAND TUSSEN HET VERDRAG VAN 1996 EN ANDERE INSTRUMENTEN.....	133
A.	Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van het Haagse Verdrag van 12 juni 1902 tot regeling der voogdij van minderjarigen?	135
B.	Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van het Verdrag van 's-Gravenhage van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen?	135
C.	Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van het Haagse Verdrag van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen?.....	136
D.	Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van andere regelingen?	136
13.	SPECIALE ONDERWERPEN	139
A.	Internationale ontvoering van kinderen	141
a)	Wat is de rol van het Verdrag van 1996 in situaties waarin het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 van toepassing is op de ontvoering van het kind?.....	142
b)	Wat is de rol van het Verdrag van 1996 in situaties waarin het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 niet van toepassing is op de ontvoering van het kind?	146
B.	Omgang / contact.....	147
a)	Wat zijn "omgangsrechten"?	147
b)	Administratieve samenwerking in internationale omgangs-/ contactzaken	148
c)	Voorafgaande erkenning	149
d)	Internationale verhuizing	150
e)	Internationale omgang/contact in gevallen waarin het Verdrag van 1980 en het Verdrag van 1996 van toepassing zijn	152
C.	Plaatsing in een pleeggezin of instelling of zorg door middel van kafala in een andere verdragsluitende staat	152
D.	Adoptie	158

E.	Bemiddeling, verzoening en overeenkomstige methoden van minnelijke regelingen	159
a)	De bevordering van minnelijke schikkingen met betrekking tot de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind, in de omstandigheden waarin het Verdrag van 1996 van toepassing is	159
b)	Bemiddeling in het geval van internationale ontvoering van kinderen	160
c)	Betrokkenheid van kinderen in de bemiddelingsprocedure	163
F.	Speciale categorieën van kinderen	163
a)	Vluchtelingenkinderen, kinderen die naar een ander land zijn verplaatst of kinderen zonder een gewone verblijfplaats	163
b)	Weggelopen, verlaten of verhandelde kinderen	165
c)	Kinderen die van de ene naar de andere staat worden verplaatst met betrokkenheid van overheidsinstanties	168
G.	Vermogen van het kind	172
H.	Vertegenwoordiging van kinderen	174
I.	Aanknopingspunten	176
a)	De gewone verblijfplaats	176
b)	Aanwezigheid	178
c)	Nationaliteit	178
d)	Nauwe band	179
 ANNEX I	 Text of the Convention of 19 October 1996 on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children	 181
BIJLAGE II	Controlelijst bij de tenuitvoerlegging	199

1

INLEIDING

1.1 Het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 inzake de bescherming van kinderen¹ is een instrument dat door tal van landen kan worden bekrachtigd en toegepast. Er komen in het Verdrag uiteenlopende aspecten van de internationale bescherming van kinderen aan bod. Het toepassingsgebied ervan is zo ruim dat het overal ter wereld waardevol is. Bovendien is gebleken dat er een echte, wereldwijde behoefte bestaat aan een beter internationaal kader dat grensoverschrijdende aangelegenheden op het gebied van kinderbescherming regelt, een behoefte waaraan dit Verdrag tegemoetkomt. Het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht stoot tijdens zijn werkzaamheden nog steeds op nieuwe situaties met kwetsbare kinderen waarvoor door de toepassing van het Verdrag van 1996 een oplossing kan worden gevonden. Daarnaast neemt dit Verdrag de innovatieve aanpak van de Haagse Verdragen van 1980 en 1993 ter bescherming van kinderen² over door een internationaal rechtskader te combineren met samenwerkingsmechanismen. Het is uiterst belangrijk voor het behalen van de doelstellingen van het Verdrag dat dergelijke samenwerkingsstructuren in het Verdrag zijn opgenomen. Ze bevorderen immers betere grensoverschrijdende informatie-uitwisseling en wederzijdse bijstand en zorgen voor de nodige mechanismen in de staten zodat de rechtsregels in de praktijk volledig ten uitvoer kunnen worden gelegd.

1.2 De kinderen die baat kunnen hebben bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag van 1996 zijn onder andere:

- kinderen die het voorwerp zijn van internationale ouderlijke geschillen over gezags- of omgangs-/contactrechten;
- kinderen die het voorwerp zijn internationale ontvoering (ook in de staten die niet kunnen toetreden tot het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980);
- kinderen die zijn geplaatst in buitenlandse alternatieve zorgvoorzieningen waarop de omschrijving van adoptie niet van toepassing is en die bijgevolg buiten het toepassingsgebied van het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993 vallen;
- kinderen die het slachtoffer zijn grensoverschrijdende mensenhandel of andere vormen van uitbuiting, met inbegrip van seksueel misbruik³;
- kinderen die vluchteling of een niet-begeleide minderjarige zijn;
- kinderen die met hun gezin in een ander land gaan wonen.

¹ Het Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen. Hierna wordt naar dit Verdrag verwezen met "het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996", "het Verdrag van 1996" of "het Verdrag". De inhoud van het Verdrag is in bijlage I opgenomen.

² Het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, hierna "het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980" of "het Verdrag van 1980" genoemd. Raadpleeg voor meer informatie over de praktische werking van het Verdrag van 1980 de gidsen voor goede praktijken onder het Verdrag van 1980 op de website van de Haagse Conferentie (www.hcch.net) onder "Child Abduction" en vervolgens "Guides to Good Practice". Het Verdrag van 's-Gravenhage van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van de interlandelijke adoptie, hierna "het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993" of "het Verdrag van 1993" genoemd. Raadpleeg voor meer informatie over de praktische werking van het Verdrag van 1993 de gidsen voor goede praktijken onder het Verdrag van 1993 op www.hcch.net onder "Adoption" en vervolgens "Guides to Good Practice".

³ In dit verband moet worden opgemerkt dat het Verdrag van 1996 een aanvulling is op het *Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de rechten van het kind* (New York, 25 mei 2000), dat van kracht werd op 18 januari 2002 (volledige tekst beschikbaar op http://treaties.un.org/doc/Treaties/2000/05/20000525%2003-16%20AM/Ch_IV_11_cp.pdf). Zie met name artikel 9, lid 3, en artikel 10, lid 2, van het Facultatief Protocol.

- 1.3 Door de massale grensoverschrijdende verplaatsing van kinderen in tal van regio's in de wereld ontstaan er problemen zoals de verkoop van en de handel in kinderen, de uitbuiting van niet-begeleide kinderen en de benarde toestand van kinderen die vluchteling worden of soms op een niet-gereguleerde manier in het buitenland worden geplaatst. Het algemene samenwerkingskader dat met het Verdrag van 1996 is ingevoerd, kan een hulp zijn bij deze grensoverschrijdende verplaatsing van kinderen, bijvoorbeeld voor zuidelijk en oostelijk Afrika⁴, de Balkan, sommige staten in Oost-Europa en de Kaukasus, delen van Zuid- en Midden-Amerika, en veel delen in Azië.
- 1.4 Het feit dat Marokko het Verdrag van 1996 snel heeft bekrachtigd, was een belangrijk teken dat het Verdrag ook een waarde kan hebben in staten waarvan het rechtsstelsel wordt beïnvloed door, of gebaseerd is op, de sharia. De uitdrukkelijke verwijzing naar "kafala" in artikel 3 van het Verdrag toont aan dat het Verdrag van 1996 openstaat voor gebruik door die staten. Daarnaast hebben de betrokkenen bij het proces van Malta⁵ alle staten opgeroepen om de bekrachtiging van of de toetreding tot het Verdrag van 1996 zorgvuldig in overweging te nemen.⁶ In Europa erkent de Europese Unie al geruime tijd het belang van het Verdrag voor haar lidstaten⁷. Zo heeft de EU haar eigen wetgeving inzake ouderlijke verantwoordelijkheid grotendeels gebaseerd op het Verdrag van 1996.⁸
- 1.5 Het Verdrag van 1996 heeft zijn wereldwijde aantrekkelijkheid wellicht ook te danken aan het feit dat er rekening wordt gehouden met de uiteenlopende gerechtelijke instanties en rechtsstelsels op het gebied van kinderbescherming die wereldwijd bestaan. Met het Verdrag wordt geen eenvormig internationaal kinderbeschermingsrecht nagestreefd, wat het *Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind* (hierna het "IVRK" genoemd)⁹ wel tracht te doen. Het Verdrag van 1996 is wel bedoeld om juridische en administratieve conflicten te vermijden en legt de structuur vast voor een doeltreffende internationale samenwerking tussen verschillende stelsels op het gebied van kinderbescherming. Het Verdrag is dus een opvallend geschikt instrument om bruggen te slaan tussen rechtsstelsels met een verschillende culturele of religieuze inslag.

⁴ Zie par. 4 van Conclusies en aanbevelingen van het seminar over grensoverschrijdende kinderbescherming in zuidelijk en oostelijk Afrika (Pretoria, 22-25 februari 2010), beschikbaar op www.hcch.net, onder "News Archive" en vervolgens "2010".

⁵ Het "proces van Malta" is een platform voor dialoog tussen seniorrechters en hooggeplaatste ambtenaren van verdragsluitende staten bij de Verdragen van 1980 en 1996 en niet-verdragsluitende staten met een rechtsstelsel dat wordt beïnvloed door, of gebaseerd is op, de sharia. De dialoog gaat over manieren om de grensoverschrijdende omgangs-/contactrechten voor ouders en hun kinderen beter te beschermen en om de problemen met betrekking tot internationale ontvoering tussen de betrokken staten aan te pakken. Het proces werd ingericht op de justitiële conferentie inzake grensoverschrijdende familierechtelijke aangelegenheden, die plaatsvond in San Giljan, Malta, van 14 tot 17 maart 2004, en loopt nog steeds. Ga voor meer informatie naar www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Judicial Seminars on the International Protection of Children".

⁶ Zie par. 3 van de derde Maltaverklaring, beschikbaar op www.hcch.net (volg het in voetnoot 5 hierboven vermelde pad).

⁷ Zie bijvoorbeeld Beschikking 2003/93/EG van de Raad van 19 december 2002 waarbij de lidstaten worden gemachtigd in het belang van de Gemeenschap het Verdrag te ondertekenen en Beschikking 2008/431/EG van 5 juni 2008 waarbij bepaalde lidstaten worden gemachtigd om, in het belang van de Europese Gemeenschap, het Verdrag te bekrachtigen of tot dit verdrag toe te treden.

⁸ Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (hierna "Brussel II bis" genoemd). Op datum van bekendmaking van dit handboek hadden 26 EU-lidstaten het Verdrag bekrachtigd; de twee overige landen hebben zich ertoe verbonden het Verdrag in de nabije toekomst te bekrachtigen.

⁹ *Het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind (20 november 1989)*. Tekst beschikbaar op https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_nederlandse_vertaling.pdf

1.6 Aangezien steeds meer staten de voordelen van het Verdrag van 1996 inzien¹⁰ en het aantal verdragsluitende staten¹¹ blijft toenemen¹², is de tijd rijp om dit handboek bekend te maken. Het handboek komt tegemoet aan het verzoek aan het Permanent Bureau op de Vijfde Vergadering van de Bijzondere Commissie van 2006 betreffende de Verdragen van 1980 en 1996¹³. Uit de antwoorden op de vragenlijst¹⁴ die vóór de vergadering van de Bijzondere Commissie werd verspreid, bleek dat er veel steun was voor een gids over het Verdrag van 1996. Na overleg tijdens de vergadering werden de volgende conclusie en aanbeveling aangenomen (par. 2.2):

"De Bijzondere Commissie nodigt het Permanent Bureau uit om, in overleg met de lidstaten van de Haagse Conferentie en de verdragsluitende staten bij de Verdragen van 1980 en 1996, te beginnen werken aan de praktische gids betreffende het Verdrag van 1996, die

- a) advies bevat over factoren waarmee rekening moet worden gehouden bij de omzetting van het Verdrag in nationaal recht, en
- b) uitleg bevat over de praktische toepassing van het Verdrag."

1.7 In een eerste fase stelde het Permanent Bureau een document op met praktisch advies voor de staten die overwogen om het Verdrag om te zetten in nationaal recht (in overeenstemming met par. 2.2, onder a)). De "controlelijst bij de tenuitvoerlegging" werd voltooid in 2009 en is opgenomen als bijlage II bij dit handboek. Een eerste ontwerp van het handboek werd in 2009 onder de staten¹⁵ verspreid. Zelfs in die hoedanigheid was het handboek al bedoeld om de staten te helpen. De staten mochten opmerkingen geven over het ontwerp, zodat het handboek kon worden verfijnd en verbeterd vóór zijn uiteindelijke bekendmaking. Het herziene ontwerp handboek werd voor definitieve goedkeuring overgelegd aan de deelnemers van Deel I van de Zesde Vergadering van de Bijzondere Commissie over de praktische werking van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 en het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996, dat plaatsvond van 1 tot en

¹⁰ Zie bijvoorbeeld par. 7 van de Verklaring van de Internationale Justitiële Conferentie inzake grensoverschrijdende verhuizing van gezinnen (23-25 maart 2010), waarin, in het kader van zaken betreffende de grensoverschrijdende verhuizing van gezinnen, het kader van de Verdragen van 1980 en 1996 wordt erkend als "een integraal onderdeel van het wereldwijde stelsel voor de bescherming van de kinderrechten"; de Conclusies van het Justitieel Seminar van Marokko over de grensoverschrijdende bescherming van kinderen en gezinnen, Rabat (Marokko, 13-15 december 2010); de Conclusies en aanbevelingen van de Inter-Amerikaanse Vergadering van het internationale netwerk van rechters van 's-Gravenhage en de centrale autoriteiten inzake internationale ontvoering van kinderen (Mexico, DF, 23-25 februari 2011); allemaal beschikbaar op www.hcch.net (volg het in voetnoot 5 hierboven vermelde pad).

¹¹ Wanneer in dit handboek wordt verwezen naar "verdragsluitende staat" wordt een staat bedoeld die partij is bij het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996, tenzij anders vermeld.

¹² De overige EU-lidstaten (België en Italië), alsook Argentinië, Canada, Colombia, Israël, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Paraguay en Zuid-Afrika zouden ook ernstig aan het overwegen zijn om het Verdrag te bekrachtigen of tot het Verdrag toe te treden. De VS ondertekende het Verdrag van 1996 op 10 oktober 2010.

¹³ Vijfde Vergadering van de Bijzondere Commissie ter herziening van de werking van het Haagse Verdrag van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen en de praktische tenuitvoerlegging van het Haagse Verdrag van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen (30 oktober – 9 november 2006).

¹⁴ Vragenlijst betreffende de praktische werking van het Haagse Verdrag van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, voorlopig document nr. 1 van april 2006 ter attentie van de Bijzondere Commissie van oktober/november 2006 over de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, beschikbaar op www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Questionnaires & Responses".

¹⁵ Het ontwerp handboek werd toegezonden aan de nationale autoriteiten en de contactorganen van de leden van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht, en naar de centrale autoriteiten van de verdragsluitende staten bij de Verdragen van 1980 en 1996. De ambassadeurs van de verdragsluitende staten bij de Verdragen van 1980 en 1996 die geen lid zijn van de Haagse Conferentie, kregen een papieren exemplaar van het handboek toegezonden.

met 10 juni 2011 (hierna "de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011" genoemd). De Bijzondere Commissie riep in haar Conclusies en aanbevelingen het Permanent Bureau op om, vóór over te gaan tot definitieve bekendmaking, "in overleg met de deskundigen het herziene ontwerp van het praktische handboek te wijzigen in het licht van de opmerkingen die tijdens de vergadering van de Bijzondere Commissie werden gemaakt" (par. 54).

1.8 Het Permanent Bureau is dankbaar voor de opmerkingen die het op verschillende momenten tijdens de totstandkoming van het handboek heeft ontvangen, en voor de schriftelijke opmerkingen van Australië, Canada, de Europese Unie, Nederland (Bureau Liaisonrechter Internationale Kinderbescherming), Nieuw-Zeeland, Portugal, Slowakije, de Verenigde Staten van Amerika, Zwitserland, en van verschillende deskundigen, zoals Nigel Lowe, Peter McEleavy, de Rt. Hon. Lord Justice Mathew Thorpe, en de Internationale Sociale Dienst (International Social Service, ISS)¹⁶. Dit handboek werd mogelijk gemaakt door de gezamenlijke inspanningen van de leden van het Permanent Bureau, voornamelijk de volgende: William Duncan, voormalig plaatsvervangend secretaris-generaal; Hannah Baker, juridisch seniormedewerker; Kerstin Bartsch, juridisch seniormedewerker; Juliane Hirsch, voormalig juridisch seniormedewerker; Joëlle Küng, voormalig juridisch medewerker; Eimear Long, voormalig juridisch medewerker; en Nicolas Sauvage, voormalig juridisch medewerker.

1.9 Zoals ook tijdens de Vijfde Vergadering van deze Bijzondere Commissie in 2006 is toegelicht¹⁷, heeft dit handboek een andere focus dan de gidsen voor goede praktijken onder het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980¹⁸. Dat kan ook niet anders, want terwijl de gidsen vertrekken vanuit reeds vastgestelde "goede praktijken" om toekomstige praktijken vorm te geven, is er voor dit handboek in het kader van het Verdrag weinig praktijk om op verder te bouwen. Het handboek wil wel een toegankelijke, licht verteerbare **praktische gids** bij het Verdrag zijn. De heldere taal, relevante en uitvoerige praktijkvoorbeelden en de eenvoudige stroomdiagrammen moeten ervoor zorgen dat het handboek een duidelijker beeld schept van hoe het Verdrag in de praktijk zou moeten werken. Daarnaast moet het handboek er ook toe leiden dat de verdragsluitende staten van meet af aan goede praktijken onder het Verdrag vaststellen en bevorderen. Dit handboek is sterk gebaseerd op het toelichtend verslag bij het Verdrag van 1996¹⁹ en moet in samenhang hiermee worden gelezen en gebruikt. Het vervangt noch wijzigt het toelichtend verslag, dat een belangrijk onderdeel van de voorbereidende werkzaamheden (*travaux préparatoires*) voor het Verdrag van 1996 blijft.

¹⁶ Conclusies en aanbevelingen van de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011, par. 54 en 55, beschikbaar op www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Special Commission meetings on the practical operation of the Convention".

¹⁷ Verslag van de Vijfde Vergadering van de Bijzondere Commissie ter herziening van de werking van het *Haagse Verdrag van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen* en de praktische tenuitvoerlegging van het *Haagse Verdrag van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen* (30 oktober – 9 november 2006), beschikbaar op www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Special Commission meetings on the practical operation of the Convention".

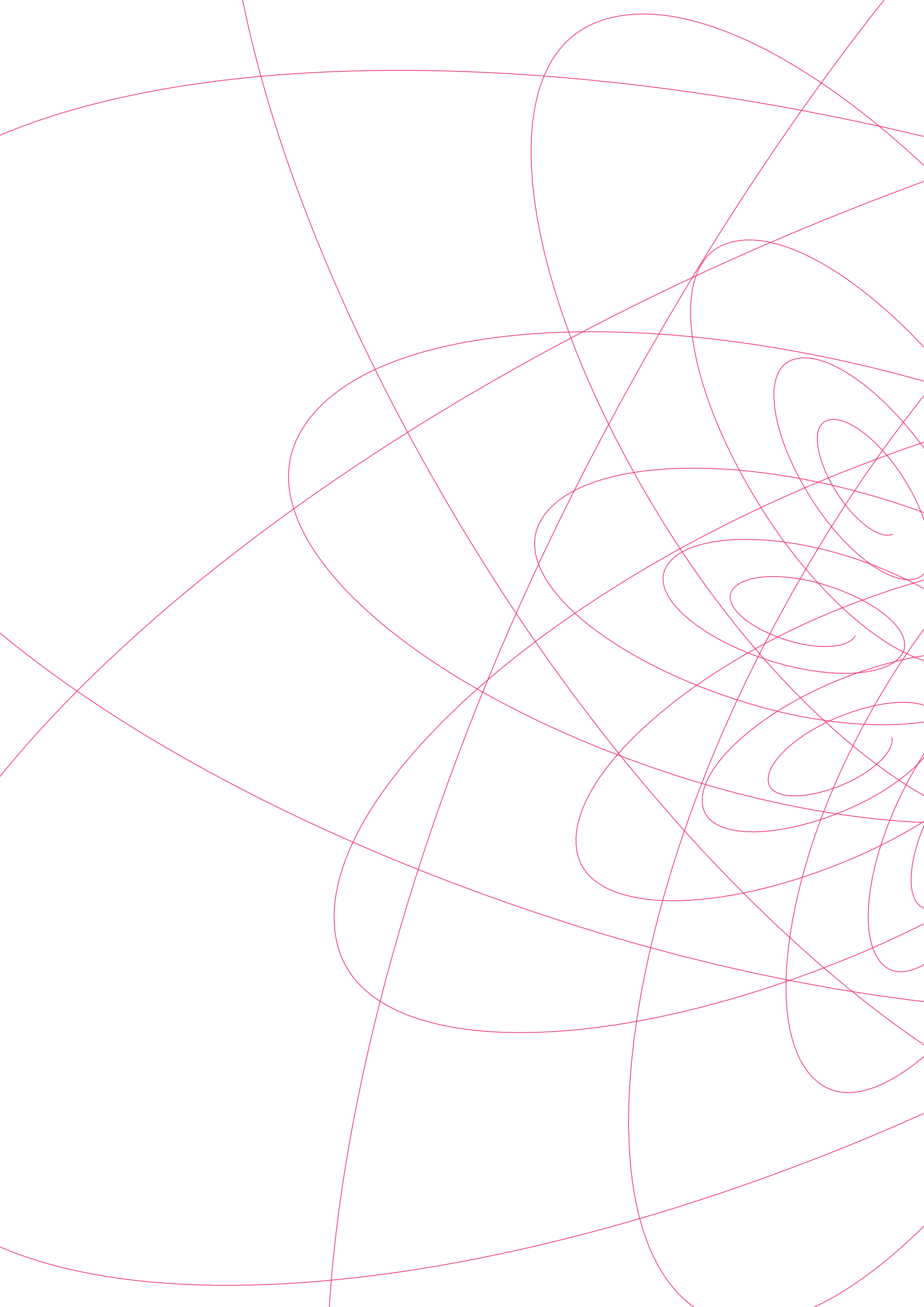
¹⁸ Alle bekendgemaakte gidsen voor goede praktijken onder het Verdrag van 1980 zijn beschikbaar op www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Guides to Good Practice".

¹⁹ P. Lagarde, Explanatory Report on the 1996 Hague Child Protection Convention, *Proceedings of the Eighteenth Session (1996)*, Tome II, *Protection of children*, Den Haag, SDU, 1998, blz. 535-605. Dit document is beschikbaar op www.hcch.net onder "Publications" en vervolgens "Explanatory Reports". Hierna wordt het verslag gewoon "toelichtend verslag" genoemd.

- 1.10 Dit handboek is bedoeld voor **alle** gebruikers van het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996, met inbegrip van staten, centrale autoriteiten, rechters, beroepsbeoefenaren en het brede publiek.
- 1.11 Merk op dat de in dit handboek opgenomen richtsnoeren niet juridisch bindend zijn en dat er niets in het handboek als bindend voor de verdragsluitende staten bij het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996 mag worden uitgelegd.

2

DOELSTELLINGEN VAN HET VERDRAG VAN 1996

- 2.1 De doelstellingen van het Verdrag van 1996 worden geschetst in de preambule tot het Verdrag en specifiek beschreven in artikel 1 van het Verdrag.

A. De preambule tot het Verdrag van 1996

- 2.2 In de preambule wordt verduidelijkt dat de verdragsluitende staten bij het Verdrag een betere bescherming van kinderen in internationale situaties beogen en hiertoe conflicten willen vermijden tussen hun rechtsstelsels ten aanzien van de maatregelen die worden genomen om kinderen te beschermen.
- 2.3 Deze doelstellingen worden in de preambule in een historisch kader geplaatst door te verwijzen naar het Haagse Verdrag van 1961 inzake de bescherming van minderjarigen²⁰ en de behoefte naar een herziening ervan²¹ en naar het IVRK²², dat als achtergrond voor het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996 moet dienen. De preambule bevat ook algemene beginselverklaringen waarop het Verdrag is gebaseerd, met name het belang van internationale samenwerking voor de bescherming van kinderen en de bevestiging dat het belang van het kind voorop dient te staan bij aangelegenheden die de bescherming van het kind betreffen (er wordt in de tekst van het Verdrag meermaals verwezen naar het beginsel van "het belang van het kind")²³.

B. Specifieke doelstellingen van het Verdrag van 1996

Artikel 1

- 2.4 Tegen deze achtergrond worden in artikel 1 de doelstellingen van het Verdrag nader omschreven. Zoals in het toelichtend verslag bij het Verdrag wordt gezegd, doet artikel 1 dienst als de "inhoudsopgave" van het Verdrag²⁴, omdat onder de letters a) tot en met e) van artikel 1 de doelstellingen van de hoofdstukken II tot en met V van het Verdrag worden geschetst²⁵.
- 2.5 De eerste doelstelling van het Verdrag, die in artikel 1, onder a), is opgenomen, betreft het aanwijzen van de verdragsluitende staat waarvan de autoriteiten **bevoegd** zijn maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind. Het Verdrag wijst dus alleen de betreffende verdragsluitende staat aan, waarvan de autoriteiten bevoegd zijn, en niet de bevoegde autoriteiten binnen die staat. De regels betreffende de bevoegdheid zijn opgenomen in hoofdstuk II van het Verdrag en worden hieronder in **hoofdstukken 4 tot en met 7** van dit handboek besproken.
- 2.6 De tweede en derde doelstelling, die in artikel 1, onder b) en c), worden omschreven, hebben betrekking op het aanwijzen van het **toepasselijke recht**. De tweede doelstelling is het aanwijzen van het recht dat door de autoriteiten in de uitoefening van hun bevoegdheid moet worden toegepast. De derde doelstelling is het bepalen van het recht dat van toepassing is op de ouderlijke verantwoordelijkheid²⁶, die ontstaat zonder tussenkomst van een rechterlijke of

²⁰ Het Verdrag van 's-Gravenhage van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen. Volledige tekst beschikbaar op www.hcch.net onder "Conventions" en vervolgens "Convention 10".

²¹ Toelichtend verslag, par. 1.

²² *Ibid.*, par. 8.

²³ *Ibid.*

²⁴ *Ibid.*, par. 9.

²⁵ De letters b) en c) van artikel 1 van het Verdrag worden wel beide in hoofdstuk III van het Verdrag (toepasselijk recht) behandeld.

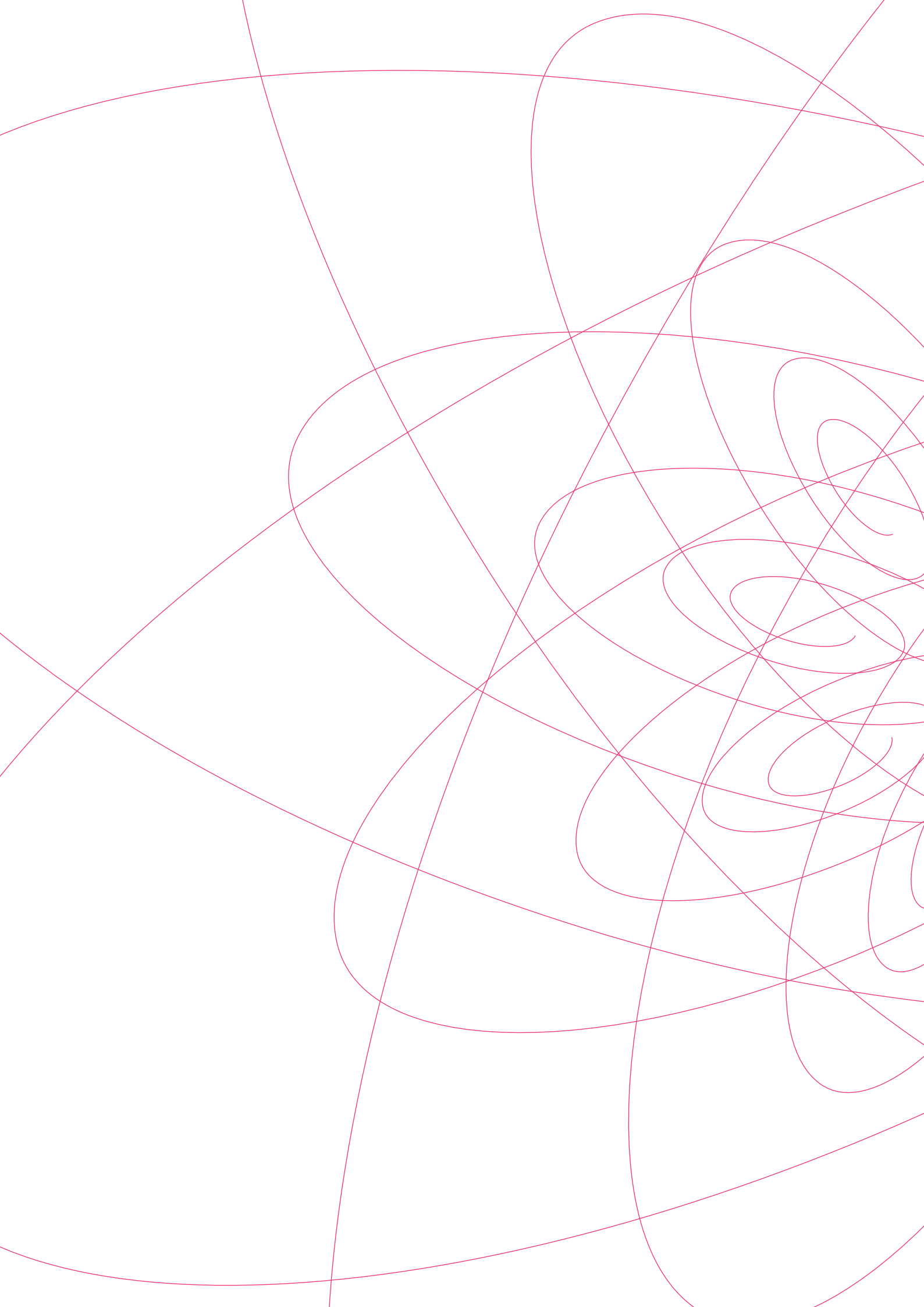
²⁶ Zoals omschreven in art. 1, lid 2, van het Verdrag — zie par. **3.16** e.v. hieronder.

administratieve autoriteit. De regels betreffende deze doelstellingen zijn opgenomen in hoofdstuk III van het Verdrag en worden hieronder in **hoofdstuk 9** van dit handboek besproken.

- 2.7 De vierde doelstelling, die in artikel 1, onder d), is opgenomen, betreft het verzekeren van de **erkenning en de tenuitvoerlegging** van de bedoelde beschermende maatregelen in alle verdragsluitende staten. De regels betreffende zowel de erkenning als de tenuitvoerlegging zijn opgenomen in hoofdstuk IV van het Verdrag en worden in **hoofdstuk 10** van dit handboek besproken.
- 2.8 Tot slot betreft de vijfde doelstelling, die in artikel 1, onder e), is opgenomen, het tot stand brengen van een zodanige **samenwerking** tussen de autoriteiten van de verdragsluitende staten als noodzakelijk is voor het verwezenlijken van de doelstellingen van dit Verdrag. Deze samenwerking is het voorwerp van hoofdstuk V van het Verdrag en wordt besproken in **hoofdstuk 11** van dit handboek.

3

TOEPASSINGSGEBIED

A. In welke staten en vanaf welke datum is het Verdrag van 1996 van toepassing?

Artikelen 53, 57, 58, 61

- 3.1 Het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996 is alleen van toepassing op beschermende maatregelen²⁷ die in een verdragsluitende staat zijn genomen **na** de inwerkingtreding van het Verdrag in die staat²⁸.
- 3.2 De bepalingen inzake de erkenning en de tenuitvoerlegging van het Verdrag (hoofdstuk IV) zijn slechts van toepassing op beschermende maatregelen die zijn genomen **nadat** het Verdrag in werking is getreden **in de betrekkingen tussen** de verdragsluitende staat waar de beschermende maatregel is genomen en de aangezochte verdragsluitende staat waarin de beschermende maatregel moet worden erkend en/of ten uitvoer moet worden gelegd²⁹.
- 3.3 Om te weten te komen of het Verdrag van toepassing is in een bepaalde zaak, is het dus belangrijk om na te gaan of:
- het Verdrag in werking is getreden in een bepaalde staat en op welke datum; en
 - het Verdrag in werking is getreden **in de betrekkingen tussen** een bepaalde verdragsluitende staat en een andere verdragsluitende staat en op welke datum.
- 3.4 De regels betreffende de inwerkingtreding van het Verdrag in een bepaalde staat, verschillen naar gelang van het feit of de staat het Verdrag heeft **bekrachtigd** of ertoe is **toegeleden**.
- Het Verdrag kan uitsluitend worden **bekrachtigd** door de staten die ten tijde van de Achttiende Zitting lid waren van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht, d.w.z. de staten die lid waren van de Haagse Conferentie op of voor 19 oktober 1996³⁰.
 - Alle andere staten kunnen tot het Verdrag **toetreden**³¹.
- 3.5 Het Verdrag treedt in werking in een staat op de volgende manier:
- voor staten die het Verdrag **bekrachtigen**, treedt het Verdrag in werking op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een termijn van drie maanden na de nederlegging door de staat van zijn akte van bekrachtiging³²;
 - voor staten die **toetreden** tot het Verdrag, treedt het Verdrag in werking op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van de termijn van negen maanden na de nederlegging door de staat van zijn akte van toetreding³³.

²⁷ De in artikel 1 genoemde "maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind" worden hierna "beschermende maatregelen" of gewoon "maatregelen" genoemd. Het Verdrag bevat geen uitvoerige omschrijving van deze beschermende maatregelen, maar meer informatie is te vinden in artikelen 3 en 4 en par. **3.14-3.52** hieronder.

²⁸ Art. 53, lid 1.

²⁹ Art. 53, lid 2.

³⁰ Art. 57.

³¹ Art. 58. Er kan uitsluitend tot het Verdrag worden toegetreden wanneer het Verdrag overeenkomstig artikel 61, lid 1, zelf in werking is getreden. Het Verdrag is, overeenkomstig artikel 61, lid 1, in werking getreden op 1 januari 2002, na de derde bekrachtiging van het Verdrag (dat was de bekrachtiging door Slowakije; Monaco en Tsjechië waren de eerste en tweede staat die het Verdrag hebben bekrachtigd). Het Verdrag staat dus sinds 1 januari 2002 open voor toetreding door andere staten.

³² Art. 61, lid 2, onder a).

³³ Art. 61, lid 2, onder b).

- 3.6 Voor staten die tot het Verdrag **toetreden**, geldt een langere wachtperiode voordat het Verdrag in werking kan treden. De reden hiervoor is dat in de periode van zes maanden na de toetreding, alle andere verdragsluitende staten de kans krijgen om bezwaar te maken tegen de betreffende toetreding. Het Verdrag zal drie maanden na het verstrijken van die termijn van zes maanden (dus in totaal na negen maanden) in de toetredende staat in werking treden. De toetreding zal echter slechts gevolg hebben in de betrekkingen tussen de toetredende staat en die verdragsluitende staten die **niet** binnen die termijn van zes maanden bezwaar hebben gemaakt tegen de toetreding³⁴.
- 3.7 Een staat die het Verdrag bekrachtigt **nadat** een andere staat al tot het Verdrag is toegetreden, kan bezwaar maken tegen de toetreding van die staat op het tijdstip van zijn bekrachtiging³⁵. Als van een dergelijk bezwaar kennis wordt gegeven aan de depositaris door de bekrachtigende staat, zal het Verdrag geen gevolg hebben in de betrekkingen tussen de bekrachtigende staat en de staat die reeds tot het Verdrag is toegetreden (tenzij en totdat de bekrachtigende staat zijn bezwaar intrekt³⁶).
- 3.8 Met de toepassing van het Verdrag **in de betrekkingen tussen** verdragsluitende staten wordt bedoeld dat het Verdrag van toepassing zal zijn in de betrekkingen tussen verdragsluitende staten: 1) wanneer het Verdrag in werking is getreden in **beide** verdragsluitende staten; en 2) in het geval van een toetredende staat, op voorwaarde dat de andere verdragsluitende staat, die de mogelijkheid heeft bezwaar te maken tegen de toetreding, dat niet heeft gedaan.
- 3.9 Er mag slechts in zeldzame gevallen bezwaar tegen toetredingen worden gemaakt.

De recentste informatie over de status van het Verdrag van 1996

Het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht maakt de statustabel van het Verdrag van 1996 bekend op www.hcch.net onder "Conventions", "Convention 34", en vervolgens "Status Table".

Deze tabel bevat de recentste informatie over de status van het Verdrag van 1996, zoals alle bekrachtigingen van, of toetredingen tot, het Verdrag en alle bezwaren tegen toetredingen.

³⁴ Art. 58, lid 3.

³⁵ Art. 58, lid 3.

³⁶ Het Verdrag van 1996 bevat geen uitdrukkelijke bepaling over de intrekking van bezwaren tegen toetredingen. In de context van andere Haagse Verdragen werd echter een dergelijke intrekking aanvaard (zie bv. par. 67 van de Conclusies en aanbevelingen van de Bijzondere Commissie van 2009 over de praktische werking van de Haagse Verdragen inzake apostille, dienst, bewijsverkrijging en toegang tot het gerecht, beschikbaar op www.hcch.net onder "Apostille" en vervolgens "Special Commissions").

Voorbeeld 3 (A)³⁷

Staat A **treedt toe**³⁸ tot het Verdrag op 18 april 2010. Staat B **bekrachtigt**³⁹ het Verdrag op 26 augustus 2010. Op het tijdstip van bekrachtiging maakt staat B geen bezwaar tegen de toetreding van staat A⁴⁰.

Het Verdrag treedt in werking in staat A op 1 februari 2011⁴¹. Het Verdrag treedt in werking in staat B op 1 december 2010⁴². Het Verdrag treedt in werking in de betrekkingen tussen de twee staten op 1 februari 2011.

Er wordt in staat B een contactregeling vastgesteld op 14 februari 2011.

Aangezien de regeling **na** de inwerkingtreding van het Verdrag **in de betrekkingen tussen** staat B en staat A werd vastgesteld, is hoofdstuk IV van het Verdrag van toepassing en wordt de regeling van rechtswege in staat A erkend⁴³.

Voorbeeld 3 (B)

Staat C **bekrachtigt** het Verdrag op 21 maart 2009; Staat D **treedt toe** tot het Verdrag op 13 april 2009. Staat C maakt geen bezwaar tegen de toetreding van staat D.

Het Verdrag treedt in werking in staat C op 1 juli 2009⁴⁴. Het Verdrag treedt in werking in staat D op 1 februari 2010⁴⁵. Het Verdrag treedt bijgevolg in werking in de betrekkingen tussen de staten op 1 februari 2010.

Er wordt op 5 augustus 2009 in staat C een rechterlijke beslissing genomen betreffende gezags- en contactregelingen. Een partij wil in september 2009 deze beslissing laten erkennen en ten uitvoer leggen in staat D.

Aangezien de beslissing betreffende gezags- en contactregelingen werd genomen in staat C **vóór** de inwerkingtreding van het Verdrag in staat D (en dus **vóór** de inwerkingtreding van het Verdrag **in de betrekkingen** tussen de twee staten), zijn de erkennings- en tenuitvoerleggingsmechanismen van het Verdrag niet van toepassing⁴⁶.

Indien echter beide staten partij zijn bij het Haagse Verdrag van 1961 inzake de bescherming van minderjarigen, kan de beslissing op grond van dat Verdrag worden erkend.⁴⁷ Indien niet, moet worden nagegaan of er regionale of bilaterale overeenkomsten zijn tussen staat C en staat D, waarin de erkenning en tenuitvoerlegging van dergelijke beslissingen inzake gezag en omgang zijn geregeld. Indien er ook geen regionale of bilaterale overeenkomsten zijn, zijn er misschien bestaande bepalingen in het nationale recht van staat D waarop de partijen een beroep kunnen doen⁴⁸.

³⁷ Voor de in dit praktisch handboek vermelde praktijkvoorbeelden wordt ervan uitgegaan dat het Verdrag in werking is getreden in de betrekkingen tussen de genoemde verdragsluitende staten vóór de betreffende situatie heeft plaatsgevonden, tenzij anders aangegeven.

³⁸ Art. 58, lid 1.

³⁹ Art. 57, lid 2.

⁴⁰ Art. 58, lid 3.

⁴¹ Art. 61, lid 2, onder b).

⁴² Art. 61, lid 2, onder a).

⁴³ Art. 23, lid 1 (tenzij er een grond voor weigering van erkenning is vastgesteld; in dat geval mag, niet **moet**, de erkenning worden geweigerd – zie art. 23, lid 2, en **hoofdstuk 10** hieronder).

⁴⁴ Art. 61, lid 2, onder a).

⁴⁵ Art. 61, lid 2, onder b).

⁴⁶ Art. 53, lid 2.

⁴⁷ Art. 51. Zie met name art. 7 van het Haagse Verdrag van 1961 inzake de bescherming van minderjarigen. Zie ook par. **12.2-12.3** hieronder voor een bespreking van het verband tussen dit Verdrag en het Haagse Verdrag van 1961. Zie ook par. 169 van het toelichtend verslag.

⁴⁸ *Ibid.*, par. 178, waarin staat dat "de aangezochte staat de eerder genomen beslissingen uiteraard altijd mag erkennen, maar dan krachtens het nationale recht en niet het Verdrag".

Voorbeeld 3 (C)

*Staat E **bekrachtigt** het Verdrag op 5 maart 2007. Staat F **treedt toe** tot het Verdrag op 20 maart 2008. In april 2008 geeft staat E aan de depositaris kennis van zijn bezwaar tegen de toetreding van staat F⁴⁹.*

*Het Verdrag treedt in werking in staat E op 1 juli 2007⁵⁰. Het Verdrag treedt in werking in staat F op 1 januari 2009⁵¹. De toetreding van staat F zal echter geen gevolg hebben in de betrekkingen tussen staat F en staat E door het bezwaar van staat E tegen de toetreding van staat F⁵². Het Verdrag zal niet in werking treden **in de betrekkingen tussen** de twee staten, tenzij en totdat staat E zijn bezwaar tegen de toetreding van staat F intrekt.*

In juli 2009 gaat een ongehuwd koppel met twee kinderen dat zijn gewone verblijfplaats in staat F heeft, maar onderdaan is van staat E, uit elkaar. Er is een geschil over waar de kinderen moeten wonen en met wie. De vader leidt hiervoor in staat F een procedure in. Aangezien het Verdrag in werking is getreden in staat F, is staat F, in overeenstemming met artikel 5 van het Verdrag, bevoegd om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van de kinderen⁵³.

De moeder dient op haar beurt een verzoek in bij de autoriteiten van staat F om toestemming te krijgen om met de kinderen naar staat E te verhuizen. De autoriteiten van staat F verlenen de moeder de toestemming om te verhuizen en wijzen de vader het contactrecht met de kinderen toe.

De moeder leeft na de verhuizing met de kinderen de contactregeling niet na. De vader wil de contactregeling laten erkennen en ten uitvoer leggen in staat E.

*Het Verdrag is in werking getreden in zowel staat E als staat F, maar aangezien staat E bezwaar heeft gemaakt tegen de toetreding van staat F, is het Verdrag niet in werking getreden **in de betrekkingen tussen** de twee staten. Bijgevolg zijn de erkennings- en tenuitvoerleggingsmechanismen van het Verdrag in deze zaak niet van toepassing⁵⁴.*

Indien echter beide staten partij zijn bij het Haagse Verdrag van 1961 inzake de bescherming van minderjarigen, kan de beslissing op grond van dat Verdrag worden erkend. Indien niet, moet worden nagegaan of er regionale of bilaterale overeenkomsten zijn tussen staat E en staat F waarin de erkenning en tenuitvoerlegging van dergelijke gezags- en omgangsregelingen zijn geregeld. Indien er ook geen regionale of bilaterale overeenkomsten zijn, zijn er misschien bestaande bepalingen in het nationale recht van staat F waarop de partijen een beroep kunnen doen.

Voorbeeld 3 (D)

*Staat G **treedt toe** tot het Verdrag op 13 augustus 2008. Staat H **bekrachtigt** het Verdrag op 30 oktober 2009 en geeft aan de depositaris op het tijdstip van bekrachtiging kennis van zijn bezwaar tegen de toetreding van staat G⁵⁵.*

Het Verdrag treedt in werking in staat G op 1 juni 2009⁵⁶. Het Verdrag treedt in werking in staat H op 1 februari 2010⁵⁷. Het Verdrag zal echter geen gevolg hebben in de betrekkingen tussen staat G en staat H, ook niet

⁴⁹ Art. 58, lid 3.
⁵⁰ Art. 61, lid 2, onder a).
⁵¹ Art. 61, lid 2, onder b).
⁵² Art. 58, lid 3.
⁵³ Zie **hoofdstuk 4** hieronder.
⁵⁴ Art. 53, lid 2.
⁵⁵ Art. 58, lid 3.
⁵⁶ Art. 61, lid 2, onder b).
⁵⁷ Art. 61, lid 2, onder a).

*na 1 februari 2010, door het bezwaar van staat H tegen de toetreding van staat G⁵⁸. Het Verdrag zal niet in werking treden **in de betrekkingen tussen** de twee staten, tenzij en totdat staat H zijn bezwaar tegen de toetreding van staat G intrekt.*

B. Op welke kinderen is het Verdrag van 1996 van toepassing? **Artikel 2**

- 3.10** Het Verdrag is van toepassing op alle kinderen⁵⁹ vanaf het tijdstip van hun geboorte totdat zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt⁶⁰.
- 3.11** In tegenstelling tot de Haagse Verdragen van 1980 en 1993 ter bescherming van kinderen, is het Verdrag van 1996 ook van toepassing op kinderen die hun gewone verblijfplaats niet in een **verdragsluitende** staat hebben. Een kind kan bijvoorbeeld zijn gewone verblijfplaats in een **niet-verdragsluitende** staat hebben, maar toch behoren tot het toepassingsgebied van artikel 6 (vluchtelingenkinderen, kinderen die naar een ander land zijn verplaatst of kinderen van wie de gewone verblijfplaats niet kan worden vastgesteld), artikel 11 (maatregelen in spoedeisende gevallen) of artikel 12 (voorlopige maatregelen) van het Verdrag van 1996⁶¹.
- 3.12** Indien een kind zijn gewone verblijfplaats wel in een **verdragsluitende** staat heeft, vormen de bevoegdheidsregels in hoofdstuk II een volledig, gesloten stelsel, dat integraal van toepassing is in de verdragsluitende staten. Bijgevolg "is een verdragsluitende staat niet gemachtigd om bevoegdheid uit te oefenen over deze kinderen indien dergelijke bevoegdheid niet is opgenomen in het Verdrag"⁶².
- 3.13** Indien een kind echter zijn gewone verblijfplaats **niet** in een verdragsluitende staat heeft, kunnen de autoriteiten van een verdragsluitende staat, indien mogelijk, de bevoegdheid uitoefenen op basis van de regels van het Verdrag, maar er is niets dat de autoriteiten belet om de bevoegdheid uit te oefenen op basis van nationale regels die niet in het Verdrag zijn opgenomen⁶³. Het uitoefenen van de bevoegdheid op basis van de regels van het Verdrag, indien mogelijk, biedt in dit geval wel het voordeel dat de maatregel zal worden erkend en ten uitvoer gelegd in alle andere verdragsluitende staten in overeenstemming met hoofdstuk IV van het Verdrag⁶⁴. Indien echter de bevoegdheid wordt uitgeoefend op basis van bevoegdheidsgronden die niet in het Verdrag zijn opgenomen, hoeven de beschermende maatregelen niet op grond van het Verdrag te worden erkend en ten uitvoer gelegd⁶⁵.

⁵⁸ Art. 58, lid 3.

⁵⁹ Het Verdrag kan ook worden toegepast op kinderen die hun gewone verblijfplaats niet in een verdragsluitende staat hebben of die geen onderdaan van een verdragsluitende staat zijn. Zie bv. art. 6 van het Verdrag waarin uitsluitend sprake is van de aanwezigheid van het kind in de verdragsluitende staat. Zie par. 17 van het toelichtend verslag en par. **3.11-3.13** hieronder.

⁶⁰ Voor personen van 18 jaar en ouder die vanwege een aantasting of ontoereikendheid van hun persoonlijke vermogens niet in staat zijn hun belangen te verdedigen, is het *Haagse Verdrag van 13 januari 2000 inzake de internationale bescherming van volwassenen* (hierna het "Haagse Volwassenenbeschermingsverdrag van 2000" genoemd) van toepassing indien de betrokken staten verdragsluitende staten bij dat Verdrag zijn. Zie ook par. 15-16 van het toelichtend verslag.

⁶¹ Zie par. **4.13-4.18** en **13.58** e.v. hieronder voor wat art. 6 betreft; zie **hoofdstukken 6** en **7** hieronder voor wat art. 11 en 12 betreft.

⁶² Toelichtend verslag, par. 84. Behalve uiteraard wanneer art. 52 van toepassing is. Zie par. **12.5-12.8** hieronder.

⁶³ Toelichtend verslag, par. 39 en 84.

⁶⁴ Op voorwaarde dat is voldaan aan de andere criteria in hoofdstuk IV — zie **hoofdstuk 10** hieronder.

⁶⁵ Art. 23, lid 2, onder a): [Erkenning kan evenwel worden geweigerd] indien de maatregel is genomen door een autoriteit wiens bevoegdheid niet was gebaseerd op een van de in hoofdstuk II bedoelde gronden. Zie par. 122 van het toelichtend verslag.

Voorbeeld 3 (E)

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in niet-verdragsluitende staat X en is er aanwezig. De autoriteiten van verdragsluitende staat A oefenen bevoegdheid uit om ten aanzien van het kind een beschermende maatregel te nemen op grond van hun nationale bevoegdheidsregels die niet in het Verdrag zijn opgenomen, omdat het kind een onderdaan is van verdragsluitende staat A. Verdragsluitende staat A mag dit doen, maar het is mogelijk dat de beschermende maatregel niet zal worden erkend op grond van het Verdrag in andere verdragsluitende staten⁶⁶.

Voorbeeld 3 (F)

Een jongen heeft zijn gewone verblijfplaats in niet-verdragsluitende staat Y. Hij is onlangs aangekomen in de aangrenzende verdragsluitende staat B als gevolg van de burgeroorlog in niet-verdragsluitende staat Y. Hij is als gevolg van een bloedbad in zijn dorp wees geworden. De autoriteiten van verdragsluitende staat B nemen beschermende maatregelen ten aanzien van de jongen op grond van artikel 6, lid 1, van het Verdrag. Deze beschermende maatregelen zullen van rechtswege worden erkend in alle andere verdragsluitende staten⁶⁷.

C. Waarop heeft het Verdrag van 1996 betrekking?**Artikel 3**

3.14 In het Verdrag zijn regels vastgesteld met betrekking tot "maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind"⁶⁸. Het Verdrag bevat geen nauwkeurige omschrijving van wat die "beschermende maatregelen" kunnen inhouden. Artikel 3 bevat wel voorbeelden van zaken waarop die beschermende maatregelen betrekking kunnen hebben. Deze lijst van voorbeelden is echter niet uitputtend⁶⁹.

3.15 Beschermende maatregelen kunnen dan ook met name betrekking hebben op:

a) De toekenning, de uitoefening, de beëindiging of de beperking van ouderlijke verantwoordelijkheid, alsmede de overdracht ervan⁷⁰

3.16 De term "ouderlijke verantwoordelijkheid" wordt in artikel 1, lid 2, van het Verdrag omschreven als "het ouderlijke gezag of iedere overeenkomstige gezagsverhouding waarin de rechten, de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van ouders, voogden of andere wettelijke

⁶⁶ Art. 23, lid 2, onder a). Zie ook par. **13.58-13.60** van **hoofdstuk 13** hieronder over vluchtelingenkinderen, kinderen die naar een ander land zijn verplaatst of kinderen zonder een gewone verblijfplaats.

⁶⁷ Art. 23, lid 1. Tenzij de erkenning wordt geweigerd op een van de gronden in art. 23, lid 2. Zie **hoofdstuk 10** hieronder.

⁶⁸ Art. 1.

⁶⁹ Zie **hoofdstuk 13** betreffende speciale onderwerpen voor een bespreking van een aantal maatregelen die onder art. 3 vallen. Er moet worden opgemerkt dat de categorieën waarin de voorbeelden in art. 3 zijn ingedeeld, niet strikt zijn afgebakend: beschermende maatregelen kunnen onder meerdere categorieën vallen. Zo kan volgens het nationale recht van sommige verdragsluitende staten de plaatsing van een kind in een pleeggezin (art. 3, onder e)) ook een beperking van ouderlijke verantwoordelijkheid (art. 3, onder a)) inhouden. Een dergelijke beschermende maatregel zal duidelijk onder het toepassingsgebied van het Verdrag vallen. Bovendien worden, afhankelijk van de maatregelen waarin het nationale recht van een verdragsluitende staat voorziet, "beschermende maatregelen" niet noodzakelijk genomen door een formele rechterlijke of administratieve autoriteit. Zo kan een ambtenaar van een overheidslichaam, zoals een politieambtenaar of maatschappelijk werker, op grond van het nationale recht gemachtigd zijn om, doorgaans in spoedeisende gevallen, een "beschermende maatregel" te nemen ten aanzien van een kind. Als de maatregel is bedoeld om het kind te beschermen, en niet kan worden ingedeeld in een in art. 4 genoemde categorie, valt de maatregel onder het materiële toepassingsgebied van het Verdrag.

⁷⁰ Art. 3, onder a).

vertegenwoordigers ten opzichte van de persoon of het vermogen van het kind besloten liggen"⁷¹. De omschrijving van de term in het Verdrag is met opzet ruim gehouden⁷². De term bestrijkt zowel verantwoordelijkheid ten opzichte van de persoon van het kind en ten opzichte van zijn vermogen als de algemene wettelijke vertegenwoordiging van het kind tegenover de betreffende gerechtelijke instantie, onder welk rechtsinstituut dat ook mag zijn.

- 3.17 Voor wat de persoon van het kind betreft, omvatten de "rechten en verantwoordelijkheden" waarvan sprake is in artikel 1, lid 2, de rechten en verantwoordelijkheden van ouders, voogden of wettelijke vertegenwoordigers die verband houden met het grootbrengen en de ontwikkeling van het kind. Die rechten en verantwoordelijkheden kunnen betrekking hebben op bijvoorbeeld gezag, onderwijs, gezondheidszorgbeslissingen, bepaling van de verblijfplaats van het kind of het toezicht op de persoon van het kind en, met name, zijn betrekkingen.
- 3.18 Met de term "bevoegdheden" in artikel 1, lid 2, wordt meer specifiek de vertegenwoordiging van het kind bedoeld. Het zijn doorgaans de ouders die het kind vertegenwoordigen, maar ook derden kunnen deze rol geheel of gedeeltelijk overnemen, bijvoorbeeld in het geval van overlijden, onbekwaamheid of ongeschiktheid van de ouders of wanneer een kind door zijn ouders is verlaten of bij een derde partij is geplaatst om een andere reden. Dergelijke "bevoegdheden" kunnen ten aanzien van de persoon of het vermogen van het kind worden uitgeoefend.
- 3.19 De termen die de staten gebruiken om deze begrippen te benoemen, zijn uiteenlopend: voogdij, ouderlijk gezag, *patria potestas*, eenvoudigweg "ouderlijke verantwoordelijkheid" enz. Zelfs als het nationale recht van een staat de term "ouderlijke verantwoordelijkheid" vermeldt, is de uitlegging ervan in het nationale recht niet noodzakelijk gelijk aan die in het Verdrag. De term in het Verdrag heeft een autonome betekenis in het Verdrag.
- 3.20 Er zijn verschillende manieren waarop personen op grond van het nationale recht van een staat ouderlijke verantwoordelijkheid kunnen verwerven. Personen krijgen vaak van rechtswege ouderlijke verantwoordelijkheid toebedeeld. Zo krijgen in veel lidstaten gehuwde ouders de ouderlijke verantwoordelijkheid van rechtswege toegewezen op het moment dat hun kind wordt geboren, en in sommige staten geldt dit ook voor bijvoorbeeld ongehuwde samenwonende ouders. In sommige staten kunnen personen slechts ouderlijke verantwoordelijkheid verwerven door middel van een bepaalde handeling, bijvoorbeeld de erkenning van een kind door de ongehuwde vader, het latere huwelijk van de ouders van het kind of een overeenkomst tussen de ouders. Ouderlijke verantwoordelijkheid kan ook worden toegewezen bij besluit van een rechterlijke of administratieve autoriteit. De term "toekenning" van ouderlijke verantwoordelijkheid in artikel 3, onder a), bestrijkt al deze manieren om ouderlijke verantwoordelijkheid te verwerven.
- 3.21 Er kunnen op grond van het nationale recht van de staten verschillende manieren zijn voor de uitoefening, beëindiging, beperking en overdracht van ouderlijke verantwoordelijkheid. Dankzij het ruime toepassingsgebied van artikel 3 kunnen alle methoden onder deze bepaling vallen en bijgevolg ook onder het toepassingsgebied van het Verdrag.

⁷¹ Art. 1, lid 2.

⁷² Zie par. 14 van het toelichtend verslag. De omschrijving is gebaseerd op art. 18 van het IVRK. Het in dat artikel omschreven begrip van ouderlijke verantwoordelijkheid was voor bepaalde delegaties echter niet nauwkeurig genoeg. Vandaar dus dat art. 1, lid 2, van het Verdrag van 1996 meer is uitgewerkt.

Voorbeeld 3 (G)

In het recht van verdragsluitende staat A is bepaald dat, indien een ouder in zijn/haar testament een persoon aanduidt die na zijn/haar overlijden voor de persoon en/of het vermogen van zijn/haar kind moet zorgen, deze persoon bij de uitvoering van het testament de ouderlijke verantwoordelijkheid krijgt. Die "toekenning" van ouderlijke verantwoordelijkheid valt onder het toepassingsgebied van het Verdrag⁷³.

Voorbeeld 3 (H)

In een geval van ernstige verwaarlozing en misbruik van een kind, nemen de autoriteiten van verdragsluitende staat B maatregelen om de zorg voor het kind over te dragen aan een andere partij dan de ouders en om de ouderlijke verantwoordelijkheid van de ouders te beëindigen. Die "beëindiging" van ouderlijke verantwoordelijkheid valt onder het toepassingsgebied van het Verdrag⁷⁴.

b) Gezagsrechten, met inbegrip van rechten betreffende de zorg voor de persoon van het kind, en in het bijzonder het recht om zijn verblijfplaats te bepalen, alsmede het omgangsrecht met inbegrip van het recht het kind voor een beperkte tijdsduur mee te nemen naar een andere plaats dan zijn gewone verblijfplaats⁷⁵

3.22 Dit deel betreft alle maatregelen met betrekking tot de zorg voor en het grootbrengen van, en de omgang of het contact met het kind. Dergelijke maatregelen kunnen bepalen bij welke ouder, of andere persoon, een kind moet wonen en hoe de omgang met de ouder, of een andere persoon, bij wie het kind niet woont, wordt georganiseerd. Dergelijke maatregelen vallen onder het toepassingsgebied van het Verdrag, ongeacht de benamingen ervoor in het nationale recht van de staten⁷⁶. Voor zover de termen "omgangsrecht" en "gezagsrechten" in artikel 3, onder b), zijn uitgelegd, stemt de betekenis overeen met die in artikel 5, onder b), van het Verdrag van 1980. Dit is met opzet gedaan en de termen "gezagsrechten" en "omgangsrecht" moeten op dezelfde wijze worden uitgelegd om de complementariteit van de twee Verdragen te verzekeren⁷⁷.

c) Voogdij, curatele en overeenkomstige rechtsinstituten⁷⁸

3.23 Deze instituten zijn beschermings-, vertegenwoordigings- of bijstandsmechanismen die zijn vastgesteld ten behoeve van een kind wanneer zijn ouders zijn overleden of niet langer zijn gemachtigd hem te vertegenwoordigen⁷⁹.

⁷³ Art. 3, onder a).

⁷⁴ *Ibid.* Het is ook mogelijk dat in bepaalde verdragsluitende staten het kind, in geval van misbruik/verwaarlozing, bij zijn ouder(s) of voogd(en) kan worden weggehaald, maar dat de ouderlijke verantwoordelijkheid van de ouder(s) of de voogd(en), evenwel met bepaalde beperkingen, blijft bestaan. Die "beperking" van ouderlijke verantwoordelijkheid valt ook onder het toepassingsgebied van het Verdrag (art. 3, onder a)).

⁷⁵ Art. 3, onder b).

⁷⁶ Zie par. 20 van het toelichtend verslag, waarin het volgende staat: "Het Verdrag bevat geen termen die taalkundig gezien voor alle vertegenwoordigde staten geschikt zijn."

⁷⁷ Zie par. 13.15-13.30 van hoofdstuk 13 hieronder betreffende omgang/contact. Zie ook de gegevensbank inzake internationale ontvoering van kinderen (Incadat) op www.incadat.com voor de belangrijkste nationale rechtspraak betreffende de betekenis van deze termen in het Verdrag van 1980. Deze termen hebben een autonome betekenis en bij de uitlegging ervan mag geen rekening worden gehouden met eventuele nationale wettelijke beperkingen.

⁷⁸ Art. 3, onder c).

⁷⁹ Zie par. 21 van het toelichtend verslag.

d) De aanwijzing en de taken van enige persoon of lichaam, belast met de zorg voor de persoon of het vermogen van het kind, of die/dat het kind vertegenwoordigt of bijstaat⁸⁰

3.24 Met "persoon of lichaam" wordt niet alleen een ouder of voogd bedoeld, maar ook een bijzonder curator of raadsman van het kind, of een persoon die in bepaalde omstandigheden het gezag heeft over het kind (bv. "een school of een begeleider van een vakantiekamp aan wie werd gevraagd medische beslissingen te nemen (ten aanzien van het kind) als de wettelijke vertegenwoordiger niet aanwezig is"⁸¹).

e) De plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala of een overeenkomstig rechtsinstituut⁸²

3.25 Deze paragraaf gaat over de mogelijke vormen van alternatieve zorg voor kinderen.⁸³ Deze vormen worden doorgaans toegepast wanneer het kind wees is of de ouders niet voor het kind kunnen zorgen⁸⁴.

3.26 Er moet worden opgemerkt dat deze paragraaf geen betrekking heeft op adoptie of voorbereidende maatregelen voor adoptie, en ook niet op de plaatsing van een kind voor adoptie⁸⁵. Dergelijke maatregelen worden uitdrukkelijk uitgesloten van het toepassingsgebied van het Verdrag door artikel 4⁸⁶.

3.27 Het rechtsinstituut *kafala* wordt in sommige staten algemeen gebruikt als een zorgsysteem voor kinderen die niet kunnen rekenen op ouderlijke zorg. Onder dit systeem worden kinderen opgenomen in nieuwe gezinnen of bij familieleden, maar de wettelijke band met hun natuurlijke ouders wordt in het algemeen behouden⁸⁷. *Kafala* kan grensoverschrijdend plaatsvinden, maar aangezien het een andere regeling is dan adoptie, valt het niet onder het toepassingsgebied van het Haags

⁸⁰ Art. 3, onder d).

⁸¹ Toelichtend verslag, par. 22.

⁸² Art. 3, onder e). Zie ook par. **11.13-11.17** van **hoofdstuk 11** en par. **13.31-13.42** van **hoofdstuk 13** betreffende art. 33 van het Verdrag dat van toepassing is "indien een ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteit de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een instelling dan wel de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut overweegt en indien deze plaatsing of zorg dient plaats te vinden in een andere verdragsluitende staat[...]".

⁸³ Raadpleeg voor meer informatie over beschermende maatregelen betreffende de alternatieve zorg voor kinderen de "Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen", die formeel zijn verwelkomd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in haar resolutie A/RES/64/142 van 24 februari 2010 (beschikbaar op http://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf). De richtlijnen geven "de gewenste richting voor beleid en praktijk" aan met betrekking tot de alternatieve zorg voor kinderen, "met het oog op het versterken van de uitvoering van het Verdrag inzake de rechten van het kind en van relevante bepalingen van andere internationale instrumenten inzake de bescherming en het welzijn van kinderen die ouderlijke zorg moeten ontberen of die daartoe risico lopen" (zie de preambule tot de resolutie van de Algemene Vergadering). In de richtlijnen is een hoofdstuk opgenomen dat specifiek gaat over "Zorg voor kinderen buiten het land van hun gewone verblijfplaats" (hoofdstuk VIII). De staten worden in dit hoofdstuk aanbevolen het Verdrag van 1996 te bekrachtigen of ertoe toe te treden "om de juiste internationale samenwerking en bescherming van kinderen in deze situaties te waarborgen" (par. 139).

⁸⁴ Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft bij de uitlegging van gelijksoortige bepalingen van Brussel II bis vastgesteld dat zowel de beslissing om kinderen uit hun eigen gezin te verwijderen als de beslissing om hen in een pleeggezin te plaatsen in overeenstemming zijn met Brussel II bis (zie zaak C-435/06 van 27 november 2007 [2007] Jurispr. blz. I-10141 en zaak C-523/07 van 2 april 2009 [2009] Jurispr. blz. I-0000).

⁸⁵ Zie par. **3.38** hieronder voor de betekenis van het woord "plaatsing" in deze context.

⁸⁶ Zie par. **3.32** e.v. hieronder betreffende art. 4 van het Verdrag en par. **3.38-3.39** betreffende adoptie. Zie ook het speciale deel in par. **13.43-13.45** van **hoofdstuk 13** hieronder over adoptie. Zie tot slot par. 28 van het toelichtend verslag.

⁸⁷ De regels inzake het rechtsinstituut *kafala* verschillen echter tussen de staten die het toepassen.

interlandelijke adoptieverdrag van 1993. Het rechtsinstituut *kafala* is echter, indien toegepast, een duidelijke beschermende maatregel ten aanzien van een kind en valt daarom uitdrukkelijk onder het toepassingsgebied van het Verdrag van 1996⁸⁸.

- 3.28 Indien een ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteit overweegt een beschermende maatregel te nemen binnen het toepassingsgebied van artikel 3, onder e) (d.i. een maatregel betreffende de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut) en dergelijke plaatsing van of zorg aan het kind in een andere verdragsluitende staat moet plaatsvinden, ontstaan er bepaalde verplichtingen op grond van artikel 33 van het Verdrag van 1996. Deze situatie en de vraag wat het precieze toepassingsgebied van de beschermende maatregelen is waarop de verplichtingen in artikel 33 van toepassing zijn, worden in **hoofdstukken 11 en 13**⁸⁹ hieronder besproken.

f) *Het toezicht door een overheidslichaam op de verzorging van een kind door een persoon die met de zorg voor dat kind belast is*⁹⁰

- 3.29 Onder deze categorie wordt erkend dat een overheidslichaam soms meer doet dan alleen een kind in een alternatieve zorgomgeving plaatsen. Een overheidslichaam kan ook betrokken zijn bij het toezicht op de verzorging van een kind in zijn eigen gezin of in een andere omgeving. Dergelijke maatregelen vallen helemaal onder het toepassingsgebied van het Verdrag, aangezien ze duidelijk bedoeld zijn om de persoon van het kind te beschermen.

g) *Het beheer, de instandhouding of de beschikking over het vermogen van het kind*⁹¹

- 3.30 Deze categorie omvat alle maatregelen ter bescherming van het vermogen van een kind⁹². Dergelijke maatregelen kunnen bestaan uit de aanstelling van een bijzonder curator om de belangen van het kind ten aanzien van bepaald vermogen te beschermen in het kader van een specifieke lopende zaak.
- 3.31 Er moet echter worden opgemerkt dat het Verdrag de eigendomsrechtsstelsels eerbiedigt en bijgevolg geen betrekking heeft op het materiële recht betreffende rechten op vermogen, bijvoorbeeld geschillen over eigendom/eigendomstitels.

D. Waarop heeft het Verdrag van 1996 geen betrekking?

Artikel 4

- 3.32 Er zijn specifieke maatregelen waarop het Verdrag niet van toepassing is. De lijst van dergelijke maatregelen is uitputtend. Bijgevolg kunnen alle maatregelen die bedoeld zijn om de persoon of het vermogen van het kind te beschermen en die niet in deze lijst zijn opgenomen, binnen het toepassingsgebied van het Verdrag vallen.

⁸⁸ Zie par. 23 van het toelichtend verslag.

⁸⁹ Zie par. **11.13-11.17** en **13.31-13.42** hieronder.

⁹⁰ Art. 3, onder f).

⁹¹ Art. 3, onder g).

⁹² Zie par. **13.70-13.74** hieronder voor een bespreking van de toepassing van het Verdrag op maatregelen ter bescherming van het vermogen van een kind.

a) De vaststelling of de ontkenning van familierechtelijke betrekkingen⁹³

3.33 Op grond van deze bepaling worden de maatregelen met betrekking tot de vaststelling of de ontkenning van de afstamming van een bepaald kind of bepaalde kinderen van het toepassingsgebied van het Verdrag uitgesloten. Indien dus een verzoek wordt ingediend bij de autoriteiten van een verdragsluitende staat om de afstamming van een bepaald kind vast te stellen of te betwisten, moeten deze autoriteiten aan de hand van hun nationale bevoegdheidsregels nagaan of ze bevoegd zijn. Het is eveneens op grond van niet-Verdragsregels dat moet worden beslist over het toepasselijke recht en de erkenning van buitenlandse beslissingen op dit gebied.

3.34 Het Verdrag is evenmin van toepassing op de vraag of de partijen van familierechtelijke betrekkingen, met name het kind en de ouder(s) bij minderjarigen, de toestemming van een wettelijk vertegenwoordiger nodig hebben om de betrekkingen te erkennen. Er moeten op basis van de niet-Verdragsregels van een staat antwoorden op bijvoorbeeld de volgende vragen worden geformuleerd:

- Moet een kind dat wordt erkend instemmen met deze erkenning en hiervoor worden vertegenwoordigd indien hij jonger dan een bepaalde leeftijd is?
- Moet een bijzonder curator worden aangewezen om het kind in een rechtszaak betreffende familierechtelijke betrekkingen te vertegenwoordigen of bij te staan?
- Moet een minderjarige moeder zelf worden vertegenwoordigd in het geval van verklaringen betreffende erkenning of toestemming of in andere procedures betreffende de status van haar kind?⁹⁴

De vraag **wie** de wettelijke vertegenwoordiger van het betrokken kind is en of die persoon bijvoorbeeld van rechtswege wordt aangewezen of door een autoriteit, wordt in het Verdrag geregeld⁹⁵.

3.35 De uitsluiting in artikel 4, onder a), van het Verdrag heeft ook betrekking op de status van een kind dat in het kader van een internationale draagmoederschapovereenkomst is geboren.

3.36 De vaststelling of de ontkenning van familierechtelijke betrekkingen komt niet aan bod in andere Haagse Verdragen (met als uitzondering het Haagse Verdrag van 2007 inzake het levensonderhoud voor kinderen⁹⁶, waarin als een bijkomend punt de afstamming in het kader van levensonderhoudsprocedures is opgenomen).

3.37 Het Verdrag is door deze bepaling evenmin van toepassing op de vraag of de wettiging van een kind, bv. door een later huwelijk of door een vrijwillige erkenning, een invloed heeft op de status van een kind.

⁹³ Art. 4, onder a).

⁹⁴ Zie par. 27 van het toelichtend verslag.

⁹⁵ Zie par. 3.24 hierboven over art. 3, onder d).

⁹⁶ Het Verdrag van 's Gravenhage van 23 november 2007 inzake de internationale inning van levensonderhoud voor kinderen en andere familieleden – zie art. 6, lid 2, onder h), en art. 10, lid 1, onder c). Zie ook art. 1 van het protocol van 23 november 2007 inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen, alsook art. 2 van het Haagse Verdrag van 2 oktober 1973 inzake de wet die van toepassing is op onderhoudsverplichtingen en art. 3 van het Haagse Verdrag van 2 oktober 1973 inzake de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen over onderhoudsverplichtingen.

b) Beslissingen inzake adoptie, voorbereidende maatregelen voor adoptie of de nietigverklaring of herroeping van adoptie⁹⁷

3.38 Deze uitsluiting is zeer ruim en van toepassing op alle aspecten van de adoptieprocedure, met inbegrip van de plaatsing van kinderen voor adoptie⁹⁸. Er moet worden opgemerkt dat de term "plaatsing" in deze context de inmenging van een overheidslichaam inhoudt en geen betrekking heeft op minder formele regelingen betreffende de zorg voor een kind.

3.39 Nadat een adoptie is uitgevoerd, wordt er echter voor de toepassing van dit Verdrag geen onderscheid meer gemaakt tussen geadopteerde kinderen en andere. De regels van het Verdrag zijn bijgevolg op dezelfde wijze van toepassing op alle beschermende maatregelen voor de persoon en het vermogen van geadopteerde kinderen als voor alle andere kinderen.

c) De geslachtsnaam en de voornamen van het kind⁹⁹

3.40 Maatregelen met betrekking tot de geslachtsnamen en de voornamen van een kind vallen niet onder het toepassingsgebied van het Verdrag, aangezien ze niet worden beschouwd als maatregelen die de bescherming van het kind beogen¹⁰⁰.

d) Handlichting¹⁰¹

3.41 Met handlichting wordt het ontslaan van een minderjarige van de controle van zijn ouders of voogden bedoeld. Handlichting kan van rechtswege gebeuren in het geval van bijvoorbeeld een huwelijk, of bij besluit van een bevoegde autoriteit. Handlichting is bedoeld om een kind van het ouderlijk gezag weg te halen, waardoor deze maatregel helemaal niet als een beschermende maatregel kan worden beschouwd. Daarom is handlichting niet in het toepassingsgebied van het Verdrag opgenomen.

e) Onderhoudsverplichtingen¹⁰²

3.42 Er bestaan een aantal verschillende internationale verdragen met betrekking tot onderhoudsverplichtingen, waarvan het Haagse Verdrag van 2007 inzake het levensonderhoud voor kinderen en het betreffende protocol inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen de recentste zijn.

f) Trusts en erfopvolging¹⁰³

3.43 Het internationaal privaatrecht betreffende trusts kwam al aan bod in het *Haagse Verdrag van 1 juli 1985 inzake het recht dat toepasselijk is op trusts en inzake de erkenning van trusts*.

⁹⁷ Art. 4, onder b).

⁹⁸ Zie par. **13.43-13.45** hieronder betreffende adoptie.

⁹⁹ Art. 4, onder c).

¹⁰⁰ Zie par. 29 van het toelichtend verslag.

¹⁰¹ Art. 4, onder d).

¹⁰² Art. 4, onder e).

¹⁰³ Art. 4, onder f).

- 3.44 Erfopvolging is het voorwerp van het *Haagse Verdrag van 1 augustus 1989 betreffende het recht dat van toepassing is op erfopvolging bij versterf*.

g) Sociale zekerheid¹⁰⁴

- 3.45 Welke organen sociale zekerheid betalen, is afhankelijk van bepaalde aanknopingspunten zoals de werkplek of de gewone verblijfplaats van de gerechtigde persoon of personen. Deze aanknopingspunten stemmen niet noodzakelijk overeen met de gewone verblijfplaats van het kind. Bijgevolg dacht men dat de regels van het Verdrag "niet echt geschikt zouden zijn" voor dergelijke maatregelen¹⁰⁵.

h) Overheidsmaatregelen van algemene aard op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg¹⁰⁶

- 3.46 Niet alle gezondheidszorg- en onderwijsaangelegenheden zijn van het toepassingsgebied van het Verdrag uitgesloten. Alleen **overheidsmaatregelen van algemene aard** zijn uitgesloten, bijvoorbeeld maatregelen betreffende schoolplicht of vaccinatieprogramma's¹⁰⁷.
- 3.47 "De plaatsing van een specifiek kind in een specifieke school of de beslissing om hem te laten opereren zijn voorbeelden van beslissingen die onder het toepassingsgebied van het Verdrag vallen"¹⁰⁸.

i) Maatregelen genomen op grond van strafbare feiten begaan door kinderen¹⁰⁹

- 3.48 In het toelichtend verslag staat dat deze uitsluiting de verdragsluitende staten toelaat om passende bestraffende of opvoedende maatregelen te nemen in het geval een kind een strafbaar feit begaat, zonder dat ze eerst moeten nagaan of ze op grond van het Verdrag bevoegdheid hebben¹¹⁰. In het toelichtend verslag staat ook dat het betreffende kind niet noodzakelijk strafrechtelijk moet worden vervolgd om deze uitsluiting toe te passen, aangezien kinderen onder een bepaalde leeftijd op grond van nationale strafrechtelijke procedures vaak niet kunnen worden vervolgd. Voor de toepassing van deze uitsluiting moet de handeling van het kind op grond van het strafrecht van een staat wel een strafbaar feit zijn indien begaan door een strafrechtelijk aansprakelijk persoon. De bevoegdheid om maatregelen te nemen voor deze handelingen is niet opgenomen in dit Verdrag en wordt geregeld door het nationaal recht van elk staat.
- 3.49 Deze uitlegging van artikel 4, onder i), wordt echter betwist. Een andere uitlegging is dat de uitsluiting van artikel 4, onder i), slechts betrekking mag hebben op maatregelen die voortvloeien uit strafrechtelijke procedures die werkelijk tegen het kind zijn ingesteld **of die worden genomen in overeenstemming met de wettelijke bepalingen inzake strafbare feiten**. Op basis van die uitlegging is het Verdrag van toepassing op elke beschermende maatregel die op grond van de

¹⁰⁴ Art. 4, onder g).

¹⁰⁵ Toelichtend verslag, par. 33.

¹⁰⁶ Art. 4, onder h).

¹⁰⁷ Toelichtend verslag, par. 34.

¹⁰⁸ *Ibid.*

¹⁰⁹ Art. 4, onder i).

¹¹⁰ Toelichtend verslag, par. 35.

kinderbeschermingswetgeving wordt genomen voor een handeling door een kind die op grond van het nationaal recht een strafbaar feit is, maar door de staat, exclusief of naast een strafrechtelijke maatregel, wordt beschouwd als een kindbeschermingsprobleem (bv. wanneer voor een adolescent die betrokken is bij prostitutie/benadering voor seksuele doeleinden eerder een kindbeschermende maatregel dan een strafrechtelijke maatregel wordt genomen).

3.50 Er is nog geen vaste praktijk op dit gebied¹¹¹.

3.51 De maatregelen die worden genomen als reactie op niet-strafrechtelijk wangedrag, zoals weglopen of spijbelen, vallen onder het toepassingsgebied van het Verdrag¹¹².

j) Beslissingen inzake het recht op asiel en inzake toelating¹¹³

3.52 Beslissingen inzake het recht op asiel en inzake toelating worden van het toepassingsgebied van het Verdrag uitgesloten omdat "deze beslissingen tot de soevereine bevoegdheid van de staten behoren"¹¹⁴. Enkel de betreffende inhoudelijke beslissingen worden echter uitgesloten. Dit wil zeggen dat de beslissing om asiel of een verblijfsvergunning te verlenen of te weigeren van het toepassingsgebied van het Verdrag is uitgesloten, maar dat maatregelen betreffende de bescherming en/of de vertegenwoordiging van een kind dat asiel of een verblijfsvergunning aanvraagt, wel onder het toepassingsgebied van het Verdrag vallen¹¹⁵.

¹¹¹ Met betrekking op art. 1, lid 3, onder g), van Brussel II bis, dat "maatregelen genomen ten gevolge van door kinderen begane strafbare feiten" uitsluit van het toepassingsgebied van de verordening, zie *Health Service Executive tegen S.C. en A.C.* (zaak C-92/12 van 26 april 2012), waarin het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft geconcludeerd dat "plaatsing [van een kind in een gesloten zorginstelling] met vrijheidsbenemende maatregelen die is bevolen om het kind te beschermen, en niet om het te bestraffen, onder het toepassingsgebied van de verordening valt" (punt 65; zie ook punt 66).

¹¹² Zie par. 35 van het toelichtend verslag.

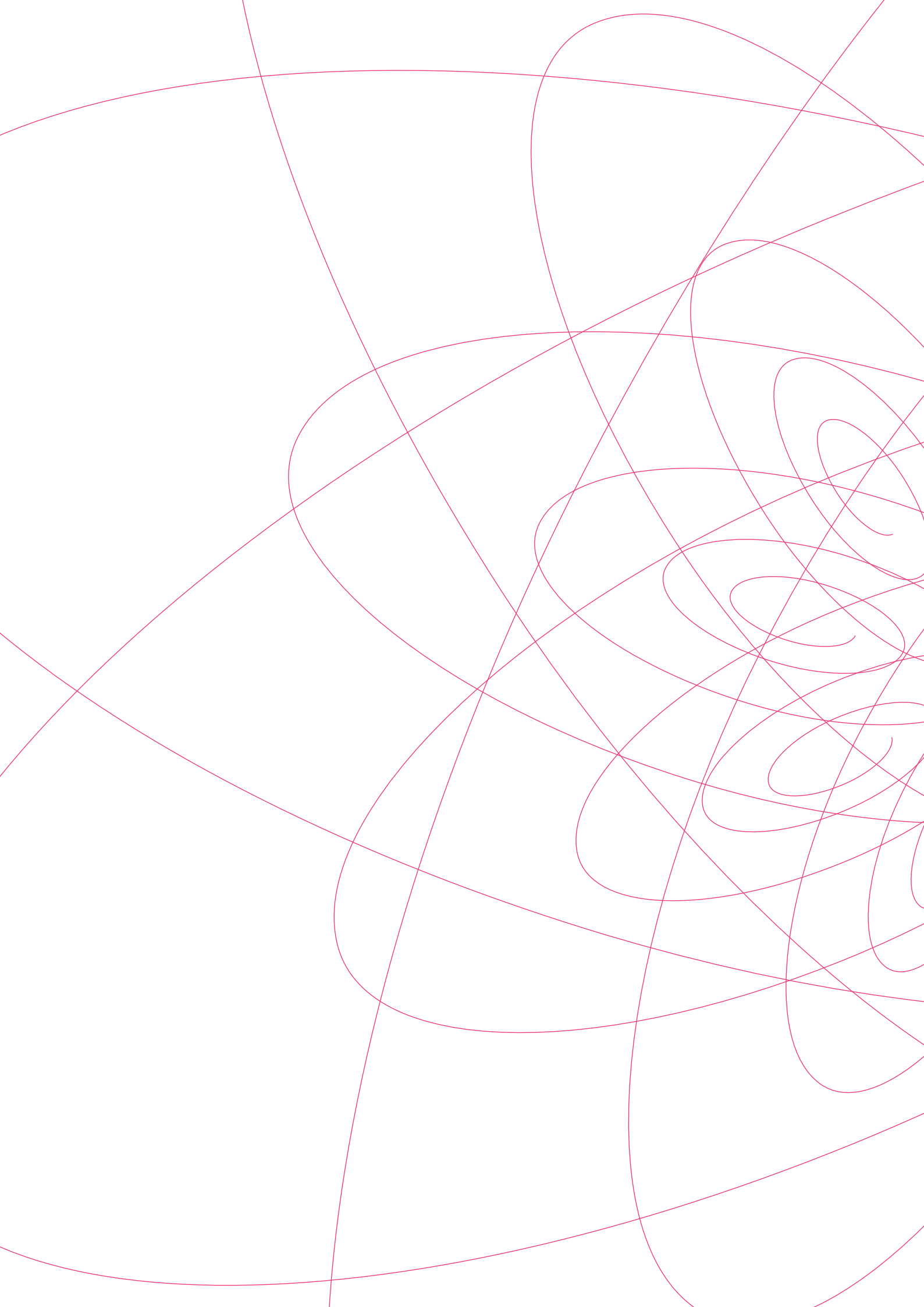
¹¹³ Art. 4, onder j).

¹¹⁴ Toelichtend verslag, par. 36.

¹¹⁵ *Ibid.*

4

*BEVOEGDHEID OM BESCHERMENDE
MAATREGELEN TE NEMEN*

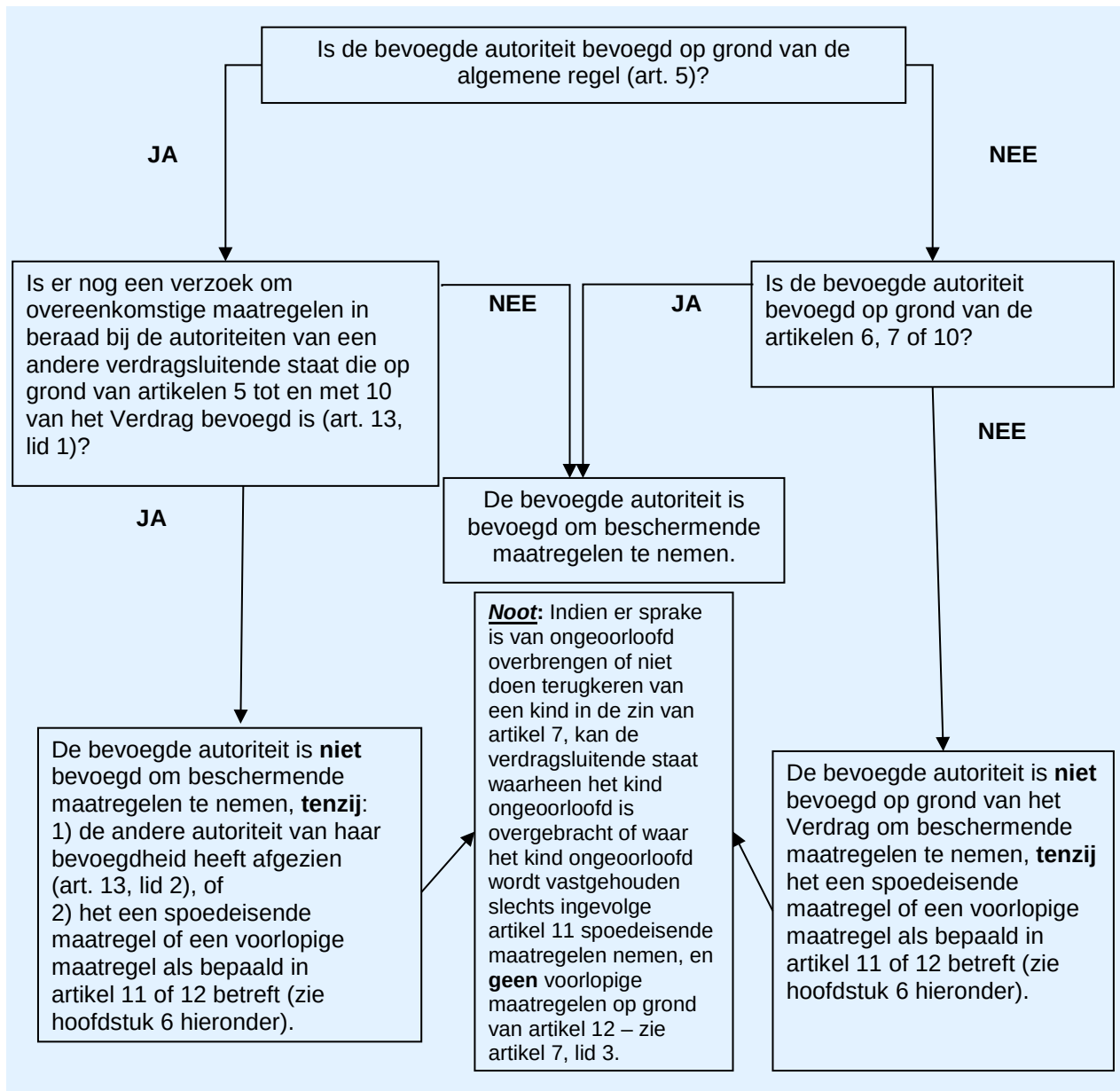
A. Wanneer zijn de autoriteiten van een verdragsluitende staat bevoegd om beschermende maatregelen te nemen?

Artikelen 5 tot en met 14

- 4.1 De bevoegdheidsregels zijn vastgesteld in artikelen 5 tot en met 14 van het Verdrag. In het Verdrag wordt bepaald welke verdragsluitende staat bevoegdheid heeft, maar niet welke autoriteit binnen die verdragsluitende staat bevoegd is. Deze kwestie wordt aan het nationale procesrecht overgelaten.
- 4.2 Wanneer een verzoek wordt ingediend met betrekking tot maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind bij een bevoegde autoriteit van een verdragsluitende staat, moet de volgende analyse worden gemaakt om te bepalen of die bevoegde autoriteit bevoegd is om beschermende maatregelen te nemen¹¹⁶:

¹¹⁶

Deze grafiek is uitsluitend van toepassing op de verdragsluitende staten die niet gebonden zijn aan alternatieve regels die op grond van art. 52, lid 2, van het Verdrag zijn overeengekomen, want die hebben voorrang – zie **hoofdstuk 12** hieronder. Zo moeten de EU-lidstaten (met uitzondering van Denemarken) rekening houden met Brussel II bis. Deze grafiek houdt ook geen rekening met de situatie waarin de gewone verblijfplaats van het kind wijzigt op het moment dat bij de bevoegde autoriteiten van de staat van de oorspronkelijke verblijfplaats van het kind een verzoek voor een beschermende maatregel aanhangig is gemaakt (zie art. 5, lid 2, en par. **4.10-4.11** hieronder).

4.3 Er moet worden opgemerkt dat in de grafiek geen rekening is gehouden met de overdracht van de bevoegdheid (art. 8 en 9 van het Verdrag), een aanvullende manier waarop een verdragsluitende staat bevoegdheid kan verwerven voor een verzoek met betrekking tot maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind (zie **hoofdstuk 5** hieronder).

B. De algemene regel: de autoriteiten van de verdragsluitende staat van de gewone verblijfplaats van het kind

Artikel 5

4.4 De basisregel voor bevoegdheid in het Verdrag stelt dat de rechterlijke/administratieve autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, maatregelen ter bescherming van het kind moeten nemen.

a) De betekenis van "gewone verblijfplaats"

- 4.5 Het begrip "gewone verblijfplaats", het belangrijkste aanknopingspunt in alle moderne Haagse Verdragen ter bescherming van kinderen, wordt niet in het Verdrag omschreven, maar moet in elke zaak worden vastgesteld door de betreffende autoriteiten op basis van de feitelijke gegevens. Het is een autonoom begrip en bij de uitlegging ervan moet eerder rekening worden gehouden met de doelstellingen van het Verdrag dan met de beperkingen van het nationale recht.
- 4.6 Er bestaan heel wat zaken in het kader van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 waarin de verdragsluitende staten de gewone verblijfplaats van kinderen vaststellen¹¹⁷. Aangezien de gewone verblijfplaats een feitelijk begrip is, mag echter niet worden vergeten dat bij het vaststellen van de gewone verblijfplaats van een kind voor de toepassing van dit Verdrag met verschillende zaken rekening moet worden gehouden.
- 4.7 In **hoofdstuk 13** van dit handboek wordt dieper ingegaan op het begrip "gewone verblijfplaats"¹¹⁸.

b) Wat gebeurt er wanneer de "gewone verblijfplaats" van een kind verandert?

- 4.8 De bevoegdheid is afhankelijk van de gewone verblijfplaats van het kind, dus als de gewone verblijfplaats van het kind naar een andere verdragsluitende staat wordt verplaatst, zijn de autoriteiten van de staat van de nieuwe gewone verblijfplaats bevoegd¹¹⁹.
- 4.9 Hoewel in het Verdrag geen bepalingen zijn opgenomen over het "behoud van bevoegdheid", mag niet worden vergeten dat de reeds genomen maatregelen niet worden beëindigd bij een verplaatsing van de gewone verblijfplaats van het kind¹²⁰. Deze maatregelen blijven gelden totdat, indien nodig, de autoriteiten van de verdragsluitende staat van de nieuwe gewone verblijfplaats van het kind andere passende maatregelen hebben genomen.
- 4.10 Wanneer de gewone verblijfplaats van het kind wordt verplaatst van de ene verdragsluitende staat naar de andere op het moment dat bij de autoriteiten van de eerste verdragsluitende staat een verzoek om een beschermende maatregel aanhangig is (bv. tijdens een lopende procedure), wordt er in het toelichtend verslag gesuggereerd dat het *perpetuatio fori*-beginsel niet van toepassing is en dat de bevoegdheid bijgevolg overgaat naar de autoriteiten van de verdragsluitende staat van de nieuwe gewone verblijfplaats van het kind¹²¹. Wanneer dit gebeurt, kunnen eventueel de bepalingen betreffende de overdracht van de bevoegdheid worden toegepast (zie **hoofdstuk 5** hieronder).
- 4.11 Wanneer de gewone verblijfplaats van het kind wordt verplaatst van een verdragsluitende staat naar een **niet-verdragsluitende staat** tijdens een procedure voor een beschermende maatregel, is het *perpetuatio fori*-beginsel

¹¹⁷ Zie Incadat (www.incadat.com) voor sommige van deze beslissingen.

¹¹⁸ Par. **13.83-13.87**.

¹¹⁹ Art. 5, lid 2.

¹²⁰ Art. 14. Zie **hoofdstuk 8** hieronder voor een bespreking van de voortzetting van maatregelen.

¹²¹ Toelichtend verslag, par. 42. Merk op dat een andere oplossing werd bereikt in Brussel II bis; zie art. 8: "**Ter zake van de ouderlijke verantwoordelijkheid zijn bevoegd de gerechten van de lidstaat op het grondgebied waarvan het kind zijn gewone verblijfplaats heeft** op het tijdstip dat de zaak bij het gerecht aanhangig wordt gemaakt" (nadruk werd toegevoegd).

evenmin van toepassing¹²². Artikel 5 van het Verdrag zal echter niet langer meer van toepassing zijn nadat de gewone verblijfplaats van het kind is verplaatst. Niets belet echter de autoriteiten van de verdragsluitende staat om op grond van niet-Verdragsregels (d.w.z. buiten het toepassingsgebied van het Verdrag) de bevoegdheid te behouden¹²³. Het is echter belangrijk op te merken dat in dit scenario andere verdragsluitende staten op grond van het Verdrag niet zijn verplicht om de maatregelen die deze autoriteit heeft genomen, te erkennen¹²⁴.

C. Uitzonderingen op de algemene regel

4.12 In artikelen 6, 7 en 10 zijn de uitzonderingen op de algemene regel opgenomen, met andere woorden de gevallen waarin de autoriteiten van een verdragsluitende staat waarin het kind niet zijn gewone verblijfplaats heeft, bevoegd kunnen zijn.

a) *Vluchtelingenkinderen en kinderen die naar een ander land zijn verplaatst* Artikel 6

4.13 De bevoegdheid in het geval van vluchtelingenkinderen en kinderen die ten gevolge van onlusten die in hun land plaatsvinden naar een ander land zijn verplaatst, is gebaseerd op de aanwezigheid van de kinderen in een verdragsluitende staat. De formulering "kinderen die naar een ander land zijn verplaatst" is zo ruim dat eventuele beperkingen in de definitie van "vluchtelingenkinderen" van de afzonderlijke staten worden overstegen¹²⁵.

4.14 Dit artikel is van toepassing op de kinderen die hun staat hebben verlaten als gevolg van de omstandigheden in hun staat, die al dan niet vergezeld zijn en die al dan niet tijdelijk of permanent ouderlijke zorg moeten ontberen.

4.15 Deze uitzondering mag niet worden toegepast op andere kinderen die tijdelijk naar een ander land zijn verplaatst, zoals weggelopen of verlaten kinderen. In deze gevallen moeten andere oplossingen onder het Verdrag worden toegepast¹²⁶.

Voorbeeld 4 (A)

Twee kinderen, een van zes en een van acht jaar oud, verlaten verdragsluitende staat A waar een burgeroorlog heerst, samen met hun achttienjarige tante van moederszijde. Hun moeder kwam om in de gevechten en hun vader is een politiek gevangene. Ze komen aan in verdragsluitende staat B en vragen asiel aan. Verdragsluitende staat B is op grond van artikel 6 van het Verdrag bevoegd om maatregelen ter bescherming van de kinderen te nemen, zoals het plaatsen van de kinderen in een openbare zorginstelling of het verlenen van ouderlijke verantwoordelijkheid aan hun tante. Dit heeft geen invloed op de beoordeling van hun asielaanvraag in verdragsluitende staat B¹²⁷. Het Verdrag is wel van toepassing op de vraag wie de kinderen voor de asielaanvraag zal vertegenwoordigen¹²⁸.

¹²² Zie par. 42 van het toelichtend verslag.

¹²³ *Ibid.* In een dergelijk geval kan de verdragsluitende staat van de vorige gewone verblijfplaats van het kind nog steeds beschermende maatregelen ten aanzien van het kind nemen **op grond van het Verdrag** als bijvoorbeeld art. 11 of 12 van het Verdrag van toepassing is (zie **hoofdstukken 6 en 7** hieronder). Zie ook par. **3.13** hierboven.

¹²⁴ Toelichtend verslag, par. 42. Zie ook par. **3.11-3.13** hierboven.

¹²⁵ Zie par. **13.58-13.60** in **hoofdstuk 13** hieronder voor een verdere bespreking.

¹²⁶ Zie par. **13.61-13.64** van **hoofdstuk 13** hieronder voor een verdere bespreking. Zie ook par. 44 van het toelichtend verslag.

¹²⁷ Art. 4, onder j), zoals besproken in par. **3.52** hierboven.

¹²⁸ *Ibid.*

b) Kinderen wier gewone verblijfplaats niet kan worden vastgesteld
Artikel 6

- 4.16 Indien de gewone verblijfplaats van een kind niet kan worden vastgesteld, wordt de bevoegdheid bepaald op basis van de aanwezigheid van het kind op het grondgebied van een verdragsluitende staat. Dat is een vorm van bevoegdheid uit noodzaak. Er mag niet te snel worden geconcludeerd dat de gewone verblijfplaats van een kind niet kan worden vastgesteld¹²⁹.
- 4.17 Er bestaan echter omstandigheden waarin de gewone verblijfplaats van een kind niet kan worden vastgesteld. Voorbeelden van dergelijke omstandigheden zijn: 1) wanneer een kind frequent tussen twee of meerdere plaatsen wordt verplaatst, 2) wanneer een kind niet is vergezeld of is verlaten en er moeilijk bewijsstukken kunnen worden gevonden om zijn gewone verblijfplaats vast te stellen, of 3) wanneer een kind geen vorige gewone verblijfplaats meer heeft en er onvoldoende bewijsstukken zijn om de verwerving van een nieuwe gewone verblijfplaats te ondersteunen¹³⁰.
- 4.18 Deze bevoegdheid houdt op te bestaan wanneer is vastgesteld dat het kind ergens een gewone verblijfplaats heeft.
- 4.19 In **hoofdstuk 13** van dit handboek wordt dieper ingegaan op het begrip "gewone verblijfplaats"¹³¹.

c) Bevoegdheid in het geval internationale ontvoering van kinderen
Artikel 7

- 4.20 In het geval van internationale ontvoering van kinderen behouden de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind net voor het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren zijn/haar gewone verblijfplaats had, de bevoegdheid voor maatregelen ter bescherming van de persoon en het vermogen van het kind totdat aan een aantal voorwaarden is voldaan. Deze bepaling schrikt internationale ontvoering van kinderen af want op grond hiervan kan de ontvoerende partij geen bevoegdheidsvoordeel behalen.
- 4.21 Voor dit Verdrag werd de omschrijving van ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren overgenomen van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980, wat erop wijst dat de twee Verdragen op dit gebied elkaar aanvullen. Dit impliceert dat de uitlegging en de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van 1980 met betrekking tot het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren een hulp kunnen zijn bij de uitlegging van deze termen onder dit Verdrag¹³².
- 4.22 De bevoegdheid kan onder twee soorten omstandigheden toch bij de autoriteiten liggen van de staat waarheen het kind ongeoorloofd is overgebracht of waar het kind ongeoorloofd wordt vastgehouden.

¹²⁹ Zie par. **13.83-13.87** van **hoofdstuk 13** hieronder.

¹³⁰ *Ibid.*

¹³¹ Par. **13.83-13.87** hieronder.

¹³² Voor rechtspraak en commentaren, zie Incadat (www.incadat.com).

Situatie A:

- Het kind heeft een gewone verblijfplaats verworven in een andere staat
- en**
- enige persoon, instelling of ander lichaam die gezagsrecht bezit, heeft in de overbrenging of het niet doen terugkeren berust.

In deze situatie is het op basis van de berusting, in combinatie met de verwerving van een nieuwe gewone verblijfplaats door het kind, dat de bevoegdheid op grond van artikel 7 van het Verdrag van 1996 wijzigt.

Indien in de betrekkingen tussen de twee betrokken staten ook het Verdrag van 1980 van toepassing is, kan situatie A plaatsvinden:

- wanneer er geen verzoek tot terugkeer van een kind op grond van het Verdrag van 1980 is gemaakt;
- of**
- wanneer een verzoek op grond van het Verdrag van 1980 is gemaakt en geregeld, d.w.z. dat de partijen tot de overeenkomst zijn gekomen dat het kind niet zal worden teruggekeerd (zie par. **13.46** tot en met **13.52** hieronder);
- of**
- wanneer een verzoek op grond van het Verdrag van 1980 is gemaakt, maar de autoriteiten van de aangezochte staat hebben geweigerd het kind te doen terugkeren overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag van 1980, op basis van de berusting door de verzoeker in de ongeoorloofde overbrenging of het ongeoorloofd niet doen terugkeren.

Bijgevolg is het op grond van artikel 7 van het Verdrag van 1996 niet **verplicht** een besluit om de terugkeer van het kind te weigeren te nemen op grond van het Verdrag van 1980 voordat de bevoegdheid overgaat naar de staat van de nieuwe gewone verblijfplaats van het kind. Zoals eerder gezegd, volstaat de berusting in combinatie met deze verwerving van een nieuwe gewone verblijfplaats.

De "gezagsrechten" waarvan in artikel 7 sprake is, zijn de gezagsrechten die werden toegekend op grond van het recht van de staat waarin het kind zijn gewone verblijfplaats had net voor het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren (art. 7, lid 2).

Situatie B:

- Het kind heeft een gewone verblijfplaats verworven in een andere staat;
- en**
- het kind heeft in die andere staat zijn verblijfplaats gehad, gedurende een periode van ten minste een jaar nadat de persoon, de instelling of het andere lichaam dat gezagsrechten heeft, kennis heeft gekregen of had moeten krijgen van de verblijfplaats van het kind;
- en**

- geen verzoek tot terugkeer, dat binnen die periode is ingediend, is nog in behandeling;
- en**
- het kind is in zijn nieuwe omgeving geworteld.

Deze voorwaarden geven deels artikel 12 van het Verdrag van 1980 weer, op grond waarvan de aangezochte staat de terugkeer van een kind niet hoeft te gelasten wanneer de terugkeerprocedure is aangevat nadat de termijn van één jaar vanaf het ongeoorloofd overbrengen/niet doen terugkeren van het kind is verstreken en wordt aangetoond dat het kind inmiddels is geworteld in zijn nieuwe omgeving. (Voor rechtspraak en commentaren betreffende de uitlegging van de term "geworteld" in art. 12, lid 2, van het Verdrag van 1980, zie de gegevensbank inzake internationale ontvoering van kinderen (Incadat) op www.incadat.com)

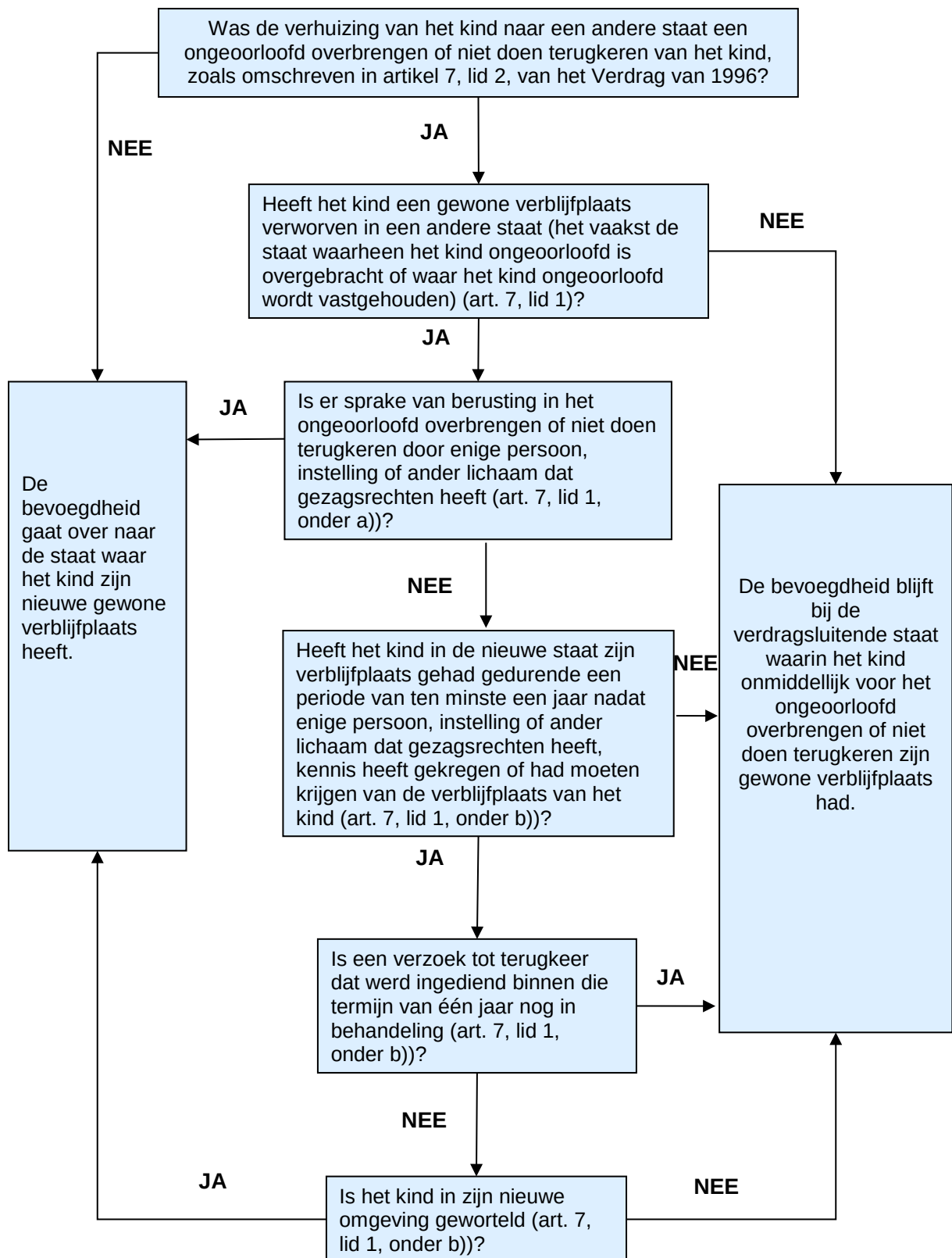
Er is echter een belangrijk verschil tussen de bepalingen van de twee Verdragen: de termijn van één jaar in het Verdrag van 1980 start met het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren van het kind, terwijl in het Verdrag van 1996, zoals hierboven vermeld, deze termijn van één jaar start met de datum dat de persoon, de instelling of het andere lichaam dat gezagsrechten heeft, kennis heeft gekregen of had moeten krijgen van de verblijfplaats van het kind. (Zie ook par. 49 van het toelichtend verslag, *op cit.* voetnoot 21.)

In de derde voorwaarde is niet uitdrukkelijk gespecificeerd in welke staat het verzoek tot terugkeer in behandeling bij de autoriteiten moet zijn. Deze bepaling wordt echter op verschillende manieren uitgelegd. Er werd in een opmerking op de ontwerpversie van dit handboek gesteld dat het verzoek tot terugkeer in behandeling moet zijn in de staat waarheen het kind ongeoorloofd is overgebracht of waar het kind ongeoorloofd wordt vastgehouden. Terwijl dat de meest gebruikelijke situatie kan zijn indien het Verdrag van 1980 **en** het Verdrag van 1996 van toepassing zijn in een bepaalde zaak, vormt het een betwistbare en onverdedigbare beperking op de werking van artikel 7 en is het bijzonder ongepast in een situatie waarin het Verdrag van 1980 *niet* van toepassing is in een bepaalde zaak (zie **voorbeeld 4 (B)** hieronder).

- 4.23 Terwijl de bevoegdheid bij de autoriteiten blijft van de verdragsluitende staat waaruit het kind ongeoorloofd werd overgebracht of waarheen het kind ongeoorloofd niet is teruggekeerd, kunnen de autoriteiten van de staat waarheen het kind ongeoorloofd is overgebracht of waar het kind ongeoorloofd wordt vastgehouden alleen maatregelen nemen op grond van artikel 11¹³³ (noodzakelijke beschermende maatregelen in spoedeisende gevallen) en geen voorlopige maatregelen op grond van artikel 12¹³⁴.
- 4.24 Samengevat moeten, om te bepalen welke autoriteiten bevoegd zijn wanneer een kind ongeoorloofd is overgebracht of wordt vastgehouden, de volgende vragen worden gesteld:

¹³³ Wordt uitvoeriger besproken in **hoofdstuk 6** hieronder.
¹³⁴ Art. 7, lid 3.

Ontvoeringszaken: werking van artikel 7

- 4.25 In par. **13.1** tot en met **13.14** hieronder wordt dieper ingegaan op de internationale ontvoering van kinderen.

Voorbeeld 4 (B)

In het volgende voorbeeld zijn zowel staat X als staat Y verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1996. Staat X is echter geen verdragsluitende staat bij het Verdrag van 1980.

Een gehuwd paar, waarvan de moeder onderdaan is van staat X en de vader van staat Y, verblijven in staat Y met het kind dat uit hun huwelijk is voortgekomen. In augustus 2008 loopt het huwelijk stuk en scheidt het koppel. In de echtscheidingsprocedure in staat Y krijgen beide ouders gezagsrechten ten aanzien van het kind toegewezen. In augustus 2009 laat de moeder echter weten dat ze wenst terug te keren naar haar vaderland, staat X. De vader weigert haar verzoek om te verhuizen. In september 2009 beslist de moeder, die vreest dat de rechtbank de verhuizing tegen de wil van de vader niet zal toestaan, unilateraal en in strijd met de gezagsrechten van de vader, met het kind te verhuizen naar staat X.

De vader probeert de eerste zes maanden na de overbrenging van het kind de moeder en het kind op te sporen (hij raadpleegt geen advocaat en is niet op de hoogte van het Verdrag van 1996 en de steun die hij op grond hiervan kan krijgen¹³⁵). Uiteindelijk vindt hij de moeder en het kind terug. Gedurende de vijf daaropvolgende maanden probeert hij met de moeder gezagsregelingen overeen te komen.

De vader komt uiteindelijk tot het besluit dat er geen overeenkomst mogelijk is en raadpleegt een advocaat. Hij krijgt het advies om een verzoek in te dienen bij de rechtbank van staat Y voor de onmiddellijke terugkeer van het kind en voor het exclusieve gezag over het kind. Dit doet hij in augustus 2010. De moeder wordt van deze procedure op de hoogte gebracht. In september 2010 stelt de moeder in staat X een procedure in voor het exclusieve gezag over het kind. In het kader hiervan geeft ze toe dat ze het kind ongeoorloofd heeft overgebracht, maar argumenteert ze dat de rechtbank in staat X nu bevoegd is voor gezags- en contactaangelegenheden aangezien:

- *het kind nu zijn gewone verblijfplaats in staat X heeft;*
- *het kind in staat X verbleef gedurende een jaar vanaf de datum waarop de vader kennis had **moeten** krijgen van de verblijfplaats van het kind;*
- *het kind nu in staat X is geworteld; en*
- *er geen verzoek tot terugkeer in behandeling is **in staat X**.*

*De vader verschijnt voor de rechtbank van staat X om de bevoegdheid te betwisten. Hij stelt dat, ongeacht alle andere elementen, een verzoek tot terugkeer nog in behandeling is **in staat Y** en dat bijgevolg op grond van artikel 7 van het Verdrag van 1996 de bevoegdheid betreffende gezags- en contactaangelegenheden ten aanzien van het kind niet kan overgaan naar staat X.*

Via rechtstreekse gerechtelijke communicatie krijgt de rechtbank in staat X bevestiging van de rechtbank in staat Y dat een verzoek tot terugkeer nog in behandeling is in staat Y. Na deze bevestiging verwerpt staat X het verzoek van de moeder op basis van het feit dat de bevoegdheid bij staat Y blijft. De moeder dient op haar beurt een verzoek in in staat Y voor toestemming om met het kind permanent te verhuizen naar staat X en doet een contactvoorstel aan de vader.

¹³⁵

Art. 31, onder c) – zie ook **hoofdstuk 11** hieronder.

In staat Y wordt het verzoek tot terugkeer van het kind verdaagd (geschorst) omdat het in dit stadium niet in het belang van het kind is om een terugkeer te gelasten in afwachting van het resultaat van het verzoek van de moeder tot verhuizing, dat, volgens de rechtbank, snel kan en moet worden behandeld. Het verzoek van de vader voor gezagsrechten en het verzoek van de moeder voor een verhuizing worden door de rechtbank in staat Y samengevoegd en een maand later behandeld. De rechtbank in staat Y verleent de moeder de toestemming om met het kind te verhuizen en een contactregeling voor de vader wordt vastgesteld (die van rechtswege zal worden erkend in staat X op grond van art. 23 van het verdrag van 1996).

In de volgende twee voorbeelden zijn staten A en B verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1980 en het Verdrag van 1996.

Voorbeeld 4 (C)

Man en vrouw wonen samen in staat A met hun twee kinderen. De vrouw brengt de kinderen ongeoorloofd over naar staat B in maart 2008. De man verzoekt op grond van het Verdrag van 1980 om de terugkeer van zijn kinderen naar staat A. De autoriteiten van staat B weigeren de kinderen te doen terugkeren omdat de kinderen zich verzetten tegen de terugkeer en ze een leeftijd en mate van rijpheid hebben bereikt, die rechtvaardigt dat met hun mening rekening wordt gehouden (art. 13, lid 2, van het Verdrag van 1980). Het is nu mei 2009 en de contact- en gezagsregelingen moeten nog worden vastgelegd.

*Hoewel de man niet heeft berust in de overbrenging, en aangezien de kinderen sinds meer dan een jaar nadat de man kennis heeft gekregen van de verblijfplaats van de kinderen, in staat B verblijven, zijn de autoriteiten van staat B bevoegd **indien** de kinderen nu beiden hun gewone verblijfplaats in die staat hebben **en** daar zijn geworteld¹³⁶.*

Voorbeeld 4 (D)

Een vader brengt zijn kind ongeoorloofd over van staat A naar staat B in januari 2008. De moeder stelt in staat B een procedure in op grond van het Verdrag van 1980 om haar kind te doen terugkeren naar staat A. De autoriteiten van staat B weigeren in maart 2008 het verzoek om de terugkeer te gelasten omdat de terugkeer zou leiden tot een ernstig risico op gevaar voor het kind (art. 13, lid 1, onder b), van het Verdrag van 1980). Onmiddellijk daarna wenst de moeder in staat A een toewijzingsprocedure in te stellen om als enige het gezagsrecht over het kind te krijgen.

Aangezien er minder dan een jaar is verstreken nadat de moeder kennis heeft gekregen van de verblijfplaats van het kind, en ze niet heeft berust in de ongeoorloofde overbrenging, blijven de autoriteiten van staat A bevoegd, ongeacht wat nu als gewone verblijfplaats van het kind wordt beschouwd.

¹³⁶

Art. 7, lid 1, onder b).

Indien echter de autoriteiten in staat A van mening zijn dat de autoriteiten in staat B beter in staat zijn het belang van het kind te beoordelen en dat staat A in dit bijzondere geval een staat is waarop artikel 8, lid 2, van het Verdrag van 1996 van toepassing is, kunnen ze (rechtstreeks of door tussenkomst van de centrale autoriteit van staat A) de autoriteiten in staat B verzoeken de bevoegdheid te aanvaarden, of kunnen ze de zaak opschorten en de vader (of moeder) uitnodigen een daartoe verstrekkend verzoek te richten aan de autoriteiten van staat B. De autoriteiten in staat B kunnen de bevoegdheid aanvaarden indien zij van mening zijn dat dit in het belang van het kind is¹³⁷.

d) Bevoegdheid in het geval van een lopende echtscheiding of scheiding van tafel en bed van de ouders van het kind

Artikel 10

4.26 De autoriteiten van een verdragsluitende staat kunnen in de uitoefening van hun bevoegdheid met betrekking tot een verzoek tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed, of nietigverklaring van het huwelijk van de ouders van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een andere verdragsluitende staat, maatregelen nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van dat kind indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan¹³⁸. Deze voorwaarden zijn:

- het kind heeft zijn/haar gewone verblijfplaats in een andere verdragsluitende staat;
en
- de autoriteiten van de verdragsluitende staat die een dergelijke bevoegdheid uitoefenen, mogen op grond van het recht van hun staat in die omstandigheden dergelijke maatregelen nemen;
en
- op het tijdstip van de aanvang van de procedure heeft ten minste een ouder zijn of haar gewone verblijfplaats in die verdragsluitende staat;
en
- op het tijdstip van de aanvang van de procedure heeft ten minste een van de ouders de ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind;
en
- de bevoegdheid van deze autoriteiten om dergelijke maatregelen te nemen is zowel door de ouders aanvaard, als door enige andere persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van het kind;
en
- de uitoefening van de bevoegdheid op die basis dient het belang van het kind.

4.27 Deze bevoegdheid eindigt wanneer de echtscheidingsprocedure is afgelopen. De procedure kan eindigen zodra de beslissing betreffende de inwilliging of afwijzing van het verzoek tot echtscheiding definitief is geworden of om een andere reden, zoals de intrekking of het vervallen van het verzoek of het overlijden van een partij.

¹³⁷
¹³⁸

Zie **hoofdstuk 5** hieronder betreffende de overdracht van de bevoegdheid.
Dit kan gebeuren wanneer bijvoorbeeld een ouder geoorloofd met het kind verhuist van een verdragsluitende staat naar een andere nadat het huwelijk is stukgelopen en de andere ouder in de eerste verdragsluitende staat blijft en in die staat een echtscheidingsprocedure instelt. Het is uiteraard op grond van het recht van de staat waar de procedure is ingesteld, dat wordt bepaald of de staat bevoegd is om de echtscheidingsprocedure te behandelen en of in deze omstandigheden de staat dergelijke maatregelen ten aanzien van de persoon en/of het vermogen van een kind mag nemen.

- 4.28 De datum waarop de echtscheidingsprocedure is beëindigd, wordt bepaald op basis van het recht van de verdragsluitende staat waar de procedure wordt behandeld.

Voorbeeld 4 (E)

Man en vrouw wonen samen in verdragsluitende staat A met hun drie kinderen. Ze scheiden en de man verhuist naar verdragsluitende staat B met de kinderen. Kort daarna stelt de vrouw in verdragsluitende staat A, waar ze haar gewone verblijfplaats heeft, een echtscheidingsprocedure in, en beide partijen verzoeken de autoriteiten in deze procedure om zich uit te spreken over het gezag en het contact.

Op grond van het recht in verdragsluitende staat A mogen de autoriteiten van verdragsluitende staat A beschermende maatregelen nemen ten aanzien van de kinderen tijdens de echtscheidingsprocedure van de ouders. De autoriteiten zijn van mening dat ze in het belang van de kinderen beschermende maatregelen ten aanzien van de kinderen moeten nemen. Bijgevolg zijn de autoriteiten van verdragsluitende staat A bevoegd om gezags- en omgangsregelingen vast te stellen die in de verdragsluitende staat B, en in alle andere verdragsluitende staten, moeten worden erkend en ten uitvoer gelegd.

Dit was niet het geval geweest als de man de bevoegdheid van de autoriteiten van verdragsluitende staat A om dergelijke maatregelen te nemen niet zou hebben aanvaard, of als volgens deze autoriteiten het nemen van dergelijke maatregelen niet het belang van de kinderen zou dienen¹³⁹.

De autoriteiten van verdragsluitende staat A konden voor het concluderen dat het in het belang van de kinderen is dat zij de bevoegdheid uitoefenen, ermee rekening houden dat verdragsluitende staat A de vorige gewone verblijfplaats van de kinderen was, dat ze daar nog steeds tijd doorbrengen met hun moeder, en dat het regelen van het gezag en het contact in het kader van de echtscheidingsprocedure eenvoudiger en sneller is dan het afwachten van de resultaten van andere procedures in de verdragsluitende staat B, de staat waar ze nu hun gewone verblijfplaats hebben.

Na afloop van de echtscheidingsprocedures in verdragsluitende staat A, heeft verdragsluitende staat B op grond van artikel 5, als de staat waar de kinderen hun gewone verblijfplaats hebben, de bevoegdheid om beschermende maatregelen ten aanzien van de kinderen te nemen (art. 10, lid 2).

Voorbeeld 4 (F)

Man en vrouw wonen samen in verdragsluitende staat A met hun twee kinderen. De relatie loopt stuk en het koppel scheidt. De vrouw stelt een echtscheidingsprocedure en een procedure inzake gezag en contact in verdragsluitende staat C in. Op grond van de procedureregels van verdragsluitende staat C zal eenzelfde rechtbank beide procedures behandelen.

Na aanvang van de procedures vindt de vrouw een nieuwe baan in verdragsluitende staat D en wenst ze met de kinderen onmiddellijk naar die staat te verhuizen om er te kunnen beginnen werken. De man en de vrouw komen overeen dat de vrouw onmiddellijk met de kinderen naar verdragsluitende staat D mag verhuizen, op voorwaarde dat de rechtbank in verdragsluitende staat C het contact van de kinderen met hun vader regelt.

¹³⁹

Art. 10, lid 1, onder b).

De overeenkomst betreffende de verhuizing van de kinderen wordt opgenomen in een voorlopig bevel van de rechtbank (in afwachting van de definitieve beslissing over het gezag en het contact) en de rechtbank registreert formeel dat de moeder ermee instemt dat verdragsluitende staat C bevoegd blijft voor gezags- en contactaangelegenheden totdat de echtscheidingsprocedure is afgelopen.

Aangezien de echtscheidingsprocedure nog in behandeling is in verdragsluitende staat C, kan verdragsluitende staat C bevoegd blijven voor gezags- en omgangsangelegenheden op basis van artikel 10 van het Verdrag van 1996, ongeacht of de overeenkomst betreffende de verhuizing leidt tot een verplaatsing van de gewone verblijfplaats van de kinderen (en bijgevolg verdragsluitende staat C krachtens artikel 5, lid 2, zijn bevoegdheid voor gezags- en contactaangelegenheden op grond van art. 5 "verliest").

*Er moet echter worden opgemerkt dat, indien de vrouw er **niet** mee had ingestemd dat verdragsluitende staat C bevoegd zou blijven voor gezags- en contactaangelegenheden, artikel 10 van het Verdrag van 1996 niet van toepassing zou zijn. In een dergelijke situatie zou, na de verplaatsing van de gewone verblijfplaats van de kinderen naar verdragsluitende staat D, verdragsluitende staat C (overeenkomstig art. 5, lid 2) niet langer meer bevoegd zijn voor dergelijke aangelegenheden, tenzij verdragsluitende staat C op grond van art. 9 een overdracht van de bevoegdheid zou vragen en verkrijgen.*

D. Wat gebeurt er indien de autoriteiten van twee of meer verdragsluitende staten bevoegd zijn?

Artikel 13

- 4.29 Aangezien in bepaalde gevallen de autoriteiten van meerdere verdragsluitende staten bevoegd zijn om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van een kind, voorziet artikel 13 in een oplossing voor eventuele bevoegdheidsconflicten.
- 4.30 In artikel 13 wordt bepaald dat de autoriteiten van een verdragsluitende staat die ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegd zijn maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind, zich dienen te onthouden van het uitoefenen van deze bevoegdheid indien, op het tijdstip van de aanvang van de procedure, om "overeenkomstige maatregelen" is verzocht aan de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 op het tijdstip van het verzoek bevoegde autoriteiten van een andere verdragsluitende staat en deze maatregelen nog in beraad zijn.
- 4.31 De term "overeenkomstige maatregelen" is niet in het Verdrag omschreven, maar het blijkt dat, voor de toepassing van artikel 13, de verzoeken aan beide verdragsluitende staten dezelfde moeten zijn of een gelijksoortige inhoud moeten hebben¹⁴⁰. Indien bijvoorbeeld bij een verdragsluitende staat een procedure voor het gezagsrecht over een kind aanhangig wordt gemaakt, en een andere lidstaat wordt verzocht beschermende maatregelen te nemen met betrekking tot een bepaald vermogen van het kind, kan deze verdragsluitende staat beslissen dat aan de andere verdragsluitende staat geen "overeenkomstige maatregel" werd gevraagd en bijgevolg verdergaan met de behandeling van het verzoek betreffende het vermogen van het kind¹⁴¹.

¹⁴⁰

Zie par. 79 van het toelichtend verslag.

¹⁴¹

Ibid.

- 4.32 Artikel 13 is van toepassing zolang de procedures met betrekking tot de "overeenkomstige maatregelen" in de andere verdragsluitende staat nog in beraad zijn.
- 4.33 Artikel 13, lid 1, is echter **niet** van toepassing indien de autoriteiten van de aanvankelijk aangezochte verdragsluitende staat van de bevoegdheid hebben afgezien¹⁴². In het toelichtend verslag staat dat de autoriteiten van de aanvankelijk aangezochte verdragsluitende staat door hun mogelijkheid om af te zien van de bevoegdheid, en ondanks artikel 13, lid 1, voorrang kunnen geven aan de **nadien** aangezochte verdragsluitende staat, indien deze volgens hen een geschikter forum is¹⁴³. Op die manier doet het afzien van de bevoegdheid denken aan de bepalingen inzake overdracht van de bevoegdheid (art. 8 en 9, zie **hoofdstuk 5** hieronder). Er zijn echter grotere verschillen tussen artikel 13, lid 2, en de overdrachtsbepalingen, met name dat in dit scenario: 1) de **nadien** aangezochte verdragsluitende staat al bevoegd was op grond van artikelen 5 tot en met 10 van het Verdrag¹⁴⁴; en 2) de aanvankelijk aangezochte verdragsluitende staat op grond van artikel 13, lid 2, unilateraal kan beslissen van zijn bevoegdheid af te zien¹⁴⁵. In het geval een verdragsluitende staat overweegt om op grond van artikel 13, lid 2, af te zien van zijn bevoegdheid, zou het echter met het oog op de bescherming van het kind een goede praktijk zijn dat er wordt gecommuniceerd tussen de twee betrokken verdragsluitende staten (via de centrale autoriteiten¹⁴⁶ of via rechtstreekse gerechtelijke communicatie¹⁴⁷) om te verzekeren dat er geen lacunes in de bescherming van het kind ontstaan (bv. omdat de **nadien** aangezochte staat op grond van art. 13, lid 1, weigert zijn bevoegdheid uit te oefenen en tegelijk de **aanvankelijk** aangezochte staat op grond van art. 13, lid 2, afziet van zijn bevoegdheid).
- 4.34 Uit de tekst van artikel 13, lid 1, zelf¹⁴⁸ blijkt dat het artikel niet van toepassing is op maatregelen die op grond van artikel 11 (spoedeisende gevallen) of artikel 12 (voorlopige maatregelen) zijn genomen¹⁴⁹.
- 4.35 Een autoriteit die vermoedelijk **nadien is aangezocht**, kan, om te weten of artikel 13, lid 1, van toepassing is, zich de vraag stellen hoe ze kan nagaan of er om "overeenkomstige maatregelen" is verzocht aan de autoriteiten van een andere verdragsluitende staat (die bevoegd zijn op grond van art. 5-10 op het

¹⁴² Art. 13, lid 2.

¹⁴³ Zie par. 80 van het toelichtend verslag.

¹⁴⁴ *Ibid.* In het geval van een overdracht van bevoegdheid, heeft de verkrijgende verdragsluitende staat uitsluitend bevoegdheid door deze overdracht, zie **hoofdstuk 5** hieronder.

¹⁴⁵ *Ibid.*

¹⁴⁶ Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

¹⁴⁷ Zie voor meer informatie over rechtstreekse gerechtelijke communicatie par. 64-72 van de Conclusies en aanbevelingen van de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011 (beschikbaar op www.hcch.net (volg het in voetnoot 16 hierboven vermelde pad)) en met name par. 68, waarin de Bijzondere Commissie haar "algemene steun" uitspreekt, onder het voorbehoud dat het Permanent Bureau het document herzielt in het licht van de discussies binnen de Bijzondere Commissie, voor de *Emerging Guidance and General Principles for Judicial Communications* in voorlopig document nr. 3 A van maart 2011 ("Emerging rules regarding the development of the International Hague Network of Judges and Draft General Principles for Judicial Communications, including commonly accepted safeguards for direct judicial communications in specific cases, within the context of the International Hague Network of Judges"). Zie ook par. 78 en 79 van de Conclusies en aanbevelingen van Deel II van de Zesde Vergadering van de Bijzondere Commissie over de praktische werking van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 en het Haagse Kinderbeschermingsverdrag van 1996 (25-31 januari 2012), beschikbaar op www.hcch.net (volg het in voetnoot 16 vermelde pad).

¹⁴⁸ Art. 13, lid 1: "De autoriteiten van een verdragsluitende staat **die ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegd zijn** maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind dienen zich te onthouden van het uitoefenen van deze bevoegdheid indien, op het tijdstip van de aanvang van de procedure, om overeenkomstige maatregelen is verzocht aan de **ingevolge de artikelen 5 tot en met 10** op het tijdstip van het verzoek **bevoegde** autoriteiten van een andere verdragsluitende staat en deze nog in beraad zijn." (Nadruk werd toegevoegd.)

¹⁴⁹ Wordt uitvoeriger besproken in **hoofdstukken 6 en 7** hieronder.

tijdstip van het verzoek) en of die maatregelen nog in beraad zijn. Een autoriteit die vermoedelijk **nadien is aangezocht**, kan in sommige gevallen over duidelijke bewijsstukken beschikken die de partijen bij de procedure hebben overgelegd, zodat ze kan beslissen om, in overeenstemming met artikel 13, lid 1, "zich te onthouden van het uitoefenen van de bevoegdheid". Indien uit de bewijsstukken van de partijen niet duidelijk kan worden afgeleid of er sprake is van aanhangigheid (bv. omdat het bestaan of de aard en het toepassingsgebied van de procedure in de andere verdragsluitende staat niet duidelijk is), kan de nadien aangezochte autoriteit het passend achten om de betreffende autoriteiten van de andere verdragsluitende staat om informatie te verzoeken. Dergelijke informatieverzoeken kunnen via rechtstreekse gerechtelijke communicatie of door tussenkomst van de centrale autoriteiten in beide verdragsluitende staten¹⁵⁰ worden gedaan¹⁵¹.

Voorbeeld 4 (G)

Twee kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A met hun moeder. De echtscheidings- en gezagsprocedures zijn ingeleid in verdragsluitende staat B. De vader heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B en de moeder heeft de bevoegdheid van de autoriteiten van die verdragsluitende staat betreffende deze aangelegenheden aanvaard. De autoriteiten van de verdragsluitende staat B zijn van mening dat het in het belang van de kinderen is dat zij de zaak behandelen¹⁵². De procedures in verdragsluitende staat B blijken negatief uit te draaien voor de moeder. De moeder leidt daarom procedures in verdragsluitende staat A in, in de hoop dat haar het gezagsrecht over de kinderen wordt toegekend.

In overeenstemming met artikel 13, moeten de autoriteiten van verdragsluitende staat A zich onthouden van de behandeling van de zaak, aangezien verdragsluitende staat B de procedure betreffende het gezagsrecht over de kinderen behandelt.

Indien echter de autoriteiten van verdragsluitende staat B van hun bevoegdheid hadden afgezien, omdat ze bijvoorbeeld van mening waren dat het niet in het belang van het kind is om de zaak zelf te behandelen,

¹⁵⁰ Om de informatieverzoeken in het kader van het Verdrag goed te laten verlopen, moeten de verdragsluitende staten ervoor zorgen dat het Permanent Bureau steeds over de meest recente contactgegevens van de betreffende autoriteiten beschikt. Indien de partijen twijfelen of er procedures hangende zijn in meerdere verdragsluitende staten, kunnen ze dat op die manier snel achterhalen, alsook of de autoriteiten in een bepaald rechtsgebied maatregelen ter bescherming van het kind kunnen nemen.

¹⁵¹ Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft in het kader van art. 19, lid 2, van Brussel II bis dergelijke benadering aanbevolen. In *Purrucker tegen Pérez* (zaak C-296/10 van 9 november 2010) oordeelde het HvJ (in punt 81) dat informatie betreffende de mogelijke aanhangigheid bij de partijen kan worden ingewonnen, maar dat bovendien, "in aanmerking nemend dat verordening nr. 2201/2003 gebaseerd is op de wederzijdse bijstand en het wederzijdse vertrouwen tussen rechterlijke instanties, [het nadien aangezochte gerecht] het als eerste aangezochte gerecht in kennis [dient] te stellen van de aanhangigmaking van de vordering bij hem, dit erop attent te maken dat er mogelijk sprake is van aanhangigheid, dit te verzoeken hem alle inlichtingen betreffende de aldaar aanhangige vordering te verstrekken en een standpunt in te nemen over zijn bevoegdheid in de zin van verordening nr. 2201/2003 of hem mededeling te doen van enige beslissing die reeds dienaangaande is genomen. Tot slot zal het als laatste aangezochte gerecht zich tot de centrale autoriteit van zijn lidstaat kunnen wenden". Het HvJ heeft in deze zaak ook geoordeeld dat indien dergelijke informatieverzoeken niet tot duidelijkheid hebben geleid betreffende procedures in het als eerste aangezochte gerecht en indien het belang van het kind wegens de omstandigheden van de zaak vereist dat een beslissing wordt genomen die kan worden erkend in andere lidstaten dan die van het gerecht waarbij de zaak het laatst is aangebracht, "dit laatste gerecht na gedurende een redelijke termijn de antwoorden op de gestelde vragen te hebben afgewacht, het onderzoek van de bij hem ingediende vordering moet voortzetten. Bij de bepaling van die redelijke termijn moet rekening worden gehouden met de belangen van het kind in de specifieke omstandigheden van het aan de orde zijnde geschil."

¹⁵² Op grond hiervan krijgt verdragsluitende staat B de bevoegdheid (in overeenstemming met art. 10 van het Verdrag van 1996, zie par. 4.26-4.28 hierboven) om maatregelen te nemen ter bescherming van de kinderen, zoals een beslissing betreffende gezag en contact.

konden de autoriteiten van verdragsluitende staat A de betreffende bevoegdheid uitoefenen. In dergelijke omstandigheden kunnen de autoriteiten van de verdragsluitende staat B hun beslissing om van hun bevoegdheid af te zien meedelen aan de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat A¹⁵³.

Voorbeeld 4 (H)

De kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Er is voor hen een verzoek voor beschermende maatregelen ingediend in verdragsluitende staat B, waar aan de vereisten van artikel 10 van het Verdrag is voldaan. Terwijl deze procedure loopt, wordt een aanvraag in verdragsluitende staat A¹⁵⁴ ingediend betreffende het beheer van het vermogen van de kinderen dat ze van hun grootouders hebben geërfd. De autoriteiten van verdragsluitende staat A zijn bevoegd om een beslissing ter zake te nemen nadat ze hebben vastgesteld dat er geen overeenkomstig verzoek bij de autoriteiten van verdragsluitende staat B is ingediend.

¹⁵³

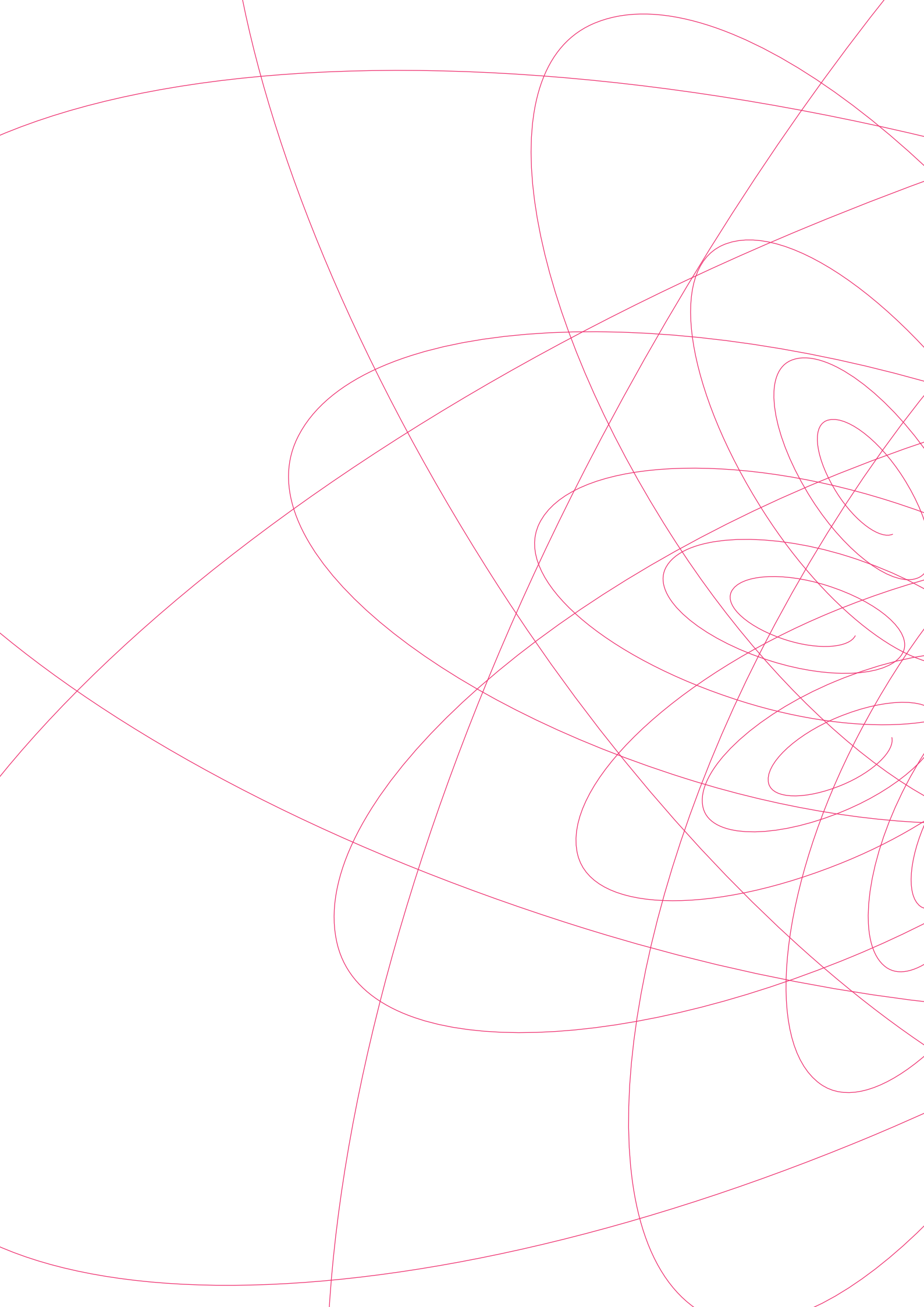
Zie par. **4.33** hierboven.

¹⁵⁴

Op basis van art. 5 van het Verdrag.

5

OVERDRACHT VAN BEVOEGDHEID

A. Wanneer kan de bevoegdheid om beschermende maatregelen te nemen worden overgedragen?

Artikelen 8 en 9

- 5.1 Als uitzondering op de algemene bevoegdheidsregels¹⁵⁵ voorzien artikelen 8 en 9 in mechanismen om de bevoegdheid om maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind over te dragen van de autoriteiten van de verdragsluitende staten die op grond van het Verdrag algemene bevoegdheid hebben,¹⁵⁶ naar de autoriteiten van verdragsluitende staten die deze niet hebben. De bevoegdheid kan alleen worden overgedragen indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan¹⁵⁷ en uitsluitend aan de autoriteiten in een andere verdragsluitende staat waarmee het kind een bepaalde band heeft¹⁵⁸.
- 5.2 Er moet worden opgemerkt dat de bevoegdheid op grond van het Verdrag alleen kan worden overgedragen tussen de autoriteiten van **verdragsluitende** staten en niet aan de autoriteiten van **niet-verdragsluitende** staten.
- 5.3 Een verzoek tot overdracht van bevoegdheid kan in twee soorten situaties ontstaan:
- een autoriteit die algemeen is bevoegd¹⁵⁹ op grond van het Verdrag, kan, indien zij van oordeel is dat een niet-bevoegde autoriteit in een bepaald geval beter in staat is het belang van het kind te beoordelen, verzoeken de bevoegdheid over te dragen aan die autoriteit (art. 8);
 - een autoriteit die niet bevoegd is, maar van mening is dat ze in een bepaald geval beter in staat is het belang van het kind te beoordelen, kan erom verzoeken de bevoegdheid te mogen uitoefenen (art. 9).
- 5.4 Op grond van deze artikelen kan de bevoegdheid worden overgedragen wanneer de autoriteit die bevoegd is niet het best in staat is om het belang van het kind te beoordelen. Het belang van het kind moet worden beoordeeld "in een bepaald geval", d.w.z. "op het moment dat er behoefte is aan bescherming en om aan die behoefte tegemoet te komen"¹⁶⁰.
- 5.5 De bevoegdheid kan voor een volledige zaak of voor een bepaald gedeelte van een zaak worden overgedragen. Hoewel in het Verdrag niet uitdrukkelijk is bepaald dat de bevoegdheid voor een specifiek deel van een zaak kan worden overgedragen, is in artikelen 8 en 9 bepaald dat een verdragsluitende staat kan worden verzocht (art. 8) of kan verzoeken (art. 9) de beschermende maatregelen

¹⁵⁵

Zie **hoofdstuk 4** hierboven.

¹⁵⁶

Er moet worden opgemerkt dat in art. 8 uitdrukkelijk is bepaald dat een verdragsluitende staat die ingevolge art. 5 **of** 6 van het Verdrag bevoegd is, een andere verdragsluitende staat kan verzoeken de bevoegdheid te aanvaarden, terwijl in art. 9 wordt gesuggereerd dat een andere verdragsluitende staat uitsluitend mag verzoeken de bevoegdheid over te dragen van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft (dus alleen van de verdragsluitende staat die op grond van art. 5 bevoegd is en niet van een verdragsluitende staat die op grond van art. 6 bevoegd is). In par. 58 van het toelichtend verslag wordt opgemerkt dat dit een "**vergissing**" is (nadruk werd toegevoegd) en dat art. 9 in overeenstemming moet worden gebracht met art. 8. In het toelichtend verslag staat het volgende: "Indien de autoriteiten van de staat waarvan het kind de nationaliteit heeft, het recht hebben om de autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats te vragen hen te machtigen om beschermende bevoegdheid uit te oefenen, moeten ze des te meer het recht hebben om hetzelfde te vragen aan de autoriteiten van de staat waarheen het kind, als gevolg van onlusten die in het land van de gewone verblijfplaats van het kind plaatsvinden, voorlopig is overgebracht." Op dit moment is de tekst van het Verdrag echter duidelijk en blijkt dat een verzoek op grond van art. 9 alleen kan worden gericht aan de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft.

¹⁵⁷

Zie par. **5.9** hieronder.

¹⁵⁸

Art. 8, lid 2.

¹⁵⁹

D.w.z. ingevolge art. 5 of art. 6 van het Verdrag.

¹⁶⁰

Toelichtend verslag, par. 56.

te nemen die hij "noodzakelijk" acht; dit kan de overdracht van de bevoegdheid voor een volledige zaak of een deel ervan inhouden. Door deze uitlegging van het Verdrag wordt het Verdrag in overeenstemming gebracht met andere instrumenten zoals het Haagse Volwassenenbeschermingsverdrag van 2000 of artikel 15 van Brussel II bis, twee teksten waarin uitdrukkelijk wordt voorzien in de mogelijkheid om de bevoegdheid voor een specifiek deel van een zaak over te dragen.

5.6 Nadat beide autoriteiten hebben ingestemd met de overdracht, kunnen de autoriteiten die de bevoegdheid hebben overgedragen, de bevoegdheid voor de aangelegenheid die het voorwerp van de overdracht was, niet meer uitoefenen. Ze moeten wachten tot de beslissing van de andere autoriteiten definitief en uitvoerbaar is geworden.

5.7 De overdracht is echter geen permanente overdracht van bevoegdheid. "Er bestaat geen enkele basis waarop vooraf kan worden beslist dat de autoriteit die ingevolge artikel 5 of 6 bevoegd is¹⁶¹ in toekomstige omstandigheden niet beter in staat zou zijn om het belang van het kind te beoordelen."¹⁶²

5.8 Zodra is beslist dat een verzoek kan en moet worden gemaakt, voorziet het Verdrag in twee opties om het verzoek uit te voeren:

- de autoriteiten zelf verzoeken de bevoegde autoriteiten van de andere verdragsluitende staat (rechtstreeks of met de tussenkomst van de centrale autoriteit)¹⁶³;
- of
- de partijen bij de procedure kunnen worden uitgenodigd het verzoek te richten aan de bevoegde autoriteiten van de andere verdragsluitende staat¹⁶⁴.

Deze twee mogelijkheden staan op gelijke voet en de beslissing hierover ligt bij de autoriteit die het verzoek in een bepaalde zaak maakt.

B. Onder welke voorwaarden kan de bevoegdheid worden overgedragen?

5.9 De bevoegdheid mag op grond van artikelen 8 en 9 slechts worden overgedragen als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- **Band tussen het kind en de verdragsluitende staat waarvan de autoriteiten de bevoegdheid kunnen overgedragen krijgen**
Het kind moet een band hebben met de verdragsluitende staten waarvan de autoriteiten de bevoegdheid kunnen overgedragen krijgen of kunnen verzoeken die bevoegdheid aan hen over te dragen. De verdragsluitende staat is¹⁶⁵:
 - een staat waarvan het kind de nationaliteit bezit;
 - een staat waar vermogen van het kind is gelegen;

¹⁶¹ Met betrekking tot art. 9, zie voetnoot 156 hierboven.

¹⁶² Toelichtend verslag, par. 56.

¹⁶³ Art. 8, lid 1, eerste streepje, en art. 9, lid 1, eerste streepje.

¹⁶⁴ Art. 8, lid 1, tweede streepje, en art. 9, lid 1, tweede streepje.

¹⁶⁵ Art. 8, lid 2, en art. 9, lid 1.

- een staat bij welks autoriteiten een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed van de ouders van het kind of tot nietigverklaring van hun huwelijk aanhangig is; of
 - een staat waarmee het kind een nauwe band heeft.
- **Het belang van het kind**
De autoriteit die om de overdracht van de bevoegdheid verzoekt, mag dergelijk verzoek slechts richten als hierdoor het belang van het kind beter kan worden beoordeeld¹⁶⁶. De autoriteit die wordt verzocht om de bevoegdheid te aanvaarden of af te staan, kan dit enkel doen indien ze van mening is dat dit in het belang van het kind is¹⁶⁷.
- **Instemming van de autoriteiten van beide verdragsluitende staten**
Beide autoriteiten moeten instemmen met de overdracht.
- Indien de autoriteiten van de verdragsluitende staat die bevoegd is, beslissen om de bevoegdheid over te dragen, kunnen de andere autoriteiten hun instemming aangeven door de bevoegdheid te aanvaarden¹⁶⁸.
 - Indien echter de autoriteiten van de verdragsluitende staat die niet bevoegd is, de overdracht inleiden door een verzoek hiertoe te richten of de partijen uit te nodigen dergelijk verzoek te richten, moeten ze de uitdrukkelijke instemming ontvangen van de autoriteiten van de verdragsluitende staat die bevoegd is. Stilzwijgen kan niet worden beschouwd als een aanvaarding van de overdracht¹⁶⁹.

5.10 Het Verdrag van 1996 vereist niet dat de partijen bij de procedure de overdracht van bevoegdheid aanvaarden of ermee instemmen¹⁷⁰. De verdragsluitende staten stellen dus zelf in hun nationale procesrecht vast of de partijen hieromtrent moeten worden gehoord en op welke manier. Het kan nuttig zijn om de partijen hieromtrent te horen, aangezien hun inbreng relevant kan zijn om te beslissen of door dergelijke overdracht het belang van het kind beter kan worden beoordeeld. De partijen moeten ten minste van de overdracht van bevoegdheid op de hoogte worden gehouden.

5.11 In het Verdrag van 1996 zijn ook geen eisen opgenomen betreffende de termijnen voor: 1) het indienen door de partijen van een verzoek tot overdracht van bevoegdheid bij de desbetreffende autoriteit¹⁷¹ (indien voor deze optie wordt gekozen door de "verzoekende" autoriteiten op grond van art. 8, lid 1, of art. 9, lid 1); of 2) het aanvaarden of weigeren van een verzoek tot overdracht van bevoegdheid door de "aangezochte" autoriteit¹⁷². Aangezien tijd echter belangrijk is in procedures die betrekking hebben op kinderen, moet de "aangezochte" autoriteit (d.i., voor wat art. 8 betreft, de rechtbank zonder bevoegdheid op grond van het Verdrag en, voor wat art. 9 betreft, de rechtbank met bevoegdheid op grond van het Verdrag) zo spoedig mogelijk een beslissing nemen over de

¹⁶⁶ Art. 8, lid 1, en art. 9, lid 1.

¹⁶⁷ Dit staat uitdrukkelijk vermeld met betrekking tot de aanvaarding van de bevoegdheid (art. 8, lid 4), maar niet met betrekking tot het afstaan van de bevoegdheid (zie art. 9, lid 3, dat slechts verwijst naar het inwilligen van het verzoek). Het is echter moeilijk in te beelden dat een verdragsluitende staat een verzoek tot overdracht van de bevoegdheid zou aanvaarden, wanneer deze van mening is dat dit niet in het belang van het kind is.

¹⁶⁸ Art. 8, lid 4.

¹⁶⁹ Art. 9, lid 3.

¹⁷⁰ Cf. art. 15, lid 2, van Brussel II bis, waarin is bepaald dat ten minste een van de partijen een overdracht moet aanvaarden.

¹⁷¹ Cf. art. 15, lid 4, van Brussel II bis.

¹⁷² Cf. art. 15, lid 5, van Brussel II bis, op grond waarvan de "aangezochte" autoriteit binnen zes weken nadat de zaak bij haar aanhangig is gemaakt, moet beslissen of ze bevoegdheid aanvaardt.

overdracht van bevoegdheid¹⁷³. Op die manier wordt ook voorkomen dat er meerdere procedures betreffende verzoeken tot overdracht van bevoegdheid tegelijk hangende zijn, bijvoorbeeld wanneer op grond van artikel 8 een verzoek tot overdracht van bevoegdheid wordt ingediend, maar de autoriteit met bevoegdheid beslist haar bevoegdheid toch uit te oefenen en de zaak te behandelen omdat ze geen antwoord heeft ontvangen van de "aangezochte" autoriteit binnen een voor haar redelijke termijn, en daarna de "aangezochte" autoriteit de bevoegdheid aanvaardt en de bevoegdheid uitoefent.

Voorbeeld 5 (A)

Een jongen heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Zijn beide ouders overlijden wanneer hij tien jaar is en in verdragsluitende staat A lopen procedures voor zijn zorg en het beheer van het vermogen dat zijn ouders hem hebben nagelaten. Dit vermogen bestaat uit eigendom dat in verdragsluitende staat B is gelegen. Er ontstaat een probleem betreffende de beschikking over dit vermogen en de autoriteiten van verdragsluitende staat B verzoeken de autoriteiten van verdragsluitende staat A hen te machtigen de bevoegdheid hieromtrent uit te oefenen¹⁷⁴. De autoriteiten van verdragsluitende staat A kunnen het verzoek om een gedeeltelijke overdracht van bevoegdheid die uitsluitend betrekking heeft op de bescherming van het vermogen van het kind in verdragsluitende staat B aanvaarden¹⁷⁵. Als de verdragsluitende staten instemmen met een gedeeltelijke overdracht van bevoegdheid¹⁷⁶, kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat A maatregelen blijven nemen betreffende de zorg van het kind en ander vermogen van het kind dan het vermogen in verdragsluitende staat B. De autoriteiten van verdragsluitende staat B kunnen maatregelen nemen betreffende het vermogen van het kind in verdragsluitende staat B.

C. De overdrachtsprocedure

5.12 De bevoegdheid kan op twee manieren worden overgedragen. Indien een autoriteit van verdragsluitende staat A (hierna "VSA" genoemd) overweegt om de bevoegdheid over te dragen naar verdragsluitende staat B (hierna "VSB" genoemd), moet de volgende analyse worden uitgevoerd:

¹⁷³ Bij de besprekingen in de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011 werd gesteld dat het een goede praktijk zou zijn als de autoriteiten een termijn afspreken voor het beslissen over een overdracht van bevoegdheid. Indien er binnen de termijn geen antwoord is, behoudt de autoriteit die op grond van het Verdrag bevoegdheid heeft, haar bevoegdheid en moet ze de bevoegdheid uitoefenen. Deze benadering zou in overeenstemming zijn met die in Brussel II bis. Zie hiervoor de "Practice Guide for the application of the new Brussels II Regulation", beschikbaar op http://ec.europa.eu/civiljustice/divorce/parental_resp_ec_vdm_en.pdf (laatste raadpleging in augustus 2013), blz. 19.

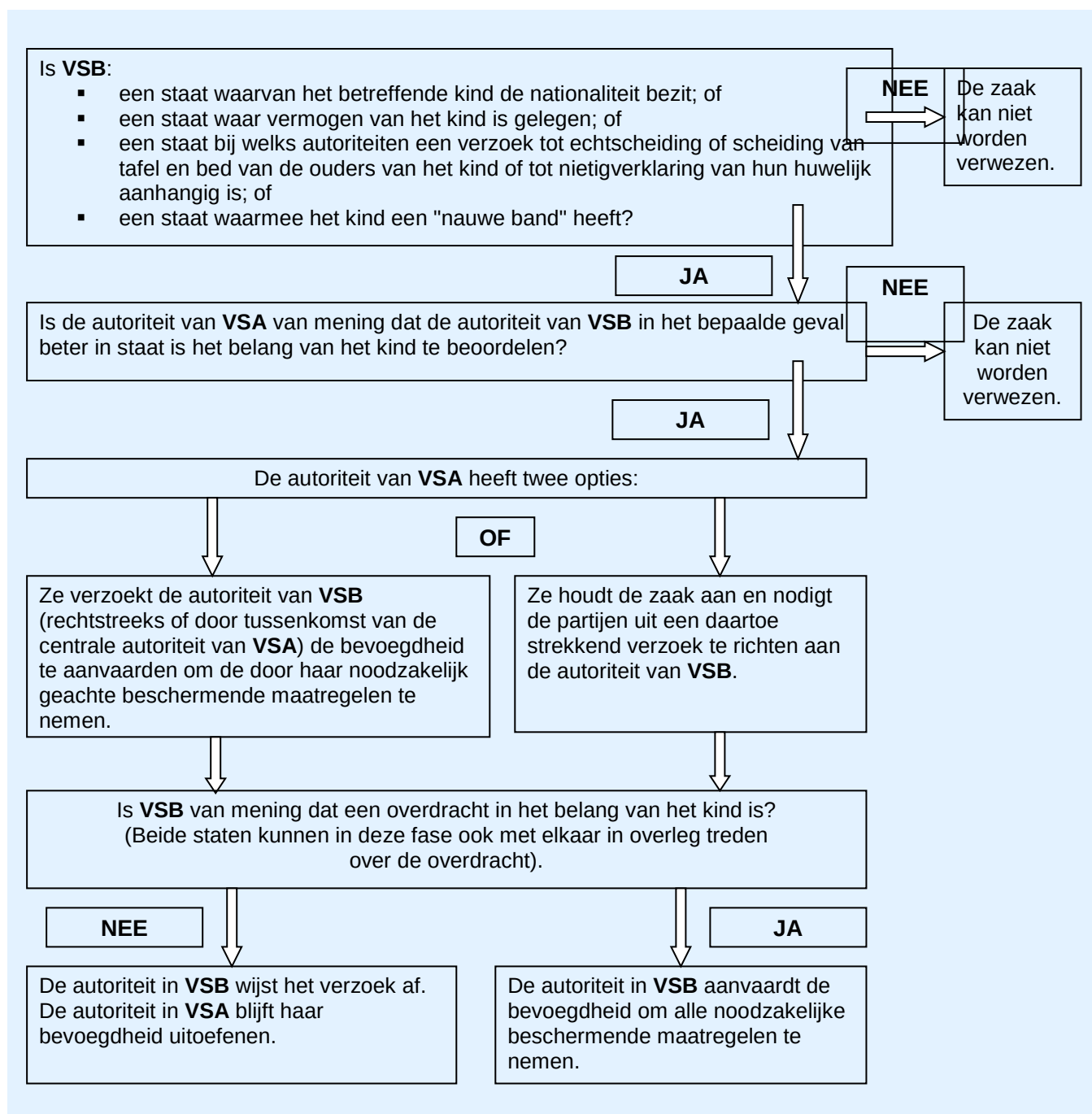
¹⁷⁴ Art. 9, lid 1, als staat waar het vermogen van het kind is gelegen (art. 8, lid 2, onder b)). Afhankelijk van de omstandigheden van de zaak, kan het voor de autoriteiten van verdragsluitende staat B passend zijn om, naast of in plaats van het verzoek, voorlopige maatregelen betreffende het vermogen te nemen op grond van art. 12, of, indien er sprake is van een spoedeisend geval, noodzakelijke beschermende maatregelen betreffende het vermogen op grond van art. 11. Deze maatregelen zouden echter ophouden van kracht te zijn zodra de autoriteiten van verdragsluitende staat A de nodige maatregelen hebben genomen (zie **hoofdstukken 6 en 7** hieronder). Indien verdragsluitende staat B de algemene bevoegdheid betreffende het vermogen wenst te krijgen, kan hij dus beter om de overdracht van bevoegdheid verzoeken (waardoor hij ook kan rekenen op de bijstand die uitdrukkelijk in art. 31, onder a), is opgenomen). Zie **hoofdstuk 10** hieronder.

¹⁷⁵ Zie par. **5.5** hierboven over een mogelijke gedeeltelijke overdracht van een zaak.

¹⁷⁶ Zie par. **5.19-5.22** hieronder betreffende de uitdrukkelijke informatie-uitwisseling tussen de autoriteiten op dit gebied.

Optie 1:

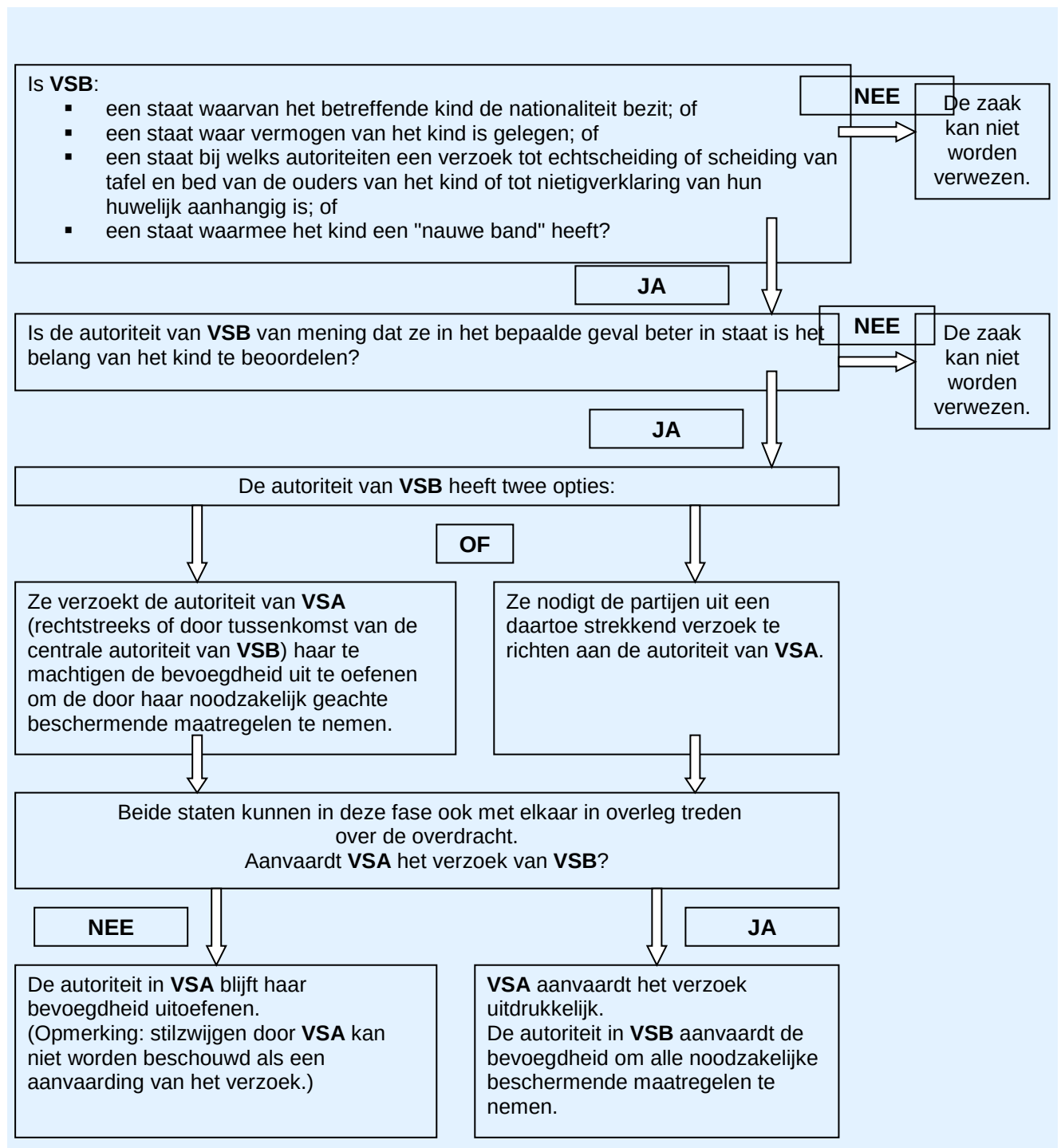
Verzoek van, of ingeleid door, de autoriteit van verdragsluitende staat A, die op grond van artikel 5 of 6 van het Verdrag bevoegd is, aan de autoriteit van verdragsluitende staat B (art. 8)

Indien de autoriteit van verdragsluitende staat B de bevoegdheid van de autoriteit in verdragsluitende staat A aanvaardt, moet de volgende analyse worden uitgevoerd:

Optie 2:

Verzoek van, of ingeleid door, de autoriteit van verdragsluitende staat B aan de autoriteit van verdragsluitende staat A, waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft (art. 9)

D. Bepaalde praktische aspecten van een overdracht

a) *Hoe kan een autoriteit die een overdracht wenst, te weten komen aan welke bevoegde autoriteit in de andere verdragsluitende staat zij haar verzoek moet richten?*

- 5.13 Een belangrijk praktisch probleem waarmee de autoriteiten die een overdracht wensen te maken hebben, is dat ze niet weten met welke bevoegde autoriteit in de andere verdragsluitende staat ze contact moeten opnemen. Het probleem is des te groter indien de individuele partijen geen verzoek hebben ingediend bij de autoriteiten van de andere verdragsluitende staat.
- 5.14 De verdragsluitende staten kunnen beslissen om specifieke autoriteiten aan te wijzen aan wie verzoeken op grond van artikelen 8 en 9 moeten worden gericht¹⁷⁷. Indien de betreffende staat dat heeft gedaan, moeten alle verzoeken betreffende de overdracht van bevoegdheid aan de aangewezen autoriteiten worden toegezonden. Van deze aanwijzingen wordt mededeling gedaan aan het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht¹⁷⁸. De desbetreffende gegevens worden op de website van de Haagse Conferentie bekendgemaakt (www.hcch.net, onder "Convention 34" en vervolgens "Authorities").
- 5.15 Indien er geen aangewezen autoriteiten zijn, zijn er twee andere instanties van wie de autoriteiten bijstand kunnen krijgen. De autoriteiten kunnen in de eerste plaats, ofwel rechtstreeks ofwel via hun eigen centrale autoriteit, contact opnemen met de centrale autoriteit van de andere verdragsluitende staat. De mogelijke rol van de centrale autoriteiten op dit gebied is specifiek opgenomen in artikelen 8 en 9 en artikel 31, onder a), van het Verdrag¹⁷⁹. De autoriteiten kunnen zich ook richten tot het internationale Haagse netwerk van rechters, indien beide staten lid zijn. De leden van dit netwerk zijn contactpunten binnen hun rechtsgebied en kunnen informatie verstrekken over verschillende juridische en procedurele aspecten in hun rechtsgebied en kunnen ook helpen nagaan wie de bevoegde autoriteit is¹⁸⁰. Een lijst van de leden van het internationale Haagse netwerk van rechters is beschikbaar op de website van de Haagse Conferentie (www.hcch.net, onder "Child Abduction" en vervolgens "International Hague Network of Judges").
- 5.16 De centrale autoriteiten kunnen ook documenten tussen autoriteiten helpen uitwisselen en kunnen soms hulp verlenen bij de uitlegging of vertaling van documenten of kunnen, indien nodig, desbetreffende diensten in hun staat aanwijzen. De leden van het internationale Haagse netwerk van rechters kunnen ook nuttige informatie geven over hoe autoriteiten het best te werk gaan en welke informatie en documentatie zij bijvoorbeeld moeten verzamelen indien zij een overdracht van bevoegdheid wensen.

¹⁷⁷

Art. 44.

¹⁷⁸

Art. 45.

¹⁷⁹

Zie par. 11.11 hieronder.

¹⁸⁰

Zie voetnoot 147 hierboven.

b) Hoe moeten de autoriteiten met elkaar communiceren?

- 5.17 Zowel artikel 8 als artikel 9 bepalen dat de autoriteiten met elkaar in overleg kunnen treden in verband met de overdracht. De aangezochte autoriteit zal een dergelijk overleg vaak nodig hebben om te kunnen beoordelen of ze het verzoek moet aanvaarden. Ook op dit gebied kunnen zowel de centrale autoriteiten als het internationale Haagse netwerk van rechters bijstand verlenen¹⁸¹.
- 5.18 De twee betrokken autoriteiten (vaak twee gerechtelijke autoriteiten) kunnen via tal van media, zoals e-mail of telefoon, met elkaar in overleg treden. Er kan ook worden gebruikgemaakt van telefoon- of videoconferentiegesprekken indien de aanwezigheid van tolken of de partijen of hun vertegenwoordigers is vereist.

c) Andere aspecten met betrekking tot overdracht waarvoor overleg tussen autoriteiten nuttig kan zijn

- 5.19 Aangezien een overdracht van bevoegdheid geen permanente overdracht van bevoegdheid is (zie par. 5.7 hierboven) en een overdracht van bevoegdheid kan zijn beperkt tot een specifiek deel van een zaak (zie par. 5.5 hierboven), is het belangrijk dat beide betrokken autoriteiten zo nauwkeurig mogelijk communiceren over het toepassingsgebied van de overdracht van bevoegdheid.
- 5.20 Dit betekent dat de **verzoekende** bevoegde autoriteit (ongeacht of ze verzoekt om bevoegdheid te aanvaarden of over te dragen) ervoor moet zorgen dat haar verzoek het volgende duidelijk vermeldt:
- het toepassingsgebied van de beoogde overdracht (met name voor welke aangelegenheden ze wil dat de bevoegdheid wordt overgedragen en in welke omstandigheden de bevoegde autoriteit die de bevoegdheid aanvaardt, in de toekomst de bevoegdheid zal blijven uitoefenen voor de desbetreffende aangelegenheden); en
 - waarom volgens haar de overdracht van bevoegdheid in het belang van het kind is.
- 5.21 In sommige gevallen kan het nuttig zijn om te overleggen over het beoogde toepassingsgebied van de overdracht. Indien mogelijk moeten de betreffende bevoegde autoriteiten trachten zelf, en indien nodig na inbreng van de partijen, te beslissen over deze aangelegenheden en moet elke bevoegde autoriteit deze conclusie op een voor haar rechtsgebied passende manier registreren.
- 5.22 Door conclusies en voorwaarden nauwkeurig te omschrijven en te registreren, worden toekomstige misverstanden over welke autoriteit bevoegd is en voor welke aangelegenheden vermeden.

¹⁸¹

De centrale autoriteit van een verdragsluitende staat is op grond van art. 31, onder a), verplicht, hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen, alle passende maatregelen te nemen om de informatie-uitwisseling te vereenvoudigen en de in art. 8 en 9 bedoelde bijstand te verlenen. Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

Voorbeeld 5 (B)¹⁸²

Een ongehuwd koppel en de kinderen ervan zijn onderdanen van verdragsluitende staat A en hebben er hun verblijfplaats. Het koppel gaat uit elkaar en de moeder stelt in verdragsluitende staat A een procedure in om toelating te krijgen om met de kinderen naar verdragsluitende staat B te verhuizen. De moeder krijgt toelating en verhuist met de kinderen naar verdragsluitende staat B. De rechtbank in verdragsluitende staat A beslist ook dat de kinderen hun zomervakantie bij hun vader in verdragsluitende staat A moeten doorbrengen, op voorwaarde dat ze niet op bezoek gaan bij de grootouders van vaderszijde (die volgens de moeder de kinderen fysiek hebben misbruikt).

Bij hun terugkeer van hun eerste zomervakantie bij hun vader, vertellen de kinderen aan hun moeder dat hun vader met hen op bezoek is geweest bij zijn ouders. De moeder dient bij verdragsluitende staat B een verzoek tot opschorting van toekomstig contact in. De vader dient bij verdragsluitende staat A een verzoek in om de vorige contactregeling te wijzigen en de voorwaarde te schrappen.

Verdragsluitende staat A verzoekt om de bevoegdheid over te dragen (art. 9) van verdragsluitende staat B, waar de kinderen nu hun gewone verblijfplaats hebben. De autoriteiten van elke verdragsluitende staat die de zaak behandelen, treden, met bijstand van de twee centrale autoriteiten, in overleg over de overdracht. Ze komen overeen dat de partijen bij elke autoriteit schriftelijk opmerkingen indienen en dat er dan via een telefoonconferentiegesprek in aanwezigheid van de partijen overleg plaatsvindt. Na dit overleg beslist verdragsluitende staat B dat aan de voorwaarden voor de overdracht is voldaan en dat het in het belang van de kinderen is dat de omgang in verdragsluitende staat A wordt geregeld¹⁸³. De autoriteiten van zowel verdragsluitende staat A als verdragsluitende staat B registreren dat de overdracht van bevoegdheid is beperkt tot het contact van de kinderen met hun vader en hun grootouders van vaderszijde en dat het volgens hen in het belang van de kinderen is dat de autoriteiten van verdragsluitende staat A over deze aangelegenheid beslissen, omdat:

- *de vader woonachtig blijft in verdragsluitende staat A;*
- *het contact daar wordt uitgeoefend;*
- *er sprake is van een inbreuk op het bevel van de rechtbank; en*
- *er problemen zijn met het contact met de grootouders van vaderszijde en de grootouders in die staat woonachtig zijn.*

Verdragsluitende staat A beslecht uiteindelijk de zaak en beslist dat de kinderen contact kunnen blijven hebben met hun vader en de grootouders van vaderszijde.

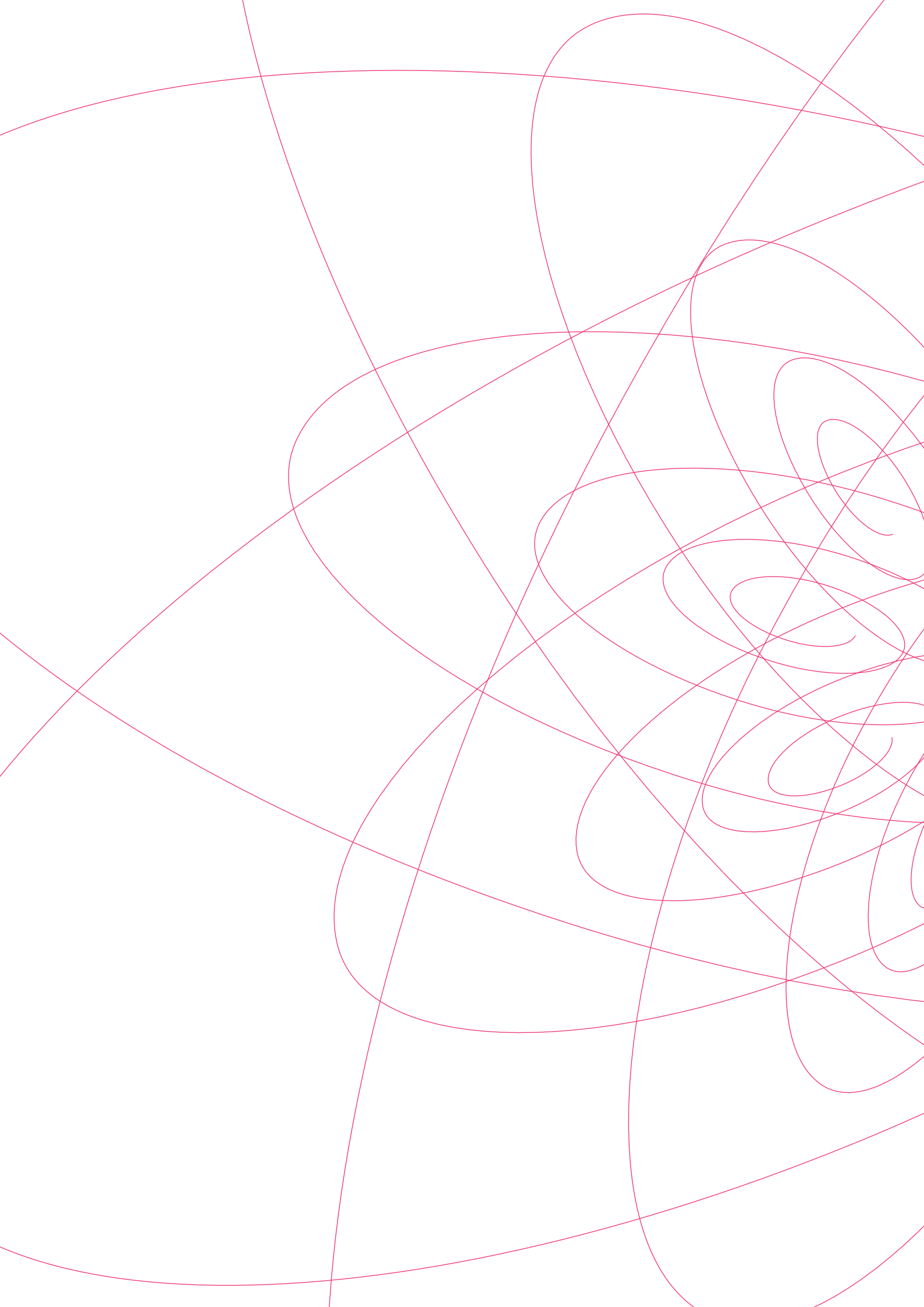
¹⁸² Voor een bespreking van het mogelijke gebruik van de bepalingen inzake de overdracht van bevoegdheid in een zaak van internationale ontvoering van kinderen waarbij de partijen een overeenkomst hebben bereikt via een schikking in der minne, zie par. **13.51-13.57** en met name **13.55** hieronder.

¹⁸³ Een andere optie is dat de autoriteiten van verdragsluitende staat B bevoegd blijven en de vader uitnodigen te verzoeken dat de autoriteiten in verdragsluitende staat A, in overeenstemming met art. 35, lid 2, van het Verdrag, een rapport verstrekken over zijn omstandigheden (en mogelijk ook over die van zijn ouders) en zich uitspreken over zijn (of hun) geschiktheid om het omgangs-/contactrecht uit te oefenen en over de voorwaarden waaronder omgang/contact moet worden uitgeoefend. Dat rapport kan vervolgens worden gebruikt in het kader van de procedure in verdragsluitende staat B. In overeenstemming met art. 35, lid 3, kan verdragsluitende staat B de procedure schorsen hangende de uitkomst van het verzoek van de vader. Zie **hoofdstukken 11 en 13** hieronder voor meer informatie over art. 35.

Een jaar later schorst de moeder unilateraal het contact op omdat volgens haar de vader tijdens het contact de kinderen misbruikt. De vader leidt een gezagsprocedure in verdragsluitende staat A in omdat volgens hem de moeder de kinderen van hem wil doen vervreemden. Verdragsluitende staat A ziet van de bevoegdheid af omdat de vorige overdracht van bevoegdheid van verdragsluitende staat B uitdrukkelijk was beperkt tot het contact. De vader verzoekt bijgevolg dat verdragsluitende staat A om een overdracht van bevoegdheid met betrekking tot gezag verzoekt. De autoriteiten van verdragsluitende staat A zien hiervan af omdat ze zichzelf niet beter in staat achten om het belang van de kinderen met betrekking tot gezag te beoordelen. Ze beslissen dat gezagsaangelegenheden moeten worden behandeld in overeenstemming met de algemene regels inzake bevoegdheid (m.a.w. in de staat waar de kinderen hun gewone verblijfplaats hebben in overeenstemming met art. 5, dus in verdragsluitende staat B).

6

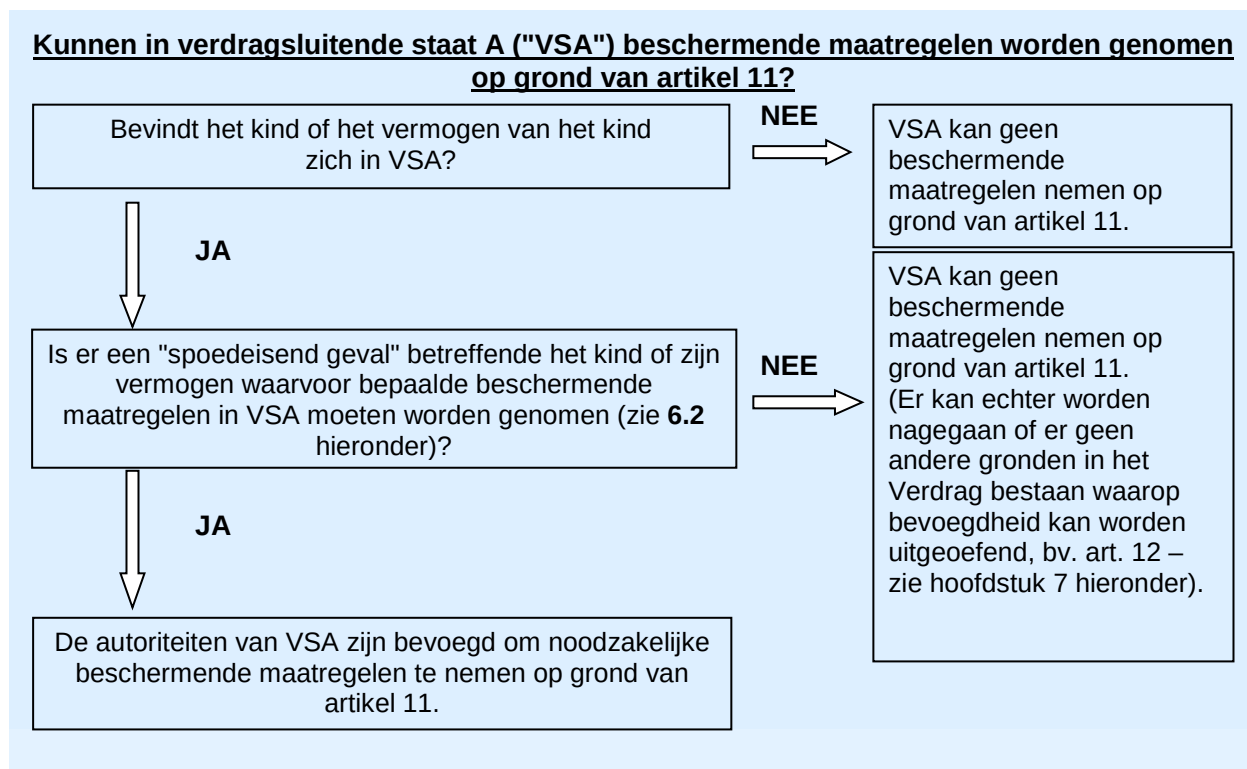
*BESCHERMENDE
MAATREGELEN IN
SPOEDEISENDE GEVALLEN*

A. Het nemen van noodzakelijke beschermende maatregelen in spoedeisende gevallen

Artikel 11

- 6.1 In alle spoedeisende gevallen zijn de autoriteiten van iedere verdragsluitende staat op welks grondgebied het kind of vermogen van het kind **zich bevindt**, bevoegd om alle noodzakelijke beschermende maatregelen te nemen¹⁸⁴.

a) Wanneer is een geval "spoedeisend"?

- 6.2 Het Verdrag bevat geen omschrijving van wat "spoedeisende gevallen" inhouden¹⁸⁵. Bijgevolg moeten de rechterlijke of administratieve autoriteiten van de betreffende verdragsluitende staat beslissen of een bepaalde situatie "spoedeisend" is. Volgens het toelichtend verslag is er sprake van een spoedeisende situatie wanneer de beschermende maatregelen die via de normale kanalen, met name op grond van artikelen 5 tot en met 10 (de algemene bevoegdheidsgronden), zijn genomen, niet volstaan om onherstelbare schade aan het kind te voorkomen of het kind of de belangen van het kind voldoende te beschermen¹⁸⁶. Het is daarom nuttig dat autoriteiten nagaan of het kind onherstelbare schade zou lijden of zijn bescherming of belangen in het gedrang zouden komen, indien geen maatregelen worden genomen om het kind te beschermen totdat de autoriteiten met algemene bevoegdheid op grond van artikelen 5 tot en met 10 de noodzakelijke beschermende maatregelen kunnen nemen.

¹⁸⁴ Art. 11 is een bijna letterlijke herhaling van art. 9, lid 1, van het Haagse Verdrag van 1961 inzake de bescherming van minderjarigen.

¹⁸⁵ Het begrip "spoedeisend" werd evenmin omschreven in het Haagse Verdrag van 1961 inzake de bescherming van minderjarigen.

¹⁸⁶ Toelichtend verslag, par. 68.

- 6.3 Er moet worden opgemerkt dat slechts van de algemene bevoegdheidsregels in het Verdrag (art. 5 tot en met 10) mag worden afgeweken in "spoedeisende" gevallen. Bijgevolg moet het begrip "spoedeisend" "vrij strikt" worden uitgelegd¹⁸⁷.
- 6.4 Voorbeelden van zaken waarin er sprake is van "spoedeisende" gevallen, zijn: 1) het kind bevindt zich buiten de staat waar het zijn normale verblijfplaats heeft en een medische behandeling is noodzakelijk om zijn leven te redden (of om onherstelbare schade aan het kind te voorkomen of zijn belangen voldoende te beschermen) en de ouderlijke toestemming voor de behandeling kan niet worden verkregen; 2) het kind heeft contact met een ouder die buiten de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, woonachtig is en het kind beweert dat de ouder hem fysiek of seksueel heeft misbruikt. Het contact moet onmiddellijk worden opgeschort en/of het kind moet tijdelijk elders worden opgevangen; 3) beperkt houdbare goederen van het kind moeten snel worden verkocht; of 4) een kind werd ongeoorloofd overgebracht of niet teruggekeerd¹⁸⁸ en er moeten, in het kader van de procedure op grond van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980, dringend maatregelen worden genomen om de veilige terugkeer van het kind te verzekeren¹⁸⁹ naar de verdragsluitende staat waar het zijn gewone verblijfplaats heeft¹⁹⁰.
- 6.5 Aangezien er nog geen vaste praktijk is voor wat een "spoedeisend geval" inhoudt, is het in deze omstandigheden duidelijk dat de bevoegde autoriteit die het terugkeerverzoek behandelt, bepaalt of, op basis van de feiten van de desbetreffende zaak, het om een "spoedeisend" geval gaat en dus op grond van artikel 11 beschermende maatregelen kunnen worden genomen voor de veilige terugkeer van het kind. Dit wordt ook hieronder besproken in par. **13.5** tot en met **13.12** van **hoofdstuk 13**.

b) Wat zijn "noodzakelijke" beschermende maatregelen?

- 6.6 De "beschermende maatregelen" die op grond van artikel 11 van het Verdrag kunnen worden genomen, hebben hetzelfde materiële toepassingsgebied als de maatregelen die op grond van artikelen 5 tot en met 10 van het Verdrag kunnen worden genomen en zijn dus maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind. Zie artikel 3 voor een niet-uitputtende lijst van dergelijke maatregelen en artikel 4 voor een uitputtende lijst van uitgesloten

¹⁸⁷ *Ibid.*

¹⁸⁸ Zie art. 7, lid 2.

¹⁸⁹ Voor wat het vierde voorbeeld betreft, werd in de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011 gesteld dat maatregelen voor de veilige terugkeer van een kind in het kader van een terugkeerverzoek op grond van het Verdrag van 1980 weliswaar uiterst waardevol zijn, maar dat ze niet altijd wijzen op een "spoedeisend geval" (en dat dus art. 11 niet altijd kan worden gebruikt als bevoegdheidsgrond voor deze maatregelen). Dit is des te meer het geval in het licht van de oproep in het toelichtend verslag om "spoedeisend" strikt uit te leggen. Er werd echter ook gewezen op het feit dat het gebruik van art. 11 in deze omstandigheden voor de autoriteiten een belangrijk aanvullend instrument is om de "veilige terugkeer" van een kind na een ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren te verzekeren. Er werd ook gesuggereerd dat een zaak waarin maatregelen moeten worden genomen om de veilige terugkeer van een kind te verzekeren naar de staat waar het zijn gewone verblijfplaats heeft, doorgaans een "spoedeisend geval" is en dat dus art. 11 kan worden toegepast.

In de Conclusies en aanbevelingen van de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011 (beschikbaar op www.hcch.net (volg het in voetnoot 16 vermelde pad), werd het volgende opgemerkt (in par. 41): "Het Verdrag van 1996 bevat een rechtsgrondslag om in spoedeisende gevallen beschermende maatregelen ten aanzien van een kind te nemen, ook in het kader van terugkeerprocedures op grond van het Verdrag van 1980. Dergelijke maatregelen worden erkend en kunnen uitvoerbaar worden verklaard of voor tenuitvoerlegging worden geregistreerd in de staat waarheen het kind wordt teruggekeerd indien beide betrokken staten partij zijn bij het Verdrag van 1996."

¹⁹⁰ Zie aan het einde van dit hoofdstuk voor meer **voorbeelden**. Zie in verband met punt 4) ook par. **13.5-13.12** hieronder.

aangelegenheden¹⁹¹.

- 6.7 De auteurs van het Verdrag hebben echter bewust niet bepaald welke "noodzakelijke" beschermende maatregelen in spoedeisende gevallen op grond van artikel 11 kunnen worden genomen. Er werd beslist dat de "noodzakelijkheid" van de maatregelen moet worden bepaald op basis van de spoedeisendheid van elke situatie¹⁹². Bijgevolg zijn het de rechterlijke of administratieve autoriteiten van elke verdragsluitende staat die, op basis van de feiten van elke bijzondere zaak, moeten beslissen welke maatregelen (binnen het toepassingsgebied van het Verdrag) "noodzakelijk" zijn voor de desbetreffende spoedeisende situatie.

c) Wat is de looptijd van de op grond van artikel 11 genomen beschermende maatregelen?

- 6.8 De bevoegdheid van een verdragsluitende staat op basis van spoedeisendheid is een concurrente bevoegdheid,¹⁹³ d.w.z. concurrent of samenlopend met de staat die de **algemene** bevoegdheid heeft op grond van artikelen 5 tot en met 10, maar strikt ondergeschikt aan deze algemene bevoegdheid. Artikel 11, leden 2 en 3, waarborgen de concurrente aard van deze bevoegdheid door te bepalen dat de noodzakelijke beschermende maatregelen die op grond van artikel 11 worden genomen, in de tijd zijn beperkt¹⁹⁴. De maatregelen die ingevolge artikel 11 zijn genomen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een **verdragsluitende** staat houden op van kracht te zijn zodra de autoriteiten van de verdragsluitende staat met algemene bevoegdheid (gewoonlijk de autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft) de door de omstandigheden vereiste maatregelen hebben genomen¹⁹⁵. De maatregelen die ingevolge artikel 11 zijn genomen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een **niet-verdragsluitende** staat houden op van kracht te zijn zodra de door de omstandigheden vereiste maatregelen, welke zijn genomen door de autoriteiten van een andere staat, in de betrokken verdragsluitende Staat worden erkend¹⁹⁶.
- 6.9 Indien de procedure is gestart voor beschermende maatregelen in een spoedeisend geval in een verdragsluitende staat (op grond van art. 11), hoeven de bevoegde autoriteiten in een andere verdragsluitende staat waarbij een zaak aanhangig is gemaakt op grond van artikelen 5 tot en met 10 de procedure **niet** te schorsen totdat een maatregel is genomen¹⁹⁷. Bovendien moeten, aangezien de eventueel door de eerste verdragsluitende staat genomen maatregelen op grond van artikel 11 ophouden van kracht te zijn zodra de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteiten een besluit hebben genomen (art. 11, lid 2), de verdragsluitende staten in deze situatie (via de centrale autoriteiten of via rechtstreekse gerechtelijke communicatie) samen bespreken wat de meest doeltreffende manier is om het kind zo goed mogelijk te beschermen¹⁹⁸.

¹⁹¹ Zie **hoofdstuk 3** hierboven betreffende het toepassingsgebied van het Verdrag.

¹⁹² Zie par. 70 van het toelichtend verslag.

¹⁹³ Art. 13 (aanhangigheid) is niet van toepassing indien noodzakelijke beschermende maatregelen op grond van art. 11 worden genomen (zie tekst van art. 13 zelf, waarin wordt verwezen naar verdragsluitende staten met bevoegdheid "ingevolge de artikelen 5 tot en met 10") – zie par. **4.34** hierboven. Zie par. **4.29-4.35** hierboven voor de werking van art. 13.

¹⁹⁴ Zie **hoofdstuk 8** hieronder voor een algemene bespreking van de voortzetting van maatregelen.

¹⁹⁵ Art. 11, lid 2.

¹⁹⁶ Art. 11, lid 3.

¹⁹⁷ Omdat de regels inzake aanhangigheid in art. 13 van het Verdrag niet van toepassing zijn op procedures op grond van art. 11. Zie voetnoot 193 hierboven.

¹⁹⁸ Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

d) Welke andere stappen moet een verdragsluitende staat die op grond van artikel 11 maatregelen heeft genomen, ondernemen om te verzekeren dat het kind beschermd blijft?

6.10 De rechterlijke of administratieve autoriteiten die noodzakelijke beschermende maatregelen op grond van artikel 11 hebben genomen, kunnen, indien nodig, beslissen om te communiceren en samen te werken met andere staten, om te verzekeren dat het kind beschermd blijft¹⁹⁹. Voor een dergelijke communicatie of samenwerking kunnen ze rechtstreeks de bevoegde autoriteiten benaderen²⁰⁰ of, indien passend, de hulp van de desbetreffende centrale autoriteiten inroepen²⁰¹. Zo kunnen de bevoegde autoriteiten van de verdragsluitende staat waar de maatregelen zijn genomen op grond van artikel 11 de bevoegde autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft (of, indien passend, de centrale autoriteit van die staat) op de hoogte brengen van de situatie van het kind en de genomen maatregelen²⁰². Op die manier kan de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft ervoor zorgen dat, indien nodig, de situatie van het kind ten gronde wordt onderzocht en kunnen de noodzakelijke beschermende maatregelen worden genomen om het kind op de lange termijn te beschermen.

6.11 De specifieke bepalingen in het Verdrag inzake samenwerking (bv. art. 36) kunnen in deze gevallen ook nuttig zijn en moeten altijd zorgvuldig in overweging worden genomen.

B. Kunnen de beschermende maatregelen die op grond van artikel 11 zijn genomen op grond van het Verdrag van 1996 worden erkend en ten uitvoer worden gelegd?

6.12 Ja, beschermende maatregelen die in spoedeisende gevallen zijn genomen, kunnen in overeenstemming met hoofdstuk IV van het Verdrag worden erkend en ten uitvoer gelegd²⁰³. Er moet worden opgemerkt dat artikel 23, lid 2, de gronden voor niet-erkenning in spoedeisende gevallen specifiek beperkt (zie art. 23, lid 2, onder b) en c))²⁰⁴.

Voorbeeld 6 (A)

Een kind, dat zijn gewone verblijfplaats in niet-verdragsluitende staat A heeft, gaat met de school op uitstap naar verdragsluitende staat B zonder zijn ouders. Hij wordt ziek en heeft dringende medische zorg nodig waarvoor normaal ouderlijke toestemming vereist is. Zijn ouders zijn echter niet bereikbaar. De autoriteiten van verdragsluitende staat B zijn bevoegd om de noodzakelijke maatregelen te nemen die op grond van het nationale recht zijn toegestaan zodat de medische behandeling zonder ouderlijke toestemming kan worden uitgevoerd.

¹⁹⁹ Deze zin houdt in dat niet alleen **verdragsluitende** staten bij het Verdrag van 1996 kunnen communiceren en samenwerken; de filosofie achter het Verdrag is ruimer. Zie par. **11.18** e.v. hieronder.

²⁰⁰ Rechterlijke autoriteiten kunnen rechtstreeks communiceren. Zie voetnoot 147 hierboven.

²⁰¹ Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

²⁰² In par. 72 van het toelichtend verslag staat dat "de tekst [van het Verdrag] de autoriteit met bevoegdheid op grond van spoedeisendheid niet wil verplichten de autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft te informeren over de genomen maatregelen, om te vermijden dat de werking van het Verdrag wordt bemoeilijkt en de erkenning van een dergelijke maatregel in de andere verdragsluitende staat zou worden geweigerd indien er geen informatie werd verstrekt". Ondanks de afwezigheid van dergelijke uitdrukkelijke verplichting in de tekst van het Verdrag, wordt het nog altijd als goede praktijk beschouwd dat verdragsluitende staten op deze manier samenwerken en communiceren om te verzekeren dat het kind beschermd blijft wanneer dergelijke maatregelen zijn genomen.

²⁰³ Art. 23 e.v.

²⁰⁴ Zie **hoofdstuk 10** hieronder.

Voorbeeld 6 (B)

Drie kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A, waar ze met hun moeder wonen en regelmatig contact met hun vader hebben. In de zomervakantie gaan de kinderen en hun moeder op bezoek bij de grootouders van moederszijde in verdragsluitende staat B. Hun wagen raakt in verdragsluitende staat B betrokken bij een ongeval en de moeder ligt in coma op de afdeling intensieve zorgen. De autoriteiten van verdragsluitende staat B zijn bevoegd om een spoedeisende maatregel te nemen om de kinderen tijdelijk onder de hoede van de grootouders van moederszijde te plaatsen²⁰⁵. Een week later overlijdt de moeder. Een rechtbank in verdragsluitende staat A beslist vervolgens dat de kinderen bij hun vader moeten wonen²⁰⁶. De beslissing van verdragsluitende staat B houdt bijgevolg op van kracht te zijn (heeft geen uitwerking meer), aangezien de autoriteiten van verdragsluitende staat A nu de door de omstandigheden vereiste maatregelen hebben genomen²⁰⁷.

Voorbeeld 6 (C)

Twee kinderen, die hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A hebben, reizen geoorloofd met hun vader naar verdragsluitende staat B voor een vakantie. Wanneer ze in verdragsluitende staat B zijn, wordt hun vader aangehouden op verdenking van drughandel. Hij wordt vervolgens in staat van beschuldiging gesteld wegens een strafbaar feit en in voorlopige hechtenis genomen. De autoriteiten van verdragsluitende staat B zijn bevoegd om spoedeisende maatregelen te nemen om de zorg van de kinderen te verzekeren²⁰⁸.

Voorbeeld 6 (D)

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in niet-verdragsluitende staat A en bezit een eigendom in verdragsluitende staat B. Het eigendom is in verval en zou, als gevolg van ernstige structurele problemen, instorten als er geen herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd. De autoriteiten van verdragsluitende staat B nemen spoedeisende maatregelen en laten een bedrijf de nodige herstelwerkzaamheden uitvoeren (die vijf tot zes maanden zouden duren). Een maand nadat de autoriteiten van verdragsluitende staat B deze maatregelen hebben genomen, geven de autoriteiten van niet-verdragsluitende staat A de ouders van het kind de toestemming om het eigendom in zijn huidige staat te verkopen aan een verkoper die reeds bekend is. De ouders proberen de beslissing van niet-verdragsluitende staat A te laten erkennen in verdragsluitende staat B. De maatregel wordt erkend in verdragsluitende staat B (op grond van zijn niet-Verdragsregels²⁰⁹). Bijgevolg houdt de spoedeisende maatregel van verdragsluitende staat B op van kracht te zijn en kan het eigendom worden verkocht²¹⁰.

²⁰⁵ Art. 11.

²⁰⁶ Als de verdragsluitende staat waar de kinderen hun gewone verblijfplaats hebben, in overeenstemming met art. 5. Merk op dat een aantal bepalingen inzake samenwerking in het Verdrag ook nuttig kunnen zijn in dergelijke zaken (bv. art. 32 en 34). Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

²⁰⁷ Art. 11, lid 2, waarbij verdragsluitende staat A in overeenstemming met art. 5 de algemene bevoegdheid ten aanzien van de kinderen heeft.

²⁰⁸ Art. 11. De bepalingen inzake samenwerking in dit Verdrag kunnen ook in deze situatie worden gebruikt om de autoriteiten van verdragsluitende staat A zo snel mogelijk in te lichten over de situatie van de kinderen en hen alle desbetreffende informatie te verstrekken. De autoriteiten van verdragsluitende staat A (de verdragsluitende staat waar de kinderen hun gewone verblijfplaats hebben) zouden dan in staat zijn beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van de kinderen (zoals hun repatriëring naar verdragsluitende staat A indien de kinderen in verdragsluitende staat A een moeder hebben die gezagsrecht heeft).

²⁰⁹ Aangezien het de beslissing van een **niet-verdragsluitende** staat is.

²¹⁰ Art. 11, lid 3.

Voorbeeld 6 (E)

Een meisje heeft haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A, waar zij met haar ouders woont. Haar ouders hebben een eigendom in verdragsluitende staat B, dat het meisje bij hun overlijden zal erven. Het gezin gaat op vakantie naar verdragsluitende staat C. Daar raakt het gezin betrokken bij een zwaar bootongeval. Beide ouders komen om en het meisje raakt ernstig gewond. Het kind moet een dringende, dure medische behandeling krijgen en de enige beschikbare financiële bron om dergelijke behandeling te financieren is het eigendom in verdragsluitende staat B. De autoriteiten van verdragsluitende staat C nemen contact op met de autoriteiten in verdragsluitende staat A en B om hen op de hoogte te brengen van de situatie van het meisje²¹¹. De autoriteiten van verdragsluitende staat B beschouwen de situatie als een spoedeisend geval en nemen op grond van artikel 11 de volgende beschermende maatregelen: 1) het aanwijzen van een wettelijke vertegenwoordiger voor het meisje, die het eigendom in verdragsluitende staat B kan beheren; en 2) ervoor zorgen dat het eigendom zo snel mogelijk geld opbrengt (door de herfinanciering van de hypotheek) zodat de medische behandeling van het meisje kan worden gefinancierd. Deze maatregelen worden van rechtswege erkend in verdragsluitende staat C²¹². Verdragsluitende staat C, die de zaak spoedeisend vindt, neemt de noodzakelijke beschermende maatregelen op grond van artikel 11 zodat het meisje medisch kan worden behandeld. Verdragsluitende staten B en C houden elkaar en verdragsluitende staat A op de hoogte van de ten aanzien van het kind genomen maatregelen.

Verdragsluitende staat A kan beslissen de door de omstandigheden vereiste langetermijnmaatregelen ter bescherming van het kind te nemen, op welk moment de op grond van artikel 11 genomen maatregelen in verdragsluitende staten B en C ophouden van kracht te zijn²¹³.

Voorbeeld 6 (F)

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A waar hij met zijn ouders woont. De ouders gaan uit elkaar en de moeder brengt het kind ongeoorloofd over²¹⁴ van verdragsluitende staat A naar verdragsluitende staat B. De vader dient onmiddellijk een verzoek tot terugkeer van het kind in op grond van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 (waarbij beide staten partij zijn). De moeder weigert contact tussen het kind en de vader en het blijkt dat de terugkeerprocedure in verdragsluitende staat B enkele maanden zal duren. De autoriteiten in verdragsluitende staat A hebben geen bevoegdheid om maatregelen te nemen betreffende het tussentijdse contact van de vader.

²¹¹ Art. 30, lid 1. Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

²¹² Zie par. **6.12** hierboven.

²¹³ Zie echter par. 72 van het toelichtend verslag, waarin is opgemerkt dat **voltooid** handelingen in het kader van een beschermende maatregel die op grond van art. 11 is genomen, uiteraard uitwerking blijft hebben: "het is vanzelfsprekend dat een chirurgische ingreep of een verkoop van een eigendom die reeds heeft plaatsgevonden niet ongedaan kan worden gemaakt".

²¹⁴ In overeenstemming met de betekenis van "ongeoorloofde overbrenging" in art. 7, lid 2, van het Verdrag van 1996.

De autoriteiten van verdragsluitende staat B kunnen, op basis van de feiten van de desbetreffende zaak, van mening zijn dat het kind onherstelbare schade lijdt of dat de bescherming of de belangen van het kind op een andere manier in het gedrang komen als er geen contact tussen de vader en het kind is²¹⁵. De autoriteiten kunnen daarom besluiten dat dit een spoedeisend geval is en dat er dus maatregelen moeten worden genomen om enig contact tussen de vader en het kind mogelijk te maken zolang de terugkeerprocedure loopt.²¹⁶

Voorbeeld 6 (G)²¹⁷

Drie kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A, waar ze met hun ouders wonen. De ouders gaan uit elkaar en de moeder brengt de kinderen ongeoorloofd over²¹⁸ naar verdragsluitende staat B. De vader dient een verzoek tot terugkeer in op grond van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 (waarbij beide staten partij zijn). In de terugkeerprocedure in verdragsluitende staat B wordt de vader beschuldigd van seksueel misbruik en de moeder beroept zich op artikel 13, lid 1, onder b), van het Verdrag van 1980 om de terugkeer tegen te houden.

*De rechter in verdragsluitende staat B die het verzoek tot terugkeer behandelt, is, op basis van de feiten van deze zaak, van mening dat er geen ernstig risico op schade voor de kinderen verbonden is aan de terugkeer naar verdragsluitende staat A, **op voorwaarde dat** de kinderen niet alleen bij hun vader worden gelaten zolang een onderzoek naar de beschuldigingen van seksueel misbruik in verdragsluitende staat A loopt. Volgens de rechter moet elke vorm van contact tussen de kinderen en hun vader onder toezicht plaatsvinden totdat er in verdragsluitende staat A een beslissing ten gronde kan worden genomen over gezags- en contactregelingen²¹⁹. De rechter beveelt bijgevolg de terugkeer van de*

²¹⁵ Zie par. 6.2 hierboven.

²¹⁶ Zie ook *General Principles and Guide to Good Practice – Transfrontier Contact Concerning Children* (Jordan Publishing, 2008) (hierna de "Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact" genoemd), met name par. 5.1 betreffende het contact voor de achterblijvende ouder in het kader van een ongeoorloofde overbrenging/niet doen terugkeren. Deze publicatie is ook beschikbaar op de website van de Haagse Conferentie (www.hcch.net) onder "Child Abduction" en vervolgens "Guides to Good Practice".

Of het kind onherstelbare schade lijdt of de belangen van het kind in het gedrang komen indien er geen contact is tussen de vader en het kind en of de situatie spoedeisend is, zijn feitelijke beslissingen die de bevoegde autoriteit op basis van de specifieke zaak neemt. Dit onderwerp werd besproken op de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011, waar deskundigen het oneens waren over het aanmerken van afwezigheid van contact als een spoedeisend geval. Sommige deskundigen waren van mening dat tussentijds contact tussen het kind en de achtergebleven ouder in dergelijke omstandigheden wel belangrijk is en, indien mogelijk, moet worden bevorderd, maar dat de afwezigheid van tussentijds contact slechts in zeldzame gevallen een "spoedeisend geval" is en dat dus, rekening houdend met de vereiste strikte uitlegging van art. 11 (zie par. 6.4 hierboven), geen gebruik kan worden gemaakt van art. 11 om bevoegdheid te krijgen dergelijke maatregelen te nemen. Andere deskundigen waren het hiermee totaal niet eens en stelden dat het volledig afhankelijk is van de feiten in een bepaalde zaak of de afwezigheid van tussentijds contact een "spoedeisend geval" is. Zo kan, indien een terugkeerprocedure om welke reden ook wordt vertraagd, de afwezigheid van contact met de achtergebleven ouder leiden tot onherstelbare schade voor het kind. Indien dit het geval is, is er sprake van een "spoedeisend geval" en kunnen op grond van art. 11 maatregelen worden genomen.

Er moet worden opgemerkt dat beslissingen van de autoriteit van de verdragsluitende staat waar de terugkeerprocedure loopt, geen afbreuk doen aan beslissingen die de autoriteit van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, eventueel kan nemen. De beslissing van verdragsluitende staat B betreffende het contact van de vader houdt op van kracht te zijn zodra verdragsluitende staat A een beslissing neemt betreffende de aangelegenheid (art. 11, lid 2).

²¹⁷ Zie par. 6.4 hierboven, waarin de bespreking op de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011 wordt aangehaald betreffende de omstandigheden waarin maatregelen die een "veilige terugkeer" bevorderen in het kader van het Verdrag van 1980, kunnen worden genomen op grond van art. 11 van het Verdrag van 1996.

²¹⁸ In overeenstemming met de betekenis van "ongeoorloofde overbrenging" in art. 7, lid 2, van het Verdrag van 1996.

²¹⁹ Verdragsluitende staat A, als de verdragsluitende staat waarin de kinderen onmiddellijk voor het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren hun gewone verblijfplaats hadden, blijft bevoegd om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van de kinderen totdat aan de voorwaarden in

kinderen, maar neemt ook een spoedeisende maatregel om de kinderen te beschermen, met name dat het contact tussen de vader en de kinderen onder toezicht moet gebeuren totdat in verdragsluitende staat A een desbetreffende beslissing kan worden genomen²²⁰. Deze spoedeisende maatregel wordt van rechtswege erkend in verdragsluitende staat A en is op grond van hoofdstuk IV van het Verdrag uitvoerbaar²²¹. De maatregel houdt op van kracht te zijn zodra verdragsluitende staat A de door de omstandigheden vereiste noodzakelijke beschermende maatregelen neemt²²².

art. 7 is voldaan (zie **hoofdstuk 4**, par. **4.20-4.25** hierboven betreffende art. 7 van het Verdrag en **hoofdstuk 13**, par. **13.1-13.14** hieronder betreffende internationale ontvoering van kinderen). Dit impliceert dat het verdragsluitende staat A is die ten gronde beslist over de gezagsregeling ten aanzien van de kinderen. In dit scenario zou verdragsluitende staat B een tussentijdse beslissing in een spoedeisende situatie nemen totdat verdragsluitende staat A in staat is om een beslissing over de zaak te nemen.

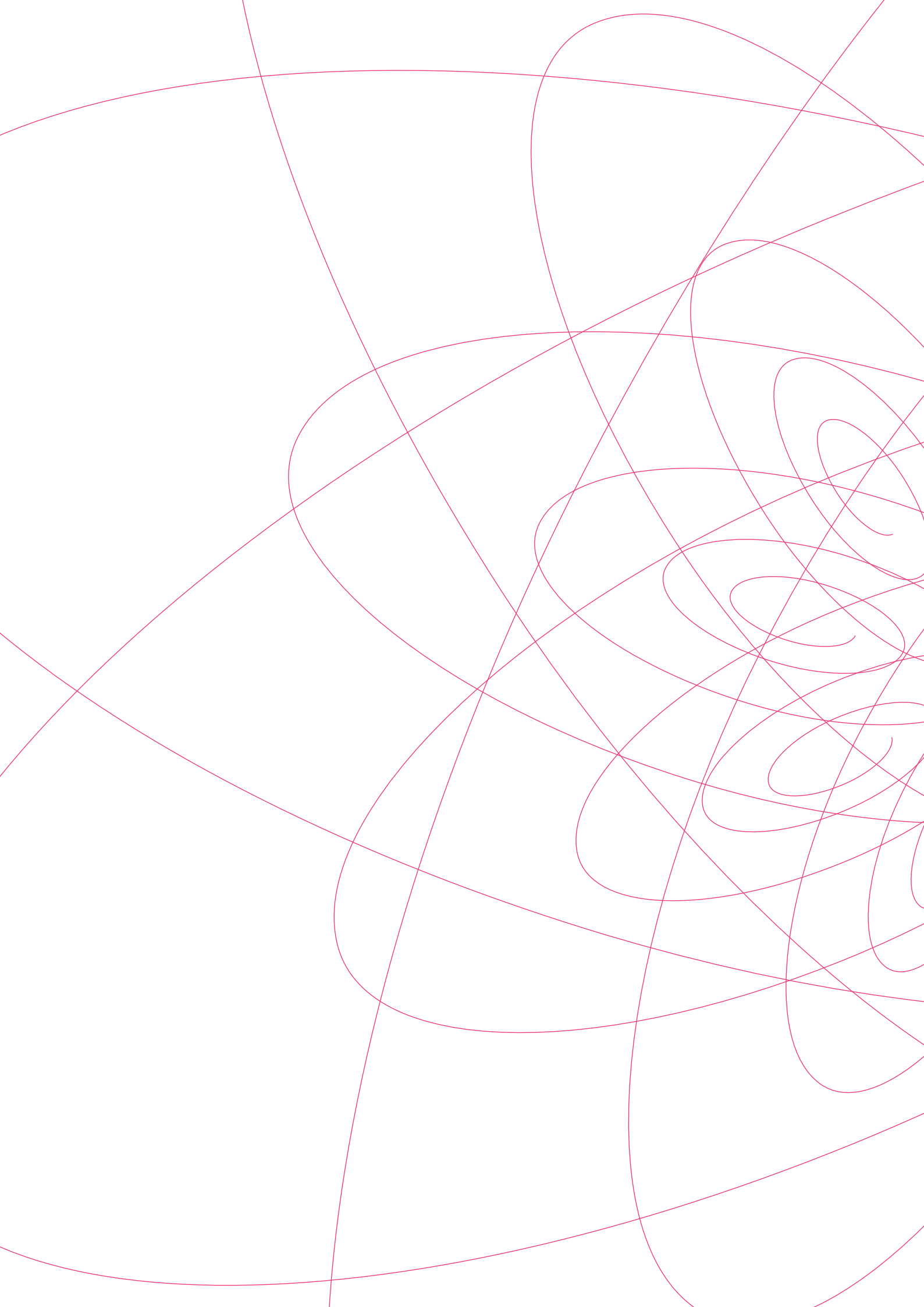
²²⁰ Het in het Verdrag vastgestelde samenwerkingsmechanisme zou ook van cruciaal belang zijn in een zaak als deze (zie **hoofdstuk 11** hieronder). Indien bijvoorbeeld de autoriteiten in verdragsluitende staat A een beslissing willen nemen over het tussentijdse contact van de vader, kunnen ze op grond van art. 34 de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat B verzoeken om hen alle informatie te verstrekken over de beschuldigingen van seksueel misbruik en alle andere informatie die van belang is om te beslissen over het gezag.

²²¹ Zie **hoofdstuk 10** hieronder.

²²² Art. 11, lid 2.

7

VOORLOPIGE MAATREGELEN

A. In welke gevallen kunnen er voorlopige maatregelen worden genomen?

Artikel 12

7.1 Autoriteiten van de verdragsluitende staat op het grondgebied waarvan het kind of vermogen van het kind zich bevindt, kunnen niet alleen in spoedeisende gevallen maatregelen nemen, maar kunnen ook overeenkomstig de in artikel 12 vastgestelde specifieke bevoegdheidsgrond voorlopige maatregelen nemen om de persoon of het vermogen van het kind te beschermen. Er zijn drie elementen met betrekking tot deze "voorlopige maatregelen" waarop eerst en vooral moet worden gewezen:

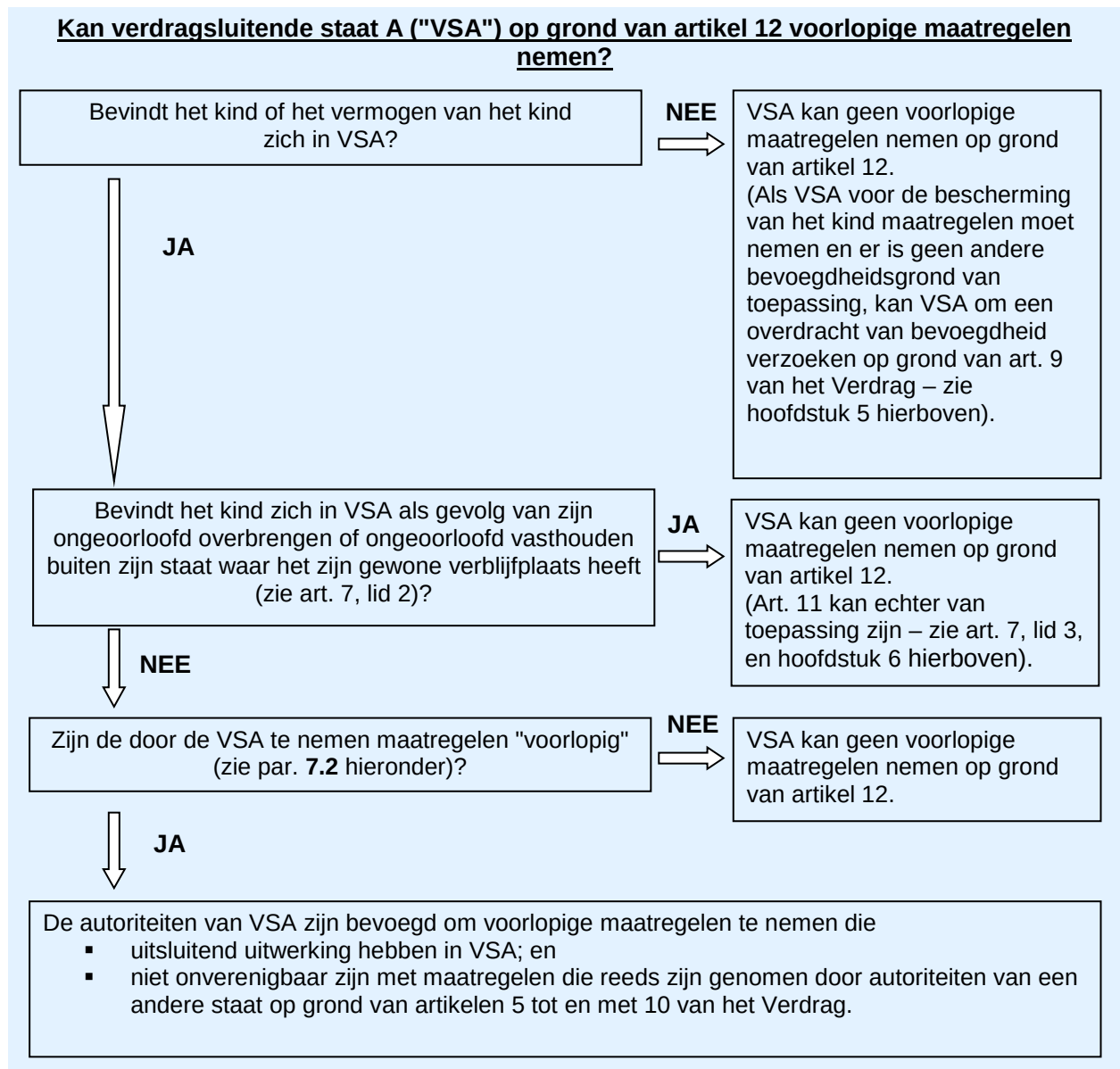
- de voorlopige maatregelen die op grond van artikel 12 worden genomen, hebben slechts uitwerking op het grondgebied van de verdragsluitende staat van de autoriteiten die deze maatregelen nemen²²³;
- de autoriteiten van een verdragsluitende staat kunnen op grond van artikel 12 slechts maatregelen nemen die niet onverenigbaar zijn met maatregelen die reeds door de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteiten zijn genomen²²⁴;
- in het geval van een ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren²²⁵ van een kind, kunnen de autoriteiten van de verdragsluitende staat waarheen het kind ongeoorloofd is overgebracht of waar het ongeoorloofd wordt vastgehouden, geen voorlopige maatregelen nemen zolang de verdragsluitende staat waaruit het kind ongeoorloofd werd overgebracht of waarheen het kind ongeoorloofd niet is teruggekeerd nog bevoegd is²²⁶; deze uitzondering is uitdrukkelijk opgenomen in artikel 7, lid 3.

²²³ Art. 12, lid 1.

²²⁴ Art. 12, lid 1. Voor wat de maatregelen op grond van artikel 11 betreft, kan de bevoegde verdragsluitende staat, in spoedeisende gevallen en indien nodig, de eerder genomen maatregelen van de autoriteiten die normaal bevoegd zijn, terzijde schuiven.

²²⁵ In overeenstemming met art. 7, lid 2, van het Verdrag.

²²⁶ Zie art. 7, lid 1, en par. **4.20-4.25** hierboven om na te gaan of de autoriteit van de verdragsluitende staat waaruit het kind ongeoorloofd werd overgebracht of (buiten dewelke het kind ongeoorloofd wordt vastgehouden) nog bevoegd is.

a) ***Wat zijn "voorlopige" maatregelen?***

7.2 In het Verdrag wordt niet omschreven wat met "voorlopig" wordt bedoeld. In het toelichtend verslag staat dat art. 12 in het leven is geroepen om kinderen te beschermen die zich in een andere staat bevinden in het kader van een kort verblijf (bv. voor vakantie, onderwijs, oogst enz.)²²⁷. Volgens het toelichtend verslag waren sommige staten bezorgd dat, strikt genomen, in geval van afwezigheid van een spoedeisende geval (waardoor bijgevolg art. 11 niet kan worden toegepast) een verdragsluitende staat waar het kind zich bevindt, geen beschermende maatregelen zou kunnen nemen indien bijvoorbeeld de familie bij wie het kind verblijft niet meer kan instaan voor de zorg en het kind onder toezicht van de lokale autoriteiten van de staat in een alternatief zorgsysteem moet worden geplaatst²²⁸.

²²⁷ Toelichtend verslag, par. 74.

²²⁸ *Ibid.*

b) Wat is de looptijd van de op grond van artikel 12 genomen voorlopige maatregelen?

7.3 De bevoegdheid op grond van artikel 12 is, net zoals bij artikel 11, een concurrente, maar ondergeschikte bevoegdheidsgrond ten aanzien van de algemene bevoegdheidsgronden die zijn vastgesteld in artikelen 5 tot en met 10 van het Verdrag. De voorlopige maatregelen die een verdragsluitende staat neemt, houden bijgevolg op van kracht te zijn volgens dezelfde bepalingen als artikel 11. Als het betreffende kind zijn gewone verblijfplaats in een **verdragsluitende** staat heeft, houden de voorlopige maatregelen op van kracht te zijn zodra de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteiten maatregelen hebben genomen die door de omstandigheden vereist zijn²²⁹. Als het betreffende kind zijn gewone verblijfplaats in een **niet-verdragsluitende** staat heeft, houden de voorlopige maatregelen slechts op van kracht te zijn zodra de autoriteiten van de andere bevoegde staat de door de omstandigheden vereiste maatregelen hebben genomen en deze maatregelen zijn erkend in de verdragsluitende staat waar de voorlopige maatregelen zijn genomen²³⁰.

7.4 Indien de procedure is gestart voor voorlopige maatregelen in een verdragsluitende staat, hoeven de bevoegde autoriteiten in een andere verdragsluitende staat waarbij een zaak aanhangig is gemaakt op grond van artikelen 5 tot en met 10 de procedure **niet** uit te stellen totdat een voorlopige maatregel is genomen²³¹. Aangezien de eventueel door de eerste verdragsluitende staat genomen voorlopige maatregelen ophouden van kracht te zijn zodra de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteiten een besluit hebben genomen (art. 12, lid 2), kunnen echter de bevoegde autoriteiten van beide verdragsluitende staten in deze situatie beslissen om, met de tussenkomst van de centrale autoriteiten, in overleg te treden en samen te werken om dubbel werk te vermijden en na te gaan hoe het kind het best kan worden beschermd²³².

c) Welke andere stappen kan een verdragsluitende staat die op grond van artikel 12 voorlopige maatregelen heeft genomen, ondernemen om te verzekeren dat het kind beschermd blijft?

7.5 Wanneer in een verdragsluitende staat voorlopige maatregelen zijn genomen op grond van artikel 12, kan de rechterlijke of administratieve autoriteit die deze maatregelen heeft genomen, beslissen om, indien nodig, te communiceren en samen te werken met de bevoegde autoriteiten van andere staten, om te verzekeren dat het kind beschermd blijft²³³. De autoriteit kan bijvoorbeeld informatie doorgeven over de situatie van het kind en/of het vermogen van het kind en de voorlopige maatregelen die zijn genomen. Voor een dergelijke communicatie of samenwerking kunnen de bevoegde autoriteiten elkaar rechtstreeks benaderen²³⁴ of, indien passend, de hulp van de centrale autoriteiten inroepen²³⁵. Zo kunnen de bevoegde autoriteiten van de verdragsluitende staat waar de maatregelen zijn genomen op grond van artikel 12 de bevoegde autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft (of de centrale autoriteit van die staat) op de hoogte brengen van de situatie van het

²²⁹ Art. 12, lid 2.

²³⁰ Art. 12, lid 3.

²³¹ Omdat de regels inzake aanhangigheid in art. 13 van het Verdrag niet van toepassing zijn op voorlopige maatregelen. Zie **hoofdstuk 4**, par. **4.29-4.35**.

²³² Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

²³³ Deze zin houdt in dat niet alleen **verdragsluitende** staten bij het Verdrag van 1996 kunnen communiceren en samenwerken; de filosofie achter het Verdrag is ruimer. Zie par. **11.18** e.v. hieronder.

²³⁴ Rechterlijke autoriteiten kunnen rechtstreeks communiceren. Zie voetnoot 147 hierboven.

²³⁵ Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

kind en de genomen maatregelen. Op die manier kan de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft ervoor zorgen dat, indien nodig, de situatie van het kind ten gronde wordt onderzocht en de noodzakelijke beschermende maatregelen worden genomen om het kind op de lange termijn te beschermen.

- 7.6 De specifieke bepalingen in het Verdrag inzake samenwerking kunnen in deze gevallen ook nuttig zijn en moeten altijd zorgvuldig in overweging worden genomen²³⁶.

B. Kunnen voorlopige maatregelen die op grond van artikel 12 zijn genomen op grond van het Verdrag van 1996 worden erkend en ten uitvoer gelegd?

- 7.7 Ja, voorlopige maatregelen kunnen in overeenstemming met hoofdstuk IV van het Verdrag worden erkend en ten uitvoer gelegd²³⁷.

Voorbeeld 7 (A)

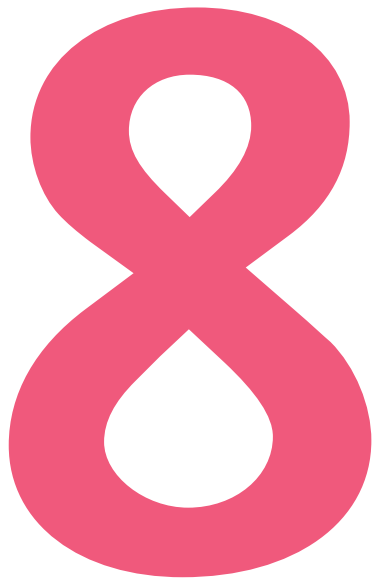
Een kind, dat met zijn ouders in verdragsluitende staat A woont, gaat naar verdragsluitende staat B voor een skikamp van twee maanden. Al snel blijkt dat het kind aan geen enkele kampactiviteit wil deelnemen. Het kind weigert te skiën en er zijn onvoldoende kampbegeleiders om de hele dag bij het kind in de skihut te blijven. De ouders van het kind zijn echter zelf op vakantie en kunnen het kind niet komen ophalen. Ze hebben er geen familie die het kind kan opvangen en willen dat het kind op het kamp blijft. De organisatoren van het skikamp verzoeken de autoriteiten in verdragsluitende staat B om een alternatieve zorgoplossing voor het kind te regelen. De autoriteiten van verdragsluitende staat B kunnen op grond van artikel 12 voorlopige maatregelen nemen om het kind in een pleeggezin of alternatieve-zorginstelling te plaatsen totdat de ouders het kind in verdragsluitende staat B kunnen komen ophalen.

²³⁶

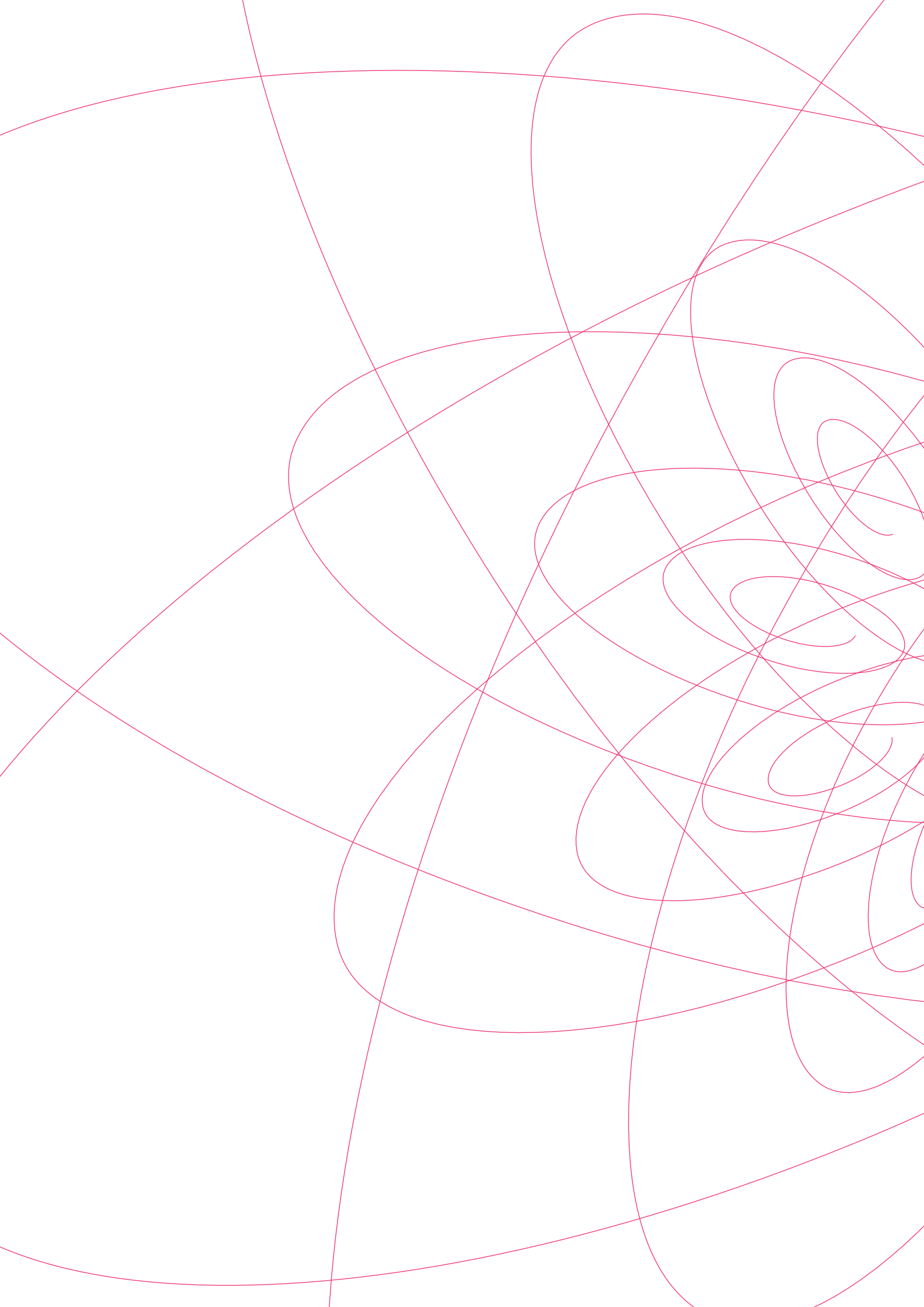
Ibid.

²³⁷

Art. 23 e.v. Zie **hoofdstuk 10** hieronder.

*VOORTZETTING VAN
DE GENOMEN MAATREGELEN*

A. Blijven beschermende maatregelen van kracht indien een verandering in de omstandigheden de grond waarop de bevoegdheid was gebaseerd, heeft weggenomen?

Artikel 14

- 8.1 Artikel 14 van het Verdrag zorgt ervoor dat de maatregelen die een ingevolge artikelen 5 tot en met 10 van het Verdrag bevoegde autoriteit heeft genomen van kracht blijven, zelfs wanneer de bevoegdheidsgrond waarop de maatregelen zijn genomen, wegvalt als gevolg van een verandering in de omstandigheden. De maatregelen die de autoriteit op grond van artikelen 5 tot en met 10 heeft genomen, blijven van kracht zolang de autoriteiten die als gevolg van de nieuwe omstandigheden op grond van het Verdrag bevoegd zijn, de maatregelen niet hebben gewijzigd, vervangen of beëindigd.
- 8.2 Artikel 14 is bedoeld om een zekere mate van veiligheid en continuïteit te verzekeren aan kinderen en hun gezin. Gezinnen hoeven niet te vrezen dat een wijziging van bevoegdheid op zichzelf de bestaande regelingen betreffende de zorg van een kind kan wijzigen²³⁸. Artikel 14 beschermt ook tegen "lacunes" in de bescherming van kinderen als gevolg van feitelijke veranderingen in hun omstandigheden.

B. Wat wordt er verstaan onder een "verandering in de omstandigheden" in artikel 14?

- 8.3 Wat exact wordt bedoeld met een "verandering in de omstandigheden" in artikel 14, is afhankelijk van het artikel van het Verdrag waarop de bevoegdheid was gebaseerd toen de beschermende maatregelen werden genomen. Dit houdt in dat:
- indien de bevoegdheid om een bepaalde maatregel te nemen gebaseerd was op artikel 5, een "verandering in de omstandigheden" een verandering is in de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft;
 - indien de bevoegdheid om een bepaalde maatregel te nemen gebaseerd was op artikel 6, de verandering een verandering is in de staat waar het kind zich bevindt;
 - op grond van artikel 10 de verandering de uitkomst van een echtscheidingsprocedure kan zijn;
 - op grond van artikelen 8 en 9 de verandering betrekking heeft op de band van het kind met de verdragsluitende staat waaraan de bevoegdheid werd overgedragen, die aan de oorsprong van die overdracht ligt, of de uitkomst van de procedures die werden overgedragen²³⁹;
 - in artikel 7, tot slot, zelf is vastgesteld welke veranderingen er nodig zijn voordat de bevoegdheid kan overgaan van de autoriteiten van de verdragsluitende staat waaruit een kind ongeoorloofd is overgebracht of waarheen een kind ongeoorloofd niet wordt teruggekeerd.

²³⁸ In het geval van een internationale verhuizing mag de verdragsluitende staat waarheen is verhuisd de contactregeling niet wijzigen, tenzij de omstandigheden een herziening van of wijziging aan een nationale contactregeling zou toelaten. Voor een bespreking van internationale verhuizing en contact op grond van het Verdrag, zie par. **13.23-13.27** hieronder. Zie ook hoofdstuk 8 van de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact (*op. cit.* voetnoot 216).

²³⁹ Afhankelijk van de voorwaarden van de overdracht, zie **hoofdstuk 5** hierboven betreffende de noodzaak van een nauwe samenwerking en duidelijke communicatie tussen de verdragsluitende staten op dit gebied.

In alle gevallen blijven de beschermende maatregelen die eerder zijn genomen van kracht, ondanks deze "verandering in de omstandigheden".

8.4 De eerder genomen beschermende maatregelen blijven slechts van kracht "overeenkomstig het daarin bepaalde" (art. 14). Deze formulering houdt rekening met het feit dat de duur van de beschermende maatregelen in sommige gevallen kan zijn beperkt door de bepalingen van de maatregelen zelf. Zo kan een preventieve maatregel die is bedoeld om ervoor te zorgen dat een kind terugkeert na een bepaalde buitenlandse reis met een ouder, bepalen dat de maatregel ophoudt van kracht te zijn zodra het kind is teruggekeerd. Zo ook kunnen maatregelen die de zorg voor een kind regelen wanneer een ouder ziek is of in het ziekenhuis ligt, bepalen dat ze ophouden van kracht te zijn wanneer de ouder is hersteld. Deze maatregelen houden bijgevolg op van kracht te zijn overeenkomstig het daarin bepaalde²⁴⁰.

8.5 Artikelen 11 en 12 betreffende spoedeisende gevallen en voorlopige maatregelen, die hierboven in **hoofdstukken 6 en 7** zijn besproken, bevatten zelf bepalingen die wijzen op de tijdelijke aard van de maatregelen²⁴¹. Bijgevolg is artikel 14 niet van toepassing op de maatregelen die op deze bevoegdheidsgronden zijn genomen²⁴².

Voorbeeld 8 (A)

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De autoriteiten van verdragsluitende staat A beslissen dat het kind regelmatig contact moeten hebben met zijn grootouders van moederszijde, die ook in die staat wonen²⁴³. De ouders verhuizen met het kind naar verdragsluitende staat B, waar het kind zijn gewone verblijfplaats verwerft. Hoewel het kind niet langer zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A heeft en er geen andere gronden zijn waarop de autoriteiten van verdragsluitende staat A hun bevoegdheid kunnen baseren, blijven de maatregelen van de autoriteiten van verdragsluitende staat A van toepassing totdat de autoriteiten die op grond van het Verdrag bevoegd zijn (bv. de autoriteiten van verdragsluitende staat B) de contactregeling van verdragsluitende staat A wijzigen, vervangen of beëindigen²⁴⁴. Bijgevolg kunnen, in dit geval, na de verhuizing van het kind naar verdragsluitende staat B en indien de door verdragsluitende staat A vastgestelde contactregeling niet wordt nageleefd, de grootouders van moederszijde verzoeken dat de contactregeling in verdragsluitende staat B ten uitvoer wordt gelegd²⁴⁵.

²⁴⁰ Zie ook par. 83 van het toelichtend verslag.

²⁴¹ Art. 11, leden 2 en 3, en art. 12, leden 2 en 3. Zie **hoofdstuk 6** hierboven betreffende de noodzakelijke maatregelen in spoedeisende gevallen en **hoofdstuk 7** betreffende voorlopige maatregelen.

²⁴² Zoals blijkt uit de formulering van art. 14 zelf, waarin sprake is van maatregelen die "**met toepassing van artikelen 5 tot en met 10**" van het Verdrag zijn genomen (nadruk werd toegevoegd).

²⁴³ Aangezien het kind zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A heeft, is de bevoegdheid om beschermende maatregelen te nemen gebaseerd op art. 5 van het Verdrag.

²⁴⁴ Art. 14. Het recht van de verdragsluitende staat waar het kind zijn nieuwe gewone verblijfplaats heeft (in dit geval het recht van verdragsluitende staat B) beheerst echter, vanaf het moment van de verplaatsing van de gewone verblijfplaats, de "wijze van uitvoering" van de maatregelen die in verdragsluitende staat A zijn genomen (art. 15, lid 3). Zie **hoofdstuk 9**, par. **9.3-9.8**, hieronder.

²⁴⁵ De regeling wordt van rechtswege erkend in verdragsluitende staat B (art. 23, op voorwaarde dat er geen gronden voor niet-erkenning zijn vastgesteld). Indien de regeling niet wordt nageleefd, kunnen de grootouders van moederszijde verzoeken dat de regeling ten uitvoer wordt gelegd in overeenstemming met art. 26 e.v. Zie **hoofdstuk 10** hieronder.

Voorbeeld 8 (B)

Een meisje heeft haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A, maar de echtscheidingsprocedure van haar ouders wordt behandeld door de autoriteiten van verdragsluitende staat B. Er wordt voldaan aan de eisen van artikel 10²⁴⁶ en de autoriteiten van verdragsluitende staat B stellen een gezagsregeling vast. Nadat de echtscheidingsprocedure is afgelopen, zijn de autoriteiten van verdragsluitende staat B niet langer bevoegd om beschermende maatregelen ten aanzien van het kind te nemen. De gezagsregeling die ze al eerder hebben vastgesteld, blijft echter van kracht en wordt van rechtswege erkend en ten uitvoer gelegd in de andere verdragsluitende staten in overeenstemming met hoofdstuk IV van het Verdrag²⁴⁷. De gezagsregeling blijft van kracht totdat de autoriteiten die op grond van het Verdrag bevoegd zijn (bv. de autoriteiten van verdragsluitende staat A als verdragsluitende staat waar het meisje haar gewone verblijfplaats heeft) de gezagsregeling wijzigen, vervangen of beëindigen.

Voorbeeld 8 (C)

De moeder wenst te verhuizen van verdragsluitende staat A naar verdragsluitende staat B met de kinderen. De vader gaat niet akkoord, maar de moeder krijgt van de bevoegde autoriteit in verdragsluitende staat A toestemming om te verhuizen²⁴⁸. De bevoegde autoriteit in verdragsluitende staat A stelt als voorwaarde voor de verhuizing een contactregeling vast tussen de vader en de kinderen. Deze regeling wordt van rechtswege erkend in verdragsluitende staat B²⁴⁹ en blijft van kracht na de verhuizing naar verdragsluitende staat B en nadat de kinderen daar hun gewone verblijfplaats hebben verworven, en dit totdat de bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat B de regeling wijzigt²⁵⁰.

²⁴⁶ Zie voor deze eisen par. **4.26-4.28** hierboven.

²⁴⁷ Art. 14 en hoofdstuk IV van het Verdrag (zie **hoofdstuk 10** hieronder).

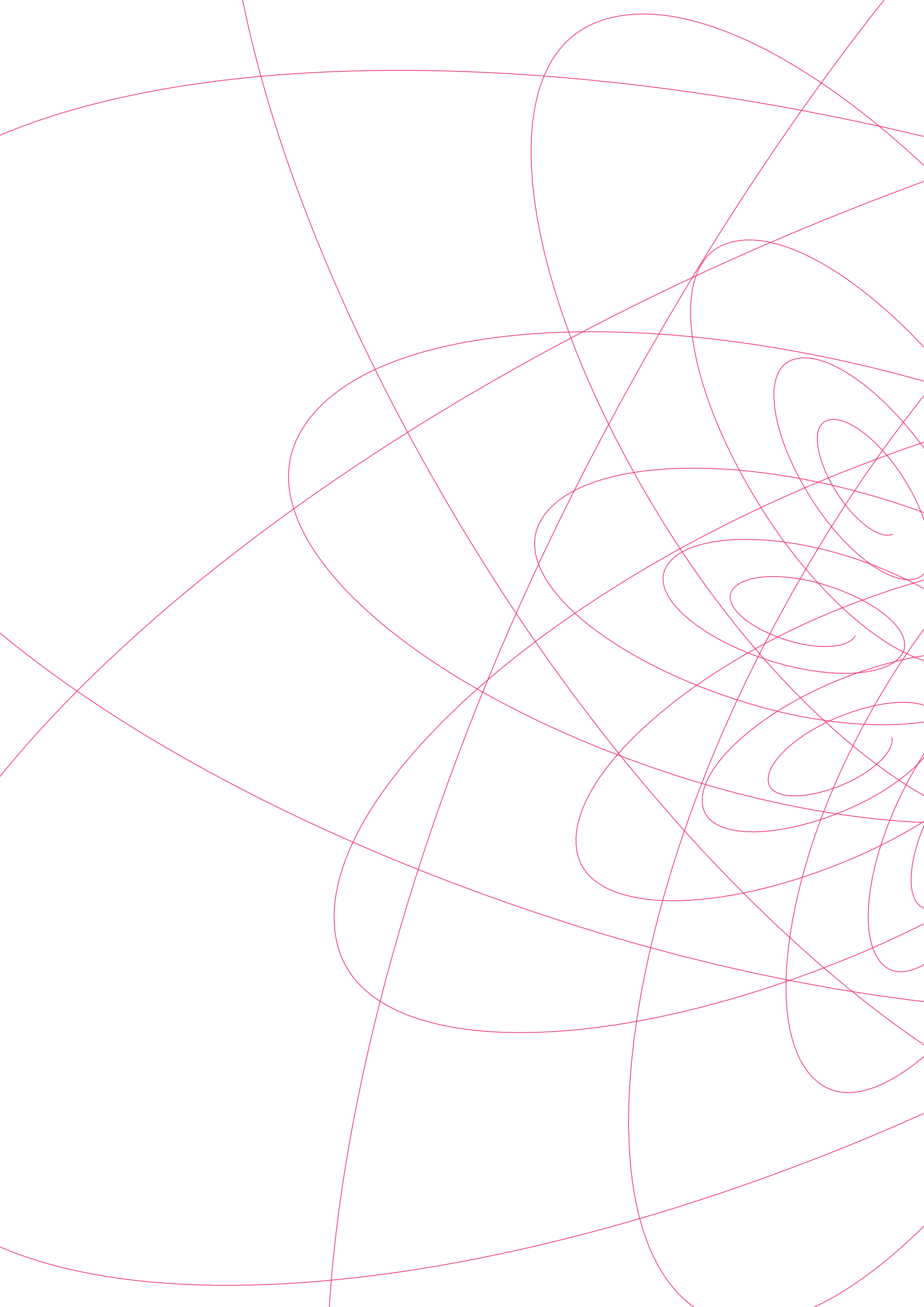
²⁴⁸ Bevoegdheid gebaseerd op art. 5.

²⁴⁹ Art. 23.

²⁵⁰ Zie voetnoot 238 hierboven betreffende internationale verhuizing. Zie ook voetnoot 244 hierboven betreffende art. 15, lid 3, en **hoofdstuk 9**, par. **9.3-9.8** hieronder.

9

*RECHT DAT VAN TOEPASSING
IS OP BESCHERMENDE
MAATREGELEN*

A. Recht dat van toepassing is op beschermende maatregelen die worden genomen door een rechterlijke of administratieve autoriteit

a) Welk recht wordt toegepast door de autoriteiten van een verdragsluitende staat die maatregelen nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind?

Artikel 15, lid 1, en artikel 15, lid 2

9.1 De autoriteiten van verdragsluitende staten passen bij de uitoefening van hun bevoegdheid²⁵¹ om maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind hun "interne recht" (art. 15, lid 1) toe, d.w.z. hun eigen, nationale recht²⁵². Deze regel is van toepassing ongeacht de grond in het Verdrag waarop de bevoegdheid is gebaseerd. Het voordeel van deze regel is dat de autoriteiten van de verdragsluitende staten het recht toepassen waarmee ze het meest vertrouwd zijn²⁵³.

9.2 In artikel 15, lid 2, is echter een uitzondering op de algemene regel opgenomen. In artikel 15, lid 2, is bepaald dat de autoriteiten, in zoverre de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind dit vereist, bij wijze van uitzondering het recht van een andere staat waarmee de omstandigheden nauw verband houden, 1) kunnen toepassen of 2) daarmee rekening kunnen houden. Deze bepaling is een uitzondering op de algemene regel en mag dus "niet te snel worden toegepast"²⁵⁴. De autoriteiten moeten zich ervan vergewissen dat het in het belang van het kind is dat zij het recht van een andere staat toepassen of daarmee rekening houden²⁵⁵.

Voorbeeld 9 (A)

Het kind woont met haar moeder in verdragsluitende staat A en heeft regelmatig contact met haar vader. De moeder wenst te verhuizen naar verdragsluitende staat B met het kind en de vader gaat hiermee niet akkoord. De moeder verzoekt om toestemming om te verhuizen. De autoriteit die het verzoek behandelt, verleent toestemming om te verhuizen en wenst een regeling vast te stellen voor het gezag en de omgang/het contact na de verhuizing. Hoewel in deze zaak het recht van verdragsluitende staat A het toepasselijke recht is²⁵⁶, merkt de autoriteit op dat de terminologie die wordt gebruikt voor gezag en omgang/contact in verdragsluitende staat B verschilt van die in verdragsluitende staat A. Op grond van artikel 15, lid 2, mag de autoriteit in verdragsluitende staat A rekening houden met het recht van verdragsluitende staat B en eventueel

²⁵¹ Art. 15, lid 1, verwijst naar autoriteiten die hun bevoegdheid uitoefenen "ingevolge het bepaalde in hoofdstuk II" van het Verdrag. Art. 15 mag echter niet beperkend worden uitgelegd. Indien bijvoorbeeld art. 52, lid 2, van toepassing is en verdragsluitende staten een overeenkomst hebben gesloten met daarin regels betreffende de bevoegdheid ten aanzien van kinderen die hun gewone verblijfplaats in een van deze verdragsluitende staten hebben (bv. voor de EU-lidstaten, met uitzondering van Denemarken, Brussel II bis), en de bevoegdheid wordt uitgeoefend op basis van de overeenkomst, maar de bevoegdheidsgrond waarop men zich baseert, is opgenomen in hoofdstuk II van het Verdrag, moet art. 15 van het Verdrag worden toegepast. Het is belangrijk om een letterlijke, al te enge uitlegging van het Verdrag op dit gebied te vermijden, zodat een van de algemene doelstellingen van het Verdrag, met name "conflicten [...] vermijden tussen [...] rechtsstelsels ten aanzien van [...] toepasselijke recht", als opgenomen in de derde paragraaf van de preambule, wordt bevorderd.

²⁵² In art. 21 wordt gespecificeerd wat met intern recht wordt bedoeld, met name het in een staat geldende recht dat niet tot het internationaal privaatrecht behoort (terugverwijzing wordt dus uitgesloten). Zie par. **9.23-9.24** hieronder.

²⁵³ Zie par. 86 van het toelichtend verslag.

²⁵⁴ *Ibid.*, par. 89.

²⁵⁵ *Ibid.*: "Deze paragraaf voorziet in een uitzonderingsregel die niet gebaseerd is op het beginsel van nabijheid (de nauwste band), maar op het belang van het kind."

²⁵⁶ Art. 15, lid 1.

de regeling formuleren in de terminologie van verdragsluitende staat B²⁵⁷.

- b) Wanneer de gewone verblijfplaats van het kind wordt verplaatst van de ene verdragsluitende staat naar een andere, welk recht beheerst de "wijze van uitvoering" van een beschermende maatregel in de staat waar het kind zijn nieuwe gewone verblijfplaats heeft, indien de maatregel was genomen in de staat van de vorige gewone verblijfplaats van het kind²⁵⁸?**

Artikel 15, lid 3

- 9.3** Eerder in dit handboek hebben we gezien dat een verplaatsing van de gewone verblijfplaats van een kind leidt tot een verplaatsing van de bevoegdheid om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van een kind²⁵⁹, maar dat ondanks de verplaatsing van de gewone verblijfplaats de reeds genomen maatregelen ten aanzien van het kind van kracht blijven²⁶⁰. Een vraag die bij de reeds besproken bepalingen echter niet aan bod kwam, is welk recht de "wijze van uitvoering" van de beschermende maatregel beheerst die in de verdragsluitende staat waar het kind zijn nieuwe gewone verblijfplaats heeft, van kracht blijft.
- 9.4** Het antwoord op deze vraag wordt in artikel 15, lid 3, gegeven, met name dat in deze omstandigheden de "wijze van uitvoering" van de beschermende maatregel wordt bepaald door het recht van de verdragsluitende staat waar het kind zijn **nieuwe** gewone verblijfplaats heeft.
- 9.5** In het Verdrag is niet bepaald wat met de "wijze van uitvoering" van de beschermende maatregelen wordt bedoeld. In het toelichtend verslag wordt echter verduidelijkt²⁶¹ dat de "wijze van uitvoering" verwijst naar de manier waarop de beschermende maatregel moet worden **uitgevoerd** in de verdragsluitende staat waarheen het kind is verhuisd.
- 9.6** Het toelichtend verslag verwijst naar het moeilijke onderscheid tussen het bestaan van de beschermende maatregel (die van kracht blijft: art. 14) en de "wijze van uitvoering" van de maatregel (die wordt beheerst door het recht van de verdragsluitende staat van de nieuwe gewone verblijfplaats en bijgevolg kan wijzigen: art. 15, lid 3)²⁶². Indien bijvoorbeeld de beschermende maatregel de aanwijzing van een voogd voor een kind is, maar de voogd verplicht is de toestemming van de rechter te vragen voor bepaalde handelingen onder de originele beschermende maatregel, is dan de verplichting om toestemming te vragen een onderdeel van de maatregel zelf of een "wijze van uitvoering" van de maatregel, die kan wijzigen wanneer het kind verhuist? Een ander voorbeeld: als is vastgesteld dat een beschermende maatregel van kracht is tot het kind de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, maar de maatregel in de staat van de nieuwe gewone verblijfplaats zou ophouden van kracht te zijn op 16 jaar, is dan de duur van de maatregel onderdeel van het bestaan van de maatregel of een "wijze van

²⁵⁷ Voor een bespreking van internationale verhuizing, zie par. **13.23-13.27** hieronder.

²⁵⁸ Aangezien de beschermende maatregel van kracht blijft (in overeenstemming met art. 14) in de verdragsluitende staat waar het kind zijn **nieuwe** gewone verblijfplaats heeft. Zie **hoofdstuk 8** hierboven.

²⁵⁹ Art. 5, lid 2 – zie **hoofdstuk 4**, par. **4.8-4.11**.

²⁶⁰ Art. 14 – zie **hoofdstuk 8** hierboven.

²⁶¹ *Op. cit.* voetnoot 19, in par. 90, door art. 15, lid 3, te vergelijken met art. 17 betreffende ouderlijke verantwoordelijkheid (zie par. **9.16** hieronder) en door te stellen dat "de maatregel die voor de verplaatsing is genomen, van kracht blijft na de verplaatsing, maar dat de manier waarop de maatregel wordt "uitgevoerd" vanaf het moment van de verplaatsing wordt beheerst door het recht van de staat van de nieuwe gewone verblijfplaats".

²⁶² Toelichtend verslag, par. 91.

uitvoering" van de maatregel²⁶³?

- 9.7 In het toelichtend verslag staat dat dergelijke vragen alleen per geval kunnen worden beantwoord²⁶⁴. Tot slot kunnen de autoriteiten van de verdragsluitende staat van de **nieuwe** gewone verblijfplaats van het kind, indien blijkt dat de maatregel in deze lidstaat praktisch onuitvoerbaar is of door de "wijze van uitvoering" in die staat wordt ondermijnd, beslissen dat de maatregel moet worden aangepast of een nieuwe maatregel moet worden genomen (wat die staat kan doen als verdragsluitende staat van de gewone verblijfplaats van het kind op grond van art. 5). In die omstandigheden kunnen de samenwerkingsbepalingen van het Verdrag nuttig blijken om ervoor te zorgen dat de bescherming van het kind zelf die met de oorspronkelijke maatregel werd beoogd, niet verloren gaat²⁶⁵.
- 9.8 Er moet worden opgemerkt dat artikel 15, lid 3, niet van toepassing is indien het kind een nieuwe gewone verblijfplaats verwerft in een **niet-verdragsluitende** staat. In die situatie zijn de interne regels van het internationaal privaatrecht van de niet-verdragsluitende staat van toepassing wanneer wordt bepaald of de beschermende maatregel kan worden erkend in die staat en de toepassingsvoorwaarden ervan worden vastgelegd²⁶⁶.

Voorbeeld 9 (B)

Twee kinderen worden opgenomen in een openbare zorginstelling in verdragsluitende staat A omdat hun vader in de gevangenis zit en hun moeder drugsverslaafd is. Beide ouders houden nauw contact met hun kinderen en de moeder kickt af van de drugs na een ontwenningsskuur. Een overheidsinstantie begeleidt de moeder zodat ze opnieuw zelf kan instaan voor de zorg van de kinderen. Nadat de vader wordt vrijgelaten, wenst het gezin naar verdragsluitende staat B te verhuizen om een nieuw leven te beginnen. De autoriteiten van verdragsluitende staat A staan de verhuizing toe op voorwaarde dat de kinderen ook na de verhuizing naar het buitenland onder het toezicht van een overheidsinstantie blijven. De bevoegde autoriteiten in verdragsluitende staat A nemen bijgevolg, via de centrale autoriteit in verdragsluitende staat A, contact op met de bevoegde autoriteiten in verdragsluitende staat B (art. 30). Deze verzekeren het toezicht op de kinderen door de overheidsinstanties in verdragsluitende staat B. Verdragsluitende staat A beslist bijgevolg dat de kinderen bij hun ouders mogen blijven op voorwaarde dat een overheidsinstantie toezicht houdt. De toezichtsvoorwaarde die op grond van het recht van verdragsluitende staat A is vastgesteld, blijft van kracht na de verhuizing van het gezin²⁶⁷. De voorwaarden van de toepassing van de maatregel zullen echter worden beheerst door het nationale recht van

²⁶³

Ibid.

²⁶⁴

Ibid.

²⁶⁵

Indien bijvoorbeeld de verdragsluitende staat waar het kind zijn nieuwe gewone verblijfplaats heeft, een verzoek heeft ontvangen voor de toepassing van een aanpassing van een eerder genomen beschermende maatregel, kan deze staat informatie vragen aan de verdragsluitende staat waar het kind zijn vorige gewone verblijfplaats had over de omstandigheden van het kind die tot de maatregel hebben geleid en over het specifieke doel van de maatregel (bv. op grond van art. 34; zie **hoofdstuk 10** hieronder voor een gedetailleerde bespreking van de samenwerkingsbepalingen van het Verdrag). Dit kan een hulp zijn voor de aangezochte verdragsluitende staat om tot een conclusie te komen die in overeenstemming blijft met het doel van de originele beschermende maatregel.

²⁶⁶

Zie par. 92 van het toelichtend verslag.

²⁶⁷

Art. 14 – zie **hoofdstuk 8** hierboven. Er moet echter worden opgemerkt dat een dergelijke maatregel volgens par. 83 van het toelichtend verslag niet wordt beschouwd als een maatregel die van kracht blijft op grond van art. 14. De nationale beschermende instelling kan immers alleen haar bevoegdheden uitoefenen op het grondgebied van de staat waartoe ze behoort en art. 14 bepaalt specifiek dat de maatregelen van kracht blijven "overeenkomstig het daarin bepaalde". Dit lijkt een zeer beperkende uitlegging van art. 14. Het is beter om "overeenkomstig het daarin bepaalde" in deze context meer doelmatig uit te leggen en ervan uit te gaan dat de maatregel van kracht blijft overeenkomstig het daarin bepaalde als het toezicht op het gezin/kind door een overheidsinstantie (rijksdienst) kan worden voortgezet in de nieuwe verdragsluitende staat.

verdragsluitende staat B²⁶⁸.

Een voorbeeld van mogelijke verschillende toepassingsvoorwaarden in de twee staten, is dat de overheidsinstantie in verdragsluitende staat A de bevoegdheid heeft om de gezinswoning op elk moment onaangekondigd te betreden, terwijl de overheidsinstantie in verdragsluitende staat B slechts vereist dat de ouders op regelmatige basis de ambtenaren van de overheidsinstantie ontmoeten²⁶⁹. Als blijkt dat de maatregel van de autoriteiten van verdragsluitende staat A praktisch onuitvoerbaar is of door de uitvoering ervan wordt ondermijnd in verdragsluitende staat B, kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat B een nieuwe maatregel nemen²⁷⁰.

B. Toepasselijk recht op de ouderlijke verantwoordelijkheid zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit

a) Welk recht is van toepassing op het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit?

Artikel 16, lid 1, en artikel 16, lid 2

9.9 Het van rechtswege ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid, zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit, wordt beheerst door het recht van de staat²⁷¹ van de gewone verblijfplaats van het kind²⁷².

9.10 Het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid kan in sommige gevallen het gevolg zijn van een overeenkomst of een eenzijdige rechtshandeling waarvoor dus geen tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit vereist is. Het recht dat van toepassing is op dit ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid is het recht van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft **op het moment waarop de overeenkomst of de eenzijdige rechtshandeling van kracht wordt**²⁷³. Een voorbeeld van een eenzijdige rechtshandeling die ouderlijke verantwoordelijkheid doet ontstaan, kan een wilsbeschikking zijn van de langstlevende ouder van het kind, waarin deze ouder een voogd voor het kind aanwijst²⁷⁴.

9.11 Indien het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid door een overeenkomst of een eenzijdige rechtshandeling moet worden herzien of goedgekeurd door een rechterlijke of administratieve autoriteit, wordt deze herziening of goedkeuring aangemerkt als een "beschermende maatregel" die de ingevolge hoofdstuk II van het Verdrag bevoegde autoriteiten moeten nemen op

²⁶⁸ Art. 15, lid 3 – zie par. **9.3-9.8** hierboven.

²⁶⁹ In deze situatie moet er een nauwe samenwerking en communicatie zijn tussen de autoriteiten in beide verdragsluitende staten **voordat** de verhuizing wordt toegestaan door verdragsluitende staat A, zodat alle nodige informatie over het gezin wordt uitgewisseld en het gezin ook in verdragsluitende staat B onder passend toezicht blijft staan.

²⁷⁰ Als de autoriteiten van de verdragsluitende staat van de gewone verblijfplaats van het kind – art. 5. Voor wat het gebruik van de samenwerkingsmechanismen van het Verdrag in deze situatie betreft, zie voetnoot 265 hierboven.

²⁷¹ Deze staat hoeft geen verdragsluitende staat bij het Verdrag van 1996 te zijn, aangezien in art. 20 is bepaald dat de bepalingen van hoofdstuk III over het toepasselijke recht zelfs van toepassing zijn indien het daardoor aangewezen recht het recht is van een niet-verdragsluitende staat (de bepalingen zijn met andere woorden universeel). Zie par. **9.22** hieronder.

²⁷² Art. 16, lid 1.

²⁷³ Art. 16, lid 2.

²⁷⁴ Zie par. 103 van het toelichtend verslag.

grond van het in artikel 15 van het Verdrag aangewezen recht²⁷⁵. Indien echter de tussenkomst van de rechterlijke of administratieve autoriteit louter passief is, bv. beperkt tot het registreren van een verklaring, overeenkomst of eenzijdige rechtshandeling, zonder dat er enige controle wordt uitgeoefend over de inhoud zelf, mag deze tussenkomst niet worden beschouwd als een "beschermende maatregel" en is op de ouderlijke verantwoordelijkheid, die is ontstaan "zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit", nog altijd artikel 16 van toepassing²⁷⁶.

Voorbeeld 9 (C)

Een ongehuwd koppel dat in verdragsluitende staat A woont, gaat uit elkaar vóór de geboorte van hun kind. De vader verhuist naar verdragsluitende staat B voor zijn werk. Op grond van het recht van verdragsluitende staat B verwerft een ongehuwde vader niet automatisch de ouderlijke verantwoordelijkheid over een kind bij de geboorte van het kind. Op grond van het recht van verdragsluitende staat A verwerft een ongehuwde vader wél automatisch de ouderlijke verantwoordelijkheid bij de geboorte van het kind.

De vraag of de vader ouderlijke verantwoordelijkheid heeft voor een kind bij de geboorte van het kind wordt beheerst door het recht van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft²⁷⁷, in dit geval verdragsluitende staat A. De vader verwerft dus op grond van dit recht automatisch ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind²⁷⁸.

Voorbeeld 9 (D)

Een tiener woont met zijn vader en stiefmoeder in niet-verdragsluitende staat A. Op grond van het recht van deze niet-verdragsluitende staat heeft de vader van rechtswege ouderlijke verantwoordelijkheid, maar de stiefmoeder niet. Ouders met ouderlijke verantwoordelijkheid kunnen echter op grond van het recht van niet-verdragsluitende staat A een formele overeenkomst sluiten om de ouderlijke verantwoordelijkheid te delen met anderen, zonder dat de overheid hieraan haar goedkeuring moet hechten. De vader en stiefmoeder sluiten een dergelijke formele overeenkomst in overeenstemming met het recht van niet-verdragsluitende staat A.

Tijdens een buitenlands zomerkamp in verdragsluitende staat B wordt de tiener aangehouden door de politie wegens het spuiten van graffiti op, en veroorzaken van schade aan, een treinstel. Zijn ouders moeten voor de jeugdrechtbank van deze staat verschijnen. Op grond van het recht van verdragsluitende staat B zijn personen met ouderlijke verantwoordelijkheid over kinderen financieel aansprakelijk voor schade.

Verdragsluitende staat B past, in overeenstemming met artikel 16, het recht van niet-verdragsluitende staat A (de staat waar de tiener zijn gewone verblijfplaats heeft) toe op de vraag wie ouderlijke verantwoordelijkheid over de tiener heeft (van rechtswege, als gevolg van een overeenkomst).

Aangezien de vader en de stiefmoeder ouderlijke verantwoordelijkheid over de tiener hebben op grond van het recht van verdragsluitende staat A, zijn ze beiden financieel aansprakelijk voor de activiteiten van de tiener in verdragsluitende staat B.

²⁷⁵ *Ibid.*

²⁷⁶ *Ibid.*, par. 98.

²⁷⁷ Art. 16, lid 1. Dit zou ook het geval zijn indien het kind zijn gewone verblijfplaats had in een **niet-verdragsluitende** staat A: zie art. 20 en par. **9.22** hieronder.

²⁷⁸ In dit geval wordt de **uitoefening** van de ouderlijke verantwoordelijkheid door de vader ook beheerst door het recht van verdragsluitende staat A: art. 17. Zie par. **9.16** hieronder.

b) Wat gebeurt er met het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid wanneer de gewone verblijfplaats van een kind wordt verplaatst?

Artikel 16, lid 3, artikel 16, lid 4

- 9.12 Het op grond van het recht van de staat van de gewone verblijfplaats van het kind bestaande ouderlijke verantwoordelijkheid blijft bestaan na verplaatsing van de gewone verblijfplaats van het kind naar een andere staat²⁷⁹. Dat is ook het geval indien de staat van de nieuwe gewone verblijfplaats van het kind in dezelfde omstandigheden niet voorziet in ouderlijke verantwoordelijkheid²⁸⁰.
- 9.13 Het van rechtswege ontstaan van ouderlijke verantwoordelijkheid van een persoon die deze verantwoordelijkheid niet reeds heeft, wordt beheerst door het recht van de staat van de nieuwe gewone verblijfplaats van het kind²⁸¹.
- 9.14 Deze regels zijn vastgesteld om de continuïteit van familierechtelijke betrekkingen te verzekeren²⁸². Ze zorgen ervoor dat een verplaatsing van de gewone verblijfplaats van een kind op zichzelf er niet toe kan leiden dat een persoon de ouderlijke verantwoordelijkheid over een kind **verliest**, maar wel dat een andere persoon ouderlijke verantwoordelijkheid over een kind kan **verwerven**.
- 9.15 Er kunnen als gevolg van de toepassing van deze bepalingen meerdere houders van ouderlijke verantwoordelijkheid zijn, maar dit kan slechts werken als deze houders in het algemeen overeenkomen²⁸³. Eventuele geschillen kunnen worden opgelost door een maatregel van de bevoegde autoriteit, wanneer een of meerdere van de houders van ouderlijke verantwoordelijkheid hierom verzoeken (zie **hoofdstuk 4** hierboven)²⁸⁴.

Voorbeeld 9 (E)

Er wordt een kind geboren in verdragsluitende staat A, waar beide ongehuwde ouders van rechtswege ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind hebben. De moeder verhuist met het kind naar verdragsluitende staat B, waar het recht bepaalt dat een ongehuwde vader alleen ouderlijke verantwoordelijkheid kan verwerven door een beslissing van de rechtbank. De ouderlijke verantwoordelijkheid die de vader van rechtswege heeft verworven in verdragsluitende staat A zal na de verhuizing van kracht blijven²⁸⁵.

Voorbeeld 9 (F)

Er wordt een meisje geboren in verdragsluitende staat A. Kort na de geboorte scheiden de ouders van het meisje. Op grond van het recht van verdragsluitende staat A behouden beide ouders ouderlijke verantwoordelijkheid over het meisje na de scheiding. Twee jaar later treedt de moeder opnieuw in het huwelijk en het jonggehuwde koppel verhuist met het meisje naar verdragsluitende staat B. Verdragsluitende staat B heeft een regel die stelt dat een stiefouder van rechtswege ouderlijke verantwoordelijkheid heeft voor zijn/haar stiefkinderen. In dit geval zullen er, nadat het meisje haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B heeft verworven, drie personen met ouderlijke verantwoordelijkheid zijn: haar moeder, vader en stiefvader²⁸⁶.

²⁷⁹ Art. 16, lid 3.

²⁸⁰ En dit is ook het geval indien het kind verhuist van een **niet-verdragsluitende** staat naar een verdragsluitende staat: zie art. 20 en par. 9.22 hieronder.

²⁸¹ Art. 16, lid 4.

²⁸² Zie par. 105-107 van het toelichtend verslag.

²⁸³ *Ibid.*, par. 108.

²⁸⁴ *Ibid.*

²⁸⁵ Art. 16, lid 3.

²⁸⁶ Art. 16, lid 4.

Voorbeeld 9 (G)

Een meisje woont in verdragsluitende staat A met haar vader en zijn tweede vrouw, de stiefmoeder van het kind. De moeder en vader van het meisje komen overeen dat de stiefmoeder ouderlijke verantwoordelijkheid over het meisje moet hebben. Op grond van het recht van verdragsluitende staat A kunnen de ouders bij schrijven ouderlijke verantwoordelijkheid toewijzen aan een stiefouder. De overeenkomst hoeft niet te worden goedgekeurd door een overheidsinstantie, maar moet worden geregistreerd bij het bevoegde ministerie. De moeder, vader en stiefmoeder registreren hun overeenkomst volgens de regels.

Een jaar later verhuizen de vader, stiefmoeder en het kind van verdragsluitende staat A naar verdragsluitende staat B. Op grond van het recht van verdragsluitende staat B kan een stiefouder geen ouderlijke verantwoordelijkheid verwerven voor een kind zonder een rechterlijke beslissing.

Aangezien de overeenkomst van de partijen in verdragsluitende staat A is gesloten zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit (zie par. 9.11 hierboven), ontstaat overeenkomstig artikel 16, lid 2, ouderlijke verantwoordelijkheid van de stiefmoeder op grond van het recht van de staat waar het meisje haar gewone verblijfplaats heeft op het moment waarop de overeenkomst van kracht wordt (dus het moment waarop de overeenkomst werd geregistreerd). Het meisje had haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A op het moment waarop de overeenkomst werd geregistreerd; bijgevolg is het recht van verdragsluitende staat A in deze situatie van toepassing.

Artikel 16, lid 3, zorgt ervoor dat de ouderlijke verantwoordelijkheid van de stiefmoeder blijft bestaan in verdragsluitende staat B.

c) Welk recht is van toepassing op de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid?

Artikel 17

- 9.16 De vorige regels hebben betrekking op het **ontstaan** of **tenietgaan** van ouderlijke verantwoordelijkheid. De **uitoefening** van de ouderlijke verantwoordelijkheid wordt echter altijd beheerst door het recht van de staat waar het kind zijn **huidige** gewone verblijfplaats heeft.

Voorbeeld 9 (H)

In verdragsluitende staat A heeft een houder van ouderlijke verantwoordelijkheid de toestemming nodig van alle andere houders van ouderlijke verantwoordelijkheid voordat hij of zij een niet-dringende chirurgische ingreep bij het kind kan laten uitvoeren. Indien het kind nu zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A heeft, is een dergelijke toestemming ook nodig als het kind voorheen zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B had, waar de ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind oorspronkelijk is ontstaan en waar dergelijke verplichting niet bestond.

d) De wijziging of beëindiging van de ouderlijke verantwoordelijkheid door beschermende maatregelen van rechterlijke of administratieve autoriteiten

Artikel 18

- 9.17 In de vorige paragrafen ging het over de toepasselijke rechtsregels voor het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit. Deze regels weerhouden echter de betreffende rechterlijke of administratieve autoriteiten er niet van om

beschermende maatregelen te nemen die ouderlijke verantwoordelijkheid wijzigen of beëindigen.

- 9.18 Een maatregel van de rechterlijke of administratieve autoriteit van een verdragsluitende staat om ouderlijke verantwoordelijkheid te beëindigen of wijzigen is een maatregel ter bescherming van de persoon van het kind die binnen het materiële toepassingsgebied van het Verdrag valt en bijgevolg moet worden genomen overeenkomstig de regels betreffende bevoegdheid en toepasselijk recht van het Verdrag.

Voorbeeld 9 (I)

Een ongehuwd koppel en hun kind hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Op grond van verdragsluitende staat A heeft alleen de moeder van rechtswege ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind. Het gezin verhuist naar verdragsluitende staat B en verwerft daar zijn gewone verblijfplaats. Op grond van het recht van verdragsluitende staat B verwerft ook een ongehuwde vader van rechtswege ouderlijke verantwoordelijkheid over zijn kind. Overeenkomstig artikel 16, lid 4, is bijgevolg het recht van verdragsluitende staat B (waar het kind zijn nieuwe gewone verblijfplaats heeft) van toepassing op het ontstaan van rechtswege van ouderlijke verantwoordelijkheid van de ongehuwde vader (die voordien geen ouderlijke verantwoordelijkheid had).

De relatie loopt stuk en de ouders kunnen geen gezamenlijke beslissingen met betrekking tot het kind nemen. Het kind wordt angstig en onwel door de voortdurende ruzies en spanning. Het kind werd onlangs doorverwezen naar een psychiater om te worden behandeld voor acute stress.

*De moeder dient bij de rechtbank in verdragsluitende staat B een verzoek in om de ouderlijke verantwoordelijkheid van de vader te beëindigen. Verdragsluitende staat B is, als verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, bevoegd om dit verzoek te behandelen²⁸⁷ en zal doorgaans de *lex fori* op het geschil toepassen²⁸⁸. Bovendien kan verdragsluitende staat B, als gevolg van artikel 18, de ouderlijke verantwoordelijkheid van de vader beëindigen, ook al was die ouderlijke verantwoordelijkheid van rechtswege ontstaan als gevolg van artikel 16 van het Verdrag²⁸⁹.*

C. Bescherming van derden

Artikel 19

- 9.19 Indien een derde een rechtshandeling tot stand brengt met een andere persoon die op grond van het recht van de staat waar de rechtshandeling tot stand is gekomen bevoegd zou zijn als wettelijk vertegenwoordiger van het kind op te treden, kan de derde niet aansprakelijk worden gesteld op de enkele grond dat krachtens het door de regels van het Verdrag aangewezen recht de ander niet bevoegd was als wettelijk vertegenwoordiger van het kind op te treden²⁹⁰.
- 9.20 Deze bescherming is echter niet van toepassing indien de derde wist of had moeten weten dat de ouderlijke verantwoordelijkheid door het aangewezen recht werd beheerst. De bescherming is ook alleen van toepassing indien de

²⁸⁷ Art. 5.

²⁸⁸ Art. 15, lid 1 (tenzij er wordt beslist dat voor de bescherming van het kind bij wijze van uitzondering het recht van een andere staat waarmee de omstandigheden nauw verband houden, moet worden toegepast of daarmee moet worden rekening gehouden: art. 15, lid 2 – zie par. 9.2 hierboven).

²⁸⁹ Wat de verdragsluitende staat uiteindelijk kan doen en in welke omstandigheden **zal** doen, wordt bepaald door de *lex fori* (art. 15, lid 1, of, bij wijze van uitzondering, elk ander toepasselijk recht, op grond van art. 15, lid 2).

²⁹⁰ Zie par. 13.80 hieronder voor een verdere bespreking van deze bepaling.

rechtshandeling tot stand is gekomen tussen personen die zich op het grondgebied van eenzelfde staat bevinden.

- 9.21 Deze regel werd in het Verdrag opgenomen omdat, "waar het Verdrag, in het geval van een verplaatsing van de gewone verblijfplaats van het kind, koos voor het beginsel van continuïteit van de ouderlijke verantwoordelijkheid die van rechtswege is ontstaan op grond van het recht van de staat van de vorige gewone verblijfplaats, derden die in de staat van de nieuwe gewone verblijfplaats handelen, het risico lopen om fouten te begaan op het gebied van de persoon of de bevoegdheden van de wettelijke vertegenwoordiger van het kind"²⁹¹.

D. Algemene bepalingen betreffende het toepasselijke recht

- a) ***Zijn de regels betreffende het toepasselijke recht ook van toepassing indien het aangewezen recht niet dat van een verdragsluitende staat is?***

Artikel 20

- 9.22 Ja, de regels betreffende het toepasselijk recht in het Verdrag zijn universeel van toepassing, d.w.z. dat ze in alle gevallen van toepassing zijn, ook wanneer het aangewezen recht het recht is van een staat die geen verdragsluitende staat bij het Verdrag is.

Voorbeeld 9 (J)

Een kind verblijft bij haar vader en stiefmoeder in niet-verdragsluitende staat A. Overeenkomstig het recht van niet-verdragsluitende staat A verwerft de stiefmoeder als gevolg van het huwelijk met de vader van het kind, automatisch ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind.

De vader krijgt een nieuwe baan aangeboden in verdragsluitende staat B en het gezin verhuist naar deze verdragsluitende staat. Op grond van het recht van verdragsluitende staat B zou de stiefmoeder niet automatisch ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind hebben verworven door haar huwelijk met de vader van het kind.

Door toepassing van artikel 16, lid 3, en artikel 20 van het Verdrag, blijft de ouderlijke verantwoordelijkheid van de stiefmoeder, die is toegekend op grond van het recht van niet-verdragsluitende staat A, van kracht na de verplaatsing van de gewone verblijfplaats van het kind naar verdragsluitende staat B.

- b) ***Is een verwijzing naar het recht van een andere staat een verwijzing naar de regels van het internationaal privaatrecht van die andere staat?***

Artikel 21

- 9.23 Terugwijzing wordt in artikel 21 uitdrukkelijk uitgesloten. Dit wil zeggen dat een verwijzing naar het recht van een andere staat slechts betrekking heeft op het interne recht van die staat en niet op de regels van het internationaal privaatrecht van die staat.

- 9.24 Er is één uitzondering op deze regel, met name wanneer het volgens artikel 16 toepasselijke recht het recht is van een niet-verdragsluitende staat. Indien in dit geval de regels van het internationaal privaatrecht van die staat het recht aanwijzen van een andere niet-verdragsluitende staat die zijn eigen regels zou

toepassen, is het recht van de laatstgenoemde staat van toepassing. Indien echter de tweede niet-verdragsluitende staat zijn eigen recht **niet** toepast, is het door artikel 16 aangewezen recht van toepassing. Deze regel is vastgesteld om niet te interfereren met de regels van het internationaal privaatrecht die tussen twee niet-verdragsluitende staten van toepassing zijn.

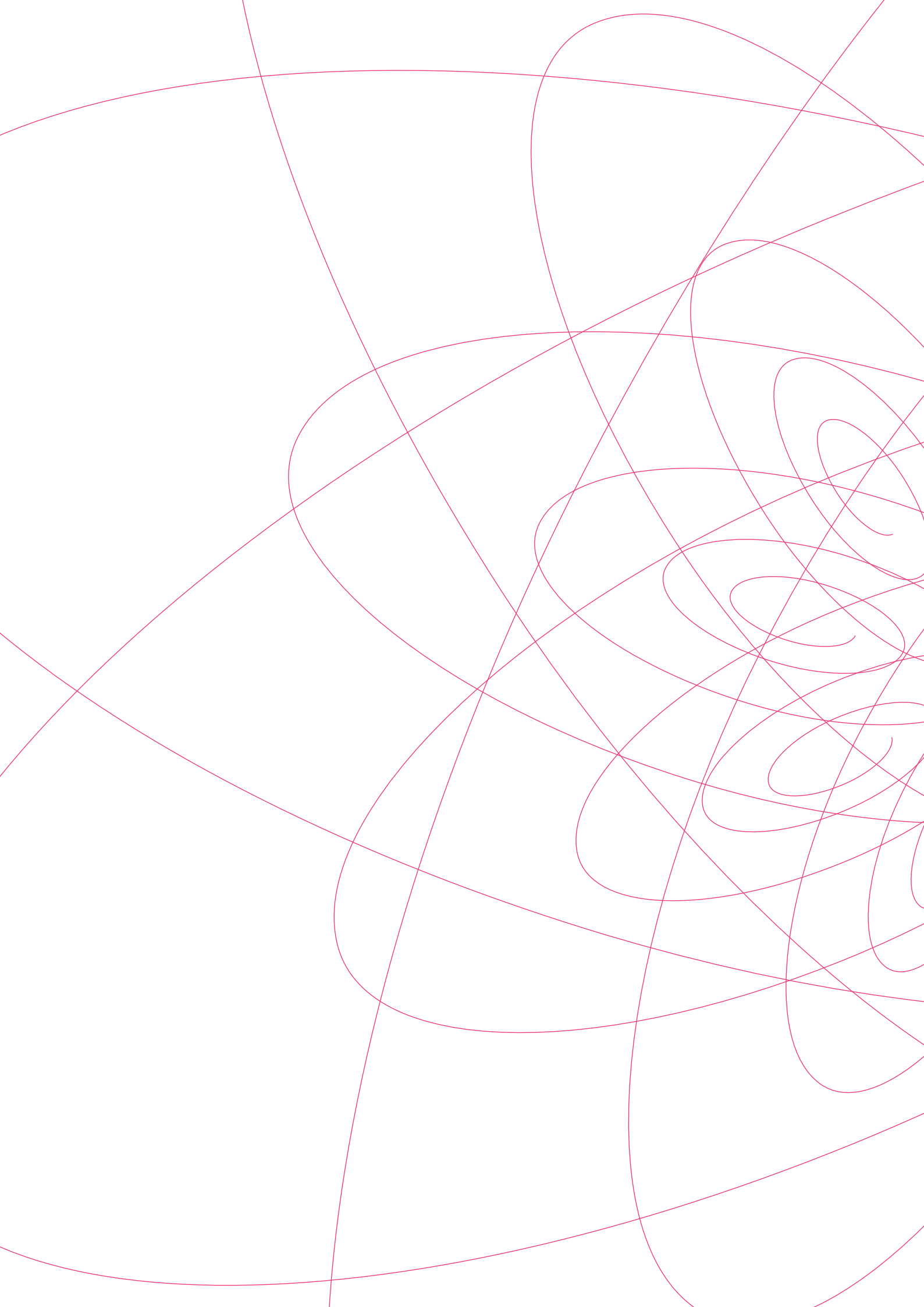
c) *Zijn er omstandigheden waarin het op grond van de regels van het Verdrag van 1996 aangewezen recht niet hoeft te worden toegepast?*

Artikel 22

- 9.25 Er is in artikel 22 een uitzondering met betrekking tot de openbare orde vastgesteld. Dit betekent dat, indien de toepassing van het door de hierboven beschreven regels aangewezen recht kennelijk in strijd zou zijn met de openbare orde van de verdragsluitende staat, de autoriteiten van die staat, gelet op het belang van het kind, de toepassing van het recht kunnen weigeren.
- 9.26 Er moet worden opgemerkt dat het gebruik van de openbare orde om de toepassing van het aangewezen recht te weigeren, slechts mogelijk is wanneer met het belang van het kind rekening wordt gehouden.

10

*ERKENNING EN
TENUITVOERLEGGING VAN
EEN BESCHERMENDE MAATREGEL*

A. Wanneer wordt een in een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregel erkend in een andere verdragsluitende staat?

Artikel 23

- 10.1 De door een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregelen worden van rechtswege in alle andere verdragsluitende staten erkend²⁹². Erkenning "van rechtswege" wil zeggen dat er geen procedures hoeven te worden ingeleid om de maatregel te laten erkennen in de aangezochte verdragsluitende staat²⁹³ en om de maatregel daar uitwerking te laten hebben.
- 10.2 Het kan echter nodig zijn om, voor de erkenning van een maatregel, in de verdragsluitende staat te bewijzen dat de maatregel bestaat. In dit Verdrag zijn geen formele, bureaucratische vereisten op dat gebied opgenomen om te vermijden dat de manier waarop kinderen worden beschermd, wordt belemmerd. Doorgaans is de overlegging van het schriftelijke document betreffende de maatregel²⁹⁴ voldoende. In bepaalde omstandigheden en met name in spoedeisende gevallen, kunnen de autoriteiten van de verdragsluitende staat die de maatregel hebben genomen echter beslissen om de aangezochte verdragsluitende staat telefonisch op de hoogte te brengen van de maatregel²⁹⁵. In die omstandigheden kan het nuttig zijn om zo snel mogelijk na het telefonische contact een schriftelijk document als bewijs van het bestaan van de maatregel over te leggen²⁹⁶.
- 10.3 Een beschermende maatregel die vrijwillig wordt nageleefd of waartegen geen verzet is, heeft zijn uitwerking zodra de maatregel van rechtswege wordt erkend²⁹⁷.

Voorbeeld 10 (A)

Een gezin heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Nadat de ouders uit elkaar zijn gegaan, verleent de rechter in verdragsluitende staat A, met de toestemming van de vader, het exclusieve gezagsrecht ten aanzien van het kind aan de moeder. Een jaar later verhuist de moeder geoorloofd met het kind naar verdragsluitende staat B. Haar exclusieve gezagsrecht ten aanzien van het kind wordt van rechtswege erkend in verdragsluitende staat B zonder dat zij hiervoor iets hoeft te doen. Ze hoeft geen verzoek tot erkenning van de gezagsregeling in te dienen bij de rechterlijke of administratieve autoriteiten in verdragsluitende staat B.

Voorbeeld 10 (B)

De autoriteiten van verdragsluitende staat A, waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, wijzen een wettelijke vertegenwoordiger aan voor het beheer van het vermogen van het kind. Het vermogen bevat eigendom in verdragsluitende staat B. Door de erkenning van rechtswege van deze aanwijzing, kan de wettelijke vertegenwoordiger rechtshandelingen tot stand brengen namens het kind in de verdragsluitende staat B, zonder dat hij stappen moet ondernemen om zijn aanwijzing te laten erkennen in verdragsluitende staat B²⁹⁸.

²⁹² Erkenning kan echter worden geweigerd onder strikte en beperkte omstandigheden die hieronder in **deel B** zijn beschreven.

²⁹³ Met "aangezochte verdragsluitende staat" wordt in dit hoofdstuk de verdragsluitende staat bedoeld die is aangezocht om de beschermende maatregel van een andere verdragsluitende staat te erkennen en/of ten uitvoer te leggen.

²⁹⁴ Afgegeven door de autoriteit van de verdragsluitende staat die de beslissing heeft genomen.

²⁹⁵ Zie par. 120 van het toelichtend verslag.

²⁹⁶ *Ibid.*

²⁹⁷ Voor situaties waarin een maatregel niet vrijwillig wordt nageleefd, of wanneer verzet is tegen de maatregel: zie **deel D** hieronder betreffende de tenuitvoerlegging.

²⁹⁸ Indien verdragsluitende staat A in dit geval verklaringen verstrekt in overeenstemming met art. 40

Voorbeeld 10 (C)

Er wordt een slapende tiener in de straten van een stad in verdragsluitende staat A gevonden. De rechtbank in verdragsluitende staat A beveelt de tijdelijke plaatsing van de tiener in een openbare zorginstelling terwijl haar situatie wordt onderzocht²⁹⁹. De tiener loopt echter weg uit deze instelling voor tijdelijke zorg en zou naar verdragsluitende staat B zijn gereisd. De autoriteiten in verdragsluitende staat A nemen telefonisch contact op met de autoriteiten in verdragsluitende staat B om hen te informeren over de dringende en gevaarlijke situatie waarin de tiener verkeert en over de maatregel die ze hebben genomen³⁰⁰. De autoriteiten van verdragsluitende staat A bevestigen dat ze de beslissing van de rechtbank zo snel mogelijk zullen toezenden, wat ze vervolgens doen per fax.

De maatregel wordt van rechtswege erkend in verdragsluitende staat B, zonder dat er andere acties nodig zijn. Dankzij de nauwe samenwerking tussen de verdragsluitende staten, wachten de autoriteiten in verdragsluitende staat B die tiener bij haar aankomst op en kunnen ze haar onmiddellijk opnemen in een openbare instelling voor tijdelijke zorg in overeenstemming met de beschermende maatregel van verdragsluitende staat A³⁰¹.

B. Wanneer kan een in een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregel worden geweigerd in een andere verdragsluitende staat?

10.4 Artikel 23, lid 2, bevat een uitputtende lijst van de gronden waarop erkenning kan worden geweigerd. Er moet worden opgemerkt dat in artikel 23, lid 2, de gronden worden vastgesteld waarop erkenning kan worden geweigerd, maar dat deze weigering niet verplicht is³⁰². Erkenning **kan** worden geweigerd in de volgende omstandigheden:

van het Verdrag, kan het voor de wettelijke vertegenwoordiger nuttig zijn dergelijke verklaringen aan te vragen – zie **hoofdstuk 11** hieronder.

²⁹⁹

Deze rechterlijke beslissing is gebaseerd op art. 11 van het Verdrag.

³⁰⁰

Er moet worden opgemerkt dat, indien volgens verdragsluitende staat A het kind is "blootgesteld aan een ernstig gevaar", de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat A op grond van art. 36 van het Verdrag, aangezien hen in dit geval is meegedeeld dat de verblijfplaats van het kind is overgebracht (of zal worden overgebracht) naar en/of het kind zich bevindt in verdragsluitende staat B, **verplicht** zijn aan de autoriteiten in verdragsluitende staat B mededeling te doen van het gevaar voor het kind en de door hen genomen maatregelen. Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

³⁰¹

Verdragsluitende staat B kan dan, indien nodig en spoedeisend, verdere of andere noodzakelijke beschermende maatregelen ten aanzien van de tiener nemen op grond van art. 11 van het Verdrag. Verdragsluitende staat B, verdragsluitende staat A en de staat waar het kind haar gewone verblijfplaats heeft, blijven het best nauw samenwerken zodat kan worden bepaald welke staat algemeen bevoegd is om beschermende langetermijnmaatregelen ten aanzien van de tiener te nemen. Zie **hoofdstuk 11** hieronder.

³⁰²

Zie par. 121 van het toelichtend verslag. Dit wil zeggen dat de verdragsluitende staat, ondanks de vaststelling van de gronden voor niet-erkenning in art. 23, lid 2, nog steeds zelf kan beslissen om een beschermende maatregel te erkennen.

- a) ***De maatregel is genomen door een autoriteit van een verdragsluitende staat wier bevoegdheid niet was gebaseerd op een van de in artikelen 5 tot en met 14 van het Verdrag van 1996 bedoelde gronden***³⁰³

10.5 Dit houdt in dat de autoriteiten van de aangezochte verdragsluitende staat niet verplicht zijn om maatregelen te erkennen die de verdragsluitende staat heeft genomen op basis van andere bevoegdheidsregels dan die in het Verdrag **indien** deze regels niet overeenstemmen met de bevoegdheidsregels in hoofdstuk II van het Verdrag.

- b) ***De maatregel is, behoudens een spoedeisend geval, genomen in het kader van een rechterlijke of administratieve procedure zonder dat het kind in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord, zulks met schending van fundamentele beginselen van de aangezochte staat***³⁰⁴

10.6 Het is niet de bedoeling van het Verdrag om nationale procedureregels betreffende het horen van kinderen te wijzigen. Deze bepaling zorgt ervoor dat een aangezochte verdragsluitende staat zijn betreffende fundamentele beginselen niet hoeft te schenden wanneer hij een beslissing van een andere verdragsluitende staat erkent. De inspiratie voor deze bepaling is gehaald uit artikel 12 van het IVRK, waarin het recht van het kind is vastgesteld om te worden gehoord in procedures die het kind betreffen. Er moet echter worden benadrukt dat een weigering van erkenning slechts is gerechtvaardigd wanneer het niet horen van het kind in strijd is met de **fundamentele beginselen** van de aangezochte verdragsluitende staat.

10.7 Deze weigeringsgrond is niet van toepassing in spoedeisende gevallen, aangezien wordt aangenomen dat in dergelijke situaties "de vereisten van een behoorlijke procesgang flexibeler moeten worden uitgelegd"³⁰⁵.

- c) ***De maatregel is genomen, behoudens in een spoedeisend geval, zonder dat een persoon die beweert dat de maatregel inbreuk maakt op zijn of haar ouderlijke verantwoordelijkheid, in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord***³⁰⁶

10.8 Deze weigeringsgrond verzekert de naleving van het recht op een eerlijk proces en eerlijke procedures van personen wier ouderlijke verantwoordelijkheid door de maatregel wordt geschonden.

³⁰³ Art. 23, lid 2, onder a): deze paragraaf houdt in dat de aangezochte autoriteit de bevoegdheid heeft om na te gaan of de autoriteit die de te erkennen maatregel heeft genomen, bevoegd was. De aangezochte autoriteit is hierbij echter gebonden aan de vaststelling van de feiten waarop de autoriteit die de maatregel heeft genomen haar bevoegdheid heeft gebaseerd (zie art. 25 en par. 10.14 hieronder).

³⁰⁴ Art. 23, lid 2, onder b).

³⁰⁵ Toelichtend verslag, par. 123. Zie ook Conclusies en aanbevelingen van de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011, par. 50 (beschikbaar op www.hcch.net (volg het in voetnoot 16 hierboven vermelde pad)).

³⁰⁶ Art. 23, lid 2, onder c): indien bijvoorbeeld de bevoegde autoriteit op grond van art. 18 van het Verdrag de ouderlijke verantwoordelijkheid van een persoon heeft beëindigd zonder hem te hebben gehoord, kan die persoon zich beroepen op deze inbreuk op zijn ouderlijke verantwoordelijkheid om zich te verzetten tegen de erkenning van de maatregel in een andere verdragsluitende staat.

d) De maatregel is, gelet op het belang van het kind, kennelijk in strijd is met de openbare orde van de aangezochte staat³⁰⁷

10.9 De weigering van erkenning op grond van openbare orde is een standaardbepaling in het internationale privaatrecht. Deze uitzondering op grond van openbare orde wordt echter bijna nooit gebruikt in het algemene internationale privaatrecht en in de Haagse Verdragen inzake internationaal familierecht.

10.10 Op grond van dit Verdrag en de andere Haagse Verdragen inzake internationaal familierecht kan op deze uitzondering op erkenning slechts een beroep worden gedaan wanneer de erkenning **"kennelijk in strijd zou zijn"** met de openbare orde. Voor het gebruik van deze weigeringsgrond moet ook met het belang van het kind rekening worden gehouden³⁰⁸.

e) De maatregel is onverenigbaar met een maatregel die naderhand is genomen in de niet-verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, en deze latere maatregel voldoet aan de vereisten voor erkenning in de aangezochte verdragsluitende staat³⁰⁹

10.11 Bij deze weigeringsgrond gaat de voorkeur uit naar een maatregel die naderhand is genomen door de autoriteiten van een **niet-verdragsluitende staat**, waar die maatregel is genomen in overeenstemming met de in het Verdrag vastgestelde basisregels betreffende bevoegdheid (d.w.z. door de niet-verdragsluitende staat waar het kind zijn **gewone verblijfplaats** heeft).

10.12 De maatregel van de niet-verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, moet naderhand zijn genomen ten opzichte van de beslissing van de verdragsluitende staat waarvoor de erkenning wordt geweigerd. De maatregel moet ook kunnen worden erkend in de aangezochte verdragsluitende staat.

f) De in artikel 33 bedoelde procedure is niet in acht genomen³¹⁰

10.13 De in artikel 33 bedoelde procedure heeft betrekking op de procedure voor grensoverschrijdende plaatsing van kinderen. Voor deze procedure moeten de autoriteiten van alle betrokken verdragsluitende staten samenwerken. Dit wordt verder besproken in par. **11.13** tot en met **11.17** hieronder³¹¹.

10.14 Er moet worden opgemerkt dat, bij het bepalen of er een grond voor weigering van erkenning is vastgesteld, de autoriteiten van de aangezochte verdragsluitende staat gebonden zijn aan de vaststelling van de feiten waarop de autoriteit van de staat waar de maatregel is genomen haar bevoegdheid heeft gebaseerd³¹². Indien bijvoorbeeld de bevoegdheid was gebaseerd op de gewone verblijfplaats, kan de aangezochte verdragsluitende staat de vastgestelde feiten waarop de autoriteit die de beschermende maatregel heeft genomen, haar beoordeling van de gewone verblijfplaats heeft gebaseerd, niet toetsen. Indien bijvoorbeeld ook de bevoegdheid is gebaseerd op een voorlopige beoordeling van het belang van het

³⁰⁷ Art. 23, lid 2, onder d).

³⁰⁸ Zoals bepaald in het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993.

³⁰⁹ Art. 23, lid 2, onder e).

³¹⁰ Art. 23, lid 2, onder f).

³¹¹ Zie par. **11.1** en **13.31-13.42** hieronder.

³¹² Art. 25.

kind³¹³, is deze beoordeling bindend voor de autoriteit van de aangezochte verdragsluitende staat. Bijgevolg is het nuttig dat rechterlijke of administratieve autoriteiten die beschermende maatregelen nemen op grond van het Verdrag, de vaststelling van de feiten waarop hun bevoegdheid is gebaseerd, indien mogelijk, zo duidelijk mogelijk vastleggen.

- 10.15 Er mag ook geen toetsing ten gronde plaatsvinden van de beslissing buiten wat noodzakelijk is voor het bepalen of er een grond voor weigering van erkenning is³¹⁴.

Voorbeeld 10 (D)

In de bevoegdheidsregels van verdragsluitende staat A die niet in het Verdrag zijn opgenomen, is vastgesteld dat, wanneer een kind zijn gewone verblijfplaats niet in een verdragsluitende staat heeft, maar het kind onderdaan is van verdragsluitende staat A, de autoriteiten van verdragsluitende staat A bevoegd zijn om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van het kind³¹⁵. De autoriteiten van verdragsluitende staat A nemen daarom een beslissing ten aanzien van een kind dat onderdaan is van verdragsluitende staat A, maar dat zijn gewone verblijfplaats in niet-verdragsluitende staat B heeft. Terwijl verdragsluitende staat A bevoegd is om deze beschermende maatregel te nemen³¹⁶, kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat C (of een andere verdragsluitende staat) weigeren de maatregel te erkennen, aangezien de maatregel gebaseerd werd op een bevoegdheidsgrond die niet in het Verdrag is opgenomen³¹⁷.

Voorbeeld 10 (E)

*Een elfjarig kind heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De autoriteiten van verdragsluitende staat A leggen een beperking op het contact tussen het kind en zijn vader, die in verdragsluitende staat B woont, op. De autoriteiten van verdragsluitende staat A nemen deze beschermende maatregel zonder het kind rechtstreeks hierover te horen. Een maatschappelijk werker hoort hierover **alleen** de ouders, maar heeft nooit met het kind gesproken of met zijn mening rekening gehouden. De grondwet van verdragsluitende staat B bevat een bepaling over de kinderrechten waarin staat dat kinderen die voldoende oud en rijp zijn, moeten worden geraadpleegd en gehoord wanneer beslissingen betreffende hem worden genomen. De autoriteiten van verdragsluitende staat B bepalen dat het kind oud en rijp genoeg is en dat het kind, overeenkomstig de grondwettelijke regels van verdragsluitende staat B, diende te worden gehoord over deze beslissing. Bijgevolg mogen ze weigeren de maatregel van verdragsluitende staat A te erkennen omdat het kind niet in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord, wat in strijd is met de fundamentele beginselen van het procesrecht van verdragsluitende staat B³¹⁸.*

Voorbeeld 10 (F)

De autoriteiten van de verdragsluitende staat A beëindigen de ouderlijke verantwoordelijkheid van de moeder over haar twee kinderen. De moeder bevond zich in verdragsluitende staat B op het moment dat die beslissing werd genomen en werd vooraf niet in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. De erkenning van die beslissing kan in alle andere

³¹³ Zie bv. art. 8, lid 4, art. 9, lid 1, en art. 10, lid 1, onder b). Zie ook par. 131 van het toelichtend verslag.

³¹⁴ Art. 27.

³¹⁵ De autoriteiten van verdragsluitende staat A mogen uiteraard op deze grond geen bevoegdheid uitoefenen ten aanzien van een kind die zijn gewone verblijfplaats in een andere **verdragsluitende** staat heeft – zie par. **3.11-3.13** hierboven.

³¹⁶ Zie par. **3.11-3.13** hierboven.

³¹⁷ Art. 23, lid 2, onder a).

³¹⁸ Art. 23, lid 2, onder b) (en er was in deze zaak geen sprake van een spoedeisend geval).

verdragsluitende staten worden geweigerd³¹⁹.

Voorbeeld 10 (G)

Een kind heeft, samen met zijn moeder, zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B. De vader heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De ouders beslissen te scheiden in verdragsluitende staat A en komen overeen dat het gerecht van verdragsluitende staat A zich uitspreekt over het gezag over het kind³²⁰. Tijdens de echtscheidingsprocedure beslist de rechtbank van verdragsluitende staat A de ouderlijke verantwoordelijkheid van de vader te beëindigen en het contact tussen de vader en het kind volledig stop te zetten omdat de vader verantwoordelijk is voor het stuklopen van het huwelijk. De erkenning van de maatregel in verdragsluitende staat B kan worden geweigerd omdat het, gelet op het belang van het kind, kennelijk in strijd zou zijn met de openbare orde van verdragsluitende staat B om een maatregel te erkennen die niet is gebaseerd op een beoordeling van de belangen van het kind³²¹.

Voorbeeld 10 (H)

Een gezin heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Nadat het huwelijk is stukgelopen, keren de moeder en haar kind, met het akkoord van de vader, terug naar hun geboorteland, niet-verdragsluitende staat B. De ouders spreken af dat de autoriteiten van verdragsluitende staat A, die hun echtscheiding behandelen, ook het gezag over het kind moeten regelen³²². De rechtbank in verdragsluitende staat A beslist dat beide ouders het gezagsrecht ten aanzien van het kind krijgen en dat het kind ongeveer evenveel tijd bij elke ouder moet doorbrengen.

Twee jaar later, en omdat deze regeling niet wordt nageleefd, beslissen de autoriteiten van niet-verdragsluitende staat B dat de moeder alleen het gezag krijgt en de vader slechts beperkte contactrechten.

De moeder en het kind verhuizen vervolgens naar verdragsluitende staat C. De vader dient (op grond van art. 24 van het Verdrag³²³) een verzoek in tot de erkenning van de regeling van verdragsluitende staat A in verdragsluitende staat C. Het recht van verdragsluitende staat C bepaalt dat deze staat beslissingen van niet-verdragsluitende staten erkent als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. De beslissing van niet-verdragsluitende staat B voldoet aan deze criteria. Bijgevolg kan verdragsluitende staat C weigeren de beslissing van de autoriteiten van verdragsluitende staat A te erkennen omdat de beslissing onverenigbaar is met de naderhand genomen beslissing van de niet-verdragsluitende staat B³²⁴.

³¹⁹ Art. 23, lid 2, onder c) (op voorwaarde dat de maatregel niet werd genomen in een spoedeisend geval).

³²⁰ Art. 10 – zie **hoofdstuk 4** hierboven.

³²¹ Art. 23, lid 2, onder d): indien de autoriteiten van verdragsluitende staat B in deze omstandigheden de erkenning weigeren, kan de vader in verdragsluitende staat B verzoeken om beschermende maatregelen ten aanzien van het kind te nemen (onder andere op het gebied van gezag en omgang/contact), aangezien verdragsluitende staat B de verdragsluitende staat is waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft (art. 5).

³²² Art. 10 – zie **hoofdstuk 4** hierboven.

³²³ Zie par. **10.16-10.21** hieronder.

³²⁴ Art. 23, lid 2, onder e).

C. Hoe kan een persoon zich ervan vergewissen dat een beslissing in een andere verdragsluitende staat wordt erkend? ("Voorafgaande erkenning"³²⁵)

Artikel 24

- 10.16 Als er enige twijfel is of een beschermende maatregel die in een bepaalde verdragsluitende staat is genomen, van rechtswege wordt erkend in een andere verdragsluitende staat, kan het mechanisme dat is vastgesteld in artikel 24 van het Verdrag de oplossing bieden.
- 10.17 Aangezien maatregelen van andere verdragsluitende staten van rechtswege worden erkend, is het pas wanneer een maatregel wordt ingetrokken dat een geschil over het bestaan van een grond voor niet-erkenning kan ontstaan en moet worden geregeld. Het is niet altijd gemakkelijk om tot dit punt te wachten om te bepalen of een regeling kan worden erkend of niet; meerdere personen kunnen er een legitiem belang bij hebben dat er duidelijkheid is over de erkenning. Bijgevolg kan een belanghebbende persoon de bevoegde autoriteiten van een verdragsluitende staat verzoeken een beslissing te nemen over de erkenning of de niet-erkenning van een in een andere verdragsluitende staat genomen maatregel.
- 10.18 Artikel 24 kan bijvoorbeeld worden gebruikt door een vader wiens kind naar een andere verdragsluitende staat verhuist, of door een ouder wiens kind voor een korte tijd samen met de andere ouder naar een andere verdragsluitende staat reist³²⁶.
- 10.19 Op grond van deze procedure kan een beslissing worden genomen over de erkenning of niet-erkenning van beschermende **maatregelen**. Dit impliceert dat een verklaring betreffende het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit (bv. in overeenstemming met art. 16, lid 3 of 4, na een verplaatsing van de gewone verblijfplaats van het kind) niet kan worden verkregen³²⁷.
- 10.20 De procedure voor het verkrijgen van een dergelijke beslissing wordt vastgesteld in het recht van de aangezochte verdragsluitende staat³²⁸.
- 10.21 Voor een doeltreffende uitvoering van artikel 24 van het Verdrag moet een verdragsluitende staat de bevoegde autoriteit(en) die de verzoeken voor "voorafgaande erkenning" van beschermende maatregelen moet(en) behandelen, aanwijzen en duidelijk vaststellen³²⁹.

Voorbeeld 10 (I)

Drie kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Hun moeder wil met hen naar verdragsluitende staat B verhuizen. De vader verzet zich hier niet tegen, op voorwaarde dat hij contact met de kinderen kan blijven hebben. Een rechter in verdragsluitende staat A bepaalt dat de kinderen hun vakanties grotendeels bij hun vader moeten doorbrengen. De vader vreest dat de moeder deze regeling niet zal naleven na de verhuizing

³²⁵ Voor het gebruik van "voorafgaande erkenning" in internationale omgangs-/contactzaken: zie par. **13.19-13.22** hieronder.

³²⁶ Zie *ibid.*

³²⁷ Zie **hoofdstuk 9, deel B**, hierboven en par. 129 van het toelichtend verslag, waarin wordt gezegd dat art. 24 "slechts uitwerking kan hebben als er een beslissing bestaat".

³²⁸ *Ibid.*, par. 130.

³²⁹ Op de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011 is de opname van een specifieke regel in uitvoeringswetgeving voor de toepassing van art. 24 besproken. Zie in dit verband de "Controlelijst bij de tenuitvoerlegging" in hoofdstuk IV hieronder.

*en wil dat de autoriteiten in verdragsluitende staat B de beslissing van de rechter erkennen. Op grond van artikel 24 kan de vader, **voordat** de moeder met de kinderen naar verdragsluitende staat B verhuist, de autoriteiten van verdragsluitende staat B verzoeken te bepalen of de beslissing zal worden erkend. Indien ze besluiten dat de beslissing zal worden erkend, weten alle belanghebbende personen dat de erkende beslissing uitvoerbaar kan worden verklaard of voor tenuitvoerlegging kan worden geregistreerd³³⁰ en ten uitvoer worden gelegd in overeenstemming met het recht van verdragsluitende staat B indien de moeder de beslissing niet uit eigen beweging naleeft³³¹. Als de autoriteiten besluiten dat de beslissing niet zal worden erkend³³², kan de vader hiermee rekening houden vóór de verhuizing en de nodige stappen ondernemen om hiaten in de originele beslissing van de rechter in verdragsluitende staat A recht te zetten, zodat de beslissing in verdragsluitende staat B wel zal worden erkend³³³.*

D. Wanneer wordt een in een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregel ten uitvoer gelegd in een andere verdragsluitende staat?

Artikelen 26 en 28

- 10.22** Indien een beschermende maatregel die in een verdragsluitende staat is genomen, niet wordt nageleefd in een andere verdragsluitende staat, kan het nodig zijn om een tenuitvoerleggingsprocedure in die laatste verdragsluitende staat in te leiden³³⁴.
- 10.23** Volgens de in het Verdrag vastgestelde procedure moet een belanghebbende partij in deze omstandigheden verzoeken dat de beschermende maatregel in de aangezochte verdragsluitende staat uitvoerbaar wordt verklaard of voor tenuitvoerlegging wordt geregistreerd volgens de procedure die in het recht van laatstgenoemde staat is voorzien³³⁵.
- 10.24** Er moet een eenvoudige en snelle procedure worden gebruikt voor de verklaring van uitvoerbaarheid of de registratie³³⁶. Wat belangrijk is, is dat de aangezochte verdragsluitende staat deze verklaring of registratie slechts kan weigeren op de hierboven opgesomde gronden betreffende de niet-erkenning van een maatregel³³⁷.
- 10.25** Na de verklaring of registratie van de maatregelen, moeten ze in de aangezochte verdragsluitende staat ten uitvoer worden gelegd alsof ze door de autoriteiten van die staat waren genomen³³⁸.
- 10.26** De tenuitvoerlegging vindt plaats overeenkomstig het recht van de aangezochte verdragsluitende staat en binnen de door dat recht voorziene grenzen, met inachtneming van het belang van het kind³³⁹. Door de formulering "binnen de door

³³⁰ Art. 26.

³³¹ Art. 28, zie ook **deel D** hieronder.

³³² Art. 23, lid 2.

³³³ In deze context kan samenwerking tussen de centrale autoriteiten van de betrokken verdragsluitende staten of de betrokken autoriteiten met beslissingsbevoegdheid (bv. via rechtstreekse gerechtelijke communicatie) nuttig zijn om hiaten in de beslissing recht te zetten, zodat de beslissing in de aangezochte verdragsluitende staat kan worden erkend – zie **hoofdstuk 11** hieronder.

³³⁴ Art. 26.

³³⁵ Art. 26, lid 1.

³³⁶ Art. 26, lid 2.

³³⁷ Art. 26, lid 3.

³³⁸ Art. 28.

³³⁹ *Ibid.*

dat recht voorziene grenzen" wordt erkend dat de verdragsluitende staten verschillende interne wetten inzake tenuitvoerlegging hebben. De maatregelen kunnen slechts ten uitvoer worden gelegd binnen de grenzen die op grond van hun interne wetten zijn toegestaan³⁴⁰.

10.27 De verwijzing naar "het belang van het kind" in artikel 28 houdt niet in dat de maatregelen ten gronde moeten worden onderzocht.

10.28 Zoals ook bij de erkenning van beschermende maatregelen het geval is (zie par. **10.15** hierboven), hoeft de maatregel niet ten gronde te worden getoetst, behoudens wat nodig is voor het bepalen of de maatregel uitvoerbaar kan worden verklaard of worden geregistreerd voor tenuitvoerlegging³⁴¹.

Voorbeeld 10 (J)

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De ouders gaan uit elkaar en de vader vraagt de toestemming van de rechtbank om met het kind naar verdragsluitende staat B te verhuizen. De rechtbank geeft de toestemming om te verhuizen, maar stelt voor de moeder een alomvattende contactregeling vast³⁴². Wanneer de moeder echter naar verdragsluitende staat B reist om, in overeenstemming met de beslissing van de rechtbank in verdragsluitende staat A, haar contactrecht ten aanzien van het kind uit te oefenen, wil de vader niet dat het kind zijn moeder ziet.

De moeder kan op grond van artikel 26 van het Verdrag verzoeken dat de contactregeling van verdragsluitende staat A uitvoerbaar wordt verklaard of wordt geregistreerd voor tenuitvoerlegging in verdragsluitende staat B³⁴³. Zodra de regeling uitvoerbaar is verklaard of is geregistreerd voor tenuitvoerlegging in verdragsluitende staat B, zal de regeling ten uitvoer worden gelegd in verdragsluitende staat B overeenkomstig het recht van deze staat en binnen de door dat recht voorziene grenzen, met inachtneming van het belang van het kind³⁴⁴.

Voorbeeld 10 (K)

Een moeder en haar kind hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De vader heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B. Nadat de ouders zijn gescheiden, verleent de rechter in verdragsluitende staat A het gezagsrecht ten aanzien van het kind aan de moeder, en aan de vader het recht op regelmatig contact met het kind. De vader moet zijn contactrecht in verdragsluitende staat B uitoefenen. Deze beslissing zal van rechtswege worden erkend in verdragsluitende staat B. Na het eerste contactmoment in verdragsluitende staat B houdt de vader het kind echter vast in verdragsluitende staat B, wat in strijd is met de beslissing van de autoriteiten van verdragsluitende staat A. De moeder kan verzoeken dat de beslissing van verdragsluitende staat A uitvoerbaar wordt verklaard of wordt geregistreerd voor

³⁴⁰ Bv. toelichtend verslag, par. 134, waarin het voorbeeld wordt gegeven van een rijp kind dat weigert bij de ouder te wonen die volgens de beschermende maatregel het gezagsrecht over het kind heeft. Hierover wordt het volgende gezegd: "Indien het op grond van het interne recht van de aangezochte verdragsluitende staat in dergelijk geval is toegestaan een rechterlijke of administratieve beslissing niet ten uitvoer te leggen, mag deze regel ook worden toegepast op een rechterlijke of administratieve beslissing die in een andere verdragsluitende staat is genomen."

³⁴¹ Art. 27.

³⁴² Indien de moeder zich vragen had gesteld over de erkenning van de beslissing vóór de verhuizing van de vader en het kind naar verdragsluitende staat B, kon ze de beslissing laten erkennen vóór de verhuizing. Zie par. **10.16-10.21** hierboven.

³⁴³ Art. 26.

³⁴⁴ Art. 28. Indien de vader de autoriteiten van verdragsluitende staat B zou verzoeken om de contactregeling te herzien, zijn de autoriteiten in verdragsluitende staat B bevoegd (op grond van art. 5, als de verdragsluitende staat waar het kind zijn nieuwe gewone verblijfplaats heeft) om hierover te beslissen. In deze omstandigheden mogen de autoriteiten van verdragsluitende staat B niet overhaast de contactregeling herzien – zie par. **13.23-13.27** hieronder.

tenuitvoerlegging in verdragsluitende staat B³⁴⁵. Zodra de beslissing uitvoerbaar is verklaard of is geregistreerd voor tenuitvoerlegging in verdragsluitende staat B, zal de beslissing ten uitvoer worden gelegd in verdragsluitende staat B overeenkomstig het recht van verdragsluitende staat B en binnen de door dat recht voorziene grenzen, met inachtneming van het belang van het kind³⁴⁶.

Voorbeeld 10 (L)

Een elfjarig meisje heeft haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat X. Haar vader verdween spoorloos toen ze nog erg jong was en haar moeder is onlangs overleden als gevolg van aids. De autoriteiten van verdragsluitende staat X bepalen dat het meisje bij haar tante van moederszijde moet wonen, die bereid is om voor haar te zorgen. Twee maanden later keert het meisje niet weer van school. Haar tante meldt dit onmiddellijk aan de autoriteiten. De politie vermoedt dat ze werd ontvoerd door een gekend kinderhandelnetwerk en is meegenomen naar verdragsluitende staat Z waar meisjes worden verkocht aan het prostitutie milieu. Het meisje wordt uiteindelijk, met de hulp van de centrale autoriteiten³⁴⁷, teruggevonden in verdragsluitende staat Z. De beschermende maatregel van verdragsluitende staat X wordt van rechtswege erkend in verdragsluitende staat Z. Het meisje weigert echter mee te werken met de autoriteiten en verklaart dat ze bij haar vader woont (de autoriteiten in verdragsluitende staat Z vrezen dat hij deel uitmaakt van het kinderhandelnetwerk). De autoriteiten van verdragsluitende staat Z vinden dat het meisje acuut gevaar loopt en nemen maatregelen op grond van artikel 11 om het meisje op te nemen in een openbare instelling voor tijdelijke zorg.

De tante verzoekt om de gezagsregeling die in verdragsluitende staat Z werd vastgesteld in haar voordeel, uitvoerbaar te verklaren. De autoriteiten in verdragsluitende staat Z behandelen haar verzoek en verklaren de regeling uitvoerbaar. De gezagsregeling wordt ten uitvoer gelegd in overeenstemming met het recht van verdragsluitende staat Z en het meisje wordt teruggekeerd naar haar tante in verdragsluitende staat X.

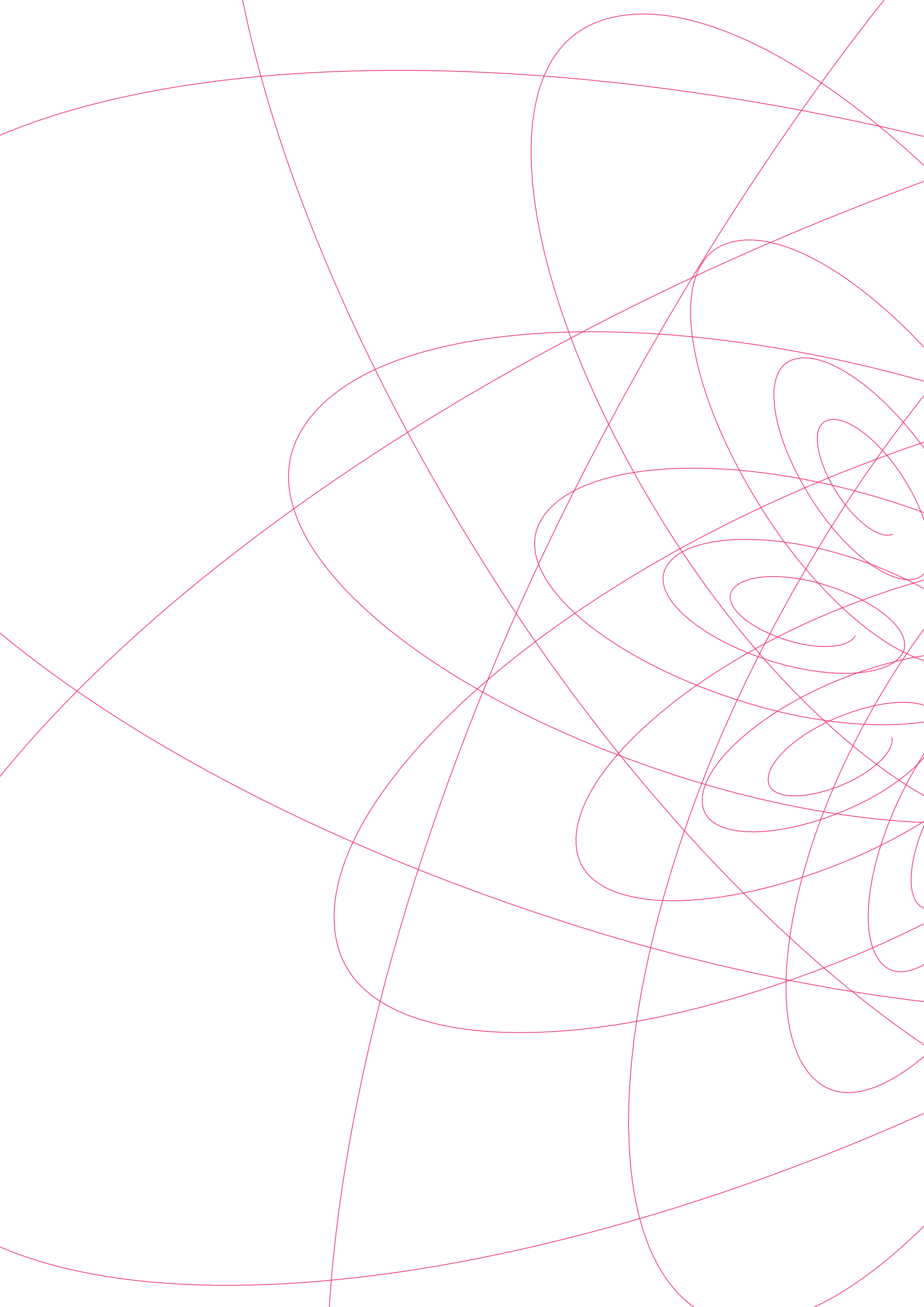
³⁴⁵ Dit voorbeeld is met name relevant als het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 niet van toepassing is (bv. omdat een van de staten een niet-verdragsluitende staat bij het Verdrag van 1980 is), omdat het aantoont welk rechtsmiddel er op grond van het Verdrag van 1996 mogelijk is in dit geval van kinderonvoering. Indien echter in dit scenario beide staten verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1980 (en het Verdrag van 1996) zouden zijn, kan de moeder (samen met haar juridisch adviseurs) beslissen om in verdragsluitende staat B een terugkeerprocedure in te leiden op grond van het Verdrag van 1980, of, in dezelfde staat, een tenuitvoerleggingsprocedure op grond van het Verdrag van 1996 in verband met de beslissing van de autoriteiten van verdragsluitende staat A, of beide procedures. Voor haar beslissing kan de moeder rekening houden met: de behandelingstijd van beide procedures in verdragsluitende staat B en de gerechtskosten (en beschikbare rechtsbijstand) voor beide procedures. Zie **hoofdstuk 13**, par. **13.1-13.14**, hieronder voor een verdere bespreking van internationale ontvoering van kinderen.

³⁴⁶ Art. 28.

³⁴⁷ Art. 31, onder c) – zie ook **hoofdstuk 11** hieronder.

*CENTRALE AUTORITEITEN EN
SAMENWERKING*

A. De rol van een centrale autoriteit op grond van het Verdrag van 1996

Artikelen 29 tot en met 39

- 11.1** De centrale autoriteiten spelen een belangrijke rol in de praktische werking van het Verdrag van 1996. Ze worden met name betrokken in het kader van de samenwerkingsbepalingen van het Verdrag. Deze zijn essentieel voor de goede werking van het Verdrag en helpen dus kinderen in internationale situaties beter te beschermen, wat met het Verdrag wordt beoogd. De centrale autoriteiten voeren de samenwerkingsbepalingen rechtstreeks uit of steunen en bevorderen de samenwerking tussen de andere actoren van het Verdrag. De uitvoering van het Verdrag steunt bijgevolg op bevoegde, samenwerkende, responsieve centrale autoriteiten.
- 11.2** Actoren die al in het kader van het Verdrag van 1980 met centrale autoriteiten hebben samengewerkt, moeten evenwel opmerken dat de functies van de centrale autoriteiten in het kader van het Verdrag van 1996 een ander accent hebben. De centrale autoriteiten hebben op grond van het Verdrag van 1996 minder bevoegdheden om verzoeken in te leiden of te behandelen in vergelijking met de plichten die de centrale autoriteiten hadden op grond van het Verdrag van 1980³⁴⁸. Een van de belangrijkste functies die de centrale autoriteiten op grond van het Verdrag van 1996 hebben, is het bevorderen van de communicatie en samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten in hun respectieve verdragsluitende staten. Daarnaast spelen ze een belangrijke rol bij het doorgeven van verzoeken en informatie aan de bevoegde autoriteit(en) in hun staat en aan centrale autoriteiten van andere staten³⁴⁹. Bovendien hebben de centrale autoriteiten, zoals hieronder zal worden besproken, op grond van het Verdrag van 1996 meer mogelijkheden om bepaalde functies uit te voeren via overheidsinstanties³⁵⁰. Bijgevolg is de rol van de centrale autoriteit flexibeler in het kader van het Verdrag van 1996 dan in het kader van het Verdrag van 1980. De reden hiervoor is dat het Verdrag van 1996 een veel breder materieel toepassingsgebied heeft dan het Verdrag van 1980 en bijgevolg veel meer kinderen kan betreffen³⁵¹.
- 11.3** Ondanks het verschillende accent in de rollen van de centrale autoriteiten in het kader van de twee verdragen, moet echter nog altijd worden nagegaan of het passend is om, in de staten die partij zijn bij beide verdragen, dezelfde instelling aan te wijzen als centrale autoriteit in het kader van beide verdragen (de redenen hiervoor worden besproken in par. **11.6** hieronder).

³⁴⁸ Zie art. 7 en 21 van het Verdrag van 1980.

³⁴⁹ Zie par. 137 van het toelichtend verslag, waarin het volgende staat: "De Commissie heeft gekozen voor de oprichting van een centrale autoriteit in elke verdragsluitende staat die in zekere zin kan fungeren als vast contactpunt voor de autoriteiten van de andere verdragsluitende staten en kan antwoorden op hun verzoeken, maar die in beginsel niet is verplicht om initiatief te nemen, informatie te verstrekken of vooraf het nemen van maatregelen te coördineren (art. 29 tot en met 32), behalve in één geval (art. 33)."

³⁵⁰ Zie bv. art. 31 waarin is bepaald dat taken hetzij rechtstreeks hetzij onrechtstreeks "via overheidsinstanties of andere instellingen" kunnen worden uitgevoerd.

³⁵¹ Zie par. 136 van het toelichtend verslag, waarin het volgende staat: "De Commissie zag het voordeel van het toebedelen van deze samenwerking aan een centrale autoriteit, maar zag ook het risico van een te grote bureaucratie. Dat laatste zou ertoe kunnen leiden dat enerzijds de bescherming van het kind wordt lamgelegd en anderzijds, voornamelijk, dat de staten, die de administratieve last zouden moeten dragen, worden ontmoedigd om het toekomstige Verdrag te bekrachtigen. Het laatste gevolg is des te erger omdat met het toekomstige Verdrag veel meer kinderen zullen worden beschermd dan wat het geval is met de Verdragen over kinderonthoofing of interlandelijke adoptie."

B. De aanwijzing en oprichting van een centrale autoriteit

Artikel 29

- 11.4 Elke verdragsluitende staat is op grond van artikel 29 verplicht om een centrale autoriteit aan te wijzen die is belast met de naleving van de door het Verdrag aan haar opgelegde verplichtingen.
- 11.5 Als de verdragsluitende staat 1) een federale staat, 2) een staat waarin meer dan een rechtsstelsel geldt, of 3) een staat die autonome territoriale eenheden omvat, is, staat het de verdragsluitende staat vrij om meer dan een centrale autoriteit aan te wijzen. In dit scenario moet de verdragsluitende staat een centrale autoriteit aanwijzen waaraan alle mededelingen van andere staten kunnen worden gedaan (met het oog op overbrenging daarvan aan de bevoegde centrale autoriteit binnen deze staat)³⁵².
- 11.6 Als de verdragsluitende staat ook partij is bij het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980, moet worden nagegaan of de reeds in het kader van het Verdrag van 1980 aangewezen centrale autoriteit ook kan fungeren als centrale autoriteit in het kader van het Verdrag van 1996. De ervaring die de centrale autoriteit in het kader van het Verdrag van 1980 heeft verworven, kan een echt voordeel zijn bij de uitvoering van het Verdrag van 1996. Bepaalde aspecten van zaken van internationale ontvoering van kinderen en/of internationale omgang/contact komen vaak aan bod in **zowel** het Verdrag van 1980 **als** dat van 1996. Bijgevolg kan het zijn dat de centrale autoriteiten van beide Verdragen bij eenzelfde zaak zijn betrokken³⁵³. Als er voor elk Verdrag een centrale autoriteit is, moeten ze ten minste nauw samenwerken en snel en doeltreffend kunnen communiceren.
- 11.7 Van de gegevens van de aangewezen centrale autoriteit (en, als een verdragsluitende staat meerdere centrale autoriteiten heeft aangewezen, de aangewezen centrale autoriteit waaraan alle mededelingen van andere staten kunnen worden gedaan) moet mededeling worden gedaan aan de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht³⁵⁴. Deze informatie wordt op de website van de Haagse Conferentie bekendgemaakt (www.hcch.net, onder "Convention 34" en vervolgens "Authorities").
- 11.8 In de Gids voor goede praktijken onder het *Haagse Verdrag van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, Deel I – Werking van de centrale autoriteit*³⁵⁵ zijn de beginselen en praktijken uiteengezet die ook relevant zijn in het kader van het Verdrag van 1996. Met name de "belangrijkste werkingsbeginselen" zijn ook van toepassing op de centrale autoriteiten die in het kader van het Verdrag van 1996 zijn aangewezen:
- **Middelen en bevoegdheden**
Centrale autoriteiten moeten over voldoende bevoegdheden, gekwalificeerde personeelsleden en toereikende materiële middelen, met inbegrip van moderne communicatiemiddelen, beschikken om hun functies doeltreffend uit te voeren.

³⁵² Zie art. 29, lid 2.

³⁵³ Bovendien moeten dan beide centrale autoriteiten kennis hebben over **beide** verdragen, aangezien er overlappingen zijn.

³⁵⁴ Art. 45, lid 1.

³⁵⁵ Nuttige informatie over de oprichting en werking van centrale autoriteiten kan worden gevonden in de "Guide to Good Practice on Central Authority Practice" (Jordan Publishing, 2003). Beschikbaar op www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Guides to Good Practice".

- **Samenwerking**
Centrale autoriteiten moeten doeltreffend onderling en met andere autoriteiten binnen hun eigen verdragsluitende staat samenwerken.
- **Communicatie**
Centrale autoriteiten moeten ervoor zorgen dat er gemakkelijk met hen contact kan worden opgenomen door ervoor te zorgen dat hun contactgegevens steeds actueel zijn, dat de communicatie duidelijk en doeltreffend is, dat er snel wordt gereageerd op mededelingen van andere centrale autoriteiten of andere instellingen en dat snelle communicatiemiddelen, indien beschikbaar, worden ingezet.
- **Coherentie**
Centrale autoriteiten moeten verzoeken op een coherente manier behandelen.
- **Snelle procedures**
Een snel optreden was al van bijzonder belang onder het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 en is des te belangrijker wanneer het gaat over de bescherming van kinderen. Centrale autoriteiten moeten bijgevolg altijd proberen om tijdig te antwoorden en te reageren op verzoeken³⁵⁶.
- **Transparantie**
Centrale autoriteiten moeten informatie in verband met de toepassing van het Verdrag op een duidelijke, goed begrijpbare manier verstrekken aan de belanghebbende partijen, waaronder andere centrale autoriteiten en rechters. Centrale autoriteiten moeten voor de toepassing van het Verdrag transparante administratieve procedures gebruiken. Belanghebbende partijen moeten gemakkelijk toegang tot informatie over dergelijke procedures kunnen krijgen.
- **Geleidelijke tenuitvoerlegging**
Centrale autoriteiten moeten, op basis van hun praktische ervaring met het Verdrag en uitgebreidere informatie over de praktijken in andere landen, hun procedures beoordelen en herzien om de werking van het Verdrag te verbeteren.

11.9 Er moet worden opgemerkt dat een verdragsluitende staat met een of meer andere verdragsluitende staten overeenkomsten kan sluiten met het oog op verbetering van de toepassing van de samenwerkingsbepalingen van het Verdrag (hoofdstuk V) in hun onderlinge betrekkingen. De verdragsluitende staten die een dergelijke overeenkomst hebben gesloten, moeten een afschrift daarvan zenden aan de depositaris van het Verdrag³⁵⁷.

³⁵⁶ Zie par. 5.2 van de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact (*op. cit.* voetnoot 216). Hierin wordt het verschil erkend tussen de tijdige behandeling van een verzoek tot terugkeer en een verzoek tot contact, maar er wordt ook bevestigd dat een snelle behandeling in contactzaken belangrijk is, met name wanneer een familierechtelijke betrekking is verstoord en voornamelijk in een internationale zaak, waarvoor een snellere behandeling kan zijn gerechtvaardigd: "Als gevolg van de grotere afstanden en de aanvullende kosten die gepaard kunnen gaan bij het uitoefenen van grensoverschrijdend contact, kan een trage behandeling door een rechtbank soms leiden tot een grote onrechtvaardigheid en hoge kosten voor de ouder die het contactrecht heeft."

³⁵⁷ Art. 39.

C. Welke bijstand moet een centrale autoriteit verstrekken? Artikelen 30 en 31

11.10 Centrale autoriteiten hebben ingevolge het Verdrag twee taken die niet door andere instellingen kunnen worden uitgevoerd:

- onderling samenwerken en de samenwerking bevorderen tussen de bevoegde autoriteiten³⁵⁸ in hun staten teneinde de doelstellingen van het Verdrag te verwezenlijken³⁵⁹;
en
- in verband met de toepassing van het Verdrag, alle passende maatregelen nemen om informatie te verstrekken over de wetgeving van en de beschikbare diensten in hun staat op het gebied van de bescherming van kinderen³⁶⁰.

11.11 Artikel 31 van het Verdrag bevat nog andere specifieke taken voor de centrale autoriteiten. In overeenstemming met deze bepaling moeten centrale autoriteiten, **hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen**, alle passende maatregelen nemen ten einde:

- de informatie-uitwisseling te vereenvoudigen en de in de artikelen 8 en 9 van het Verdrag (bepalingen inzake overdracht van bevoegdheid³⁶¹) en in hoofdstuk V (de samenwerkingsbepalingen) bedoelde bijstand te verlenen³⁶²;
- door bemiddeling, verzoening of overeenkomstige methoden minnelijke schikkingen te bevorderen met betrekking tot de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind, in de omstandigheden waarin het Verdrag van toepassing is³⁶³;
- op verzoek van de bevoegde autoriteit van een andere verdragsluitende staat bijstand te verlenen bij het opsporen van het kind, indien het ernaar uitziet dat dit zich op het grondgebied van de aangezochte staat bevindt en bescherming nodig heeft³⁶⁴.

Deze taken kunnen hetzij rechtstreeks door de centrale autoriteit hetzij onrechtstreeks "via overheidsinstanties of andere instellingen" kunnen worden uitgevoerd³⁶⁵. In het Verdrag wordt opzettelijk niet omschreven welke "overheidsinstanties of andere instellingen" deze taken mogen uitvoeren³⁶⁶. Volgens de auteurs van het Verdrag is het immers niet verstandig om op een ruim gebied als de internationale bescherming van kinderen een beperking te leggen op de instellingen die bijstand kunnen verlenen³⁶⁷. Zoals echter in het toelichtend

³⁵⁸ In het Verdrag wordt niet omschreven wat met "bevoegde autoriteit" wordt bedoeld. Het is echter duidelijk dat het de autoriteit is die, op grond van het recht van de betreffende verdragsluitende staat, de bevoegdheid heeft om voor de toepassing van het Verdrag op te treden.

³⁵⁹ Art. 30, lid 1. Deze algemene, alomvattende bepaling vormt de basis waarop centrale autoriteiten kunnen samenwerken zolang de samenwerking maar de doelstellingen van het Verdrag verwezenlijkt. Er kan bijgevolg op deze bepaling worden gesteund indien er in een zaak geen specifieke samenwerkingsbepaling van toepassing is.

³⁶⁰ Art. 30, lid 2. Zie ook par. 139 van het toelichtend verslag.

³⁶¹ Zie **hoofdstuk 5** hierboven.

³⁶² Art. 31, onder a).

³⁶³ Art. 31, onder b).

³⁶⁴ Art. 31, onder c). Deze bepaling is bedoeld om "ontvoerde kinderen, weggelopen kinderen of, meer algemeen, kinderen in moeilijkheden gemakkelijker te kunnen lokaliseren". Zie par. 141 van het toelichtend verslag. Zie ook par. **13.61-13.64** hieronder.

³⁶⁵ Vergelijk met de strengere formulering van art. 7 van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980. De centrale autoriteiten zijn dus niet verplicht om taken te delegeren aan "instellingen waaraan naar behoren vergunning is verleend", zoals het geval is op grond van het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993 (art. 9 van het Verdrag van 1993).

³⁶⁷ Zie par. 140 van het toelichtend verslag.

verslag wordt benadrukt, kan het ook zijn dat centrale autoriteiten een beroep moeten doen op instellingen die niet gekwalificeerd zijn (bv. omdat ze geen vergunning hebben), maar die een onweerlegbare kennis ter zake hebben, zoals de Internationale Sociale Dienst³⁶⁸.

Voorbeeld 11 (A)

De kinderen wonen in verdragsluitende staat A met hun moeder. Hun vader, die zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B heeft, wil contact met de kinderen. De moeder staat dit niet toe omdat ze bezorgd is dat, indien de kinderen contact met hun vader hebben, de vader de overeenkomst niet zal naleven en hen aan het einde van het contactmoment niet zal doen terugkeren. De vader vindt dat die bezorgdheid niet op rationele gronden berust en wil een oplossing overeenkomen. Hij neemt daarom contact op met de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B³⁶⁹ om informatie te krijgen over het contactrecht in verdragsluitende staat A en met name over de maatregelen die kunnen worden genomen in beide verdragsluitende staten om de moeder gerust te stellen. De centrale autoriteit van verdragsluitende staat B neemt contact op met de centrale autoriteit van verdragsluitende staat A om informatie te vragen over het recht in die staat. De beide centrale autoriteiten wisselen nuttige, algemene, desbetreffende informatie uit, die de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B meedeelt aan de vader³⁷⁰. De centrale autoriteit van verdragsluitende staat A stelt ook bemiddeling voor als een mogelijke oplossing voor het gezin en zegt dat ze hierbij kan helpen als de bemiddeling plaatsvindt in verdragsluitende staat A.

Voorbeeld 11 (B)

Een veertienjarig kind loopt weg van huis in verdragsluitende staat A na zwaar te zijn gepest op school. De moeder is zeer bezorgd over het welzijn van haar zoon en neemt contact op met de centrale autoriteit in verdragsluitende staat A. De moeder denkt dat hij misschien zal proberen om naar een vriend in verdragsluitende staat B te reizen, maar de vriend laat weten dat hij daar niet is en dat hij niet weet waar hij wel is. De centrale autoriteit van verdragsluitende staat A onderzoekt of het kind nog in verdragsluitende staat A is, maar moet ook contact opnemen met de centrale autoriteit in verdragsluitende staat B, die dan verplicht is om bijstand te verlenen (hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen) bij het opsporen van het kind³⁷¹. Nadat is vastgesteld waar het kind verblijft, overleggen de centrale autoriteiten (en andere betrokken autoriteiten) hoe verder moet worden gehandeld in het belang van het kind (of het bijvoorbeeld nodig is dat verdragsluitende staat B de noodzakelijke beschermende maatregelen op grond van artikel 11 neemt of dat verdragsluitende staat A de noodzakelijke spoedeisende maatregelen kan nemen om het kind te doen terugkeren naar zijn moeder en een onderzoek in te leiden naar de situatie op school en de nodige maatregelen op dat gebied te nemen).

³⁶⁸ *Ibid.*

³⁶⁹ De vader is niet verplicht om contact op te nemen met de centrale autoriteit van de verdragsluitende staat waar hij woont, maar kan ervoor kiezen rechtstreeks informatie te vragen aan de centrale autoriteit van verdragsluitende staat A.

³⁷⁰ Voor meer informatie over de preventieve maatregelen die kunnen worden genomen om de moeder gerust te stellen en een ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren te voorkomen, zie de *Guide to Good Practice under the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, Part III – Preventive Measures* (Jordan Publishing, 2003), beschikbaar op www.hcch.net, onder "Child Abduction" en vervolgens "Guides to Good Practice".

³⁷¹ Art. 31, onder c).

D. Situaties waarin autoriteiten³⁷² verplicht moeten samenwerken/communiceren

11.12 Er zijn in het Verdrag twee specifieke situaties vastgesteld waarin de autoriteiten van de verdragsluitende staten **verplicht** moeten samenwerken/communiceren. Er moet worden opgemerkt dat deze verplichtingen niet specifiek voor centrale autoriteiten gelden, maar voor alle autoriteiten die op grond van het Verdrag een bepaalde beschermende maatregel wensen te nemen of hebben genomen (in het geval van art. 36)³⁷³. Er wordt echter verwacht dat de communicatie en samenwerking die op grond van deze bepalingen zijn vereist, plaatsvinden via, of met de bijstand van, de betreffende centrale autoriteit(en)³⁷⁴.

a) *Wanneer een autoriteit overweegt een kind in het buitenland te plaatsen*³⁷⁵

Artikel 33

11.13 In artikel 33 is een procedure vastgesteld voor verplicht overleg wanneer een ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 van het Verdrag bevoegde autoriteit de plaatsing van een kind in een pleeggezin of in een instelling dan wel de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut overweegt en indien deze plaatsing of zorg dient plaats te vinden in een andere verdragsluitende staat³⁷⁶.

11.14 In dit scenario moet de autoriteit die de plaatsing/zorgverstrekking overweegt, eerst overleg plegen met de centrale autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van de andere verdragsluitende staat. Zij moet het volgende verstrekken:

- een rapport over het kind, vergezeld van
- de redenen voor de voorgestelde plaatsing of zorg³⁷⁷.

11.15 Elke verdragsluitende staat³⁷⁸ kan de autoriteit aanwijzen tot wie de verzoeken bedoeld in artikel 33 dienen te worden gericht³⁷⁹. Van deze aanwijzingen moet mededeling worden gedaan aan het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie

³⁷² Deze titel verwijst opzettelijk niet naar de centrale autoriteiten – zie par. 11.12 hieronder.

³⁷³ In respectievelijk art. 33 en 36 van het Verdrag is er sprake van de "ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteit" en de "bevoegde autoriteiten" van de betreffende verdragsluitende staat. Er wordt dus in beide artikelen verwezen naar de autoriteit die overweegt een beschermende maatregel ten aanzien van een kind te nemen, of de autoriteit die een beschermende maatregel heeft genomen in het geval van art. 36.

³⁷⁴ Met name art. 33 vermeldt specifiek dat overleg wordt gepleegd met de "Centrale Autoriteit of een andere bevoegde autoriteit" van de aangezochte verdragsluitende staat.

³⁷⁵ Zie ook par. 13.31-13.42 hieronder.

³⁷⁶ Voor een bespreking van de beschermende maatregelen waarop art. 33 van toepassing is, zie par. 13.31-13.42 hieronder.

³⁷⁷ Art. 33, lid 1.

³⁷⁸ Het is geen verplichting om een autoriteit aan te wijzen, maar het kan doeltreffende communicatie ten goede komen. Zie in dit verband het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie in *Health Services Executive tegen S.C. en A.C.* (zaak C-92/12 van 26 april 2012) waarin het Hof met betrekking tot art. 56 van Brussel II bis het volgende heeft geoordeeld (in punt 82): "De lidstaten dienen dus te voorzien in duidelijke regels en procedures voor de in artikel 56 van de verordening bedoelde instemming, zodat de rechtszekerheid en de snelheid worden gewaarborgd. De procedures moeten in het bijzonder het gerecht dat de plaatsing overweegt in staat stellen om gemakkelijk vast te stellen welke de bevoegde autoriteit is en de bevoegde autoriteit om snel haar instemming te geven of te weigeren."

³⁷⁹ Art. 44. In *Health Services Executive tegen S.C. en A.C.* (zaak C-92/12 van 26 april 2012) bevestigde het Hof van Justitie van de Europese Unie dat, voor de toepassing van Brussel II bis, dit "een onder het publiekrecht vallende bevoegde autoriteit" moet zijn (verklaring voor recht, tweede punt). In dezelfde geest houdt de verwijzing naar "bevoegde autoriteit" in het Verdrag van 1996 een publieke autoriteit in.

voor Internationaal Privaatrecht. Het Permanent Bureau stelt deze informatie ter beschikking onder de desbetreffende rubriek op zijn website (www.hcch.net, onder "Convention 34" en vervolgens "Authorities"). Indien geen autoriteit wordt aangewezen, mogen verzoeken worden gericht aan de centrale autoriteit van de desbetreffende verdragsluitende staat.

- 11.16 De beslissing over de plaatsing van het kind in de andere verdragsluitende mag **slechts** worden genomen indien de centrale autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van de andere verdragsluitende staat heeft ingestemd met de plaatsing of de zorg, met inachtneming van het belang van het kind³⁸⁰.
- 11.17 Als deze procedure niet wordt gevolgd, kan op grond van het Verdrag de erkenning van de maatregel worden geweigerd³⁸¹.

b) Informatieverstrekking indien een kind is blootgesteld aan een ernstig gevaar en zijn verblijfplaats/aanwezigheid wijzigt
Artikel 36

- 11.18 In alle gevallen waarin een kind is blootgesteld aan een ernstig gevaar doen de bevoegde autoriteiten van de verdragsluitende staat waar maatregelen voor de bescherming van het kind zijn genomen of worden overwogen, indien hun wordt meegedeeld dat de verblijfplaats van het kind is overgebracht naar of dat het kind zich bevindt in een andere staat, aan de autoriteiten van die andere staat mededeling van dit gevaar en de genomen of in overweging zijnde maatregelen³⁸².
- 11.19 Er dient te worden opgemerkt dat deze verplichting ook van toepassing is in situaties waarin het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, of zich bevindt in een **niet-verdragsluitende** staat.
- 11.20 De relevante autoriteiten moeten bepalen of, in een bepaald geval, het kind "is blootgesteld aan een ernstig gevaar". In het toelichtend verslag zijn de volgende voorbeelden opgenomen: wanneer een ziek kind een doorlopende behandeling nodig heeft of wanneer het kind is blootgesteld aan drugs of een andere ongezonde invloed van bijvoorbeeld een sekte³⁸³. Andere mogelijke voorbeelden zijn: wanneer de voogd van het kind onder toezicht stond van de autoriteiten van de eerste verdragsluitende staat als gevolg van vermeende verwaarlozing of misbruik, of wanneer het kind een niet-begeleide minderjarige is³⁸⁴.
- 11.21 Indien de betreffende autoriteiten er niet zeker van zijn waar het kind zich bevindt, maar **vermoeden** dat het kind zijn verblijfplaats heeft in, of zich bevindt in een andere **verdragsluitende** staat, kan een beroep worden gedaan op artikel 31, onder c)³⁸⁵, om te achterhalen waar het kind zich bevindt en kan vervolgens de informatie overeenkomstig artikel 36 worden doorgegeven aan de betreffende staat.

³⁸⁰ Art. 33, lid 2.

³⁸¹ Art. 23, lid 2), onder f), en **hoofdstuk 10** hierboven inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van beschermende maatregelen.

³⁸² Art. 36.

³⁸³ Toelichtend verslag, par. 150.

³⁸⁴ Zie ook par. **13.61-13.64** hieronder.

³⁸⁵ Zie par. **11.11** hierboven.

- 11.22 Er moet echter worden opgemerkt dat, indien het volgens de betrokken autoriteit aannemelijk is dat het verstrekken van informatie de persoon of het vermogen van het kind in gevaar zou kunnen brengen, of een ernstige bedreiging zou vormen voor de vrijheid of het leven van een familielid van het kind, de autoriteit dergelijke informatie niet mag verstrekken³⁸⁶.

Voorbeeld 11 (C)

De kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Hun ouders komen om in een ongeval. De kinderen hebben geen familie in verdragsluitende staat A, maar hun tante en oom in verdragsluitende staat B willen hun pleegouders worden. De autoriteiten van verdragsluitende staat A gaan met dit voorstel akkoord. In overeenstemming met artikel 33 nemen ze contact op met de centrale autoriteit, of een andere autoriteit, van verdragsluitende staat B en verstrekken ze deze autoriteit een rapport over de kinderen en de redenen voor het voorgestelde plan voor hun zorg. De autoriteiten van verdragsluitende staat B nemen het voorgestelde plan in overweging en besluiten dat de tante en oom geschikt zijn om voor de kinderen te zorgen en dat het plan in belang van de kinderen zou zijn. Ze nemen contact op met de autoriteiten van verdragsluitende staat A om hen te laten weten dat ze instemmen met het voorgestelde plan voor de zorg van de kinderen. De autoriteiten van verdragsluitende staat A beslissen vervolgens dat de kinderen onder de zorg van hun tante en oom moeten worden geplaatst. Deze beslissing wordt van rechtswege in verdragsluitende staat B erkend.

Voorbeeld 11 (D)

*Een jonge ongehuwde moeder die haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A heeft (maar een onderdaan is van verdragsluitende staat B), krijgt een kind. De vader wil niets met het kind te maken hebben. De moeder heeft het gevoel dat ze te jong is om het kind op te voeden. Ze heeft een oudere, gehuwde zus in verdragsluitende staat B die samen met haar man door middel van **kafala** voor het kind wil zorgen. In overeenstemming met artikel 33 pleegt verdragsluitende staat A overleg met de centrale autoriteit of een andere bevoegde autoriteit in verdragsluitende staat B en verstrekt verdragsluitende staat A een rapport over het kind, vergezeld van de redenen voor de voorgestelde zorg. Verdragsluitende staat B neemt het rapport in overweging, onderzoekt de situatie van de zus en haar man en stemt in met het voorgestelde plan, met inachtneming van het belang van het kind. De autoriteiten van verdragsluitende staat A kunnen vervolgens de beslissing nemen dat het kind moet worden geplaatst bij de oudere zus en haar man op grond van **kafala**. Deze beslissing zal van rechtswege in verdragsluitende staat B worden erkend.*

Voorbeeld 11 (E)

Een gezin woont in verdragsluitende staat A. De overheidsinstanties worden door de school waar de kinderen naar school gaan op de hoogte gebracht van het feit dat de kinderen vaak vuil, uitgeput en met kneuzingen op school verschijnen. De ouders beweren dat de kinderen stout zijn, niet in bad of naar bed willen en dat de kneuzingen het gevolg zijn van gewelddadige spelletjes. De autoriteiten voeren een vooronderzoek naar het gezin uit en bepalen dat er geen spoedeisende beschermende maatregelen moeten worden genomen. Ze willen echter het gezin nauw blijven opvolgen en sluiten de mogelijkheid niet uit om, indien nodig, in de toekomst in te grijpen. De ouders maken zich zorgen dat hun kinderen zullen worden geplaatst. Ze beslissen daarom naar de aangrenzende verdragsluitende staat B te vluchten, waar ze familie hebben. De overheidsinstanties van verdragsluitende staat A stellen vast dat het gezin is gevlucht en dat de kans groot is dat het gezin bij familie in verdragsluitende staat B is. De

centrale autoriteit van verdragsluitende staat A neemt bijgevolg contact op met de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B en verzoekt om bijstand bij het opsporen van de kinderen³⁸⁷. De familie wordt, met de hulp van de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B, in verdragsluitende staat B gelokaliseerd. De centrale autoriteit van verdragsluitende staat A wordt door de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat A in kennis gesteld van het feit dat de kinderen kunnen zijn blootgesteld aan ernstig gevaar als gevolg van de twijfelachtige zorg van de ouders en het feit dat de kinderen niet meer worden opgevolgd. De centrale autoriteit van verdragsluitende staat A vindt het dan ook haar taak om de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B mededeling te doen van de zaak³⁸⁸, dit gevaar voor de kinderen en de maatregelen die werden overwogen in verdragsluitende staat A³⁸⁹. Op grond van deze informatie beslissen de betreffende autoriteiten van verdragsluitende staat B dat dit een spoedeisend geval is en dat ze, op grond van artikel 11, het gezin nauw moeten blijven opvolgen, zoals de autoriteiten van verdragsluitende staat A al deden, om te beoordelen of er andere spoedeisende noodzakelijke beschermende maatregelen moeten worden genomen ten aanzien van de kinderen. Verdragsluitende staat A bepaalt intussen dat op dit ogenblik de kinderen hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A blijven hebben en dat bijgevolg verdragsluitende staat A op grond van artikel 5 bevoegd is om beschermende maatregelen ten aanzien van de kinderen te nemen. In het licht van de eerdere bezorgdheid over de kinderen en de acties die de ouders daarop hebben genomen, beslist de bevoegde autoriteit dat de kinderen onmiddellijk moeten worden teruggekeerd naar verdragsluitende staat A en in een overheidsinstelling voor tijdelijke zorg moeten worden geplaatst, totdat hun situatie grondig is onderzocht. Een dergelijke maatregel wordt van rechtswege erkend en kan ten uitvoer worden gelegd in verdragsluitende staat B (en de maatregel van verdragsluitende staat B zal dienovereenkomstig ophouden van kracht te zijn – art. 11, lid 2).

Voorbeeld 11 (F)

Drie kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A met hun moeder. Hun moeder is drug- en alcoholverslaafd. Haar toestand is er recentelijk op achteruitgegaan en de autoriteiten van verdragsluitende staat A, die van mening zijn dat ze op dit moment niet goed voor haar kinderen kan zorgen, beslissen de kinderen van hun moeder weg te nemen en hen in een pleeggezin te plaatsen. De moeder ontvoert de kinderen uit het pleeggezin. De autoriteiten van verdragsluitende staat A worden ervan in kennis gesteld dat de kinderen door hun moeder naar verdragsluitende staat B zijn meegenomen. Ze verzoeken op grond van artikel 31, onder c), de bijstand van de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B om de kinderen op te sporen. Nadat de kinderen zijn gelokaliseerd in die staat, moeten de autoriteiten van verdragsluitende staat A op grond van artikel 36 de autoriteiten van verdragsluitende staat B informeren over dit gevaar voor de kinderen en de maatregelen die ten aanzien van de kinderen zijn genomen³⁹⁰. De autoriteiten van verdragsluitende staat B kunnen vervolgens op basis van deze informatie maatregelen nemen en de kinderen onmiddellijk in veiligheid brengen³⁹¹.

³⁸⁷ Art. 31, onder c).

³⁸⁸ Art. 36.

³⁸⁹ De centrale autoriteit zal, vóór het doorgeven van de informatie, zich ervan moeten vergewissen dat in dit geval art. 37 niet van toepassing is en dat het niet aannemelijk is dat het verstrekken van de informatie de persoon of het vermogen van het kind in gevaar zou kunnen brengen, of een ernstige bedreiging zou vormen voor de vrijheid of het leven van een familielid van het kind.

³⁹⁰ Er moet worden opgemerkt dat de autoriteiten, op grond van art. 37, geen informatie mogen verstrekken indien deze informatie de persoon of het vermogen van het kind in gevaar zou kunnen brengen, of een ernstige bedreiging zou vormen voor de vrijheid of het leven van een familielid van het kind.

³⁹¹ Door toepassing van art. 11.

*Aangezien de in verdragsluitende staat A genomen beslissing van rechtswege zal worden erkend en uitvoerbaar zal worden verklaard in verdragsluitende staat B³⁹², moeten de autoriteiten van verdragsluitende staat A beslissen of ze willen dat de maatregel ten uitvoer wordt gelegd en de kinderen worden teruggekeerd naar het pleeggezin in verdragsluitende staat A. Er moet echter ook worden opgemerkt dat, indien op grond van het recht van verdragsluitende staat A de overheidsinstanties door de beslissing om de kinderen op te nemen in een pleeggezin gezagsrechten verwerven ten aanzien van de kinderen **en** zowel verdragsluitende staat A als B ook partij zijn bij het Verdrag van 1980, verdragsluitende staat A in dit geval een beroep kan doen op het Verdrag van 1980 om te verzoeken om de terugkeer van de kinderen naar die staat. Verdragsluitende staat A beslist in deze situatie welke procedure er wordt gevolgd. Verdragsluitende staat A kan informatie vragen aan de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B³⁹³ om te beslissen welke procedure het snelst en kostenefficiënt zal zijn en bijgevolg het belang van het kind zal bevorderen.*

E. Specifieke gevallen van samenwerking

11.23 Naast de verplichte samenwerking die in **delen C en D** hierboven is beschreven, zijn er in het Verdrag specifieke gevallen opgenomen waarin samenwerking tussen autoriteiten³⁹⁴ niet verplicht, maar mogelijk is en als een goede praktijk wordt beschouwd. Deze specifieke gevallen die in het Verdrag zijn opgenomen, weerhouden de autoriteiten er niet van om ook in andere situaties samen te werken³⁹⁵.

a) **Een andere verdragsluitende staat verzoeken om een rapport uit te brengen over de situatie van een kind of om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van een kind**
Artikel 32

11.24 Op een met redenen omkleed verzoek van de centrale autoriteit of van een andere bevoegde autoriteit van een verdragsluitende staat waarmee het kind een nauwe band heeft, kan de centrale autoriteit van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft en waar het zich bevindt, rechtstreeks of via overheidsinstanties of andere instellingen de volgende taken uitvoeren:

- een rapport uitbrengen over de situatie van het kind³⁹⁶;
- de bevoegde autoriteit van haar staat verzoeken na te gaan of maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind wenselijk zijn³⁹⁷.

³⁹² Zie **hoofdstuk 10** hierboven inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van maatregelen en ook **hoofdstuk 8** inzake de voortzetting van maatregelen.

³⁹³ Art. 30, lid 2.

³⁹⁴ Zoals in **deel C** hierboven beschreven, zijn deze gevallen van samenwerking niet beperkt tot samenwerking tussen centrale autoriteiten. Dergelijke samenwerking kan echter wel plaatsvinden via, of met de bijstand van, centrale autoriteiten. Een verdragsluitende staat kan immers op grond van artikel 34, lid 2, verklaren dat verzoeken ingevolge art. 34, lid 1, **slechts via zijn centrale autoriteit** aan zijn autoriteiten kunnen worden doorgeleid (zie par. **11.25-11.26** hieronder).

³⁹⁵ Zie de algemene plicht tot samenwerking die de centrale autoriteiten hebben – art. 30, zoals besproken in **deel A** hierboven.

³⁹⁶ Art. 32, onder a).

³⁹⁷ Art. 32, onder b). De bevoegde autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, kunnen ook beslissen dat een overdracht van bevoegdheid op grond van art. 8 van het Verdrag passend is, voornamelijk wanneer het kind zich niet op het grondgebied van de andere betrokken staat bevindt. Zie **hoofdstuk 5** hierboven.

Daarbij dient het volgende te worden opgemerkt:

- Het verzoek moet afkomstig zijn een centrale autoriteit of van een andere bevoegde autoriteit van een verdragsluitende staat waarmee het kind een "nauwe band" heeft. Zie **hoofdstuk 13** voor een toelichting van het begrip "nauwe band".
- Het verzoek moet met redenen zijn omkleed (d.w.z. dat het verzoek moet gepaard gaan met een gedetailleerde beschrijving van de redenen waarom het verzoek wordt gedaan en waarom het verzoek noodzakelijk wordt geacht voor de bescherming van het kind).
- Het verzoek moet worden gericht aan de centrale autoriteit van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft en waar het zich bevindt.
- De centrale autoriteit mag de gevraagde taak uitvoeren of deze delegeren aan een overheidsinstantie of andere instelling.
- Deze bepaling "**staat de aangezochte centrale autoriteit toe** om hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen te reageren op een dergelijk verzoek, maar stelt geen verplichting daartoe in"³⁹⁸.

b) Om informatie verzoeken die van belang is voor de bescherming van een kind wanneer een beschermende maatregel wordt overwogen

Artikel 34

- 11.25 Wanneer een bevoegde autoriteit overweegt een beschermende maatregel te nemen en van mening is dat de situatie van het kind dit vereist, kan ze elke autoriteit van een andere verdragsluitende staat die informatie heeft die van belang is voor de bescherming van het kind, verzoeken deze informatie mee te delen.
- 11.26 Een verdragsluitende staat kan verklaren dat dergelijke verzoeken slechts via zijn centrale autoriteit aan zijn autoriteiten kunnen worden doorgeleid.

Daarbij dient het volgende te worden opgemerkt:

- Dit verzoek om informatie kan slechts worden gedaan als de bevoegde autoriteit:
 - overweegt een beschermende maatregel ten aanzien van het kind te nemen; en
 - van mening is dat de situatie van het kind het verzoek vereist.
 De verzoekende autoriteit moet beslissen of aan de laatste voorwaarde is voldaan en, om het verzoek te ondersteunen, dit ook aantonen.
- De bevoegde autoriteit mag het verzoek richten aan elke andere verdragsluitende staat die informatie heeft die van belang is voor de bescherming van het kind.
- Het verzoek mag worden gericht aan elke autoriteit van die verdragsluitende staat. De autoriteiten die hier worden bedoeld, zijn "overheidsinstanties"³⁹⁹. Hiervoor geldt wel de uitzondering die is opgenomen in artikel 34, lid 2, met name dat een verdragsluitende staat kan verklaren dat dergelijke verzoeken **slechts via zijn centrale autoriteit** aan zijn autoriteiten kunnen worden doorgeleid. Dergelijke verklaring moet worden afgelegd bij de depositaris

³⁹⁸

Toelichtend verslag, par. 142 (nadruk werd toegevoegd).

³⁹⁹

Ibid., par. 144.

van het Verdrag⁴⁰⁰. De depositaris brengt de staten op de hoogte van een dergelijke verklaring⁴⁰¹. Het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht maakt deze informatie bekend op zijn website (www.hcch.net, onder "Convention 34" en vervolgens "Authorities").

- Voor deze bepaling moet het beste belang van het kind in acht worden genomen door zowel de verzoekende autoriteit (die in elk geval slechts een verzoek kan richten indien de situatie van het kind dit vereist) als de aangezochte autoriteit⁴⁰².
- De aangezochte autoriteit is niet verplicht om de verzochte informatie te verstrekken, ook niet als aan de voorwaarden van het verzoek is voldaan. De aangezochte autoriteit heeft beslissingsbevoegdheid⁴⁰³.
- Indien het volgens de betrokken autoriteit aannemelijk is dat het verstrekken van informatie de persoon of het vermogen van het kind in gevaar zou kunnen brengen, of een ernstige bedreiging zou vormen voor de vrijheid of het leven van een familielid van het kind, mag de autoriteit niet verzoeken om dergelijke informatie, of mag zij dergelijke informatie niet verstrekken⁴⁰⁴.
- Bovendien moeten de betrokken autoriteiten de algemene regels naleven die van toepassing zijn op de verzamelde of verzonden informatie, als opgenomen in artikelen 41 en 42 van het Verdrag⁴⁰⁵.

c) Verzoeken om bijstand bij de uitvoering van beschermende maatregelen in andere staten

Artikel 35, lid 1

11.27 Indien op grond van het Verdrag maatregelen zijn genomen, kunnen de autoriteiten van een verdragsluitende staat de autoriteiten van een andere verdragsluitende staat verzoeken bijstand te verlenen bij de uitvoering van de maatregelen.

11.28 Dit is in het bijzonder van toepassing bij de verzekering van de daadwerkelijke uitoefening van het omgangsrecht alsmede het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden.

Daarbij dient het volgende te worden opgemerkt:

- Artikel 35, lid 1, voorziet in onderlinge bijstand tussen de bevoegde autoriteiten van de verdragsluitende staten voor de uitvoering van de beschermende maatregelen. Bijgevolg legt deze bepaling een algemene basis voor samenwerking tussen autoriteiten voor de uitvoering.
- Er is uitdrukkelijk bepaald dat de bepaling "in het bijzonder" van toepassing is bij de verzekering van de daadwerkelijke uitoefening van het omgangsrecht alsmede het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden. Bijgevolg is de bepaling een aanvulling op en versterking van de bepalingen inzake samenwerking tussen centrale autoriteiten van verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1980 (zie art. 21 van het Verdrag van 1980)⁴⁰⁶.
- Het onderhouden van regelmatige rechtstreekse contracten is opgenomen in artikel 10 van het IVRK.

⁴⁰⁰ Art. 45, lid 2. De depositaris van het Verdrag is het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Nederland.

⁴⁰¹ Art. 63, onder d).

⁴⁰² Zie par. 144 van het toelichtend verslag.

⁴⁰³ *Ibid.*

⁴⁰⁴ Art. 37.

⁴⁰⁵ Zie par. **11.32-11.33** hieronder.

⁴⁰⁶ Zie par. 146 van het toelichtend verslag.

d) *Bijstand verzoeken of verlenen in internationale omgangs-/contactzaken*
Artikel 35, lid 2

- 11.29 Wanneer een in een verdragsluitende staat woonachtige ouder een omgangs-/contactrecht met een kind dat zijn gewone verblijfplaats in een andere verdragsluitende staat heeft, tracht te verkrijgen of te behouden, kan hij/zij de autoriteiten van de staat waar hij/zij zijn/haar verblijfplaats heeft, verzoeken inlichtingen of bewijsmateriaal te verzamelen en zich uit te spreken over de geschiktheid van die ouder om het omgangs-/contactrecht uit te oefenen en over de voorwaarden waaronder dat recht moet worden uitgeoefend.
- 11.30 De autoriteit die bevoegd is om over het omgangs-/contactrecht met het kind te beslissen, dient⁴⁰⁷ alvorens een beslissing te nemen met deze informatie, dit bewijsmateriaal en deze bevindingen rekening te houden.

Daarbij dient het volgende te worden opgemerkt:

- De autoriteit die bevoegd is om het verzoek tot omgang/contact te behandelen, kan⁴⁰⁸ de procedure schorsen totdat de inlichtingen of het bewijsmateriaal is verzameld, met name wanneer het verzoek de beperking of beëindiging betreft van de in de staat van de vorige verblijfplaats van het kind toegekende omgangs-/contactrechten⁴⁰⁹.
- Dit laat echter onverlet de bevoegdheid van een bevoegde autoriteit om hangende de uitkomst van het verzoek voorlopige maatregelen te nemen⁴¹⁰.

e) *Verstrekken van documentatie betreffende de bevoegdheden van een persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft of aan wie de bescherming van het kind is toevertrouwd*⁴¹¹
Artikel 40

- 11.31 De autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, of van de verdragsluitende staat waar een beschermende maatregel is genomen, kunnen aan de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft of aan de persoon aan wie de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind is toevertrouwd, op zijn of haar verzoek een verklaring verstrekken waarin wordt aangegeven in welke hoedanigheid die persoon kan optreden en welke bevoegdheden hem of haar zijn verleend.

Daarbij dient het volgende te worden opgemerkt:

- De verdragsluitende staten zijn niet verplicht om dergelijke verklaringen te verstrekken. Elke verdragsluitende staat beslist bijgevolg zelf of hij al dan niet dergelijke verklaringen verstrekt.
- Indien de verdragsluitende staat beslist dat te doen, moet hij de autoriteiten aanwijzen die bevoegd zijn de verklaring op te stellen⁴¹².

⁴⁰⁷ Nadat de informatie, het bewijsmateriaal en de bevindingen zijn verzameld in de verdragsluitende staat waar de ouder zijn/haar verblijfplaats heeft, is de verdragsluitende staat die de zaak behandelt **verplicht** om rekening te houden met de informatie, het bewijsmateriaal en de bevindingen.

⁴⁰⁸ De autoriteit is niet verplicht om de procedure te schorsen – zie par. 148 van het toelichtend verslag.
⁴⁰⁹ Art. 35, lid 3.

⁴¹⁰ Art. 35, lid 4.

⁴¹¹ Art. 40 is niet in hoofdstuk V als een samenwerkingsbepaling opgenomen, maar in hoofdstuk VI van het Verdrag als een algemene bepaling.

⁴¹² Art. 40, lid 3.

- De verdragsluitende staat die bevoegd is om een verklaring te verstrekken, is de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft of de verdragsluitende staat waar een beschermende maatregel is genomen.
- De verklaring bevat doorgaans de volgende informatie:
 - wie de houder van de ouderlijke verantwoordelijkheid is;
 - of dit van rechtswege is (op grond van het recht dat ingevolge art. 16 van toepassing is) of als gevolg van een beschermende maatregel die een bevoegde autoriteit in overeenstemming met hoofdstuk II van het Verdrag heeft genomen;
 - de bevoegdheden van de persoon met ouderlijke verantwoordelijkheid. Indien passend kan de verklaring de bevoegdheden bevatten die de persoon net niet heeft⁴¹³.
- De in de verklaring aangegeven hoedanigheid en bevoegdheden wordt deze persoon geacht te bezitten, behoudens bewijs van het tegendeel⁴¹⁴. "Bijgevolg kunnen alle belanghebbende personen de juistheid van de in de verklaring opgenomen gegevens betwisten. Indien er geen betwisting is, kan een derde in alle veiligheid zaken doen met de persoon die in de verklaring is opgenomen binnen de grenzen van de hierin vermelde bevoegdheid."⁴¹⁵

Voorbeeld 11 (G)

Een moeder heeft samen met haar zevenjarig kind haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De vader heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B. De moeder en het kind zijn zes maanden geleden naar verdragsluitende staat A verhuisd met het akkoord van de vader. Het kind gaat eenmaal per maand op bezoek bij zijn vader in verdragsluitende staat B. De vader is bezorgd om zijn kind, omdat het tijdens de laatste twee bezoeken kloeg over het feit dat hij 's nachts vaak alleen thuis is terwijl zijn moeder uitgaat en dat er verschillende mannen in het huis zijn wanneer hij van school thuiskomt. De vader brengt de centrale autoriteit in verdragsluitende staat B op de hoogte van de verhalen van het kind. Hij weet niet goed wat te doen want het kind heeft in het verleden al verhalen verzonnen om aandacht te krijgen. De centrale autoriteit van verdragsluitende staat B beslist contact op te nemen met de centrale autoriteit van verdragsluitende staat A en verzoekt een rapport uit te brengen over de situatie van het kind⁴¹⁶. De centrale autoriteit van verdragsluitende staat A, die op de hoogte is gebracht van de verhalen van het kind, is bezorgd over het welzijn van het kind en gaat ermee akkoord de zaak te onderzoeken en een dergelijk rapport te verstrekken⁴¹⁷.

Voorbeeld 11 (H)

Een gezin is een jaar geleden verhuisd van verdragsluitende staat B naar verdragsluitende staat A, waar het nu zijn gewone verblijfplaats heeft. De grootouders van moederszijde wonen in verdragsluitende staat B. De kinderen (een jongen van acht jaar en een meisje van tien jaar) gaan regelmatig op bezoek bij hun grootouders van moederszijde. De grootouders zijn bezorgd om de kinderen omdat ze tijdens het laatste bezoek vreemd gedrag vertoonden. Ze stelden seksueel getinte handelingen en maakten ongepaste seksuele opmerkingen. Toen de grootouders hen hierover aanspraken, beweerden ze dat hun vader hen meermaals ongepast had aangeraakt. De grootouders durven de ouders niet aanspreken over dit gedrag, omdat ze vrezen dat ze dan geen contact meer met de kinderen mogen hebben. De grootouders weten niet goed wat te doen en nemen contact op met de centrale autoriteit in verdragsluitende

⁴¹³ Zie par. 154 van het toelichtend verslag.

⁴¹⁴ Art. 40, lid 2.

⁴¹⁵ Toelichtend verslag, par. 155.

⁴¹⁶ Art. 32, onder a).

⁴¹⁷ In dit geval kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat B de autoriteiten van verdragsluitende staat A ook verzoeken om de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat A te verzoeken na te gaan of maatregelen ter bescherming van het kind wenselijk zijn (art. 32, onder b)).

staat A. De centrale autoriteit is bezorgd over het welzijn van de kinderen en neemt contact op met de centrale autoriteit in verdragsluitende staat B en verzoekt deze autoriteit om (al dan niet via overheidsinstanties of andere instellingen) na te gaan of maatregelen ter bescherming van de kinderen wenselijk zijn⁴¹⁸. De centrale autoriteit in verdragsluitende staat B neemt, via haar betreffende overheidsinstanties, onmiddellijk stappen om de situatie van de kinderen te onderzoeken. De kinderen worden ondervraagd door een kinderpsycholoog en vertellen opnieuw over de ongepaste aanrakingen door hun vader. De bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat B nemen, na de vader en moeder te hebben gehoord, onmiddellijk maatregelen om de vader uit het gezin te halen, terwijl de zaak verder wordt onderzocht en in afwachting van de inleiding van de noodzakelijke procedures ten aanzien van de kinderen.

Voorbeeld 11 (I)

Een kind wordt ongeoorloofd overgebracht van verdragsluitende staat A naar verdragsluitende staat B. Beide verdragsluitende staten zijn ook partij bij het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980. Er wordt bij de autoriteiten van verdragsluitende staat B een verzoek tot terugkeer van het kind ingediend. Het verzoek wordt geweigerd omdat de terugkeer een ernstig risico op gevaar voor het kind zou inhouden. De autoriteiten van verdragsluitende staat A zijn nog altijd bevoegd om een gezagsregeling vast te stellen, aangezien aan de voorwaarden voor een wijziging van bevoegdheid op grond van artikel 7 niet is voldaan⁴¹⁹. Voor zij een regeling vaststellen, willen ze echter weten waarom het verzoek tot terugkeer werd geweigerd. Deze informatie kan immers cruciaal zijn om ten gronde te beslissen over het gezag over het kind. Op grond van artikel 34, lid 1, kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat A deze informatie aan de autoriteiten van verdragsluitende staat B vragen⁴²⁰.

Voorbeeld 11 (J)

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De moeder wil met het kind naar verdragsluitende staat B verhuizen. De vader verzet zich hiertegen, maar zijn verzet wordt terzijde geschoven door een rechterlijke beslissing. De rechter stelt een specifieke regeling vast voor het contact tussen de vader en het kind. Er wordt ook bepaald dat de overdracht van het kind plaatsvindt op een neutrale plaats en zodanig dat de ouders elkaar niet hoeven te zien (gezien de hoogoplopende spanningen tussen de ouders en het effect ervan op het kind). De autoriteiten van verdragsluitende staat A nemen, met de bijstand van de centrale autoriteiten in beide staten, contact op met de betreffende autoriteiten in verdragsluitende staat B voor bijstand bij de uitvoering van de contactregeling⁴²¹. De autoriteiten in verdragsluitende staat B stellen erkende uitwisselingsdiensten ter beschikking van het gezin, zodat het kind kan worden afgezet en opgehaald op een neutrale plaats waar een derde aanwezig is, zodat de ouders elkaar niet hoeven te zien.

Voorbeeld 11 (K)

Twee kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A met hun vader. Hun moeder woont in verdragsluitende staat B. Nadat de vader met de kinderen een jaar geleden naar verdragsluitende staat A is verhuisd, heeft de moeder moeite om contact te houden met de kinderen. De moeder dient bij de autoriteiten van verdragsluitende staat A een verzoek tot contact in⁴²². De vader verzet zich tegen het verzoek omdat, naar hij beweert, het niet in het belang van de kinderen is dat ze contact hebben met hun moeder, aangezien ze mentaal labiel is. De moeder

⁴¹⁸ Art. 32, onder b).

⁴¹⁹ Zie **hoofdstuk 4**, par. **4.20-4.25** hierboven.

⁴²⁰ Vergelijk met art. 11, lid 6, van Brussel II bis, dat hieronder in **13.10** verder wordt besproken.

⁴²¹ Art. 35, lid 1.

⁴²² Die bevoegd zijn op grond van art. 5 – zie **hoofdstuk 4** hierboven.

weerlegt deze bewering en wil dat de kinderen elke schoolvakantie bij haar thuis in verdragsluitende staat B doorbrengen. Ze verzoekt op grond van artikel 35, lid 2, de autoriteiten van verdragsluitende staat B om inlichtingen en bewijsmateriaal te verzamelen en zich uit te spreken over 1) haar geschiktheid om het contactrecht ten aanzien van haar kinderen uit te oefenen, en 2) de voorwaarden, met name dat dergelijk contact kan plaatsvinden bij haar thuis in verdragsluitende staat B. De autoriteiten in verdragsluitende staat A, die beslissen over het contact, gaan ermee akkoord om de procedure te schorsen totdat ze het rapport met de bevindingen van de autoriteiten van verdragsluitende staat B hebben ontvangen⁴²³. De autoriteiten in verdragsluitende staat B schrijven een rapport waarin onder andere staat dat 1) volgens het medische dossier van de vrouw zij geen mentale gezondheidsproblemen heeft of ooit heeft gehad; 2) na een aantal gesprekken met de moeder, zij geen enkele reden zien waarom zij niet geschikt zou zijn om haar contactrecht ten aanzien van de kinderen uit te oefenen; en 3) na meerdere bezoeken bij haar thuis, het huis hen een geschikte omgeving blijkt te zijn voor de kinderen en de kinderen hun eigen slaapkamer in het huis hebben. Verdragsluitende staat B aanvaardt het rapport en de ondersteunende documentatie als bewijsmateriaal en houdt hiermee rekening bij de procedure⁴²⁴.

Voorbeeld 11 (L)

De voogd van het kind werd in verdragsluitende staat A aangewezen, waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft. Hij is verantwoordelijk voor het beheer van het vastgoed van het kind en wenst sommige eigendommen in verdragsluitende staat B te verkopen. Sommige kopers in verdragsluitende staat B hebben twijfels over de bevoegdheid van de voogd om de eigendommen namens het kind te verkopen. Indien verdragsluitende staat A verklaringen verstrekt op grond van artikel 40, kan de voogd om een verklaring verzoeken aan de autoriteiten van deze staat, waarin de hoedanigheid op grond waarvan hij kan optreden en de bevoegdheden die hem zijn verleend, zijn opgenomen.

F. De verzending van persoonlijke gegevens en informatie door autoriteiten

Artikelen 41 en 42

- 11.32 Er moet worden opgemerkt dat persoonsgegevens die op grond van het verdrag zijn verzameld of verzonden, slechts mogen worden gebruikt voor de doeleinden waarvoor zij zijn verzameld of verzonden⁴²⁵.
- 11.33 Bovendien moeten de autoriteiten aan wie informatie wordt verstrekt, de vertrouwelijkheid daarvan garanderen in overeenstemming met het recht van hun staat⁴²⁶.

G. De kosten van centrale autoriteiten / overheidsinstanties

- 11.34 In het algemeen dienen de centrale autoriteiten en andere overheidsinstanties hun eigen kosten te dragen bij de uitvoering van hun taken in het kader van het Verdrag⁴²⁷. Voorbeelden van dergelijke kosten zijn: de vaste operationele kosten van de autoriteiten, de communicatie- en verzendingskosten, de kosten om informatie over een kind te verzamelen, de kosten voor het verlenen van bijstand

⁴²³ Art. 35, lid 3.

⁴²⁴ Art. 35, lid 2.

⁴²⁵ Art. 41.

⁴²⁶ Art. 42.

⁴²⁷ Art. 38, lid 1.

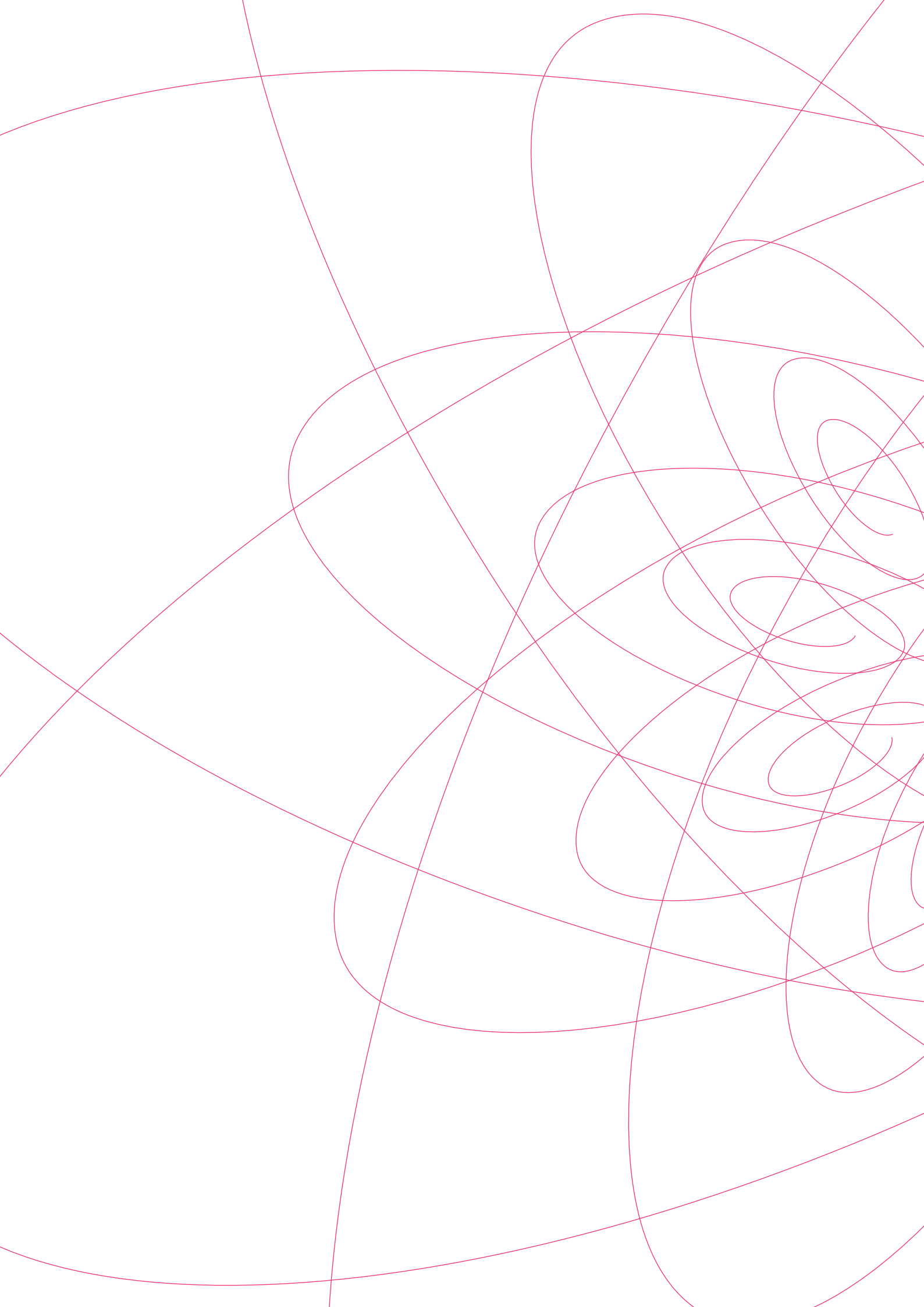
bij het opsporen van een kind, de organisatiekosten voor bemiddeling of schikkingen, alsook de kosten voor de tenuitvoerlegging van de maatregelen die in een andere verdragsluitende staat zijn genomen, met name plaatsingsmaatregelen⁴²⁸.

- 11.35 In artikel 38 wordt echter erkend dat de autoriteiten van de verdragsluitende staten "de mogelijkheid een redelijke vergoeding te vragen voor het verlenen van diensten" behouden. Indien een verdragsluitende staat een dergelijke vergoeding vraagt voor de terugbetaling van kosten die al zijn gemaakt of om middelen ter beschikking te hebben vóór het verlenen van de dienst, moet de vergoeding "enigszins omzichtig" worden geformuleerd⁴²⁹. Bovendien moeten de autoriteiten vooraf duidelijke informatie verstrekken over een dergelijke vergoeding.
- 11.36 Met de in artikel 38 genoemde "overheidsinstanties" worden de administratieve autoriteiten van de verdragsluitende staten bedoeld, en niet de rechtbanken⁴³⁰. Artikel 38 is niet van toepassing op gerechtskosten en, meer algemeen, op procedurekosten en honoraria van advocaten.
- 11.37 Een verdragsluitende staat kan met een of meer andere verdragsluitende staten overeenkomsten sluiten inzake de onderlinge verdeling van de kosten voor de toepassing van het Verdrag⁴³¹. Deze bepaling kan bijvoorbeeld nuttig zijn in het geval van grensoverschrijdende plaatsing van kinderen.

⁴²⁸ Zie par. 152 van het toelichtend verslag.
⁴²⁹ *Ibid.*
⁴³⁰ *Ibid.*
⁴³¹ Art. 38, lid 2.

12

*VERBAND TUSSEN HET VERDRAG
VAN 1996 EN ANDERE
INSTRUMENTEN*

A. Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van het Haagse Verdrag van 12 juni 1902 tot regeling der voogdij van minderjarigen⁴³²?

Artikel 51

- 12.1 In de betrekkingen tussen de verdragsluitende staten bij het Haagse Verdrag van 1996 treedt het Verdrag van 1996 in plaats van het Verdrag van 1902.

B. Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van het Verdrag van 's-Gravenhage van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen⁴³³?

Artikel 51

- 12.2 In de betrekkingen tussen de verdragsluitende staten bij het Haagse Verdrag van 1996 treedt het Verdrag van 1996 in plaats van het Verdrag van 1961 betreffende de bescherming van minderjarigen. Dit gebeurt echter onverminderd de erkenning van maatregelen genomen uit hoofde van het Verdrag van 1961.

- 12.3 Dit betekent dat maatregelen die werden genomen door een verdragsluitende staat bij het Verdrag van 1961 in overeenstemming met artikel 4 van dat Verdrag (op grond waarvan de autoriteiten van de verdragsluitende staat waarvan het kind onderdaan is, bevoegd waren), moeten worden erkend op grond van het Verdrag van 1961 (art. 7 van het Verdrag van 1961) door een andere staat die partij was bij het Verdrag van 1961. Dit is ook het geval als de twee betrokken staten intussen partij zijn geworden bij het Verdrag van 1996.

Voorbeeld 12 (A)

Staat A en staat B zijn verdragsluitende staten bij het Haagse Verdrag van 1961 betreffende de bescherming van minderjarigen. Het Verdrag van 1996 treedt in 2007 in werking in staat B. In 2008 nemen de autoriteiten van staat A een beslissing betreffende een kind dat onderdaan is van staat A, maar dat zijn gewone verblijfplaats in staat C heeft. Deze beslissing voldoet aan de criteria voor erkenning op grond van het Verdrag van 1961. In 2009 treedt het Verdrag van 1996 in werking in staat A. In 2010 wordt om de erkenning van de maatregel in staat B verzocht. Hoewel de maatregel op grond van artikel 23 van het Verdrag van 1996 niet mag worden erkend⁴³⁴, moet de beslissing, op grond van artikel 51 van het Verdrag van 1996, in staat B worden erkend in het kader van het Verdrag van 1961.

⁴³² In augustus 2013 waren de verdragsluitende staten België, Spanje, Italië, Luxemburg, Oostenrijk, Portugal en Roemenië. In de betrekkingen tussen de verdragsluitende staten bij het Haagse Verdrag van 1961 betreffende de bescherming van minderjarigen trad het Verdrag van 1961 in plaats van het Verdrag van 1902. Er moet worden opgemerkt dat alle overblijvende verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1902 EU-lidstaten zijn en dus gebonden zijn aan Brussel II bis, die op grond van haar art. 59, lid 1, voorrang krijgt.

⁴³³ In augustus 2013 waren de verdragsluitende staten België, China (het Verdrag is alleen van toepassing op de speciale administratieve regio Macao), Duitsland, Spanje, Frankrijk, Italië, Letland, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Turkije en Zwitserland.

⁴³⁴ Art. 53, lid 2 – zie **hoofdstuk 3** hierboven. Erkenning kan, ook indien de looptijd van de maatregel geen probleem zou zijn, worden geweigerd op grond van art. 23, lid 2, onder a), van het Verdrag – zie **hoofdstuk 10** hierboven.

C. Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van het Haagse Verdrag van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen?

Artikel 50

- 12.4 In artikel 50 is bepaald dat dit Verdrag geen afbreuk doet aan de toepassing van het Verdrag van 1980 in de betrekkingen tussen de staten die partij zijn bij beide Verdragen. Artikel 50 bepaalt echter ook dat de mogelijkheid onverlet blijft om op bepalingen van het Verdrag van 1996 een beroep te doen "ten einde de terugkeer te bewerkstelligen van een kind dat ongeoorloofd is overgebracht of wordt vastgehouden, of ten einde het omgangsrecht te regelen". Voor een bespreking over de wisselwerking tussen deze twee instrumenten, zie par. **13.1** tot en met **13.14** hieronder.

D. Wat is de invloed van het Verdrag van 1996 op de werking van andere regelingen?

Artikel 52

- 12.5 Dit Verdrag laat onverlet internationale regelingen waarbij de verdragsluitende staten partij zijn en die bepalingen bevatten over in dit Verdrag geregelde onderwerpen tenzij een andersluidende verklaring wordt afgelegd door de verdragsluitende staten bij dergelijke regelingen⁴³⁵.
- 12.6 Dit Verdrag laat ook onverlet de mogelijkheid dat een of meer verdragsluitende staten overeenkomsten sluiten die ten aanzien van kinderen die hun gewone verblijfplaats hebben in een van de verdragsluitende staten bij dergelijke overeenkomsten bepalingen bevatten over bij dit Verdrag geregelde onderwerpen⁴³⁶. Overeenkomsten die door verdragsluitende staten worden gesloten over onderwerpen die door dit Verdrag worden geregeld, doen in de betrekkingen van deze verdragsluitende staten en andere verdragsluitende staten die geen partij zijn bij deze overeenkomst geen afbreuk aan de toepassing van dit Verdrag⁴³⁷.
- 12.7 De belangrijkste regeling in deze categorie is momenteel Brussel II bis⁴³⁸, waarbij alle lidstaten van de Europese Unie, met uitzondering van Denemarken, partij zijn. Het materiële toepassingsgebied van Brussel II bis lijkt sterk op dat van het Verdrag van 1996, met als verschil dat in Brussel II bis geen regels inzake het toepasselijke recht zijn opgenomen⁴³⁹. Voor wat het verband met het Verdrag van 1996 betreft, zal voor de lidstaten van de Europese Unie (met uitzondering van Denemarken) Brussel II bis voorrang krijgen indien een kind zijn gewone verblijfplaats in een lidstaat van de Europese Unie (met uitzondering van Denemarken) heeft, of wanneer wordt getracht een beslissing van de bevoegde autoriteiten van een lidstaat (met uitzondering van Denemarken) te laten erkennen of ten uitvoer te leggen in een andere lidstaat (met uitzondering van

⁴³⁵ Art. 52, lid 1.

⁴³⁶ Art. 52, lid 2. Zie ook par. 172 van het toelichtend verslag.

⁴³⁷ Art. 52, lid 3.

⁴³⁸ Zie voetnoot 8 hierboven.

⁴³⁹ De regels inzake het toepasselijke recht in het Verdrag van 1996 zijn van toepassing op kinderen die hun gewone verblijfplaats in een EU-lidstaat hebben. Met name art. 15 van het Verdrag van 1996 zal van toepassing zijn indien een rechtbank van een EU-lidstaat die aan Brussel II bis is gebonden, bevoegdheid uitoefent op grond van de regels van Brussel II bis (de bevoegdheidsgrond hierin is ook opgenomen in hoofdstuk II van het Verdrag van 1996) – zie **hoofdstuk 9**, par. **9.1** hierboven.

Denemarken), ongeacht waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft⁴⁴⁰.

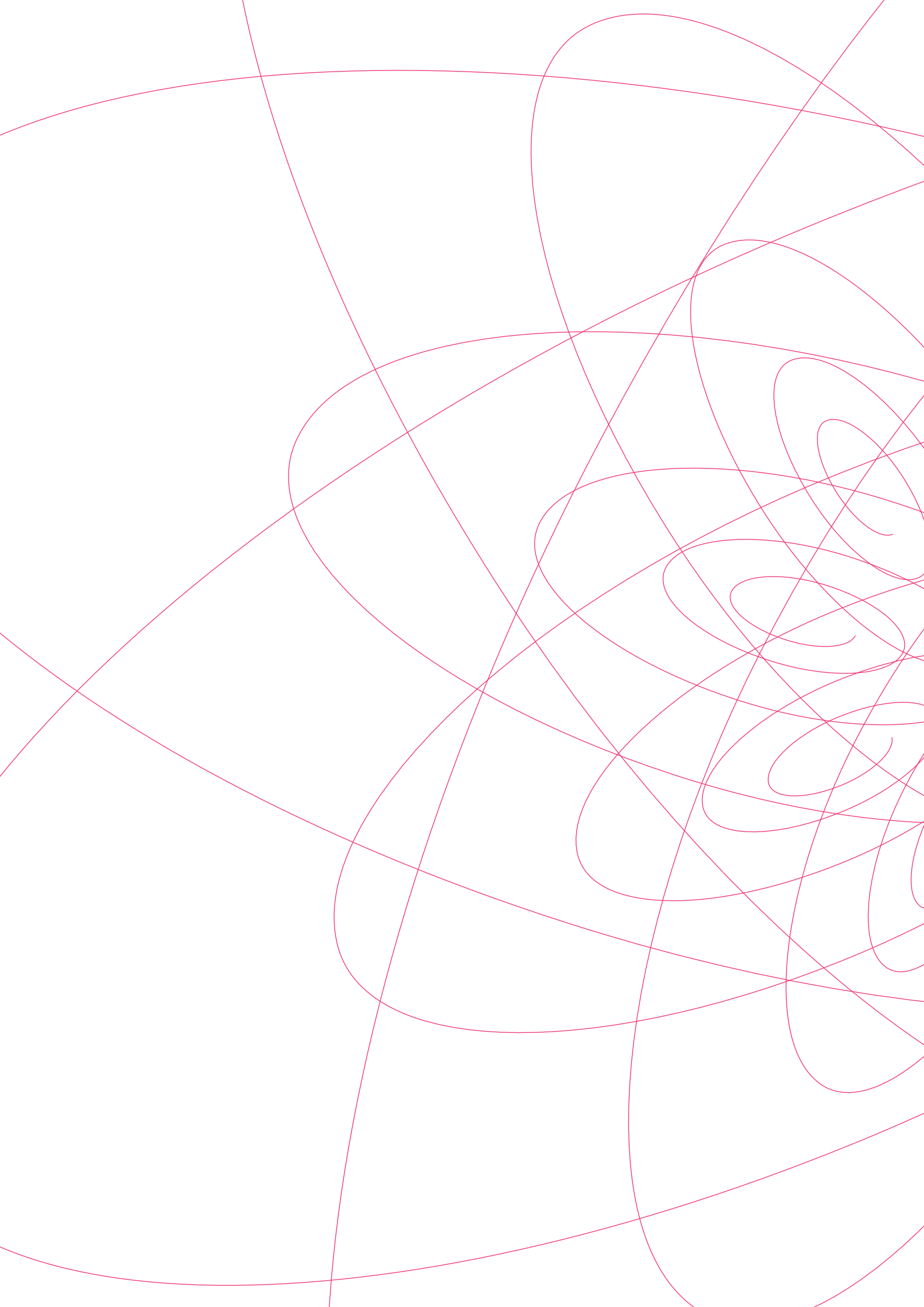
- 12.8 Deze regels zijn eveneens van toepassing op eenvormige wetten die hun grondslag vinden in het bestaan van speciale banden van regionale of andere aard tussen de desbetreffende staten. Een voorbeeld van waar deze bepaling kan worden gebruikt, zijn de Noordse staten, waar eenvormige wetten zijn ontwikkeld.

440

Art. 61 van Brussel II bis.

13

SPECIALE ONDERWERPEN

A. Internationale ontvoering van kinderen

- 13.1 Het Verdrag van 1996 wijzigt noch vervangt het mechanisme dat is vastgesteld door het Verdrag van 1980 voor situaties van internationale kinderontvoering⁴⁴¹. Het Verdrag van 1996 is eigenlijk een aanvulling op, of versterking van, bepaalde aspecten van het Verdrag van 1980. Dit wil zeggen dat een aantal bepalingen van het Verdrag van 1996 een nuttige aanvulling kunnen zijn op het mechanisme van het Verdrag van 1980 in gevallen waarin het Verdrag van 1980 niet van toepassing is. Bovendien kunnen de bepalingen van het Verdrag van 1996 in staten of situaties waarin het Verdrag van 1980 **niet** van toepassing is, worden gebruikt als een nuttige, onafhankelijke bron van rechtsmiddelen voor internationale kinderontvoering. Deze twee verschillende situaties worden hieronder besproken.
- 13.2 Er moet in het algemeen met betrekking tot het Verdrag van 1996 en internationale kinderontvoering, en de vraag of het Verdrag van 1980 in een bepaald geval van toepassing is of niet, worden opgemerkt dat de bevoegdheidsregels in hoofdstuk II van het Verdrag van 1996 een gemeenschappelijke bevoegdheidsgrondslag bieden, die zekerheid biedt aan de partijen en bijgevolg pogingen tot "forum shopping" via internationale kinderontvoering ontmoedigt. De regel in artikel 5, die de gewone verblijfplaats van het kind aanwijst als de belangrijkste basis voor de toewijzing van bevoegdheid, moedigt de ouders aan om gezags-, omgangs-/contact- en verhuizingproblemen uit te vechten (of op te lossen) in de verdragsluitende staat waar het kind momenteel woont, in plaats van het kind naar een ander rechtsgebied te brengen om dan daar de problemen op te lossen.
- 13.3 Bovendien bevat artikel 7 van het Verdrag van 1996, zoals besproken in **hoofdstuk 4** hierboven, een speciale bevoegdheidsregel voor gevallen van internationale kinderontvoering⁴⁴². De autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind net voor het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had, behouden de bevoegdheid voor maatregelen ter bescherming van de persoon en het vermogen van het kind totdat aan een aantal voorwaarden is voldaan. Deze bepaling houdt twee ideeën in evenwicht. De eerste idee is dat een persoon die een kind ongeoorloofd overbrengt of niet doet terugkeren, geen voordeel mag hebben bij deze handeling door een andere autoriteit bevoegd te laten worden voor het nemen van maatregelen betreffende het gezag of de omgang/het contact. De tweede idee is dat de verplaatsing van de verblijfplaats van het kind, indien deze blijft duren, meestal niet kan blijven worden ontkend en bijgevolg de bevoegdheid van de autoriteiten van de nieuwe staat niet oneindig kan worden genegeerd⁴⁴³. Terwijl de bevoegdheid bij de autoriteiten blijft van de verdragsluitende staat waaruit het kind ongeoorloofd is overgebracht of waarheen het kind ongeoorloofd niet is teruggekeerd, kunnen de autoriteiten van de staat waarheen het kind ongeoorloofd is overgebracht of waar het kind ongeoorloofd wordt vastgehouden alleen noodzakelijke beschermende maatregelen nemen op grond van artikel 11 (in een spoedeisend geval⁴⁴⁴) en geen voorlopige maatregelen op grond van artikel 12 van het Verdrag⁴⁴⁵.
- 13.4 Voor het Verdrag van 1996 werd de omschrijving van ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren overgenomen van het Verdrag van 1980, wat erop wijst dat de twee Verdragen elkaar aanvullen⁴⁴⁶. De uitlegging en de toepassing van de bepalingen van het Verdrag van 1980 met betrekking tot het ongeoorloofd

⁴⁴¹ Dit is duidelijk bepaald in art. 50 van het Verdrag van 1996 – zie **12.4** hierboven.

⁴⁴² Dit werd besproken in par. **4.20-4.25** hierboven.

⁴⁴³ Zie par. 46 van het toelichtend verslag.

⁴⁴⁴ Werd uitvoeriger besproken in **hoofdstuk 6** hierboven.

⁴⁴⁵ Zie art. 7, lid 3, van het Verdrag en par. 51 van het toelichtend verslag.

⁴⁴⁶ Art. 7, lid 2, van het Verdrag van 1996 en art. 3 van het Verdrag van 1980. Zie par. **4.21** hierboven.

overbrengen of niet doen terugkeren kunnen bijgevolg een hulp zijn bij de bepaling van de bevoegdheid onder het Verdrag van 1996⁴⁴⁷.

a) Wat is de rol van het Verdrag van 1996 in situaties waarin het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 van toepassing is op de ontvoering van het kind?

13.5 Het Verdrag van 1980 blijft van toepassing tussen verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1996 die ook partij zijn bij het Verdrag van 1980⁴⁴⁸.

13.6 Het Verdrag van 1996 is een aanvulling op, en versterking van, het Verdrag van 1980, aangezien het uitdrukkelijk een bevoegdheidskader biedt, ook voor uitzonderlijke gevallen waarin de terugkeer van het kind wordt geweigerd of niet om de terugkeer wordt verzocht. Het Verdrag versterkt het Verdrag van 1980 door de nadruk te leggen op de hoofdrol van de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft bij het beslissen over de noodzakelijke langetermijnmaatregelen ter bescherming van het kind⁴⁴⁹. De bepaling dat de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft de bevoegdheid behoudt totdat aan bepaalde voorwaarden is voldaan, zorgt hiervoor⁴⁵⁰.

13.7 In het Verdrag van 1996 zijn ook bepalingen opgenomen die een hulp kunnen zijn voor een rechterlijke of administratieve autoriteit die de terugkeer van een kind wil bevelen op grond van het Verdrag van 1980, maar **slechts als** bepaalde noodzakelijke spoedeisende maatregelen zijn genomen om de veilige terugkeer van het kind te verzekeren en te waarborgen dat het kind in de verzoekende verdragsluitende staat beschermd blijft (totdat de autoriteiten van die verdragsluitende staat beschermende maatregelen ten aanzien van het kind kunnen nemen). In dit verband bevat het Verdrag van 1996 een specifieke bevoegdheidsgrond op grond waarvan de aangezochte verdragsluitende staat in spoedeisende gevallen "noodzakelijke beschermende maatregelen" ten aanzien van het kind kan nemen⁴⁵¹. Dergelijke beschermende maatregelen zijn dankzij het Verdrag van 1996 nog efficiënter omdat ze nu van rechtswege worden erkend in de verdragsluitende staat waarheen het kind moet worden teruggekeerd en uitvoerbaar zijn in die verdragsluitende staat op verzoek van een belanghebbende partij (totdat de autoriteiten van de verzoekende verdragsluitende staat noodzakelijke beschermende maatregelen kunnen nemen)⁴⁵².

13.8 Het Verdrag van 1996 kan ook nuttig zijn voor het regelen van tussentijdse omgang/contact in ontvoeringszaken in afwachting van de uitkomst van de terugkeerprocedure op grond van het Verdrag van 1980⁴⁵³. Wanneer de

⁴⁴⁷ Zie par. **4.21** hierboven. Voor beslissingen over de uitlegging van ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren, zie de rechtspraak en commentaren in Incadat (www.incadat.com).

⁴⁴⁸ Art. 50. Zie par. **12.4** hierboven.

⁴⁴⁹ Met betrekking tot het Verdrag van 1980, zie art. 16 en 19 van dat Verdrag, alsook par. 16 en 19 van het "Explanatory Report on the 1980 Hague Child Abduction Convention", door E. Pérez-Vera, in *Proceedings of the Fourteenth Session (1980)*, Tome III, *Child abduction*, Den Haag, Imprimerie Nationale, 1982, blz. 425-476. In het toelichtend verslag staat dat het Verdrag van 1980 impliciet steunt op het beginsel dat discussies ten gronde over de gezagsrechten moeten worden gevoerd voor de bevoegde autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind vóór zijn ongeoorloofde verwijdering of niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had (par. 19).

⁴⁵⁰ Art. 7 – zie par. **4.20-4.25** hierboven.

⁴⁵¹ Art. 11 – zie **hoofdstuk 6** hierboven (en met name **voorbeeld 6 (G)**).

⁴⁵² Zie par. **6.12** hierboven betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van beschermende maatregelen die worden genomen op basis van art. 11 en, meer in het algemeen, de bespreking in **hoofdstuk 10**.

⁴⁵³ Zie in dit verband **hoofdstuk 6** hierboven en met name **voorbeeld 6 (F)** en de bespreking in voetnoot 216. Zie ook par. 4.6.2 van de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact

verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, niet bevoegd is om tussentijdse omgang/contact te regelen **en** wanneer er sprake is van een spoedeisend geval, kunnen de autoriteiten van de verdragsluitende staat die de terugkeerprocedure behandelen op grond van artikel 11 van het Verdrag de tussentijdse omgang/contact regelen⁴⁵⁴. Deze regeling houdt op van kracht te zijn zodra de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft de noodzakelijke beschermende maatregelen hebben genomen⁴⁵⁵.

13.9 De samenwerkingsbepalingen in het Verdrag van 1996 kunnen ook worden gebruikt als ondersteuning voor de samenwerkingsvereisten in het Verdrag van 1980. De centrale autoriteit dient op grond van het Verdrag van 1980 "algemene inlichtingen te verstrekken met betrekking tot het recht van hun Staat inzake de toepassing van het Verdrag"⁴⁵⁶, terwijl de centrale autoriteit op grond van het Verdrag van 1996 passende maatregelen moet nemen om, in verband met de toepassing van het Verdrag "informatie te verstrekken over de wetgeving en de beschikbare diensten in hun Staat op het gebied van de bescherming van kinderen"⁴⁵⁷. Op die manier kan een andere centrale autoriteit of een ouder uitgebreide informatie krijgen over de wetten van de verdragsluitende staat waarheen het kind ongeoorloofd werd overgebracht of waarin het kind ongeoorloofd wordt vastgehouden.

13.10 Artikel 34 van het Verdrag van 1996, op grond waarvan bevoegde autoriteiten die een beschermende maatregel overwegen, indien de situatie van het kind dit vereist, een autoriteit van een andere verdragsluitende staat die informatie heeft die van belang is voor de bescherming van het kind, kunnen verzoeken deze informatie mede te delen⁴⁵⁸, kan bijzonder nuttig zijn wanneer een terugkeerbevel wordt **geweigerd** op grond van het Verdrag van 1980⁴⁵⁹. In deze situatie, waarin een autoriteit van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft het gezagsgeschil moet beslechten, maar nog niet beschikt over alle informatie waarop de weigering tot terugkeer was gebaseerd, kan deze autoriteit op grond van artikel 34 de autoriteit die de terugkeer heeft geweigerd om deze informatie verzoeken. Op die manier wordt voorkomen dat de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft een gezagsgeschil behandelt op basis van andere informatie dan de voor het terugkeerverzoek gebruikte informatie. Er moet hier worden opgemerkt dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de werking van het Verdrag van 1996 en de

(*op. cit.* voetnoot 216), waar in verband met art. 21 van het Verdrag van 1980 het volgende wordt gezegd: "sommige landen zijn van mening dat artikel 21 niet van toepassing is op verzoeken tot tussentijds contact in afwachting van een beslissing over de terugkeer. Dit is in strijd met het onderliggende beginsel dat het contact in alle omstandigheden moet worden onderhouden, tenzij het kind in gevaar is. Bovendien kan het niet-herstellen van contact met een achtergebleven ouder tijdens de soms langdurige terugkeerprocedure ertoe leiden dat het kind nog meer schade oploopt en vervreemdt van de achtergebleven ouder."

⁴⁵⁴ Zie par. **6.2-6.5** over wanneer een geval als "spoedeisend" kan worden beschouwd voor de toepassing van art. 11.

⁴⁵⁵ Art. 11, lid 2 – zie par. **6.8-6.9** hierboven. Het gebruik van art. 11 om bevoegdheid te krijgen om noodzakelijke beschermende maatregelen te nemen zodat een kind veilig kan terugkeren of tijdelijke omgang mogelijk is in het kader van een terugkeerprocedure (zoals hierin vermeld en in par. **13.7** en **hoofdstuk 6** hierboven), en met name wanneer dergelijke situaties als "spoedeisend" kunnen worden beschouwd voor de toepassing van art. 11, werd besproken op de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011. Zoals in **hoofdstuk 6** hierboven werd besproken, is het de bevoegde autoriteit die op basis van de feiten van het betreffende dossier moet beslissen of een situatie terecht kan worden beschouwd als "spoedeisend" en of een maatregel kan worden genomen op basis van art. 11.

⁴⁵⁶ Art. 7, lid 2, onder e).

⁴⁵⁷ Art. 30, lid 2.

⁴⁵⁸ Art. 34. Zie par. **11.25-11.26** hierboven.

⁴⁵⁹ Indien met name de terugkeer werd geweigerd omdat er een ernstig risico bestaat dat het kind door zijn terugkeer wordt blootgesteld aan een lichamelijk of geestelijk gevaar, dan wel op enigerlei andere wijze in een ondraaglijke toestand wordt gebracht – art. 13, lid 1, onder b), van het verdrag van 1980.

werking van Brussel II bis⁴⁶⁰. Een gerecht dat op grond van artikel 13 van het Verdrag van 1980 een terugkeer heeft geweigerd, is op grond van artikel 11, lid 6, van Brussel II bis **verplicht** alle stukken met betrekking tot de zitting aan de autoriteiten van de staat waar het kind voor de ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had, te zenden. Het Verdrag van 1996 bevat geen dergelijke verplichting. Het Verdrag van 1996 bevat, zoals besproken in **hoofdstuk 11** hierboven, wel bepalingen betreffende samenwerking en communicatie tussen autoriteiten⁴⁶¹.

13.11 Artikel 34 van het Verdrag van 1996 kan ook nuttig zijn voor een **aangezochte** verdragsluitende staat die op grond van het Verdrag van 1980 de terugkeerprocedure behandelt. Indien de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft over informatie beschikt die van belang is voor de beslissing betreffende de terugkeer⁴⁶² of voor elke andere beschermende maatregel die de rechterlijke of administratieve autoriteit in de aangezochte verdragsluitende staat overweegt te nemen (bv. dringende beschermende maatregelen betreffende de veilige terugkeer van het kind), kan de autoriteit gebruikmaken van het in artikel 34 vastgestelde mechanisme om die informatie die van belang is van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft te verkrijgen.

13.12 Tot slot moet worden opgemerkt dat in het Verdrag van 1996 noch in het Verdrag van 1980 de procedure is vastgesteld die moet worden gevolgd wanneer de terugkeerprocedure voor een kind tegelijk aanhangig is gemaakt in de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft (op grond van art. 5 en 7 van het Verdrag van 1996) en in de verdragsluitende staat waarheen het kind ongeoorloofd is overgebracht of waar het ongeoorloofd wordt vastgehouden (op grond van art. 12 van het Verdrag van 1980). Artikel 13 van het Verdrag van 1996 biedt hiervoor geen oplossing, aangezien de bevoegdheid om te handelen op grond van het Verdrag van 1980 niet gelijk is aan de bevoegdheidsgronden in artikelen 5 tot en met 10 van het Verdrag van 1996 (zie art. 13 van het Verdrag van 1996). In dergelijke omstandigheden zullen de betrokken verdragsluitende staten moeten beslissen over de beste manier, met inachtneming van het belang van het kind, om te communiceren en samen te werken (met bijstand van de centrale autoriteiten en/of via rechtstreekse gerechtelijke communicatie)⁴⁶³.

Voorbeeld 13 (A)

In dit voorbeeld zijn staten A en B verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1996 en het Verdrag van 1980.

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in staat A. De ouders scheiden en beide ouders behouden het gezag over het kind, maar komen overeen dat het kind hoofdzakelijk bij de moeder zal wonen en regelmatig contact zal hebben met de vader. Drie maanden later verhuist de moeder met het kind naar staat B zonder toestemming van de vader.

⁴⁶⁰ Zie voetnoot 8 hierboven.

⁴⁶¹ Art. 34. Zie par. **11.25-11.26** hierboven. Zie ook **voorbeeld 11 (I)**.

⁴⁶² Bv. voor verzet dat is aangetekend op grond van art. 13 van het Verdrag van 1980. Om te bepalen of de overbrenging of het niet doen terugkeren van een kind "ongeoorloofd" is overeenkomstig de betekenis in art. 3 van het Verdrag van 1980: zie het specifieke mechanisme dat is vastgesteld in art. 15 van het Verdrag van 1980.

⁴⁶³ Zo dienen de autoriteiten op grond van het Verdrag van 1980 (art. 2 en 11 van het Verdrag van 1980) van de "snelst mogelijke" terugkeerprocedure gebruik te maken en "onverwijld" maatregelen te nemen.

De vader leidt een terugkeerprocedure in op grond van het Verdrag van 1980. De moeder beweert dat de vader het kind seksueel heeft misbruikt en het gerecht in staat B weigert daarop het verzoek tot terugkeer omdat er een ernstig risico bestaat dat het kind door zijn terugkeer wordt blootgesteld aan een lichamelijk of geestelijk gevaar⁴⁶⁴.

De vader dient bijgevolg een verzoek tot terugkeer van het kind in bij de autoriteiten in staat A (aangezien de autoriteiten van staat A nog steeds bevoegd zijn op grond van art. 7 van het Verdrag van 1996, want de weigering van terugkeer op grond van het Verdrag van 1980 brengt op zich geen wijziging van bevoegdheid teweeg⁴⁶⁵). Op grond van artikel 34, lid 1, kan het gerecht van staat A, indien nodig, de autoriteiten van staat B om informatie verzoeken over de redenen van de weigering van de aanvraag tot terugkeer en de informatie/het bewijsmateriaal waarop de beslissing werd gebaseerd.

De autoriteiten in staat A herzien de zaak en stellen vast dat er geen risico bestaat dat het kind door zijn terugkeer naar staat A gevaar zal lopen en dat de rechter in staat B niet over alle relevante feiten beschikte. Ze beslissen dat het kind moet worden teruggekeerd naar staat A.

De beslissing van staat A moet van rechtswege worden erkend in staat B als er geen gronden voor weigering, als opgenomen in artikel 23, lid 2, bestaan. Het feit dat staat B op grond van artikel 13 van het Verdrag van 1980 heeft beslist het kind niet te doen terugkeren, is op zich geen grond voor weigering van erkenning op grond van artikel 23. Als de moeder zich niet vrijwillig wil neerleggen bij de beslissing van staat A, kan de beslissing ten uitvoer worden gelegd in overeenstemming met artikelen 26 en 28 van het Verdrag van 1996⁴⁶⁶.

*Het gerecht in staat B kan, afhankelijk van de feiten van de desbetreffende zaak, ook de terugkeer van het kind bevelen op grond van artikel 12 van het Verdrag van 1980, maar tegelijk ook de noodzakelijke beschermende maatregelen ten aanzien van het kind nemen op grond van artikel 11 om de veilige terugkeer van het kind te verzekeren en te waarborgen dat het kind in staat A beschermd blijft (totdat de autoriteiten van die staat beschermende maatregelen kunnen nemen). Voorbeelden van deze maatregelen, die van kracht zijn totdat de autoriteiten in staat A de noodzakelijke beschermende maatregelen kunnen nemen, zijn 1) dat de vader geen contact met het kind mag hebben; en 2) dat hij moet voorzien in een aparte slaapplek in staat A voor het kind en de moeder. Deze beslissingen moeten vervolgens worden erkend in staat A (tenzij een grond voor niet-erkenning is vastgesteld – zie art. 23, lid 2) totdat de autoriteiten in staat A de noodzakelijke beschermende maatregelen kunnen nemen om de bescherming van het kind te verzekeren. Staat B kan, indien mogelijk, ervoor zorgen dat deze beschermende maatregelen in staat A ten uitvoer worden gelegd **voordat** de tenuitvoerlegging van het bevel tot terugkeer wordt toegestaan (in dit scenario kan eerst worden gecontroleerd of er is voorzien in een aparte slaapplek voordat toestemming tot terugkeer wordt gegeven, maar de maatregel die het contact tussen vader en kind verbiedt, kan staat A, indien nodig, pas uitvoeren wanneer het kind naar staat A is teruggekeerd).*

⁴⁶⁴ Art. 13, lid 1, onder b), van het Verdrag van 1980.

⁴⁶⁵ Zie par. **4.20-4.25** hierboven.

⁴⁶⁶ Zie par. **10.22-10.28** hierboven.

b) Wat is de rol van het Verdrag van 1996 in situaties waarin het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 niet van toepassing is op de ontvoering van het kind?

13.13 Er zijn situaties waarin het Verdrag van 1980 niet van toepassing is, maar het Verdrag van 1996 wel. Zo is het Verdrag van 1980 niet van toepassing op kinderen ouder dan 16 jaar, terwijl het Verdrag van 1996 van toepassing is op kinderen tot 18 jaar⁴⁶⁷. Belangrijker is dat het Verdrag van 1980 slechts van toepassing is op zaken waarbij twee staten zijn betrokken die verdragsluitende staten bij dat Verdrag zijn en tussen dewelke het Verdrag in werking is getreden. Indien bijvoorbeeld een staat is toegetreden tot het Verdrag van 1980, is het Verdrag van 1980 alleen van toepassing tussen deze staat en een andere verdragsluitende staat die deze toetreding heeft **aanvaard**⁴⁶⁸. Het kan dus gebeuren dat twee staten die betrokken zijn bij een zaak van internationale kinderontvoering beiden verdragsluitende staten zijn bij het Verdrag van 1996, maar dat het Verdrag van 1980 niet van kracht is in de betrekkingen tussen hen.

13.14 In de vorige hoofdstukken van dit handboek werden veel manieren besproken waarbij het Verdrag van 1996 kan helpen in gevallen van ongeoorloofd overbrengen/niet doen terugkeren waarop het Verdrag van 1980 **niet** van toepassing is. Bijvoorbeeld:

- De bevoegdheidsregels, die ervoor zorgen dat de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, bevoegd blijft totdat aan strikte voorwaarden is voldaan⁴⁶⁹, werden besproken in par. **4.20** tot en met **4.25** en ook in par. **13.2** tot en met **13.4** hierboven.
- De samenwerkingsregels, die ervoor zorgen dat ouders in verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1996 in gevallen van internationale ontvoering van kinderen bijstand kunnen krijgen van uiteenlopende diensten, werden besproken in **hoofdstuk 11** hierboven. De belangrijkste bepalingen die nuttig kunnen zijn wanneer een kind ongeoorloofd is overgebracht of niet wordt teruggekeerd, betreffen de taken van de centrale autoriteiten om bijstand te verlenen bij het opsporen van het kind en om minnelijke schikkingen te bevorderen met betrekking tot de bescherming van de persoon het kind⁴⁷⁰.
- De bepalingen betreffende erkenning en tenuitvoerlegging, die werden besproken in **hoofdstuk 10** hierboven, kunnen, wanneer ze worden gecombineerd met de bevoegdheidsregels, in sommige omstandigheden ook worden gebruikt om ervoor te zorgen dat een kind daadwerkelijk wordt teruggekeerd naar de verdragsluitende staat waar het zijn gewone verblijfplaats heeft. Zo kan een ouder in de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, al beschikken over een uitvoerbaar bevel voor gezag of terugkeer van het kind of kan hij een dergelijk bevel snel in deze verdragsluitende staat verkrijgen. Dit bevel kan vervolgens aan de verdragsluitende staat waarheen het kind ongeoorloofd is overgebracht of waar het ongeoorloofd wordt vastgehouden, worden gezonden, om het daar te erkennen en ten uitvoer te leggen. Nadat het bevel uitvoerbaar is verklaard of is geregistreerd voor tenuitvoerlegging, moet het bevel ten uitvoer worden gelegd in de laatstgenoemde verdragsluitende staat alsof het bevel door de autoriteiten van die staat is uitgesproken, tenzij er een

⁴⁶⁷ Art. 2 van het Verdrag van 1996; art. 4 van het Verdrag van 1980.

⁴⁶⁸ Zie art. 38 van het Verdrag van 1980.

⁴⁶⁹ Art. 7 van het Verdrag van 1996.

⁴⁷⁰ Art. 31, onder b), en art. 31, onder c). Deze taken kunnen hetzij rechtstreeks door de centrale autoriteit hetzij onrechtstreeks via overheidsinstanties of andere instellingen worden uitgevoerd. Zie par. **11.11** hierboven.

weigeringsgrond voor erkenning is vastgesteld⁴⁷¹.

Voorbeeld 13 (B) *In dit voorbeeld zijn zowel staat A als staat B verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1996. Staat B is echter geen verdragsluitende staat bij het Verdrag van 1980⁴⁷².*

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in staat A. De ouders scheiden en beide ouders behouden het gezag over het kind, maar komen overeen dat het kind hoofdzakelijk bij de moeder zal wonen en regelmatig contact zal hebben met de vader. Drie maanden later verhuist de moeder met het kind naar staat B zonder toestemming van de vader.

De vader kan op grond van het Verdrag van 1996 de centrale autoriteit van staat A vragen om de centrale autoriteit van staat B te verzoeken bijstand te verlenen bij het opsporen van het kind in die staat⁴⁷³.

Hij kan ook de centrale autoriteit van staat A vragen om informatie te verkrijgen van de centrale autoriteit van staat B over de wetgeving van en de beschikbare diensten in staat B op het gebied van de bescherming van kinderen⁴⁷⁴.

De autoriteiten van staat A blijven bevoegd om maatregelen te nemen ter bescherming van het kind⁴⁷⁵. Deze autoriteiten kunnen, op verzoek van de vader, bijgevolg beslissen dat het kind onmiddellijk moet worden teruggekeerd naar het rechtsgebied van staat A (hetzij onder de zorg van de moeder of, indien de moeder niet wil terugkeren naar staat A, onder de zorg van de vader). Deze beslissing moet, op verzoek van de vader of iedere belanghebbende persoon, ten uitvoer worden gelegd in staat B⁴⁷⁶. Het gerecht in staat A kan echter, op basis van de feiten van de zaak, ook beslissen dat het kind onder de zorg van de moeder in staat B moet blijven totdat de gezagsprocedure betreffende het kind (die in staat A wordt behandeld) volledig is afgerond, maar dat het kind, terwijl de procedure loopt, tussentijds contact met de vader moet hebben.

B. Omgang / contact⁴⁷⁷

a) Wat zijn "omgangsrechten"?

13.15 Onder artikel 3, onder b), staat dat maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind met name betrekking kunnen hebben op "gezagsrechten". Hoewel in het Verdrag geen alomvattende omschrijving van de term "omgangsrechten" wordt gegeven, is uitdrukkelijk bepaald dat deze rechten "het recht het kind voor een beperkte tijdsduur mee te nemen naar een andere plaats dan zijn gewone verblijfplaats" omvat⁴⁷⁸. Deze formulering is overgenomen uit de omschrijving van "omgangsrechten" in artikel 5, onder b), van het Verdrag

⁴⁷¹ Voor de bespreking van de tenuitvoerlegging, zie, par. **10.22-10.28** hierboven.

⁴⁷² Bijgevolg is het Verdrag van 1980 niet van kracht in de betrekkingen tussen de twee staten en kan het in dit geval niet worden toegepast.

⁴⁷³ Art. 31, onder c). Zie par. **11.11** hierboven.

⁴⁷⁴ Art. 30, lid 2: de vader mag de centrale autoriteit van staat B, de verdragsluitende staat waar hij zijn gewone verblijfplaats heeft, verzoeken om informatie te vragen of hij mag rechtstreeks contact opnemen met de centrale autoriteit van staat A. Zie par. **11.10** hierboven.

⁴⁷⁵ Art. 7 van het Verdrag van 1996, zoals hierboven is besproken in par. **4.20-4.25**.

⁴⁷⁶ Tenzij een grond voor niet-erkenning op grond van het Verdrag is vastgesteld – zie art. 26, lid 3, zoals hierboven is besproken in par. **10.24**.

⁴⁷⁷ Meer informatie kan worden gevonden in de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact (op. cit. voetnoot 216). Terminologische verklaringen (van bv. de termen "contact" en "omgang") worden besproken op p. xxvi.

⁴⁷⁸ Art. 3, onder b). Zie ook par. **3.22** over de betekenis van art. 3, onder b).

van 1980⁴⁷⁹. Er is opzettelijk voor samenhang tussen het taalgebruik van de twee Verdragen gezorgd en de termen moeten op dezelfde autonome⁴⁸⁰ manier in beide Verdragen worden uitgelegd zodat deze Verdragen elkaar aanvullen. Er moet worden opgemerkt dat er in het toelichtend verslag bij het Verdrag van 1996 is verduidelijkt dat dergelijke "omgangsrechten" "het contact vanaf een afstand inhouden, dat een ouder mag onderhouden met zijn kind via briefwisseling, telefoon of fax"⁴⁸¹.

- 13.16 Uit de voorbeelden in dit handboek is gebleken hoe belangrijk elk hoofdstuk van het Verdrag van 1996 is voor internationale omgangs-/contactzaken. Dit deel is een samenvatting van bepaalde bijzonder belangrijke bepalingen van het Verdrag van 1996 in dergelijke zaken.

b) Administratieve samenwerking⁴⁸² in internationale omgangs-/contactzaken

- 13.17 Naast de algemene taken van de centrale autoriteiten, waarvan sommige, zoals het verlenen van bijstand bij het opsporen van het kind en het bevorderen van minnelijke schikkingen, ook nuttig zijn voor het verzekeren van de uitoefening van de omgangs- of contactrechten, is artikel 35 van het Verdrag van 1996 specifiek gewijd aan de samenwerking in internationale omgangs-/contactzaken. In artikel 35 is bepaald dat de bevoegde autoriteiten van een verdragsluitende staat de autoriteiten van een andere verdragsluitende staat kunnen verzoeken bijstand te verlenen bij de uitvoering van de ingevolge dit Verdrag getroffen beschermende maatregelen, in het bijzonder bij de verzekering van de daadwerkelijke uitoefening van het omgangsrecht alsmede het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden⁴⁸³.
- 13.18 In artikel 35 is ook een mechanisme vastgelegd op grond waarvan een ouder die in een andere verdragsluitende staat dan het kind woont, de autoriteiten van zijn eigen staat kan verzoeken om inlichtingen en bewijsmateriaal te verzamelen en zich uit te spreken over de geschiktheid van die ouder om het omgangsrecht uit te oefenen en over de voorwaarden waaronder dat recht moet worden uitgeoefend⁴⁸⁴. De autoriteiten die bevoegd zijn, moeten met deze informatie, dit bewijsmateriaal en deze bevindingen rekening houden alvorens een beslissing te nemen over het omgangs-/contactrecht ten aanzien van het kind. Op grond van hetzelfde artikel kunnen de bevoegde autoriteiten ook beslissen om de omgangs-/contactprocedure te schorsen hangende de uitkomst van een dergelijk verzoek⁴⁸⁵. In het Verdrag wordt benadrukt dat deze schorsing in afwachting van de ontvangst van dergelijke informatie bijzonder geschikt kan zijn wanneer de procedure zou kunnen leiden tot de beperking of beëindiging van omgangs-/contactrechten die zijn toegekend in de staat waar het kind zijn vorige gewone verblijfplaats had⁴⁸⁶.

⁴⁷⁹ De formulering van "gezagsrechten" in art. 3, onder b), van het Verdrag van 1996 is ook overgenomen uit artikel 5, onder b), van het Verdrag van 1980.

⁴⁸⁰ Dit wil zeggen dat de termen op een onafhankelijke manier moeten worden uitgelegd, los van eventuele belemmeringen die in het nationale recht zijn vastgesteld.

⁴⁸¹ Toelichtend verslag, par. 20. Tegenwoordig omvat dit onrechtstreekse contact vermoedelijk ook contact via e-mail en via het internet gefaciliteerde communicatie, zoals videoconferentie.

⁴⁸² Zie **hoofdstuk 11** hierboven voor een gedetailleerde bespreking van de samenwerkingsbepalingen.

⁴⁸³ Art. 35, lid 1. Zie par. **11.27-11.30** hierboven.

⁴⁸⁴ Art. 35, lid 2.

⁴⁸⁵ Art. 35, lid 3.

⁴⁸⁶ *Ibid.*

Voorbeeld 13 (C)

De moeder is enkele jaren geleden geoorloofd verhuisd met haar kind van verdragsluitende staat B naar verdragsluitende staat A en de vader is in verdragsluitende staat B gebleven. Er werd een omgangsregeling vastgesteld en de vader had regelmatig contact met het kind. De moeder wenst nu de regeling voor omgang tussen het kind en de vader te beperken of beëindigen en leidt hiertoe een procedure in bij de autoriteiten van verdragsluitende staat A. De vader verzoekt de autoriteiten van verdragsluitende staat B om inlichtingen of bewijsmateriaal te verzamelen en zich uit te spreken over zijn geschiktheid om het omgangsrecht uit te oefenen en over de voorwaarden waaronder het omgangsrecht moet worden uitgeoefend⁴⁸⁷. Hij verzoekt ook de autoriteiten die de zaak in verdragsluitende staat A behandelen, de procedure te schorsen hangende de ontvangst van de bevindingen van verdragsluitende staat B⁴⁸⁸. De autoriteiten willigen dit verzoek in en de procedure in verdragsluitende staat A wordt geschorst. De autoriteiten in verdragsluitende staat B onderzoeken de situatie en stellen een rapport op waaruit blijkt dat de vader geschikt is om het omgangsrecht uit te oefenen. De autoriteiten van verdragsluitende staat A aanvaarden dit rapport en de begeleidende informatie als bewijsmateriaal en houden hiermee rekening alvorens een beslissing te nemen over de omgang⁴⁸⁹.

c) Voorafgaande erkenning⁴⁹⁰

13.19 Op grond van het Verdrag van 1996 wordt een door een verdragsluitende staat vastgestelde contactregeling van rechtswege in alle andere verdragsluitende staten erkend⁴⁹¹. De gronden waarop een erkenning kan worden geweigerd, zijn beperkt en zijn uitputtend opgesomd in artikel 23, lid 2, van het Verdrag⁴⁹².

13.20 De mogelijkheid van "voorafgaande erkenning", als vastgesteld in artikel 24 van het Verdrag, is echter een bijzonder nuttig instrument om internationale omgang/contact te bevorderen. Ouders kunnen op die manier immers worden gerustgesteld dat de contactregeling door de partij in een andere verdragsluitende staat zal worden nageleefd. Twee situaties van internationale omgang/contact illustreren het gebruik van voorafgaande erkenning:

- wanneer een kind op het punt staat om naar een andere staat te reizen voor een contactmoment, kan de ouder die daadwerkelijk instaat voor de zorg van het kind bezorgd zijn dat de contactregeling niet zal worden nageleefd door de persoon die het contactrecht heeft en dat het kind na het contactmoment niet zal worden teruggekeerd naar de zorgouder. Door de voorafgaande erkenning van zowel de gezags- als de contactregeling van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, wordt ervoor gezorgd dat, indien de contactregeling niet wordt nageleefd in de verdragsluitende staat waar het contactrecht wordt uitgeoefend, de terugkeer van het kind naar de ouder die daadwerkelijk instaat voor de zorg van het kind ten uitvoer kan worden gelegd (in overeenstemming met art. 26 en 28 van het Verdrag van 1996). De ouder die daadwerkelijk instaat voor de zorg van het kind kan dankzij deze rechtszekerheid met een gerust hart het contact laten plaatsvinden⁴⁹³;

⁴⁸⁷ Art. 35, lid 2.

⁴⁸⁸ Art. 35, lid 3.

⁴⁸⁹ Art. 35, lid 2.

⁴⁹⁰ Dit werd hierboven besproken in **hoofdstuk 10**, par. **10.16-10.21**.

⁴⁹¹ Art. 23, lid 1.

⁴⁹² Zie par. **10.4-10.15** hierboven.

⁴⁹³ Als het Verdrag van 1980 van kracht is tussen de betrokken staten, zou een ouder die daadwerkelijk instaat voor de zorg van het kind in deze situatie ook aanzienlijk worden gerustgesteld door het rechtsmiddel voor terugkeer. De ouder die daadwerkelijk instaat voor de zorg van het kind weet immers dat er een passend rechtsmiddel bestaat indien het kind ongeoorloofd en in strijd met de

- wanneer een ouder met een kind naar een ander land wil verhuizen, kan de achtergebleven ouder bezorgd zijn dat elke regeling in verband met het contact niet zal worden nageleefd door de verhuizende ouder nadat de verhuizing heeft plaatsgevonden. Door voorafgaande erkenning kan deze ouder worden gerustgesteld dat, indien de contactregeling niet wordt nageleefd door de verhuizende ouder, de regeling ten uitvoer zal worden gelegd in de verdragsluitende staat waarheen de ouder en het kind zijn verhuisd alsof de regeling daar werd vastgesteld⁴⁹⁴.

13.21 Een systeem van voorafgaande erkenning kan ook waarborgen dat de **voorwaarden** voor omgang/contact die zijn vastgesteld door de autoriteiten die in de eerste plaats bevoegd zijn, uitvoerbaar zullen worden zodra het kind aankomt in de andere verdragsluitende staat voor een bezoek of verhuizing.

13.22 Wanneer het Verdrag van 1996 **niet** van kracht is in de betrekkingen tussen de betreffende staten, wordt er vaak gebruikgemaakt van de zogenoemde "mirror order" om ervoor te zorgen dat een beslissing in een staat ook ten uitvoer kan worden gelegd in een andere staat. Een "mirror order" is een beslissing van een rechtbank in de staat waar bijvoorbeeld het omgangs-/contactrecht moet worden uitgeoefend of in de staat waarheen kind zal verhuizen, dat identiek of vergelijkbaar is aan een beslissing afgegeven in een andere staat. De beslissing in de laatstgenoemde staat wordt op die manier volledig uitvoerbaar en van kracht in beide staten. In sommige staten en situaties hebben partijen moeilijkheden ondervonden bij het verkrijgen van "mirror orders". Dat was vaak het gevolg van het feit dat de betreffende staat zichzelf niet bevoegd achtte om de gevraagde "mirror order" uit te vaardigen, omdat het kind niet zijn gewone verblijfplaats in die staat had (het kind bezoekt bijvoorbeeld de staat slechts om het contactrecht uit te oefenen). In het Verdrag van 1996 is bijgevolg deze moeilijke procedure niet opgenomen en een veel eenvoudigere, snellere methode vastgesteld op basis waarvan de beslissing van een verdragsluitende staat zal worden erkend en uitvoerbaar zal worden verklaard in de andere verdragsluitende staat.

d) Internationale verhuizing⁴⁹⁵

13.23 In veel staten hebben de autoriteiten steeds meer aandacht voor de problemen op het gebied van internationale verhuizing. Met "internationale verhuizing" wordt de permanente verplaatsing van de ene staat naar de andere bedoeld van het kind en doorgaans de ouder die daadwerkelijk voor de zorg van het kind instaat. Vaak is het gevolg hiervan dat het kind veel verder gaat wonen van de ouder die niet verhuist en dat het uitoefenen van het omgangs-/contactrecht voor die ouder moeilijker en duurder wordt.

13.24 Het is belangrijk dat de voorwaarden van een omgangs-/contactregeling die in het kader van een internationale verhuizing is vastgesteld, zo goed mogelijk worden geëerbiedigd in de staat waarheen het kind verhuist. De redenen hiervoor zijn tweërlei: 1) de autoriteiten die na de verhuizing bevoegd zijn, waren het meest geschikt om het belang van het kind te beoordelen met betrekking tot de omgang/het contact met de niet-verhuizende ouder; en 2) indien de in dergelijke

rechterlijke beslissing niet wordt teruggekeerd. Op deze manier bevordert het Verdrag van 1980 ook de internationale omgang/contact.

⁴⁹⁴ Zie echter par. **13.23-13.27** hieronder met betrekking tot internationale verhuizing en het feit dat de verdragsluitende staat waarheen het kind is verhuisd, nadat het kind zijn gewone verblijfplaats daar heeft verworven, de verdragsluitende staat wordt die algemeen bevoegd is ten aanzien van het kind (art. 5, lid 2; zie par. **4.8-4.11** hierboven).

⁴⁹⁵ Internationale verhuizing en contact worden uitvoeriger besproken in hoofdstuk 8 van de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact (op. cit. voetnoot 216).

situaties vastgestelde regelingen in een bepaalde staat niet worden geëerbiedigd, kunnen rechters in toekomstige zaken beslissen de verhuizing naar die staat niet toe te staan (d.w.z. dat de verhuizing kan worden geweigerd omdat het contact niet voldoende kan worden verzekerd).

- 13.25 Een omgangs-/contactregeling die is vastgesteld in het kader van internationale verhuizing (door de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft) moet op grond van artikel 23, lid 1, van het Verdrag van rechtswege worden erkend in de verdragsluitende staat waarheen het kind verhuist. De regeling moet ten uitvoer worden gelegd in die verdragsluitende staat op grond van artikelen 26 en 28 alsof de regeling door de autoriteiten van die verdragsluitende staat werd vastgesteld. Als er enige twijfel is over de erkenning van de regeling na de verhuizing, moet op grond van artikel 24 een aanvraag voor voorafgaande erkenning worden ingediend⁴⁹⁶.
- 13.26 Een probleem bij internationale verhuizing kan echter zijn dat, zodra het kind zijn gewone verblijfplaats heeft verworven in de verdragsluitende staat waarheen het geoorloofd⁴⁹⁷ is verhuisd, de bevoegde autoriteiten van die verdragsluitende staat op grond van het Verdrag van 1996 in de eerste plaats bevoegd worden om beschermende maatregelen ten aanzien van het kind te nemen (zie art. 5, lid 2, en par. **4.8-4.11** hierboven). Het probleem bestaat er dan in dat de verhuizende ouder bewust van deze wijziging van bevoegdheid gebruikmaakt om vervolgens de omgangs-/contactrechten van de ouder die in de oorspronkelijke verdragsluitende staat is gebleven, te wijzigen, beperken of zelfs beëindigen. Zie hoofdstuk 8 van de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact⁴⁹⁸ voor meer informatie hierover.
- 13.27 Zoals hierboven vermeld, kan deze ouder als mogelijke waarborg voor zijn omgangs-/contactrechten, een verzoek indienen tot "voorafgaande erkenning"⁴⁹⁹ van de omgangs-/contactregeling in de nieuwe verdragsluitende staat. De autoriteiten van de verdragsluitende staat waarheen het kind is verhuisd, zouden na de erkenning de regeling beschouwen als een regeling die dezelfde status heeft als een regeling die door hen zelf is vastgesteld. Ook wanneer de regeling niet "voorafgaand" is erkend, mogen de autoriteiten van de verdragsluitende staat waarheen het kind is verhuisd, geen herziening of wijziging van de regeling toelaten, tenzij de omstandigheden een herziening of wijziging van een nationale regeling inzake omgang/contact vereisen⁵⁰⁰. Indien de autoriteiten van de verdragsluitende staat waarheen het kind is verhuisd een verzoek krijgen tot herziening of wijziging van een omgangs-/contactregeling **kort na** de door de rechter toegelaten verhuizing, mag de rechter die dergelijk verzoek behandelt, niet te snel beslissen om de omgangs-/contactregeling die is vastgesteld door de na de verhuizing bevoegde autoriteiten te herzien of te wijzigen⁵⁰¹. Indien het toch noodzakelijk wordt geacht om de regeling te herzien of te wijzigen, kan het nuttig zijn gebruik te maken van de mechanismen die in het Verdrag zijn opgenomen om aan de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind voorheen zijn gewone verblijfplaats had informatie te vragen die van belang is (het kan bijvoorbeeld nuttig zijn om op grond van art. 9 van het Verdrag de bevoegdheid over te dragen naar die verdragsluitende staat, of om gebruik te maken van het

⁴⁹⁶ Zie par. **13.19-13.22** hierboven.

⁴⁹⁷ Zie art. 7 en par. **4.20-4.25** hierboven voor het geval van een ongeoorloofde verhuizing of een ongeoorloofd niet doen terugkeren van het kind.

⁴⁹⁸ *Op. cit.* voetnoot 216 in par. 8.5.4.

⁴⁹⁹ Voorafgaande erkenning werd in par **13.19-13.21** hierboven besproken.

⁵⁰⁰ Zie ook hoofdstuk 8, en met name 8.5, van de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact (*op. cit.* voetnoot 216).

⁵⁰¹ *Ibid.*, par. 8.5.3.

mechanisme in art. 35)⁵⁰².

e) Internationale omgang/contact in gevallen waarin het Verdrag van 1980 en het Verdrag van 1996 van toepassing zijn

13.28 Er moet aan worden herinnerd dat, in staten waar en situaties waarin het Verdrag van 1980 ook van toepassing is, artikel 7, lid 2, onder f), en artikel 21 van het Verdrag van 1980 belangrijke verplichtingen betreffende omgang/contact bevatten⁵⁰³. Aangezien een gedetailleerde bespreking van deze bepalingen hier niet aan de orde is, moet worden verwezen naar de Gids voor goede praktijken betreffende grensoverschrijdend contact⁵⁰⁴ (met name hoofdstuk 4) en de Gids voor goede praktijken betreffende de praktijken van centrale autoriteiten⁵⁰⁵ (met name hoofdstuk 5).

13.29 Verdragsluitende staten mogen niet vergeten dat de bepalingen van de Verdragen van 1980 en 1996 een verschillende nadruk leggen op de omgangs-/contactrechten. In artikel 21 van het Verdrag van 1980 is specifiek bepaald dat een centrale autoriteit hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van derden, "een gerechtelijke procedure kan instellen of bevorderen, tot het regelen of beschermen van het omgangsrecht en de naleving van de voorwaarden waaraan de uitoefening van dit recht mocht zijn gebonden". Indien beide Verdragen van toepassing zijn, zijn de bepalingen van het Verdrag van 1996 met betrekking tot omgang/contact bedoeld om de samenwerking op het gebied van omgangs-/contactrechten die zijn vastgesteld in het Verdrag van 1980 te "vervolledigen en versterken"⁵⁰⁶.

13.30 Indien een verzoek tot internationale omgang/contact wordt ingediend in omstandigheden waarop beide Verdragen van toepassing zijn, wordt voorgesteld om, indien van toepassing, beide Verdragen in het verzoek te vermelden⁵⁰⁷.

C. Plaatsing in een pleeggezin of instelling of zorg door middel van *kafala* in een andere verdragsluitende staat

13.31 Beslissingen betreffende de plaatsing van een kind in een pleeggezin of in een instelling⁵⁰⁸ of de verstrekking van zorg door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut, zijn maatregelen ter bescherming van kinderen en behoren tot het toepassingsgebied van het Verdrag⁵⁰⁹. De bevoegdheid om kinderen te plaatsen of beslissingen daartoe te nemen wordt geregeld door de

⁵⁰² Deze mechanismen kunnen ook nuttig zijn in situaties waarin een contactregeling niet is vastgesteld naar aanleiding van een voorgestelde verhuizing, maar een geoorloofde verhuizing heeft plaatsgevonden kort nadat een contactregeling werd vastgesteld. *Ibid*.

⁵⁰³ Zoals vermeld in voetnoot 493 hierboven, moet er ook aan worden herinnerd dat het rechtsmiddel voor terugkeer in het Verdrag van 1980 een zeer belangrijk instrument is om internationale omgang/contact te bevorderen. Door een ouder of voogd een zo sterk mogelijke waarborg te bieden tegen de ongeoorloofde vasthouding van een kind, biedt het Verdrag van 1980 een rechtskader waarin internationale omgang/contact kan plaatsvinden.

⁵⁰⁴ *Op. cit.* voetnoot 216.

⁵⁰⁵ *Op. cit.* voetnoot 355.

⁵⁰⁶ Zie par. 146 van het toelichtend verslag.

⁵⁰⁷ Zie ook par. 11.2 en 11.6 betreffende het nagaan door een staat die partij is bij het Verdrag van 1980 en het Verdrag 1996 of het passend is dezelfde instantie aan te wijzen als centrale autoriteit in het kader van beide Verdragen. Dit is een voorbeeld van een situatie waarin het nuttig kan zijn om dezelfde instantie aan te wijzen in het kader van beide Verdragen.

⁵⁰⁸ Zie voor de alternatieve zorg voor kinderen voetnoot 83 hierboven betreffende de "Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen", die formeel zijn verwelkomd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in haar resolutie A/RES/64/142 van 24 februari 2010.

⁵⁰⁹ Art. 3, onder e). Zie par. 3.25-3.28 hierboven.

bevoegdheidsbepalingen van het Verdrag⁵¹⁰ en plaatsingen of beslissingen daartoe die zijn genomen in een verdragsluitende staat, moeten worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in de andere verdragsluitende staten, indien er geen grond voor niet-erkenning bestaat⁵¹¹.

- 13.32 Het is belangrijk om op te merken dat het Verdrag ook voorziet in samenwerking tussen staten voor het toenemende aantal gevallen waarin kinderen in het kader van alternatieve zorg naar het buitenland worden overgebracht en bijvoorbeeld in een pleeggezin terechtkomen of onder andere langetermijnregelingen worden geplaatst in plaats van adoptie. Dit omvat regelingen op grond van het islamitisch juridisch systeem *kafala*⁵¹².

Voorbeeld 13 (D) *Een meisje heeft haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. De autoriteiten van verdragsluitende staat A beslissen dat door middel van kafala haar oom en zijn vrouw voor haar moeten zorgen. Het koppel verhuist later met het kind naar verdragsluitende staat B. Aangezien de beslissing van de autoriteiten van verdragsluitende staat A voldoet aan alle erkenningsvoorwaarden, zullen de autoriteiten van verdragsluitende staat B de kafalaregeling van rechtswege erkennen*⁵¹³.

- 13.33 Indien een autoriteit de plaatsing van een kind in een pleeggezin of in een instelling dan wel de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut overweegt en **indien deze plaatsing of zorg dient plaats te vinden in een andere verdragsluitende staat**, moeten eerst de in het Verdrag strikte voorwaarden worden nageleefd voordat deze plaatsing of zorg kan worden uitgevoerd. Deze regels hebben betrekking op samenwerking tussen de autoriteiten van beide verdragsluitende staten en zorgen ervoor dat het belang van het kind is gewaarborgd. Indien deze regels niet in acht worden genomen, kan de erkenning op grond van het Verdrag worden geweigerd⁵¹⁴.

- 13.34 De regels zijn vastgesteld in artikel 33 van het Verdrag⁵¹⁵. Dit artikel is van toepassing indien:

- een autoriteit ingevolge artikelen 5 tot en met 10 van het Verdrag bevoegd is; en
- een autoriteit de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut in een andere verdragsluitende staat overweegt.

- 13.35 De autoriteit die een kind wenst te plaatsen, moet aan de autoriteit van de andere verdragsluitende staat een rapport over het kind en de redenen voor de voorgestelde plaatsing of zorg verstrekken⁵¹⁶. De beslissing over de plaatsing van het kind in de andere verdragsluitende staat door de autoriteit die ingevolge artikelen 5 tot en met 10 bevoegd is, mag slechts worden genomen indien de autoriteit van de andere verdragsluitende staat heeft ingestemd met de plaatsing of de zorg, met inachtneming van het belang van het kind⁵¹⁷. Als deze procedure

⁵¹⁰ Art. 5-10. Zie **hoofdstuk 4** hierboven.

⁵¹¹ Art. 23, lid 2. Zie par. **10.4-10.15** hierboven.

⁵¹² Zoals eerder in dit handboek gezegd, is het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993 niet van toepassing op de kafalaregelingen. Zie par. **3.25-3.28** hierboven.

⁵¹³ Art. 23. Zie par. **10.1-10.3** hierboven.

⁵¹⁴ Art. 23, lid 2, onder f). Zie par. **10.4-10.15** hierboven.

⁵¹⁵ Zie par. **11.13-11.17** hierboven.

⁵¹⁶ Art. 33, lid 1.

⁵¹⁷ Art. 33, lid 2.

niet wordt gevolgd, kan op grond van het Verdrag de erkenning van de maatregel worden geweigerd⁵¹⁸.

13.36 Elke verdragsluitende staat kan⁵¹⁹ de autoriteit aanwijzen tot wie de verzoeken bedoeld in artikel 33 dienen te worden gericht. Zie par. **11.15** hierboven.

13.37 Er is enige onzekerheid over welke beschermende maatregelen onder het toepassingsgebied van artikel 33 van het Verdrag vallen (en bijgevolg vereisen dat de procedure in art. 33 wordt toegepast)⁵²⁰. Het is met name niet zeker of een beschermende maatregel van een bevoegde autoriteit op grond waarvan een kind in een andere verdragsluitende staat bij familie (bv. grootouders of oom of tante) moet wonen, binnen het toepassingsgebied van artikel 33 valt. Hierop werd geen definitief antwoord geformuleerd in "Proceedings of the Eighteenth Diplomatic Session". De idee achter artikel 33 werd oorspronkelijk gesuggereerd in werkdocument nr. 59 dat door Nederland is ingediend: "Wanneer een kind dat buiten zijn oorspronkelijk gezin wordt geplaatst, wordt overgebracht naar een andere verdragsluitende staat, moet een gelijksoortige procedure als de in het Verdrag van 29 mei 1993 vastgestelde procedure worden gevolgd."⁵²¹ De vraag is echter of "oorspronkelijk gezin" gewoon verwijst naar het "kerngezin" waarbij het kind voorheen verbleef, dan wel ruimer naar alle andere familieleden⁵²².

13.38 Op de Bijzondere Commissie (Deel I) van 2011 werd het toepassingsgebied van art. 33 even besproken. Sommige deskundigen waren bezorgd dat door beschermende maatregelen op te nemen in het toepassingsgebied van art. 33, het plaatsen van kinderen bij familieleden in andere verdragsluitende staten onnodig zou worden belemmerd. Andere deskundigen waren dan weer van mening dat door het niet-opnemen van dergelijke maatregelen in het toepassingsgebied van art. 33, er geen bindende waarborgen zouden zijn die ervoor zorgen dat de verdragsluitende staat waarin het kind moet worden geplaatst, vooraf op de hoogte is van de verhuizing van het kind naar die staat, en dat praktische zaken zoals immigratie en toegang tot overheidsinstanties vóór de verhuizing van het kind zijn bekeken en betreffende problemen zijn opgelost⁵²³. Bovendien zouden de betreffende autoriteiten van de verdragsluitende staat waarin het kind moet worden geplaatst, niet op de hoogte zijn van belangrijke informatie over de

⁵¹⁸ Art. 23, lid 2, onder f).

⁵¹⁹ Het is geen verplichting om een autoriteit aan te wijzen, maar het kan doeltreffende communicatie ten goede komen. Zie in dit verband het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie in *Health Services Executive tegen S.C. en A.C.* (zaak C-92/12 van 26 april 2012) waarin het Hof met betrekking tot art. 56 van Brussel II bis het volgende heeft geoordeeld (in punt 82): "De lidstaten dienen dus te voorzien in duidelijke regels en procedures voor de in artikel 56 van de verordening bedoelde instemming, zodat de rechtszekerheid en de snelheid worden gewaarborgd. De procedures moeten in het bijzonder het gerecht dat de plaatsing overweegt in staat stellen om gemakkelijk vast te stellen welke de bevoegde autoriteit is en de bevoegde autoriteit om snel haar instemming te geven of te weigeren." Zie par. **13.31-13.42** hierboven.

⁵²⁰ Er is echter een groot verschil tussen de formulering van art. 33 van het Verdrag en art. 56 van Brussel II bis. In art. 56 van Brussel II bis is bepaald dat Brussel II bis van toepassing is indien een gerecht "overweegt het kind te plaatsen in een instelling of in een pleeggezin". In art. 33 van het Verdrag is anderzijds bepaald dat het Verdrag van toepassing is indien een bevoegde autoriteit "de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een instelling **dan wel de verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala of een overeenkomstig rechtsinstituut** overweegt" (nadruk werd toegevoegd).

⁵²¹ Zie "Proceedings of the Eighteenth Session (1996)", Tome II, *Protection of children*, blz. 249, op. cit. voetnoot 19.

⁵²² In de bespreking die is opgenomen in de "Minutes No 16" van de "Proceedings of the Eighteenth Session" betreffende het meer uitgebreide werkdocument nr. 89 (ingediend door België, Ierland, Luxemburg, Nederland, Spanje, Zweden, Zwitserland), is het exacte toepassingsgebied van het gesuggereerde artikel niet besproken.

⁵²³ Zie par. 143 van het toelichtend verslag, waar staat dat art. 33 de ontvangende staat "een bevoegdheid geeft om de beslissing te herzien" en "de autoriteiten toestaat vooraf te bepalen onder welke voorwaarden het kind in de ontvangende staat zal verblijven, met name met betrekking tot de geldende immigratiewetten van die staat, of te bepalen hoe de kosten die gepaard gaan met de uitvoering van de plaatsing zullen worden verdeeld".

achtergrond van het kind (bv. de redenen waarom ter bescherming voor alternatieve zorg is gekozen) en de aard van de plaatsing, twee aspecten waarvoor het noodzakelijk kan zijn om de situatie van het kind blijvend op te volgen⁵²⁴. Er is nog geen vaste praktijk op dit gebied.

13.39 Er moet worden opgemerkt dat er voor de praktische werking van art. 33 in het Verdrag zelf geen procedure nauwkeurig is omschreven, maar slechts basisregels zijn vastgesteld. De verdragsluitende staten moeten zelf een procedure vaststellen om deze basisregels uit te voeren. Duidelijke en efficiënte regels en procedures verdienen de voorkeur, zodat met name de autoriteit die de plaatsing overweegt gemakkelijk kan vaststellen aan welke bevoegde autoriteit in de andere verdragsluitende staat ze het verzoek tot instemming moet richten.

13.40 Hoewel het Verdrag van 1996 uitdrukkelijk niet van toepassing is op adoptie, kan artikel 33 van dit verdrag gemakkelijker worden begrepen aan de hand van een gelijksoortige procedure in interlandelijke adoptiezaken die is vastgesteld in het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993. Bovendien kunnen, ondanks de verschillende rechtsgevolgen en eisen die adoptie en andere zorgvormen hebben, de samenwerkingsmechanismen en sommige algemene beginselen van het Verdrag van 1993 ook nuttig zijn voor grensoverschrijdende zorgverstrekking. In de Gids voor goede praktijken onder het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993⁵²⁵ zijn deze mechanismen en beginselen goed uitgelegd.

13.41 Een voorbeeld waarbij de procedure in het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993 enigszins als leidraad diende bij het vaststellen van regels betreffende de werking van artikel 33 van het Verdrag van 1996, is de uitvoeringswet van Nederland. In deze wetgeving is een hoofdstuk opgenomen met daarin de te volgen procedure in gevallen waarin een kind van Nederland in een andere verdragsluitende staat moet worden geplaatst, of een kind van een andere verdragsluitende staat in Nederland moet worden geplaatst⁵²⁶. Op grond van deze regels is de centrale autoriteit van Nederland bevoegd om te beslissen een kind die zijn gewone verblijfplaats in Nederland heeft, in een pleeggezin of een instelling te plaatsen dan wel zorg te verstrekken aan het kind in een andere verdragsluitende staat. Vóór deze autoriteit deze beslissing neemt, moet zij een gemotiveerd verzoek, vergezeld van een rapport betreffende het kind, toezenden aan de centrale autoriteit dan wel de andere bevoegde autoriteit van de verdragsluitende staat waar de plaatsing of de verstrekking van zorg dient plaats te vinden. De centrale autoriteit moet vervolgens in overleg treden met deze andere autoriteit. De beslissing wordt eerst genomen nadat de centrale autoriteit de volgende bescheiden heeft ontvangen:

- een schriftelijke verklaring van de personen of de instelling bij welke de plaatsing of de verstrekking van zorg dient plaats te vinden, waaruit hun instemming blijkt;
- indien gewenst, een door de centrale autoriteit of de andere bevoegde autoriteit in het land van plaatsing opgesteld rapport waaruit de geschiktheid van de pleegouder tot het verstrekken van pleegzorg aan het kind blijkt;
- de instemming van de centrale autoriteit dan wel de andere bevoegde autoriteit in de andere staat;

⁵²⁴ Aangezien er (op grond van art. 33) geen **verplichting** is tot communicatie tussen de verdragsluitende staten op dit gebied. Er moet echter worden opgemerkt dat er op grond van de samenwerkingsbepalingen van het Verdrag methoden kunnen zijn voor het verkrijgen van informatie van de verdragsluitende staat waarin het kind zou worden geplaatst (bv. op grond van art. 34), alsook methoden voor het meedelen van informatie aan deze verdragsluitende staat. Het is echter niet verplicht om aan deze bepalingen gevolg te geven. Zie **hoofdstuk 11** hierboven.

⁵²⁵ *Op. cit.* voetnoot 2, Gids nr. 1, in het bijzonder hoofdstuk 7, blz. 79 e.v.

⁵²⁶ Uitvoeringswet internationale kindbescherming, 16 februari 2006, hoofdstuk 3.

- indien toepasselijk, bescheiden waaruit blijkt dat het kind vergunning heeft of zal verkrijgen om de andere verdragsluitende staat binnen te komen en een verblijfsrecht in die verdragsluitende staat heeft of zal verkrijgen.

13.42 In geval van plaatsing van een kind vanuit een andere staat dan Nederland in Nederland, dient de nodige instemming te worden gegeven door de Nederlandse centrale autoriteit. De instemming wordt eerst gegeven nadat de centrale autoriteit een gemotiveerd verzoek heeft ontvangen, vergezeld van een rapport betreffende het kind. De centrale autoriteit moet ook dezelfde bescheiden als hierboven opgesomd hebben ontvangen en toezenden aan de bevoegde autoriteit van het land van herkomst van het kind. In de Nederlandse wetgeving is ook vastgesteld wat er gebeurt indien de procedure niet in acht wordt genomen. De officier van justitie of de centrale autoriteit kan dan de kinderrechter verzoeken een gecertificeerde instelling als bedoeld in andere wetgeving te belasten met de voorlopige voogdij over het kind. In het algemeen duurt deze voorlopige voogdij zes weken. Dit is de termijn die de raad voor de kinderbescherming krijgt om zich te wenden tot de rechter ten einde een voorziening in het gezag over het kind te verkrijgen.

Voorbeeld 13 (E)

Een kind heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A. Zijn ouders komen om in een auto-ongeval. De dichtste familieleden van het kind, met name de neef van zijn moeder en zijn vrouw, wonen in verdragsluitende staat B. De autoriteiten van verdragsluitende staat A wensen het kind door middel van kafala onder de zorg van dit koppel te plaatsen.

Aangezien de autoriteiten van verdragsluitende staat A bevoegd zijn om maatregelen te nemen ter bescherming van het kind en verstrekking van zorg aan het kind door middel van kafala in verdragsluitende staat B overwegen, moeten ze een rapport over het kind, vergezeld van de redenen voor de voorgestelde zorg aan de autoriteiten van verdragsluitende staat B verstrekken⁵²⁷. De autoriteiten van verdragsluitende staat B moeten dan beslissen of ze instemmen met de voorgestelde maatregel, met inachtneming van het belang van het kind⁵²⁸. Als de autoriteiten van verdragsluitende staat B instemmen met de voorgestelde maatregel, kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat A de beslissing vaststellen. Als de autoriteiten van verdragsluitende staat B de voorgestelde maatregel weigeren of als de autoriteiten van verdragsluitende staat A deze procedure niet in acht nemen, kan de erkenning van elke beslissing die de autoriteiten van verdragsluitende staat A nemen ten aanzien van de neef van de moeder en zijn vrouw in verdragsluitende staat B op grond van het Verdrag worden geweigerd in verdragsluitende staat B (en alle andere verdragsluitende staten)⁵²⁹.

Voorbeeld 13 (F)

Een zestienjarige jongen heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat C. De bevoegde autoriteiten hebben onlangs de jongen laten opnemen in een openbare zorginstelling omdat de gescheiden ouders niet voor hem kunnen of willen blijven zorgen. De vader werd al eerder op grond van zijn labiele mentale gezondheid beschouwd als ongeschikt om voor het kind te zorgen. De moeder zorgde voor het kind onder streng toezicht van de overheid, maar werd veroordeeld voor een geweldsmisdrijf en moet voor vijf jaar naar de gevangenis. Ze liet weten dat ze niet langer voor het kind wil zorgen.

⁵²⁷ Art. 33, lid 1. Zie par. **13.39** hierboven betreffende de behoefte aan duidelijke en efficiënte regels en procedures op dit gebied.

⁵²⁸ Art. 33, lid 2. *Ibid.*

⁵²⁹ Art. 23, lid 2, onder f).

Bij de zoektocht naar mogelijke alternatieve zorgoplossingen voor het kind⁵³⁰, ontdekken de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat C dat de jongen een oudtante van moederszijde heeft die in verdragsluitende staat D woont en de langetermijnzorg voor de jongen op zich wil nemen.

Er bestaat op grond van het Verdrag van 1996 een duidelijke, transparante en doeltreffende procedure, die luidt als volgt:

1) De autoriteiten van verdragsluitende staat C zijn bevoegd om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van de jongen op grond van artikel 5 (als de verdragsluitende staat waar de jongen zijn gewone verblijfplaats heeft) en overwegen de jongen voor langetermijnzorg te plaatsen in verdragsluitende staat D. Beide verdragsluitende staten zijn op de hoogte van de verplichtingen in artikel 33.

2) Verdragsluitende staat D heeft, in overeenstemming met artikel 44 van het Verdrag, aan het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht meegedeeld dat een verzoek op grond van artikel 33 aan zijn centrale autoriteit moet worden gericht. De autoriteiten van verdragsluitende staat C nemen bijgevolg, door tussenkomst van hun centrale autoriteit, contact op met de centrale autoriteit van verdragsluitende staat D om deze te informeren over de voorgestelde plaatsing. Ze zenden de centrale autoriteit van verdragsluitende staat D een gedetailleerd rapport betreffende het kind toe, vergezeld van de redenen voor de voorgestelde plaatsing (met name dat ze vinden dat de plaatsing in het belang van de jongen is en alle nuttige informatie die ze hebben over de voorgestelde verzorger).

3) De autoriteiten van beide verdragsluitende staten spreken af dat de autoriteiten van verdragsluitende staat D de oudtante van moederszijde een bezoekje brengen om te controleren wat haar leefomstandigheden zijn. De autoriteiten van verdragsluitende staat D verstrekken een rapport met hun beoordeling aan de autoriteiten van verdragsluitende staat C en bevestigen vervolgens hun instemming met de voorgestelde plaatsing.

4) De autoriteiten van beide verdragsluitende staten werken vervolgens samen om de details van de verhuizing van de jongen en alle vereisten (bv. op gebied van immigratie) waaraan vóór de verhuizing moet zijn voldaan, vast te stellen. Dit omvat ook de contactregelingen die verdragsluitende staat C eventueel vaststelt voor de jongen (bv. contact met zijn ouders via briefwisseling en telefoon).

5) Op grond van het Verdrag worden de beslissing betreffende de plaatsing van de jongen bij zijn oudtante van moederszijde en beslissingen met betrekking tot het contact met zijn ouders van rechtswege erkend in verdragsluitende staat D en alle andere verdragsluitende staten.

Als de autoriteiten van verdragsluitende staat D niet instemmen met de voorgestelde maatregel of als de autoriteiten van verdragsluitende staat C de in artikel 33 vastgestelde voorgeschreven procedure niet in acht nemen, kan de erkenning van elke beslissing betreffende de zorgverstrekking door de oudtante van moederszijde in verdragsluitende staat C op grond van het Verdrag worden geweigerd in verdragsluitende staat D (en alle andere verdragsluitende staten)⁵³¹.

Als de plaatsing succesvol wordt uitgevoerd, wordt verdragsluitende staat D op grond van artikel 5, lid 2, bevoegd om maatregelen ter bescherming van het kind te nemen.

⁵³⁰ Zie voor de alternatieve zorg voor kinderen voetnoot 83 hierboven betreffende de "Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen", die formeel zijn verwelkomd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in haar resolutie A/RES/64/142 van 24 februari 2010.

⁵³¹ Art. 23, lid 2, onder f).

D. Adoptie

- 13.43 Zoals vermeld in hoofdstuk 3, is het Verdrag van 1996 niet van toepassing op beslissingen inzake adoptie, voorbereidende maatregelen voor adoptie of de nietigverklaring of herroeping van adoptie⁵³². Er moet echter worden opgemerkt dat, nadat een adoptie is **afgerond**, het Verdrag in dezelfde mate van toepassing is op maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het geadopteerde kind als voor andere kinderen.

Voorbeeld 13 (G) *Een kind wordt geadopteerd door adoptieouders in verdragsluitende staat A, waar zowel het kind als de adoptieouders hun gewone verblijfplaats hebben. Zes jaar later scheiden de ouders en de moeder verhuist met het kind naar verdragsluitende staat B. Na de verhuizing beslissen de autoriteiten van verdragsluitende staat A dat de moeder moet instaan voor de dagelijkse zorg van het kind, maar dat er regelmatig contact moet zijn tussen het kind en de vader. Deze maatregel zal op grond van het Verdrag van rechtswege in verdragsluitende staat B worden erkend.*

- 13.44 Daarnaast zijn er bepaalde gevallen van **interlandelijke** adoptie waarin de bepalingen van het Verdrag van 1996 nuttig kunnen zijn⁵³³. Een, eerder zeldzaam, voorbeeld is dat de situatie waarin kort na de voltooiing van de interlandelijke adoptie, de adoptie ongeldig wordt verklaard en wordt ingetrokken in de ontvangende verdragsluitende staat. In deze situatie moeten maatregelen worden genomen betreffende de verstrekking van zorg aan het kind. De oorspronkelijke verdragsluitende staat van het kind kan echter nog steeds aanzienlijk belang hebben bij de bescherming van het kind. Er kan worden gebruikgemaakt van het overdrachtsmechanisme op grond van artikelen 8 en 9 van het Verdrag⁵³⁴ om de autoriteiten van de oorspronkelijke verdragsluitende staat te betrekken. Een overdracht van bevoegdheid kan plaatsvinden op verzoek van de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft (art. 8), wat in deze omstandigheden doorgaans de ontvangende verdragsluitende staat zal zijn, of op verzoek van de autoriteiten van de oorspronkelijke verdragsluitende staat (art. 9). Er zal uiteraard moeten worden voldaan aan de vereisten voor een overdracht van bevoegdheid op grond van het Verdrag van 1996 (zie **hoofdstuk 5** hierboven). Door deze overdracht van bevoegdheid zouden de autoriteiten van de oorspronkelijke verdragsluitende staat bevoegd zijn om maatregelen te nemen betreffende de toekomstige zorg van het kind en deze maatregelen zouden vervolgens van rechtswege worden erkend in de ontvangende verdragsluitende staat⁵³⁵.

- 13.45 De samenwerkingsbepalingen van het Verdrag van 1996 kunnen soms ook nuttig blijken na een interlandelijke adoptie. Als bijvoorbeeld, in een zeer uitzonderlijke situatie, de autoriteiten van de oorspronkelijke staat van het kind een ernstig vermoeden hebben dat het kind gevaar loopt bij zijn nieuwe ouders, zouden ze van artikel 32 kunnen gebruikmaken om de ontvangende staat (waar het kind nu zijn gewone verblijfplaats heeft en zich bevindt) te verzoeken na te gaan of maatregelen ter bescherming van het kind wenselijk zijn (zie art. 32, onder b)). Een ander voorbeeld is wanneer de ontvangende staat overweegt een beschermende maatregel ten aanzien van het kind te nemen en de oorspronkelijke

⁵³² Art. 4, onder b). Zie ook par. **3.38-3.39** hierboven.

⁵³³ Indien uiteraard beide betrokken staten verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1996 en het Verdrag van 1993 zijn. "**Verdragsluitende** staten" in deze paragraaf zijn verdragsluitende staten bij het Verdrag van **1996**.

⁵³⁴ Zie **hoofdstuk 5** hierboven voor een gedetailleerde bespreking van de overdrachtsbepalingen.

⁵³⁵ Art. 23, lid 1 – zie **hoofdstuk 5** hierboven over de bepalingen inzake overdracht van bevoegdheid.

staat informatie heeft die van belang is voor de bescherming van het kind. Indien de situatie van het kind het vereist, zou de ontvangende staat artikel 34 kunnen gebruiken om de oorspronkelijke staat te verzoeken deze informatie mee te delen⁵³⁶.

E. Bemiddeling⁵³⁷, verzoening en overeenkomstige methoden van minnelijke regelingen

a) *De bevordering van minnelijke schikkingen met betrekking tot de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind, in de omstandigheden waarin het Verdrag van 1996 van toepassing is*
Artikel 31, onder b)

- 13.46 De centrale autoriteiten zijn, op grond van het Verdrag van 1996 verplicht om, hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen, alle passende maatregelen te nemen ten einde door bemiddeling, verzoening of overeenkomstige methoden minnelijke schikkingen te bevorderen met betrekking tot de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind, in de omstandigheden waarin het Verdrag van toepassing is⁵³⁸.
- 13.47 Gezinsangelegenheden worden steeds meer in der minne geregeld via bemiddeling. Bemiddeling wordt als een goed instrument beschouwd voor situaties waarin de partijen contact moeten onderhouden, wat vaak het geval is in gezinsconflicten waarbij kinderen zijn betrokken. Via bemiddeling kunnen de partijen ook oplossingen ontwerpen die zijn afgestemd op hun bijzondere behoeften, zelf de verantwoordelijkheid dragen voor besluitvorming en een basis leggen voor een toekomstige, conflictloze samenwerking.
- 13.48 Het gebruik van bemiddeling in **grensoverschrijdende** gezinsgeschillen neemt toe, maar kent bijzondere problemen. Verschillende talen, verschillende culturen en de geografische afstand bemoeilijken de bemiddelingsprocedure en moeten in acht worden genomen wanneer een bemiddelingsmethode wordt gekozen. Bovendien zijn er meerdere staten en dus meerdere rechtstelsels betrokken, waardoor ervoor moet worden gezorgd dat de bemiddeling en de daaruit voortvloeiende overeenkomst voldoen aan de wettelijke vereisten van, en de voorwaarden voor, de tenuitvoerlegging in de betrokken staat of staten⁵³⁹.
- 13.49 Wanneer de betrokken staten partij zijn bij het Verdrag van 1996, kan het Verdrag in dit kader bijzonder nuttig zijn. Dankzij de bepalingen inzake erkenning en tenuitvoerlegging van beschermende maatregelen die in het Verdrag zijn vastgesteld, zal een omzetting van een bemiddelde overeenkomst in een rechterlijke beslissing in een bepaalde verdragsluitende staat in het algemeen

⁵³⁶

Zie par. **11.25-11.26** hierboven betreffende de werking van art. 34.

⁵³⁷

Voor meer informatie over bemiddeling, zie de *Guide to Good Practice under the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction – Mediation* (hierna "Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling" genoemd). Deze gids is beschikbaar op de website van de Haagse Conferentie (www.hcch.net) onder "Child Abduction" en vervolgens "Guides to Good Practice". Voor nog meer informatie over bemiddeling in het kader van het proces van Malta, zie de *Principles for the Establishment of Mediation Structures in the context of the Malta Process* en de bijbehorende toelichting, beschikbaar op www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Cross-border family mediation".

⁵³⁸

Art. 31, onder b). Deze verplichting moet ofwel rechtstreeks door de centrale autoriteit ofwel onrechtstreeks via overheidsinstanties of andere instellingen worden uitgevoerd – zie par. **11.11** hierboven.

⁵³⁹

In dit verband moet worden verwezen naar hoofdstukken 12 en 13 van de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling (op. cit. voetnoot 537).

volstaan⁵⁴⁰, aangezien de uitvoerbaarheid in de andere verdragsluitende staat is gegarandeerd (op voorwaarde dat de grond van de zaak binnen het materiële toepassingsgebied van het Verdrag valt – zie par. **13.50** hieronder). Om enige twijfel over het bestaan van een grond voor niet-erkenning weg te nemen, kan worden gebruikgemaakt van de "voorafgaande erkenning" van een beschermende maatregel⁵⁴¹.

- 13.50** Het is belangrijk op te merken dat bemiddelde overeenkomsten in gezinsaanlegenheden ook maatregelen kunnen bevatten die geen betrekking hebben op de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind. Het Verdrag van 1996 is dan niet van toepassing op die maatregelen⁵⁴². Dergelijke maatregelen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op overeenkomsten tussen de ouders over hun relatie, zoals een aanvraag tot echtscheiding, financiële situatie na de scheiding of overeenkomsten betreffende onderhoud. Wanneer een bemiddelde overeenkomst dergelijke bepalingen bevat en wordt omgezet in een rechterlijke beslissing, zijn de bepalingen van het Verdrag van 1996 niet van toepassing op de delen van de rechterlijke beslissing die niet binnen het materiële toepassingsgebied van het Verdrag vallen. De delen van de rechterlijke beslissing die wel een beschermende maatregel binnen het toepassingsgebied van het Verdrag betreffen, moeten wel worden erkend en ten uitvoer gelegd overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag.

Voorbeeld 13 (H)

Een moeder is twee jaar geleden met haar twee kinderen van verdragsluitende staat A naar verdragsluitende staat B verhuisd. Er werd een contactregeling vastgesteld voor de kinderen en hun vader. De ouders beseffen nu dat de huidige regeling praktisch onuitvoerbaar is door de kosten om van de ene staat naar de andere te reizen. De moeder gaat er wel mee akkoord dat de vader contact moet hebben met de kinderen, maar de ouders slagen er niet in om een nieuwe regeling te vinden waarmee beide partijen tevreden zijn. De ouders kunnen gebruikmaken van bemiddeling om een haalbare contactregeling te vinden.

Elke regeling die voor dit contactprobleem wordt gevonden, kan worden omgezet in een rechterlijke beslissing in verdragsluitende staat B, waar de kinderen hun gewone verblijfplaats hebben⁵⁴³. Indien dat wordt gedaan, zal de rechterlijke beslissing worden beschouwd als een "beschermende maatregel" op grond van het Verdrag van 1996 (door de rechterlijke autoriteiten in verdragsluitende staat B) en van rechtswege worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in alle verdragsluitende staten, met inbegrip van verdragsluitende staat A, op grond van de bepalingen van hoofdstuk IV van het Verdrag van 1996⁵⁴⁴.

b) Bemiddeling in het geval van internationale ontvoering van kinderen

- 13.51** Bemiddeling wint als mechanisme voor het behandelen van aanvragen onder het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 aan belang. Voor een grondige bespreking van de goede praktijken betreffende bemiddeling in zaken van internationale kinderontvoering, zie de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling⁵⁴⁵.

⁵⁴⁰ De verdragsluitende staat die bevoegd is op grond van hoofdstuk II van het Verdrag.

⁵⁴¹ Op grond van artikel 24 – zie par. **10.16-10.21** hierboven.

⁵⁴² Zie **hoofdstuk 3, deel C**, hierboven betreffende het materiële toepassingsgebied van het Verdrag.

⁵⁴³ Art. 5. Of dit mogelijk is, zal worden bepaald door het nationale recht van verdragsluitende staat B betreffende het juridisch bindend en uitvoerbaar maken van bemiddelde overeenkomsten.

⁵⁴⁴ Zie **hoofdstuk 10** hierboven. Zie ook par. 297 van de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling (op. cit. voetnoot 537).

⁵⁴⁵ *Ibid.*

- 13.52 Een belangrijk beginsel waarmee rekening moet worden gehouden wanneer in deze zaken van bemiddeling wordt gebruikgemaakt, is dat bemiddeling een terugkeerprocedure op grond van het Verdrag van 1980 niet mag verhinderen of vertragen⁵⁴⁶.

Voorbeeld 13 (I) In dit voorbeeld zijn staten A en B verdragsluitende staten bij het Verdrag van 1980 en het Verdrag van 1996.

Een meisje is ongeoorloofd door haar moeder overgebracht van verdragsluitende staat A naar verdragsluitende staat B. De achtergebleven vader leidt een procedure in verdragsluitende staat B in op grond van het Verdrag van 1980 voor de terugkeer van het kind. Het blijkt dat de vader bereid is in te stemmen met de verhuizing van de moeder en het meisje naar verdragsluitende staat B, op voorwaarde dat zijn contact met het meisje voldoende is gewaarborgd. In het kader van de Haagse terugkeerprocedure beslissen de vader en moeder in bemiddeling te treden, zonder dat hierdoor de terugkeerprocedure wordt opgeschort.

De bemiddeling leidt tot een overeenkomst waarin is bepaald dat het kind mag verhuizen naar verdragsluitende staat B onder het gezag van de moeder en bevat gedetailleerde bepalingen voor het contact tussen de vader en het kind.

- 13.53 In dit voorbeeld moeten de moeder en vader zich ervan vergewissen dat hun overeenkomst zal worden nageleefd in zowel verdragsluitende staat A als verdragsluitende staat B. Hiertoe kunnen ze de overeenkomst laten goedkeuren of op een andere manier laten formaliseren door een rechter of een andere bevoegde autoriteit⁵⁴⁷. Indien echter een overeenkomst zal moeten worden goedgekeurd of geformaliseerd, is het belangrijk dat de partijen nagaan of een dergelijke aanvraag moet worden gericht aan de autoriteiten van verdragsluitende staat A **of** verdragsluitende staat B.

- 13.54 Op het eerste gezicht zou de gemakkelijkste oplossing erin bestaan dat, met de instemming van de partijen, de autoriteiten van verdragsluitende staat B de overeenkomst juridisch bindend maken in overeenstemming met hun nationale procedures⁵⁴⁸ omdat de terugkeerprocedure wordt behandeld, en de bemiddeling wordt uitgevoerd, in verdragsluitende staat B. Zowel het Verdrag van 1980 als dat van 1996 gaan echter uit van de idee dat bij kinderontvoering de autoriteiten van de verdragsluitende staat waarnaar het kind werd overgebracht ("de aangezochte staat") bevoegd zijn voor de beslissing over de terugkeer van het kind, maar **niet** om ten gronde te beslissen over het gezag⁵⁴⁹. De rechter die de Haagse terugkeerprocedure behandelt in de aangezochte staat zal derhalve moeite hebben om de bemiddelde overeenkomst om te zetten in een rechterlijke beslissing als deze overeenkomst, behalve op de terugkeer van het kind, ook betrekking heeft op gezagskwesties of andere zaken ten aanzien waarvan de rechtbank die de Haagse procedures behandelt geen (internationale) bevoegdheid heeft (zie **voorbeeld 13 (H)** hierboven). Of verdragsluitende staat B op grond van het Verdrag van 1996 bevoegd is om een bemiddelde overeenkomst die betrekking heeft op gezags- en omgangs-/contactkwesties om te zetten in een rechterlijke beslissing (en hierbij beschermende maatregelen als bedoeld in het Verdrag van 1996 neemt) in een kinderontvoeringszaak, is afhankelijk van de

⁵⁴⁶ Zie de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling (*ibid.*).

⁵⁴⁷ In het nationale recht van elke staat moet exact worden vastgesteld hoe een bemiddelde overeenkomst juridisch bindend en uitvoerbaar kan worden gemaakt in die staat.

⁵⁴⁸ Zie de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling (*op. cit.* voetnoot 537).

⁵⁴⁹ Zie art. 16 van het Verdrag van 1980. Art. 7 van het Verdrag van 1996.

naleving van de vereisten in artikel 7⁵⁵⁰. In een situatie zoals die in **voorbeeld 13 (I)** hierboven, waarin een bemiddelde overeenkomst is bereikt, moet nauwkeurig worden nagegaan of aan de voorwaarden van artikel 7, lid 1, onder a), is voldaan. Indien bijvoorbeeld 1) verdragsluitende staat B wordt beschouwd als de staat waarin het kind zijn gewone verblijfplaats heeft verworven, en 2) de bemiddelde overeenkomst, **die met succes is geformaliseerd door een rechterlijke beslissing**, in verdragsluitende staat B wordt beschouwd als het bewijs dat de partijen hebben berust in de ongeoorloofde overbrenging van het kind (door akkoord te gaan met de verhuizing van het kind)⁵⁵¹, is verdragsluitende staat B voortaan bevoegd⁵⁵². Door deze uitlegging van artikel 7 kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat B, waar de terugkeerprocedure wordt behandeld door de rechter en waar bemiddeling is uitgevoerd, bevoegd zijn om de bemiddelde overeenkomst om te zetten in een rechterlijke beslissing die zal worden erkend en uitvoerbaar zal zijn in verdragsluitende staat A.

13.55 Indien echter in een bepaald geval wordt bepaald dat **niet** is voldaan aan de vereisten van artikel 7 voor een wijziging van bevoegdheid (bv. omdat verdragsluitende staat B niet kan worden beschouwd als de staat waarin het kind zijn gewone verblijfplaats heeft verworven), kan de overeenkomst worden overgelegd aan de autoriteiten van verdragsluitende staat A, die algemeen zijn bevoegd om beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van het kind (art. 5, lid 1). Een beslissing van deze autoriteiten om de bemiddelde overeenkomst goed te keuren of op een andere manier te formaliseren, moet worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in verdragsluitende staat B. De partijen kunnen echter overwegen om gebruik te maken van de bepalingen van het Verdrag van 1996 inzake de overdracht van bevoegdheid. In dit geval kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat A overwegen om de bevoegdheid over te dragen aan de autoriteiten van verdragsluitende staat B op grond van artikel 8 van het Verdrag, of kunnen de autoriteiten van verdragsluitende staat B verzoeken de bevoegdheid over te dragen op grond van artikel 9⁵⁵³. Op die manier kan de bemiddelde overeenkomst ter goedkeuring worden overgelegd aan de rechter van verdragsluitende staat B⁵⁵⁴. De centrale autoriteiten die op grond van het Verdrag in verdragsluitende staten A en B zijn aangewezen, moeten samenwerken om de ouders bij te staan deze regelingen te treffen **indien** dit volgens hen in het belang van het betreffende kind is⁵⁵⁵.

13.56 Hoewel in de Verdragen van 1980 en 1996 niet is vastgesteld hoe (en door wie) bemiddeling, verzoening of overeenkomstige methoden van minnelijke schikkingen moeten worden uitgevoerd⁵⁵⁶, is het evident dat deze diensten

⁵⁵⁰ Zie par. **4.20-4.25** hierboven. Zie ook hoofdstuk 13 van de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling (*op. cit.* voetnoot 537) over bevoegdheidskwesties met betrekking tot het juridisch bindend maken van bemiddelde overeenkomsten in internationale kinderontvoeringszaken.

⁵⁵¹ Het is in dit geval heel belangrijk dat de berusting door de achtergebleven ouder volledig **afhankelijk** is van een succesvolle formalisering van de overeenkomst door een rechterlijke beslissing (d.w.z. dat de achtergebleven ouder alleen berust in de ongeoorloofde overbrenging **op voorwaarde dat** de overeenkomst succesvol juridisch bindend en uitvoerbaar is gemaakt in beide betrokken rechtsgebieden). De reden hiervoor is dat, indien de formalisering uiteindelijk niet zou worden uitgevoerd en aan de berusting geen formaliseringsvoorwaarde is gekoppeld, de ontvoerende partij vervolgens in een latere terugkeerprocedure de overeenkomst zou kunnen gebruiken als bewijs van berusting. Dit kan voor de achtergebleven ouder een reden zijn om niet in bemiddeling te treden.

⁵⁵² Art. 7, lid 1, onder a).

⁵⁵³ Er moet uiteraard zijn voldaan aan de voorwaarden voor een overdracht van bevoegdheid – zie **hoofdstuk 5** hierboven.

⁵⁵⁴ Zie **hoofdstuk 5** hierboven voor de voorwaarden voor een overdracht van bevoegdheid.

⁵⁵⁵ Dergelijke samenwerking zou tot stand kunnen worden gebracht op grond van art. 31, onder b), d.w.z. om minnelijke schikkingen met betrekking tot de bescherming van het kind in de omstandigheden waarin het Verdrag van toepassing is, te bevorderen. Zie par. **11.11** hierboven.

⁵⁵⁶ Zie art. 7, lid 2, van het Verdrag van 1980: "In het bijzonder nemen zij, hetzij rechtstreeks, hetzij via tussenkomst van een andere instantie, alle passende maatregelen, ten einde: [...] c) te verzekeren dat [...] een schikking in der minne wordt bereikt"; zie art. 31 van het Verdrag van 1996, waarin staat

moeten zijn afgestemd op de specifieke uitdagingen van **grensoverschrijdende** gezinsgeschillen betreffende kinderen. Er moet worden opgemerkt dat in de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling⁵⁵⁷ aanbevolen voorzorgsmaatregelen en maatregelen die tegemoetkomen aan deze uitdagingen uitvoerig worden besproken. Hoewel de Gids voor goede praktijken voornamelijk betrekking heeft op bemiddeling en soortgelijke procedures om een overeengekomen oplossing te bewerkstelligen in internationale kinderontvoeringszaken die onder het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 vallen, is de Gids ook grotendeels van toepassing op bemiddeling in algemene internationale gezinsgeschillen betreffende kinderen. Er mag echter niet worden vergeten dat bemiddeling en soortgelijke procedures niet in alle gevallen geschikt zijn. Er dient vóór een bemiddelingspoging een eerste screening plaats te vinden om te beoordelen of de concrete zaak geschikt is⁵⁵⁸.

c) Betrokkenheid van kinderen in de bemiddelingsprocedure

- 13.57 Tot slot wordt in het Verdrag van 1996 veel belang gehecht aan het horen van het kind in procedures die hem betreffen door het niet-horen van het kind te kwalificeren als een grond waarop de erkenning van een beschermende maatregel ten aanzien van dat kind kan worden geweigerd⁵⁵⁹. Hoewel er voor bemiddelingsprocedures andere formaliteiten gelden dan voor gerechtelijke procedures, kan het ook bij bemiddelingsprocedures nuttig zijn dat kinderen worden betrokken⁵⁶⁰.

F. Speciale categorieën van kinderen

a) Vluchtelingenkinderen, kinderen die naar een ander land zijn verplaatst of kinderen zonder een gewone verblijfplaats

- 13.58 Ten aanzien van vluchtelingenkinderen en kinderen die ten gevolge van onlusten die in hun land plaatsvinden naar een ander land zijn verplaatst, hebben de autoriteiten van de verdragsluitende staat op welk grondgebied het kind aanwezig is, de bevoegdheid om maatregelen te nemen ter bescherming van het vermogen of de persoon van het kind⁵⁶¹. Dit is ook van toepassing op kinderen wier gewone

dat bemiddeling kan worden bevorderd door "de Centrale Autoriteit van een Verdragsluitende Staat [...], hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen [...]". De bemiddelingsregelingen in het kader van het Verdrag van 1980 verschillen eigenlijk enorm tussen de verdragsluitende staten: in Argentinië neemt bijvoorbeeld de centrale autoriteit rechtstreeks deel aan de bemiddeling; het Franse MAMIF-programma werd uitgevoerd door een overheidsinstantie die ressorteerde onder het Ministerie van Justitie in Frankrijk, maar werd onlangs overgenomen door de Franse centrale autoriteit; het Engelse reunite-proefproject wordt beheerd door een niet-gouvernementele organisatie; het Duitse Federale Ministerie van Justitie stelt bemiddeling voor en steunt bemiddeling in zaken die onder het Verdrag vallen, maar de bemiddeling zelf wordt uitgevoerd door professionele bemiddelaars van niet-gouvernementele organisaties.

⁵⁵⁷ *Op. cit.* voetnoot 537.

⁵⁵⁸ Zie de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling (*op. cit.* voetnoot 537).

⁵⁵⁹ Wanneer de maatregel niet is genomen in een spoedeisend geval – zie art. 23, lid 2, onder b), en par. 10.4-10.15 hierboven.

⁵⁶⁰ Zie de Gids voor goede praktijken betreffende bemiddeling (*op. cit.* voetnoot 537) voor het horen van het kind in de bemiddelingsprocedure.

⁵⁶¹ Voor richtsnoeren betreffende het vaststellen van regelingen voor de interlandelijke adoptie van kinderen die naar een ander land zijn verplaatst, zie de "Aanbeveling inzake de toepassing van het Verdrag van 's-Gravenhage inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van de interlandelijke adoptie op vluchtelingenkinderen en andere kinderen die naar een ander land zijn verplaatst", bijlage A bij het *Verslag van de Bijzondere Commissie over de tenuitvoerlegging van het Verdrag van 's-Gravenhage van 29 mei 1993 inzake de internationale samenwerking en de bescherming van kinderen op het gebied van de interlandelijke adoptie* (Permanent Bureau, 1994). Dit document is beschikbaar op www.hcch.net onder "Adoption" en

verblijfplaats niet kan worden vastgesteld⁵⁶². Er moet worden opgemerkt dat de bevoegdheid op grond van artikel 6 geen spoedeisende grond of een voorlopige aard heeft: in deze situatie hebben de autoriteiten van de verdragsluitende staat op welk grondgebied het kind aanwezig is, de **algemene** bevoegdheid om beschermende maatregelen te nemen met het oog op de langetermijnzorg van het kind.

13.59 Het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor vluchtelingen (UNHCR) en andere internationale instellingen hebben opgemerkt dat sommige landen, met name de landen die te maken hebben met grote stromen van personen die naar een ander land zijn verplaatst, de neiging hebben om de definitie van "vluchteling" te beperken of andere methoden hebben gebruikt om vluchtelingen niet de behandeling te hoeven geven die erkende vluchtelingen krijgen⁵⁶³. De toepassing van artikel 6 op kinderen die ten gevolge van onlusten die in hun land plaatsvinden naar een ander land zijn verplaatst, is bedoeld om de ruime toepassing van dit artikel te verzekeren.

13.60 Indien in het geval van kinderen zonder een gewone verblijfplaats (art. 6, lid 2) later wordt vastgesteld dat het kind **wel** ergens een gewone verblijfplaats heeft, wordt, op grond van het Verdrag, de bevoegdheid van de verdragsluitende staat waar het kind aanwezig is, beperkt tot de werking van artikelen 11 en 12.⁵⁶⁴

Voorbeeld 13 (J)

Naar aanleiding van een natuurramp in verdragsluitende staat A worden duizenden mensen naar een ander land verplaatst. In verdragsluitende staat B komen een tienjarige jongen en zijn achtjarig zusje toe, die door de ramp wees zijn geworden. Verdragsluitende staat B kan op grond van artikel 6 langetermijnmaatregelen nemen ter bescherming van deze kinderen. Voordat echter beschermende langetermijnmaatregelen worden genomen, werken de autoriteiten van zowel verdragsluitende staat A als verdragsluitende staat B samen om zo veel mogelijk informatie over de achtergrond van de kinderen te verzamelen en na te gaan of andere familieleden kunnen worden gevonden⁵⁶⁵. Tijdens deze zoektocht neemt verdragsluitende staat B de beschermende maatregelen die hij geschikt acht voor de bescherming van de kinderen. Wanneer de zoektocht is afgelopen kan verdragsluitende staat B, afhankelijk van de resultaten van de zoektocht, beslissen om ouderlijke verantwoordelijkheid te geven aan een familielid in een derde land of de kinderen in een pleeggezin te plaatsen. Op grond van het Verdrag moeten de genomen maatregelen worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in alle andere verdragsluitende staten.

Voorbeeld 13 (K)

Een elfjarige jongen komt niet-begeleid aan in verdragsluitende staat A. Hij zegt dat hij verdragsluitende staat B heeft moeten verlaten als gevolg van de burgeroorlog, waarin zijn ouders en broers en zussen zijn gedood. Op grond van het recht van verdragsluitende staat A kan de jongen slechts de status van vluchteling krijgen als hij een voogd heeft. Op grond van

vervolgens "Special Commissions" en "Previous Special Commissions". Voor meer informatie over de werking van het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993, zie de Gids voor goede praktijken onder het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993 (*op. cit.* voetnoot 2).

⁵⁶²

Art. 6, zie par. **4.13-4.18** hierboven.

⁵⁶³

Zie bijvoorbeeld het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor vluchtelingen, "Note on international protection", 13 september 2001, A/AC.96/951, beschikbaar op: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3bb1c6cc4.html> (laatst geraadpleegd in augustus 2013), par. 85 en "Report of the Working Group [of April 1994] to study the application to refugee children of the Hague Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption", 1994, par. 12, beschikbaar op www.hcch.net (volg het in voetnoot 561 hierboven vermelde pad).

⁵⁶⁴

Zie par. **4.16-4.19** hierboven en par. 45 van het toelichtend verslag.

⁵⁶⁵

Art. 30.

artikel 6, lid 1, zijn de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind aanwezig is, in dit geval verdragsluitende staat A, algemeen bevoegd ten aanzien van de jongen. Ze zijn dus ook bevoegd om een voogd voor de jongen aan te wijzen. De autoriteiten van verdragsluitende staat A kunnen ook andere maatregelen nemen om de zorg en bescherming van de jongen te verzekeren.

Voorbeeld 13 (L)

Er komt een niet-begeleid kind aan in verdragsluitende staat A en de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, kan niet worden vastgesteld. De autoriteiten van verdragsluitende staat A nemen op grond van artikel 6, lid 2, beschermende maatregelen voor de zorg van het kind. Een maand later wordt vastgesteld dat de gewone verblijfplaats van het kind in niet-verdragsluitende staat B is en dat het vertrek van het kind uit die staat niet het gevolg is van een internationale verplaatsing of dat hij niet als vluchteling de staat heeft verlaten. Ondanks de ontdekking, blijven de eerder genomen beschermende maatregelen ten aanzien van het kind op grond van artikel 6 van kracht, zelfs al heeft een verandering in de omstandigheden de grond waarop de bevoegdheid was gebaseerd, weggenomen⁵⁶⁶. Indien de autoriteiten van niet-verdragsluitende staat B een beslissing nemen ten aanzien van het kind, zijn de niet-Verdragsregels van verdragsluitende staat A betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen van toepassing bij de bepaling van de uitwerking van de buitenlandse beslissing.

*Aangezien nu is vastgesteld in welke staat het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, zijn de autoriteiten van verdragsluitende staat A niet langer bevoegd om op grond van artikel 6, lid 2, nieuwe beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van het kind. Ze zullen op grond van het Verdrag nog slechts beschermende maatregelen kunnen nemen op grond van artikelen 11 en 12 van het Verdrag⁵⁶⁷. Zie echter par. 3.11 tot en met 3.13 hierboven, waarin is uitgelegd dat, aangezien is vastgesteld dat het kind zijn gewone verblijfplaats heeft in een **niet-verdragsluitende** staat, verdragsluitende staat A beschermende maatregelen kan nemen op grond van zijn niet-Verdragsregels inzake bevoegdheid. Indien verdragsluitende staat A dat doet, zullen die maatregelen niet op grond van het Verdrag worden erkend en ten uitvoer worden gelegd.*

b) Weggelopen, verlaten of verhandelde kinderen

- 13.61** Het is mogelijk dat de gewone verblijfplaats van het kind kan worden vastgesteld voor de toepassing van artikel 5 van het Verdrag, maar dat de verdragsluitende staat op welk grondgebied het kind aanwezig is, op grond van artikelen 11 en 12 maatregelen ten aanzien van het kind moet nemen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een kind is weggelopen, is verlaten of internationaal werd verhandeld⁵⁶⁸.
- 13.62** Wanneer bevoegdheid wordt uitgeoefend op grond van artikel 11 of 12, zijn de maatregelen slechts voor een beperkte termijn geldig en blijven de autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft uiteindelijk

⁵⁶⁶ Art. 14.

⁵⁶⁷ Indien verdragsluitende staat A in de toekomst beschermende maatregelen neemt op grond van art. 11 of 12, zullen deze maatregelen van rechtswege worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in alle andere verdragsluitende staten. Of deze maatregelen in **niet-verdragsluitende** staat B zullen worden erkend en ten uitvoer zullen worden gelegd, zal uiteraard afhankelijk zijn van de regels van het internationaal privaatrecht van die staat.

⁵⁶⁸ Zie voetnoot 3 hierboven betreffende het feit dat het Verdrag van 1996 een aanvulling is op het *Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie* (New York, 25 mei 2000).

verantwoordelijk voor de zorg van het kind⁵⁶⁹. De autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind aanwezig is, moeten samen met de autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, bepalen wat de meest geschikte langetermijnregelingen voor het kind zijn.

13.63 Er moet worden opgemerkt dat, indien de autoriteiten van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, niet in staat zijn om beschermende maatregelen ten aanzien van het kind te nemen, de verdragsluitende staat op welk grondgebied het kind aanwezig is, een langetermijnoplossing zal moeten vinden. Zolang de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft geen beschermende maatregelen neemt, zijn de autoriteiten van de staat waar het kind aanwezig is, bevoegd om het kind te beschermen via spoedeisende of voorlopige maatregelen⁵⁷⁰. Bovendien kunnen de autoriteiten van de staat waar het kind aanwezig is, overwegen om om een overdracht van de algemene bevoegdheid te verzoeken in overeenstemming met artikel 9 van het Verdrag. Dit is uiteraard alleen mogelijk wanneer de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft ook een **verdragsluitende** staat is en aan de andere voorwaarden voor een overdracht van bevoegdheid is voldaan⁵⁷¹.

13.64 Het Verdrag voorziet ook in de samenwerking tussen autoriteiten van verdragsluitende staten voor het opsporen van kinderen die bescherming nodig hebben⁵⁷².

Voorbeeld 13 (M) *Een veertienjarig meisje uit verdragsluitende staat B wordt in verdragsluitende staat A gevonden en blijkt het slachtoffer te zijn van kinderhandel en gedwongen arbeid. De autoriteiten van verdragsluitende staat A zijn bevoegd om maatregelen te nemen op grond van artikelen 11 en 12 ten aanzien van het kind, zoals het aanwijzen van een tijdelijke voogd en het organiseren van onmiddellijke zorg, maar moeten ook contact opnemen en samenwerken met de autoriteiten van verdragsluitende staat B om te bepalen hoe de langetermijnzorg van het kind zal worden geregeld⁵⁷³.*

Voorbeeld 13 (N) *Een dertienjarige jongen loopt thuis in verdragsluitende staat A weg en gaat naar verdragsluitende staat B. Zijn vader vermoedt dat hij in verdragsluitende staat B is, aangezien sommige familieleden in verdragsluitende staat B de jongen hebben gezien. De ouders vragen hulp aan de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B⁵⁷⁴. De centrale autoriteit verstrekt de ouders informatie over de wetgeving en diensten van verdragsluitende staat B die voor hen een hulp kunnen zijn⁵⁷⁵. De centrale autoriteit helpt de ouders ook de jongen op te sporen⁵⁷⁶.*

Nadat de jongen is gevonden, nemen de autoriteiten van verdragsluitende staat B een noodzakelijke beschermende maatregel ten aanzien van de jongen en plaatsen ze de jongen in een openbare instelling voor tijdelijke

⁵⁶⁹ Zie **hoofdstukken 6 en 7** hierboven.

⁵⁷⁰ D.w.z. ingevolge art. 11 of 12 van het Verdrag.

⁵⁷¹ Zie **hoofdstuk 5** hierboven over de bepalingen inzake de overdracht van bevoegdheid; deze bepalingen zijn alleen geldig tussen **verdragsluitende staten**. Zie ook de vereiste in art. 9, lid 1, dat de verdragsluitende staat die om een overdracht van bevoegdheid verzoekt een verdragsluitende staat moet zijn zoals bedoeld in art. 8, lid 2.

⁵⁷² Art. 31, onder c), en **hoofdstuk 11** hierboven.

⁵⁷³ Art. 30.

⁵⁷⁴ In dit voorbeeld gaan de ouders rechtstreeks naar de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B, waar volgens hen de jongen is. Ze hadden net zo goed de hulp kunnen invoeren van de centrale autoriteit van verdragsluitende staat A, waar ze verblijven. Deze centrale autoriteit zou dan de verzoeken doorzenden naar de centrale autoriteit van verdragsluitende staat B.

⁵⁷⁵ Art. 30, lid 2.

⁵⁷⁶ Art. 31, onder c).

zorg⁵⁷⁷. De ouders willen naar verdragsluitende staat B reizen om de jongen op te halen. Vóór het vertrek van de ouders moeten de autoriteiten van verdragsluitende staten A en B in deze zaak nauw samenwerken en nagaan of dit een veilige en geschikte optie voor de jongen is. Afhankelijk van de omstandigheden van de zaak, kan het zijn dat de autoriteiten van verdragsluitende staat A (de autoriteiten met algemene bevoegdheid in deze zaak) eerst beschermende maatregelen moeten nemen om de veilige terugkeer van de jongen te verzekeren, voordat de jongen kan worden teruggekeerd⁵⁷⁸.

Voorbeeld 13 (O)

Een dertienjarig meisje loopt weg van huis in verdragsluitende staat A samen met haar twintigjarige vriend. Het meisje en haar vriend reizen eerst naar verdragsluitende staat B om daar samen een nieuw leven te beginnen. De vriend komt echter in verdragsluitende staat B in aanvaring met de politie en het koppel vlucht naar verdragsluitende staat C.

Intussen hebben de ouders van het meisje haar in verdragsluitende staat A opgegeven als vermist. Ze maken zich zorgen over het welzijn van hun dochter omdat ze weten dat haar vriend een strafblad heeft. De ouders nemen contact op met de centrale autoriteit in verdragsluitende staat A om haar te verzoeken om bijstand bij het opsporen van het meisje⁵⁷⁹. Aangezien de ouders maar heel weinig informatie hebben over waar het meisje zou kunnen zijn, gaat de zoektocht van de centrale autoriteit van verdragsluitende staat A naar het meisje erg traag vooruit.

Na een maand in verdragsluitende staat C komt de vriend in aanvaring met de politie van die staat en komt het meisje onder de aandacht van de autoriteiten. Zij pluizen de situatie uit en zijn van mening dat het meisje zich in een gevaarlijke situatie bevindt. Ze nemen op grond van artikel 11 de noodzakelijke beschermende maatregelen en plaatsen haar tijdelijk in een pleeggezin. De autoriteiten nemen contact op met de centrale autoriteit in verdragsluitende staat A en brengen haar op de hoogte van de aanwezigheid van het meisje op hun grondgebied en van de genomen beschermende maatregelen.

Het meisje slaagt er echter in uit het pleeggezin weg te vluchten en trekt met haar vriend onmiddellijk naar verdragsluitende staat D. Op grond van artikel 36 brengen de autoriteiten van verdragsluitende staat C (die hebben ontdekt dat het meisje naar verdragsluitende staat D is gereisd) de autoriteiten van verdragsluitende staat D op de hoogte van de gevaarlijke situatie van het meisje en de maatregelen die ze hebben genomen om haar te beschermen. Deze beschermende maatregelen zullen van rechtswege worden erkend in verdragsluitende staat D en alle andere verdragsluitende staten. De autoriteiten van verdragsluitende staat C brengen, als goede praktijk, ook verdragsluitende staat A op de hoogte van het vertrek van het meisje uit hun staat en haar aanwezigheid in verdragsluitende staat D.

In dit geval is elke verdragsluitende staat waarin het meisje aanwezig is, op het moment van haar aanwezigheid bevoegd om spoedeisende of voorlopige beschermende maatregelen te nemen ten aanzien van haar (op grond van art. 11 en 12 van het Verdrag). Aangezien echter de "gewone verblijfplaats" van het meisje in verdragsluitende staat A blijft, is alleen

⁵⁷⁷

Art. 11.

⁵⁷⁸

In het geval van een weggelopen kind kan het bijzonder belangrijk zijn om het kind te horen en na te gaan waarom het is weggelopen wanneer wordt beslist welke beschermende maatregelen er ten aanzien van het kind moeten worden genomen, namelijk een spoedeisende of een langetermijnmaatregel (zie in dit verband de voorwaarden van art. 12 van het IVRK). Een nauwe samenwerking tussen de autoriteiten van beide verdragsluitende staten is ook uiterst belangrijk om bijvoorbeeld na te gaan of er al eerdere bezorgdheden waren over de bescherming van het kind en of het gezin al bekend is bij de overheid van de verdragsluitende staat waar het kind zijn verblijfplaats heeft.

⁵⁷⁹

Art. 31, onder c).

verdragsluitende staat A bevoegd om beschermende langetermijnmaatregelen te nemen ten aanzien van het meisje (art. 5). De autoriteiten van verdragsluitende staat D mogen bijgevolg in dit voorbeeld de beschermende maatregelen die in verdragsluitende staat C zijn genomen, erkennen en ten uitvoer leggen of, indien zij het noodzakelijk achten, andere beschermende maatregelen ten aanzien van het meisje nemen op grond van artikel 11.

Indien, op basis van de feiten van de zaak, in dit voorbeeld van een meisje dat een lange tijd van huis weg is, de situatie zich zo ontwikkelt dat er geen sprake meer is van een "gewone verblijfplaats", kan de verdragsluitende staat waar het kind aanwezig is, beslissen dat hij algemeen is bevoegd om beschermende langetermijnmaatregelen ten aanzien van het meisje te nemen in overeenstemming met artikel 6, lid 2, van het Verdrag. Er mag echter niet te snel worden beslist dat een kind geen gewone verblijfplaats meer heeft⁵⁸⁰.

Voorbeeld 13 (P)

Een elfjarig meisje heeft haar gewone verblijfplaats met haar ouders in verdragsluitende staat E. De ouders sturen het meisje voor lange termijn naar haar tante van vaderszijde in verdragsluitende staat F om de tante te helpen en onderwijs te krijgen. De overheidsinstanties van verdragsluitende staat E zijn hiervan niet op de hoogte. Het meisje reist met een toeristisch visum dat zes maanden geldig is. De tante laat de immigrantenstatus van het kind niet regulariseren en stuurt het meisje niet naar school. Het kind bevindt zich eigenlijk in een situatie van huishoudelijke slavernij.

Vier jaar na de aankomst van het meisje in verdragsluitende staat F, brengt een nieuwe buur van de tante de autoriteiten op de hoogte van deze situatie. De bevoegde autoriteiten beoordelen de situatie en nemen onverwijld maatregelen om het meisje in een openbare zorginstelling te plaatsen. In afwachting van verdere onderzoeken, wordt het meisje vervolgens in een pleeggezin geplaatst. Op grond van artikel 5 van het Verdrag van 1996 gaat de autoriteit ervan uit dat het meisje nu haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat F heeft.

De bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat F neemt, in overeenstemming met artikel 32 en met de tussenkomst van zijn centrale autoriteit, contact op met de centrale autoriteit van verdragsluitende staat E om alle beschikbare informatie over het meisje en haar gezin te verkrijgen. De bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat F wil nagaan of een terugkeer van het meisje naar haar ouders in verdragsluitende staat E een langetermijnoptie voor de zorg van het meisje is (bv. indien de ouders niet op de hoogte waren van haar situatie en door de tante van vaderszijde werden voorgelogen). De bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat E deelt mee dat de ouders niet willen dat het meisje opnieuw onder hun zorg wordt geplaatst. De autoriteit deelt ook mee dat er geen andere familieleden in staat E zijn die eventueel voor het meisje zouden kunnen zorgen. Door deze informatie kan de bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat F beginnen nadenken over langetermijnmaatregelen ter bescherming van het meisje.

c) Kinderen die van de ene naar de andere staat worden verplaatst met betrokkenheid van overheidsinstanties

13.65 Het gebeurt steeds vaker dat ouders hun kinderen van de ene naar de andere staat verplaatsen om kinderbeschermingsproblemen en -procedures in de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, te vermijden⁵⁸¹. In dit deel wordt

⁵⁸⁰ Zie par. 4.16-4.19 hierboven en par. 13.83-13.87 hieronder.

⁵⁸¹ Voorbeelden die dit fenomeen illustreren zijn: de Engelse zaak *Tower Hamlets London Borough Council*

uitgelegd hoe het Verdrag van 1996 een hulp kan zijn in deze omstandigheden. Er zijn twee verschillende scenario's mogelijk:

13.66 1) Wanneer er reeds een beschermingsmaatregel is genomen:

wanneer een bevoegde autoriteit van een verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, al een beschermende maatregel ten aanzien van het kind heeft genomen (er is bijvoorbeeld al beslist dat het kind in een zorginstelling van de overheid moet worden geplaatst) en de ouders vervolgens het kind naar een andere verdragsluitende staat verplaatsen om bijvoorbeeld de naleving van deze maatregel te vermijden, kunnen beide verdragsluitende staten een beroep doen op het Verdrag van 1996 om de situatie op te lossen. Ten eerste kan de beschermende maatregel worden erkend en ten uitvoer worden gelegd op grond van het Verdrag van 1996 in de verdragsluitende staat waarheen het kind werd verplaatst⁵⁸². Hierdoor kan het kind snel worden teruggekeerd en opnieuw onder het toezicht worden geplaatst van de bevoegde autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft. Om de beschermende maatregel snel en doeltreffend te laten erkennen en ten uitvoer te leggen en de bevoegde autoriteiten over alle informatie te laten beschikken die van belang is, zijn ook de samenwerkingsbepalingen van het Verdrag van 1996 nuttig⁵⁸³. Indien er bovendien sprake is van een spoedeisend geval, kan de verdragsluitende staat waarheen het kind werd verplaatst op grond van het Verdrag van 1996 de noodzakelijke beschermende maatregelen ten aanzien van het kind nemen terwijl het kind zich in deze staat bevindt (art. 11)⁵⁸⁴.

Indien beide betrokken staten partij zijn bij het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980 en dit Verdrag is in werking getreden in de betrekkingen tussen deze staten⁵⁸⁵, kan de bevoegde autoriteit van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, op basis van de feiten van de desbetreffende zaak, verzoeken om de terugkeer van het kind op grond van het Verdrag van 1980 indien aan de voorwaarden van dat Verdrag is voldaan.

13.67 2) Wanneer de beschermingsproblemen van het kind zijn onderzocht, maar nog geen beschermende maatregelen zijn genomen en nog geen procedures zijn gestart⁵⁸⁶:

In deze situatie bestaat er geen beschermende maatregel die kan worden erkend en ten uitvoer worden gelegd op grond van het Verdrag van 1996 door de verdragsluitende staat waarheen het kind werd verplaatst. Hoewel dit afhankelijk is van de feiten van de desbetreffende zaak en de exacte maatregelen die de bevoegde autoriteit heeft genomen op het moment van de overbrenging, is het bovendien onwaarschijnlijk, zelfs als beide betrokken staten partij zijn bij het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980, dat de autoriteit louter door haar onderzoeken de "gezagsrechten" verwerft (in de autonome betekenis van het

tegen MK e.a. [2012] EWHC 426 (Fam) en de volgende zaken van het Hof van Justitie van de Europese Unie: zaak C-435/06 van 27 november 2007 en zaak C-523/07 van 2 april 2009.

Op de Bijzondere Commissie (Deel I) merkte de Internationale Sociale Dienst op dat het fenomeen van ouders die hun kinderen van de ene naar de andere staat verplaatsen om kinderbeschermingsproblemen en -procedures in de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, te vermijden, toeneemt.

⁵⁸² Zie **hoofdstuk 10** hierboven betreffende de werking van de erkennings- en tenuitvoerleggingsbepalingen van het Verdrag van 1996.

⁵⁸³ Zie in dit verband **hoofdstuk 11** hierboven.

⁵⁸⁴ Zie in dit verband **hoofdstuk 6** hierboven.

⁵⁸⁵ Zie art. 38 van het Verdrag van 1980 betreffende de procedure die moet worden gevolgd zodat het Verdrag van 1980 in werking kan treden in de betrekking tussen verdragsluitende staten wanneer een van de verdragsluitende staten tot het Verdrag is toegetreden.

⁵⁸⁶ Zie **voorbeeld 11 (E)** hierboven.

Verdrag van 1980), zodat op grond van dit Verdrag om de terugkeer kan worden verzocht⁵⁸⁷.

13.68 Het Verdrag van 1996 blijft van grote waarde in deze omstandigheden en kan een hulp zijn voor de betrokken verdragsluitende staten om een oplossing te vinden voor de situatie van het kind. Bijvoorbeeld:

- **De samenwerkingsbepalingen**⁵⁸⁸

Verdragsluitende staten die maatregelen voor de bescherming van een kind hebben genomen of overwegen te nemen, zijn, indien zij van mening zijn dat een kind is "blootgesteld aan een ernstig gevaar" en indien hun wordt meegedeeld dat de verblijfplaats van het kind is overgebracht naar of dat het kind zich bevindt in een andere staat⁵⁸⁹, zijn op grond van artikel 36 van het Verdrag verplicht aan de autoriteiten van die andere staat mededeling te doen van "dit gevaar en de genomen of in overweging zijnde maatregelen". Op grond van deze bepaling is de verdragsluitende staat waaruit het kind werd overgebracht in het algemeen verplicht de staat waarheen het kind werd overgebracht op de hoogte te brengen van de situatie van het kind. Hierdoor wordt deze laatste staat gewezen op de eventuele noodzaak om het kind op te sporen⁵⁹⁰ en te bepalen of verdere actie moet worden ondernomen om het kind te beschermen.

Een andere bepaling die nuttig kan zijn, is artikel 34 van het Verdrag. Indien een van de betrokken verdragsluitende staten overweegt om een beschermende maatregel ten aanzien van het kind te nemen (wat in deze situatie waarschijnlijk noodzakelijk is om de blijvende bescherming van het kind te verzekeren), kan deze staat de bevoegde autoriteiten van de andere verdragsluitende staat verzoeken informatie mee te delen die van belang is voor de bescherming van het kind. De autoriteiten van de verdragsluitende staat waarheen het kind werd overgebracht, kunnen bijvoorbeeld informatie nodig hebben over de achtergrond van het kind en de familiegeschiedenis om te beoordelen of er sprake is van een spoedeisend geval en of beschermende maatregelen noodzakelijk zijn.

Het is in het algemeen erg belangrijk dat de betrokken bevoegde autoriteiten van elke verdragsluitende staat, indien nodig met de tussenkomst van hun centrale autoriteiten, duidelijk en doeltreffend onderling communiceren en hun acties op elkaar afstemmen zodat het kind blijvend is beschermd⁵⁹¹.

- **De bevoegdheidsbepalingen**

De bevoegdheidsbepalingen van het Verdrag stellen op een duidelijke en uniforme manier vast welke verdragsluitende staat bevoegd is ten aanzien van het kind. In het Verdrag is bepaald dat de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, algemeen is bevoegd voor het nemen van beschermende maatregelen ten aanzien van het kind⁵⁹². In de hier beschreven feitelijke situatie is het vaak de verdragsluitende staat waaruit het kind door zijn ouders is overgebracht,

⁵⁸⁷ Zie de commentaar onder "Case Law Analysis" in Incadat (www.incatat.com) betreffende het moment waarop een overheidsinstelling de "gezagsrechten" ten aanzien van een kind op grond van het Verdrag van 1980 verwerft en bijgevolg om terugkeer kan verzoeken.

⁵⁸⁸ Zie in dit verband par. **11.18-11.22** hierboven.

⁵⁸⁹ Voor de toepassing van art. 36 hoeft deze staat geen **verdragsluitende** staat bij het Verdrag van 1996 te zijn – zie par. **11.18** e.v. hierboven.

⁵⁹⁰ In overeenstemming met art. 31, onder c), kan de andere verdragsluitende staat ook een rechtstreeks verzoek hiertoe richten.

⁵⁹¹ Zie art. 30, lid 1. Rechtstreekse gerechtelijke communicatie kan in dit verband ook een belangrijke rol spelen: zie voetnoot 147 hierboven.

⁵⁹² "Gewone verblijfplaats" is een feitelijk begrip – zie par. **13.83** e.v. hieronder.

die de staat van de gewone verblijfplaats van het kind blijft. Indien dit het geval is, blijft deze verdragsluitende staat bevoegd voor het nemen van langetermijnmaatregelen ter bescherming van dat kind (en zullen deze maatregelen op grond van het Verdrag worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in de andere verdragsluitende staat). Daarnaast is de verdragsluitende staat waarin het kind aanwezig is, bevoegd om intussen in spoedeisende gevallen noodzakelijke maatregelen te nemen om het kind te beschermen. Dergelijke maatregelen houden op van kracht te zijn zodra de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, maatregelen heeft genomen – art. 11, lid 2.

Tot slot moeten beide verdragsluitende staten in deze situatie ook rekening houden met artikel 7 van het Verdrag van 1996⁵⁹³.

▪ **De bepalingen inzake erkenning en tenuitvoerlegging**

Deze bepalingen van het Verdrag van 1996 blijven van belang omdat ze ervoor zorgen dat beschermende maatregelen die door een verdragsluitende staat zijn genomen, van rechtswege worden erkend in een andere verdragsluitende staat en daar ten uitvoer kunnen worden gelegd.

13.69 Tot slot moet worden opgemerkt dat het in elke fase van dergelijke zaken belangrijk is dat beide verdragsluitende staten duidelijk, doeltreffend en snel handelen zodat de situatie zo snel mogelijk, en in het belang van het kind, is opgelost.

Voorbeeld 13 (Q)

Moeder en vader wonen samen in de verdragsluitende staat A met hun kind. Omdat ze als gevolg van druggebruik niet voor het kind kunnen zorgen, wordt het kind bij hen weggehaald en in verdragsluitende staat A geadopteerd.

Twee jaar later wordt de moeder opnieuw zwanger. De ouders beweren dat ze volledig zijn afgekickt en dat ze voor dit tweede kind willen zorgen. De bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat A onderzoekt hun situatie, maar nog voor ze een beslissing nemen, bevalt de moeder voortijdig van de baby. Het koppel vlucht onmiddellijk naar het buurland, verdragsluitende staat B, uit schrik dat de baby in een openbare zorginstelling zal worden geplaatst.

In overeenstemming met artikel 36, doen de autoriteiten van verdragsluitende staat A (met tussenkomst van hun centrale autoriteit) onmiddellijk mededeling aan de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat B (waarheen ze vermoeden dat de ouders zijn gevlucht) van het mogelijke gevaar waaraan de baby is blootgesteld en van de beschermende maatregelen die de autoriteiten van verdragsluitende staat A overwogen. Ze verzoeken ook, in overeenstemming met artikel 31, onder c), de desbetreffende instantie in verdragsluitende staat B (de centrale autoriteit of de instantie die in deze staat die functie heeft toegewezen gekregen) om bijstand bij het opsporen van het gezin.

De baby wordt in verdragsluitende staat B gevonden en zou bij haar ouders in een hostel wonen. De autoriteiten van verdragsluitende staat B delen deze informatie mee aan de autoriteiten van verdragsluitende staat A. Verdragsluitende staat B beslist dat het noodzakelijk is om spoedeisende maatregelen te nemen (op grond van art. 11) om het kind te beschermen door het kind in een openbare zorginstelling te plaatsen in verdragsluitende staat B. Verdragsluitende staat B deelt deze informatie mee aan

⁵⁹³

Zie **hoofdstuk 4** en met name par. **4.20-4.25** hierboven voor meer informatie over de werking van art. 7.

verdragsluitende staat A. De autoriteiten van verdragsluitende staat A, die met verdragsluitende staat B instemmen dat verdragsluitende staat A nog altijd wordt beschouwd als de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, wil (op grond van art. 5) een beslissing uitvaardigen dat het kind in een openbare zorginstelling van verdragsluitende staat A moet worden geplaatst in afwachting van een onderzoek naar de langetermijnopties voor het kind. Deze maatregel wordt van rechtswege erkend in verdragsluitende staat B en op basis hiervan kunnen de autoriteiten van beide verdragsluitende staten de overdracht van het kind aan de bevoegde autoriteiten van verdragsluitende staat A coördineren (de spoedeisende maatregel van verdragsluitende staat B houdt dus op van kracht te zijn in overeenstemming met art. 11, lid 2).

G. Vermogen van het kind

- 13.70 In artikel 1 van het Verdrag is bepaald dat het Verdrag van toepassing is op maatregelen ter bescherming van het **vermogen** van het kind. De doelstelling van het Verdrag op dit gebied was het vaststellen van "nauwkeurige regels betreffende de aanwijzing en de bevoegdheden van de wettelijke vertegenwoordiger van het kind voor het beheer van het vermogen van het kind dat zich in een andere staat bevindt"⁵⁹⁴. Er werd gedacht dat dit bijzonder nuttig zou kunnen zijn indien het noodzakelijk is om wettelijke maatregelen te nemen ten aanzien van een vastgoed waarvan het kind eigenaar is geworden⁵⁹⁵.
- 13.71 In artikel 3, onder g), wordt bepaald dat de maatregelen ter bescherming van het vermogen van kind betrekking kunnen hebben op "het beheer, de instandhouding of de beschikking over het vermogen van het kind". "Deze zeer brede formulering omvat alle handelingen met betrekking tot het vermogen van het kind, met inbegrip van aankopen, die als investeringen worden beschouwd of als opdrachten om het overgedragen eigendom te verkopen met het oog op de aankoop"⁵⁹⁶. Maatregelen ter bescherming van het vermogen van het kind kunnen bestaan uit bijvoorbeeld de nodige machtigingen of toelatingen voor de koop of verkoop van het vermogen van het kind.
- 13.72 Het is belangrijk op te merken dat het Verdrag niet wil interfereren met eigendomsrechtsstelsels en geen betrekking heeft op het materiële recht betreffende de inhoud van eigendomsrechten, zoals geschillen over eigendom⁵⁹⁷. Indien er bijvoorbeeld in een verdragsluitende staat eisen zijn verbonden aan de koop of verkoop van gronden of gebouwen die in het algemeen voor alle verkopers of kopers gelden (bv. een speciale vergunning of goedkeuring voor de koop of verkoop van gronden of gebouwen met een speciale status als gevolg van hun cultureel of historisch belang, of die toebehoren aan de inheemse volkeren; of voor de koop of verkoop van gronden of gebouwen door een buitenlander) en het feit dat de eigendom wordt gekocht of verkocht door een vertegenwoordiger van een kind geen belang heeft, valt het toekennen van deze machtigingen voor de verkoop niet onder het materiële toepassingsgebied van het Verdrag.

⁵⁹⁴ Toelichtend verslag, par. 10.

⁵⁹⁵ *Ibid.* Er moet worden opgemerkt dat de aanwijzing van de vertegenwoordiger van het kind en de bevoegdheden van de vertegenwoordiger binnen het toepassingsgebied van het Verdrag vallen, maar dat dit niet het geval is voor de regeling van het vastgoed zelf. Het Verdrag is niet van toepassing op erfopvolgingskwesties (art. 4, onder f)). Zie **hoofdstuk 3, deel C**, hierboven betreffende het materiële toepassingsgebied van het Verdrag.

⁵⁹⁶ Toelichtend verslag, par. 25.

⁵⁹⁷ Zie par. **3.30** en **3.31** hierboven. Er moet in deze context ook worden opgemerkt dat het Verdrag evenmin van toepassing is op maatregelen betreffende trusts. Zie art. 4, onder f), besproken in par. **3.43** hierboven.

- 13.73** Artikel 55 van het Verdrag voorziet in een tweeledig voorbehoud voor elke verdragsluitende staat ten aanzien van het vermogen van een kind dat op zijn grondgebied is gelegen. Ten eerste kan een verdragsluitende staat op grond van artikel 55, lid 1, onder a), zich de bevoegdheid van zijn autoriteiten voorbehouden maatregelen te nemen gericht op de bescherming van het vermogen van een kind dat op zijn grondgebied is gelegen, **ongeacht** waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft. Er moet worden opgemerkt dat ondanks een dergelijk voorbehoud de autoriteiten van een andere verdragsluitende staat op grond van het Verdrag bevoegd kunnen zijn om beschermende maatregelen ten aanzien van dat vermogen te nemen. Ten tweede kan een verdragsluitende staat zich echter op grond van artikel 55, lid 1, onder b), het recht voorbehouden een ouderlijke verantwoordelijkheid of een beschermende maatregel niet te erkennen indien dat gezag of die maatregel in strijd is met een door zijn autoriteiten ten aanzien van dat vermogen genomen maatregel.
- 13.74** Dit tweeledig voorbehoud kan beperkt zijn tot bepaalde vermogenscategorieën, waarvan die van onroerend goed de meest waarschijnlijke is.
- 13.75** Elk voorbehoud op grond van artikel 55 moet in overeenstemming zijn met de in artikel 60 vastgestelde procedure en moet aan de depositaris van het Verdrag worden gemeld. Elk voorbehoud zal worden genoteerd in de "statustabel" van het Verdrag van 1996 die wordt bekendgemaakt op de website van de Haagse Conferentie (www.hcch.net, onder "Conventions", "Convention 34" en vervolgens "Status Table").

Voorbeeld 13 (R)

Het kind heeft zijn gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A en bezit eigendom in verdragsluitende staat B. Er wordt in verdragsluitende staat A een voogd aangewezen om het eigendom van het kind te beheren. Hij is verantwoordelijk voor het beheer namens het kind van grond in verdragsluitende staat B. De aanwijzing van de voogd wordt van rechtswege erkend in alle verdragsluitende staten. Indien verdragsluitende staat A verklaringen verstrekt van de hoedanigheid waarin kan worden opgetreden (in overeenstemming met art. 40 van het Verdrag), kan het in deze situatie nuttig zijn dat de voogd een dergelijke verklaring verkrijgt⁵⁹⁸.

Voorbeeld 13 (S)

Een meisje, dat haar gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat A heeft, reist naar verdragsluitende staat B voor een vakantie. In verdragsluitende staat B raakt ze gewond bij een auto-ongeval. Na haar herstel keert ze terug naar huis in verdragsluitende staat A. Na afloop van de juridische procedures in verdragsluitende staat B krijgt het meisje een hoge schadevergoeding voor de letsels die zij bij het auto-ongeval heeft opgelopen. De bevoegde autoriteit kan echter niemand in verdragsluitende staat B vinden die kan optreden als voogd voor het meisje en het geld in haar naam kan ontvangen. De bevoegde autoriteit kan in deze situatie op grond van artikel 12 van het Verdrag bevoegdheid uitoefenen en bevelen dat in verdragsluitende staat B een voogd wordt aangewezen om het geld in naam van het meisje voorlopig te beheren. Dit bevel houdt op van kracht te zijn bij de aanwijzing van een dergelijke voogd door de autoriteiten van verdragsluitende staat A. De bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat B kan ook op grond van artikel 9 de bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat A verzoeken ermee in te stemmen dat de rechter in verdragsluitende staat B de bevoegdheid krijgt om de voogd van het meisje aan te wijzen. Indien de bevoegde autoriteit van verdragsluitende staat B een positief antwoord op haar verzoek krijgt, kan ze een voogd aanwijzen om het geld namens het kind te beheren.

⁵⁹⁸

Zie par. **11.31** hierboven.

H. Vertegenwoordiging van kinderen

- 13.76 Aangezien kinderen handelingsonbekwaam zijn, moeten ze vaak worden vertegenwoordigd. Met "vertegenwoordiging" wordt in het algemeen het optreden namens of in naam van het kind ten aanzien van derden bedoeld. Vertegenwoordiging kan plaatsvinden in gerechtelijke procedures waarbij kinderen zijn betrokken, bij vastgoed- en financiële transacties en om toestemming te geven voor medische behandelingen.
- 13.77 Het Verdrag is duidelijk van toepassing op beslissingen betreffende vertegenwoordiging van kinderen. In artikel 3, onder d), is bepaald dat beschermende maatregelen met name betrekking kunnen hebben op de aanwijzing en de taken van enige persoon of lichaam dat het kind vertegenwoordigt of bijstaat. Daarnaast verwijst de term "bevoegdheden" van de ouders, voogden of andere wettelijke vertegenwoordigers in de definitie van "ouderlijke verantwoordelijkheid" naar de vertegenwoordiging van kinderen⁵⁹⁹.
- 13.78 Dit wil zeggen dat, indien de autoriteiten van een verdragsluitende staat een beslissing nemen met betrekking tot de vertegenwoordiging van een kind, ze ervoor moeten zorgen dat ze op grond van het Verdrag bevoegd zijn om dat te doen. Indien echter de autoriteiten niet bevoegd zijn op grond van het Verdrag en ze oordelen dat ze in een bepaald geval beter in staat zijn het belang van het kind te beoordelen op het gebied van vertegenwoordiging, kunnen ze verzoeken om een overdracht van bevoegdheid (indien is voldaan aan de voorwaarden van art. 9)⁶⁰⁰. Het kan ook in bepaalde situaties gebeuren dat het voor een verdragsluitende staat **met** bevoegdheid passend is om de bevoegdheid over te dragen naar een andere verdragsluitende staat, bv. wanneer een wettelijk vertegenwoordiger moet worden aangewezen voor een kind bij een gerechtelijke procedure in die andere verdragsluitende staat⁶⁰¹.
- 13.79 Zodra deze beschermende maatregelen zijn genomen, moeten ze worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in alle andere verdragsluitende staten in overeenstemming met de regels van het Verdrag.
- 13.80 Indien de vertegenwoordiging van het kind onder "ouderlijke verantwoordelijkheid"⁶⁰² valt, zijn artikelen 16 en 17 van toepassing. In artikel 16 van het Verdrag is vastgesteld hoe de **houders** van ouderlijke verantwoordelijkheid kunnen worden bepaald⁶⁰³. In artikel 17 is bepaald dat de **uitoefening** van de ouderlijke verantwoordelijkheid wordt beheerst door het recht van de staat van de gewone verblijfplaats van het kind. Dit wil zeggen dat de regels betreffende de vertegenwoordiging van kinderen door personen die ouderlijke verantwoordelijkheid hebben van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, bepalen wat de aard, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van dergelijke vertegenwoordiging zijn.

Voorbeeld 13 (T)

Op grond van het recht van staat A zijn ouders, die optreden als wettelijke vertegenwoordiger, gemachtigd om individueel te handelen en namens het kind een civiele rechtszaak in te leiden. Op grond van verdragsluitende staat B moeten beide ouders akkoord gaan voordat een dergelijke procedure kan worden ingeleid. Het gezin woont in staat A. De moeder en het kind reizen naar verdragsluitende staat B. Het kind raakt betrokken bij

⁵⁹⁹ Art. 1, lid 2. Zie par. **3.18-3.24** hierboven.

⁶⁰⁰ Art. 9. Zie **hoofdstuk 5** hierboven.

⁶⁰¹ Art. 8. *Ibid.*

⁶⁰² Art. 1, lid 2.

⁶⁰³ Zoals besproken in **hoofdstuk 9** hierboven.

een ongeval in verdragsluitende staat B en de moeder wenst daar een procedure in te leiden. De moeder kan dit doen zonder het akkoord van de vader omdat dit op grond van het recht van staat A niet nodig is en staat A de staat is waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft.

13.81 De verschillende betrokken rechtssystemen kunnen onzekerheid creëren over de aard en de omvang van de hoedanigheid of bevoegdheden van de persoon die verantwoordelijk is voor de zorg van de persoon of het vermogen van het kind. Om deze onzekerheid weg te nemen, voorziet artikel 40 van het Verdrag in de mogelijke verstrekking van een verklaring aan de houder van ouderlijke verantwoordelijkheid of de persoon aan wie de bescherming van het kind is toevertrouwd. Deze verklaring kan worden afgegeven door de autoriteiten⁶⁰⁴ van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft of door de verdragsluitende staat waar een beschermende maatregel is genomen. In de verklaring moet worden aangegeven in welke hoedanigheid die persoon kan optreden en welke bevoegdheden hem of haar zijn verleend. De in de verklaring aangegeven hoedanigheid en bevoegdheden wordt deze persoon geacht te bezitten, behoudens bewijs van het tegendeel⁶⁰⁵.

13.82 Artikel 19 van het Verdrag voorziet ook in enige bescherming voor een derde die een rechtshandeling tot stand brengt met de wettelijke vertegenwoordiger van een kind. Deze bescherming is bedoeld voor derden van wie niet kan worden verwacht dat ze weten dat de regels van de staat waar de rechtshandeling plaatsvindt niet van toepassing zijn op een bepaald kind als gevolg van de toepasselijke rechtsregels van het Verdrag wanneer het gaat om wie kan optreden als de wettelijke vertegenwoordiger van een kind. Indien bijgevolg een rechtshandeling aan bepaalde criteria voldoet, kan de geldigheid ervan niet worden aangetast en de derde kan niet aansprakelijk worden gesteld op de enkele grond dat krachtens het door het Verdrag aangewezen recht de ander niet bevoegd was als wettelijk vertegenwoordiger van het kind op te treden. De criteria waaraan moet worden voldaan, zijn:

- de rechtshandeling is tot stand gekomen door een persoon die op grond van het recht van de staat waar de rechtshandeling tot stand is gekomen bevoegd zou zijn als wettelijk vertegenwoordiger van het kind op te treden;
- de derde wist niet of had niet moeten weten dat de ouderlijke verantwoordelijkheid door het door het Verdrag aangewezen recht werd beheerst; en
- de rechtshandeling is tot stand gekomen tussen personen die zich op het grondgebied van eenzelfde staat bevinden⁶⁰⁶.

Voorbeeld 13 (U)

Beide ouders kunnen in verdragsluitende staat A optreden als wettelijk vertegenwoordiger van het kind in alle omstandigheden, tenzij een bevoegde autoriteit hierover anders heeft beslist. In verdragsluitende staat B kan een ongehuwde vader niet optreden als wettelijk vertegenwoordiger van een kind, tenzij aan bepaalde criteria is voldaan.

Een ongehuwd koppel zet in verdragsluitende staat B een jongen op de wereld. Hij woont bij zijn moeder. Er is niet voldaan aan de criteria om de vader te laten optreden als wettelijk vertegenwoordiger van de jongen op grond van het recht van verdragsluitende staat B. De vader van de jongen is onderdaan van verdragsluitende staat A, waar hij woont, en de jongen

⁶⁰⁴ In art. 40, lid 3, is bepaald dat de verdragsluitende staten die dergelijke verklaringen verstrekken, de autoriteiten moeten aanwijzen die bevoegd zijn de verklaring op te stellen.

⁶⁰⁵ Zie de bespreking van art. 40 in par. **11.31** hierboven.

⁶⁰⁶ Art. 19, lid 2.

bezoekt hem regelmatig.

De grootvader van vaderszijde overlijdt en laat de jongen zijn unieke boekenverzameling na. De vader sluit in verdragsluitende staat A een overeenkomst met een derde, die ook in verdragsluitende staat A woont, om de verzameling te verkopen.

Aangezien de derde niet had kunnen weten dat de ouderlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de jongen onder het recht van verdragsluitende staat B valt, kan de geldigheid van de overeenkomst voor de verkoop van de verzameling niet in vraag worden gesteld en kan de koper niet aansprakelijk worden gesteld op de enkele grond dat krachtens het door het Verdrag aangewezen recht de vader niet bevoegd was als wettelijk vertegenwoordiger van de jongen op te treden.

I. Aanknopingspunten

a) De gewone verblijfplaats

- 13.83** Het belangrijkste aanknopingspunt en de basis voor bevoegdheid in het Verdrag van 1996 is de gewone verblijfplaats⁶⁰⁷. Het gebruik van de gewone verblijfplaats is een factor die in alle moderne Haagse Verdragen ter bescherming van kinderen weerkeert⁶⁰⁸. In geen enkel Verdrag is "gewone verblijfplaats" omschreven; het zijn de autoriteiten die op basis van de feitelijke gegevens van elke zaak moeten bepalen wat eronder valt. Het is een autonoom begrip en bij de uitlegging ervan moet eerder rekening worden gehouden met de doelstellingen van het Verdrag dan met de beperkingen van het nationale recht.
- 13.84** Het is bijzonder belangrijk te bepalen wat op grond van het Verdrag van 1980 en het Verdrag van 1996 onder "gewone verblijfplaats" valt. Er moet worden opgemerkt dat "gewone verblijfplaats" in het Verdrag van 1996 in een andere context wordt gebruikt dan in het Verdrag van 1980. In het geval van het Verdrag van 1980 is het voor de toepassing van de rechtsmiddelen in dit Verdrag belangrijk dat de gewone verblijfplaats van het kind wordt vastgesteld in de verzoekende staat. Daarnaast is de bepaling van de gewone verblijfplaats nodig om uit te maken of er sprake is van een ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren van een kind. In het geval van het Verdrag van 1996 is het bepalen van de gewone verblijfplaats in het algemeen nodig om te bepalen welke verdragsluitende staat bevoegd is om beschermende maatregelen te nemen en of de beslissingen van de autoriteiten van die staat moeten worden erkend en ten uitvoer worden gelegd in andere verdragsluitende staten. Aangezien de gewone verblijfplaats een feitelijk begrip is, moet bij het vaststellen van de gewone verblijfplaats van een kind voor de toepassing van het Verdrag van 1996 met verschillende zaken rekening worden gehouden.
- 13.85** Er vallen in de internationale rechtspraak enkele tendensen met betrekking tot het begrip "gewone verblijfplaats" op te merken. Zoals hierboven gezegd, kunnen ze nuttig zijn voor de feitelijke bepalingen in het kader van het Verdrag van 1980 of dat van 1996. Ten eerste houdt een gewone verblijfplaats doorgaans op te bestaan en wordt een nieuwe verworven, indien er duidelijke bewijzen zijn van de bedoeling om in een andere staat een nieuw leven te beginnen⁶⁰⁹. Ten tweede kan

⁶⁰⁷ Art. 5, zoals besproken in par. 4.4 e.v. hierboven.

⁶⁰⁸ De andere verdragen zijn het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980, het Haagse interlandelijke adoptieverdrag van 1993 en het Haagse Verdrag van 2007 inzake het levensonderhoud voor kinderen en het betreffende protocol. Zie de website van de Haagse Conferentie www.hcch.net onder "Conventions" voor de volledige tekst van deze verdragen.

⁶⁰⁹ De intenties van de **ouders** zal hier doorgaans de meest relevante benadering zijn. Zie bv. *DeHaan v.*

een gewone verblijfplaats op het moment van een verhuizing die (mogelijk) voor onbepaalde tijd is ook ophouden te bestaan en kan een nieuwe relatief snel worden verworven⁶¹⁰. Bij een verhuizing voor een bepaalde duur werd echter een aantal keren in de rechtspraak erkend dat een bestaande gewone verblijfplaats tijdens die hele periode kan worden behouden, ook al is die periode lang⁶¹¹. Dit is voornamelijk het geval wanneer de ouders een tijdelijk verblijf voor het kind in een ander land hebben geregeld⁶¹². Andere situaties worden beoordeeld op basis van een van de twee benaderingen. Bij de benadering die gebaseerd is op de "intentie van de ouders" staat de gemeenschappelijke intentie van de ouders met betrekking tot de aard van de verhuizing centraal⁶¹³. Bij de benadering die gebaseerd is op het "leven van het kind", staat de feitelijke werkelijkheid van het leven van het kind centraal⁶¹⁴. De "feitelijke werkelijkheid" omvat onderwijs, sociale interactie en familiale betrekkingen en verwijst in het algemeen naar de elementen waar het leven van het kind om draait. Er zijn ook zaken waarin beide benaderingen werden toegepast en dus zowel de intenties van de ouders als het leven het kind centraal stonden⁶¹⁵. In de keuze van benadering houden sommige rechters rekening met de leeftijd van het betrokken kind; hoe ouder het kind, hoe meer geneigd de rechters zijn om rekening te houden met het leven van het kind.

13.86 De tijdelijke afwezigheid van het kind van de plaats waar het zijn gewone verblijfplaats heeft wegens vakantie, schoolbezoek of de uitoefening van omgangs-/contactrechten zal in beginsel de gewone verblijfplaats van het kind niet wijzigen.

Gracia [2004] AJ nr. 94 (QL), [2004] ABQD 4 [Incadat-referentie HC/E/CA 576]; *Re J. (A Minor) (Abduction: Custody Rights)* [1990] 2 AC 562 [Incadat-referentie HC/E/UK 2]; *Re F. (A Minor) (Child Abduction)* [1992] 1 FLR 548, [1992] Fam Law 195 [Incadat-referentie: HC/E/UK 40]. Er moet worden opgemerkt dat een kind in zeldzame gevallen zijn gewone verblijfplaats kan verliezen en dat het geen nieuwe verworft (in welk geval voor wat het Verdrag van 1996 betreft, art. 6, lid 2, van toepassing is). Dergelijke vaststelling moet zo veel mogelijk worden vermeden – zie par. **4.16-4.19** hierboven.

⁶¹⁰ Zie *Al Habtoor v. Fotheringham* [2001] EWCA Civ 186 [Incadat-referentie: HC/E/UK 875]; *Callaghan v. Thomas* [2001] NZFLR 1105 [Incadat-referentie HC/E/NZ 413]; *Cameron v. Cameron*, 1996 SC 17, 1996 SLT 306, 1996 SCLR 25 [Incadat-referentie: HC/E/UKs 71]; *Moran v. Moran*, 1997 SLT 541 [Incadat-referentie: HC/E/UKs 74]; *Karkkainen v. Kovalchuk*, 445 F.3d 280 (3rd Cir. 2006) [Incadat-referentie: HC/E/USf 879].

⁶¹¹ Zie *Re H (Abduction: Habitual Residence: Consent)* [2000] 3 FCR 412 [Incadat-referentie: HC/E/UK 478]; *Morris v. Morris*, 55 F. Supp.2d 1156 (D. Colo., 30 augustus 1999) [Incadat-referentie: HC/E/USf 306]; *Mozes v. Mozes*, 239 F.3d 1067 (9th Cir. 2001) [Incadat-referentie: HC/E/USf 301].

⁶¹² Zie *Denmark Ø.L.K.*, 5 april 2002, 16. afdeling, B-409-02 [Incadat-referentie: HC/E/DK 520].

⁶¹³ Zie *Re B (Minors Abduction)* [1993] 1 FLR 993 [Incadat-referentie: HC/E/UK 173]; *Mozes v. Mozes*, 239 F.3d 1067 (9th Cir. 2001) [Incadat-referentie: HC/E/USf 301]; *Holder v. Holder*, 392 F.3d 1009, 1014 (9th Cir. 2004) [Incadat-referentie: HC/E/USf 777]; *Ruiz v. Tenorio*, 392 F.3d 1247, 1253 (11th Cir. 2004) [Incadat-referentie: HC/E/USf 780]; *Tsarbopoulos v. Tsarbopoulos*, 176 F. Supp.2d 1045 (E.D. Wash. 2001) [Incadat-referentie: HC/E/USf 482]; *Gitter v. Gitter*, 396 F.3d 124, 129-30 (2d Cir. 2005) [Incadat-referentie: HC/E/USf 776]; *Koch v. Koch*, 450 F.3d 703 (7th Cir. 2006) [Incadat-referentie: HC/E/USf 878]. Er moet worden opgemerkt dat het 9th Circuit in het kader van de Mozes-benadering heeft erkend dat een kind na voldoende lange tijd en positieve ervaringen een zodanig hechte band met zijn nieuw land kan hebben, dat dit nieuwe land kan worden beschouwd als het land waar hij zijn gewone verblijfplaats heeft, ook al strookt dit niet met de intenties van de ouders.

⁶¹⁴ *Friedrich v. Friedrich*, 983 F.2d 1396, (6th Cir. 1993) [Incadat-referentie: HC/E/USf 142]; *Robert v. Tesson* (6th Cir. 2007) [Incadat-referentie: HC/E/US 935]; *Re M (Abduction: Habitual Residence)* [1996] 1 FLR 887.

⁶¹⁵ Het belangrijkste arrest is dat van: *Feder v. Evans-Feder*, 63 F.3d 217, 222 (3d Cir. 1995) [Incadat-referentie: HC/E/USf 83]. Zie ook: *Karkkainen v. Kovalchuk*, 445 F.3d 280 (3rd Cir. 1995) [Incadat-referentie: HC/E/USf 879]. In deze zaak werd een onderscheid gemaakt tussen de situatie van jongere kinderen, waarvoor werd geoordeeld dat sterk de nadruk moet worden gelegd op de gemeenschappelijke ouderlijke intentie, en de situatie van oudere kinderen, waarin de ouderlijke intentie een beperktere rol moet krijgen. *Silverman v. Silverman*, 338 F.3d 886 (8th Cir. 2003) [Incadat-referentie: HC/E/USf 530].

- 13.87 Het begrip van gewone verblijfplaats werd besproken door het Hof van Justitie van de Europese Unie⁶¹⁶ (hierna het "HvJ" genoemd) in de context van Brussel II bis⁶¹⁷. Het HvJ heeft geoordeeld dat de gewone verblijfplaats van een kind moet worden bepaald op basis van een geheel van feitelijke omstandigheden die eigen zijn aan elke zaak. Het begrip "gewone verblijfplaats" moet met name aldus "worden uitgelegd dat deze verblijfplaats de plaats is die een zekere integratie van het kind in een sociale en familiale omgeving tot uitdrukking brengt. Daartoe moet onder meer rekening worden gehouden met de duur, de regelmatigheid, de omstandigheden en de redenen van het verblijf op het grondgebied [...] en van de verhuizing van het gezin naar die staat, de nationaliteit van het kind, de plaats waar en de omstandigheden waaronder het naar school gaat, de talenkennis en de familiale en sociale banden van het kind in die staat"⁶¹⁸.

b) Aanwezigheid

- 13.88 Er zijn een aantal gevallen waarin de aanwezigheid van een kind (of het vermogen van het kind) als aanknopingspunt in het Verdrag van 1996 wordt gebruikt⁶¹⁹. Het begrip "aanwezigheid" wijst op de fysieke aanwezigheid op het grondgebied van de betreffende verdragsluitende staat. De "aanwezigheid" hoeft niet met een bewijs van woonplaats te worden aangetoond: het volstaat dat het kind gewoon op het grondgebied aanwezig is.

c) Nationaliteit

- 13.89 Dit aanknopingspunt is niet afzonderlijk in het Verdrag van 1996 opgenomen, maar behoort tot het mechanisme van overdracht van bevoegdheid in artikelen 8 en 9⁶²⁰. De autoriteiten van een verdragsluitende staat waarvan het kind de nationaliteit bezit, kunnen verzoeken om de bevoegdheid aan hen over te dragen of kunnen ook worden verzocht om een overdracht van bevoegdheid te aanvaarden. Het volstaat niet dat het kind de nationaliteit bezit; de autoriteiten van die verdragsluitende staat moeten ook van oordeel zijn dat ze beter in staat zijn het belang van het betrokken kind te beoordelen. Er zijn kinderen met meerdere nationaliteiten. Elke verdragsluitende staat waarvan het kind de nationaliteit bezit, kan voldoen aan de voorwaarden voor een overdracht van bevoegdheid in artikel 8.
- 13.90 Artikel 47 gaat over de situatie waarin een verdragsluitende staat een aantal territoriale eenheden heeft die verschillende rechtsstelsels toepassen. In dit artikel wordt verklaard dat een verwijzing naar de staat waarvan het kind de nationaliteit bezit wordt uitgelegd als een verwijzing naar de door het recht van die staat aangewezen territoriale eenheid of, bij gebreke van ter zake dienende regels, naar de territoriale eenheid waarmee het kind de nauwste betrekkingen heeft.

⁶¹⁶ Vóór 1 januari 2011 het "Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen".

⁶¹⁷ Zaak C-523/07, A, van 2 april 2009. Zie ook het besluit van het HvJ in de zaak *Mercredi* (C-497/10 PPU), van 22 december 2010, dat deze benadering ondersteunt.

⁶¹⁸ Zaak C-523/07, A, van 2 april 2009, punten 37-39. Indien de genoemde factoren wijzen op een mogelijke gewone verblijfplaats van het kind in twee of meer staten, zal uiteindelijk de rechterlijke of administratieve autoriteit die de zaak behandelt, bepalen welke factoren in die zaak het belangrijkste zijn.

⁶¹⁹ Zie bv. de bespreking van art. 6, 11 en 12 in **hoofdstukken 4, 6 en 7**.

⁶²⁰ Zoals besproken in par. **5.9-5.12** hierboven. In het Haagse Verdrag van 1961 betreffende de bescherming van minderjarigen wordt nationaliteit gebruikt als aanknopingspunt. De autoriteiten van de staat waarvan de minderjarige onderdaan is, kunnen op grond van art. 4, indien zij dit in het belang van de minderjarige oordelen, bevoegdheid uitoefenen om maatregelen tot bescherming van zijn persoon of vermogen nemen, nadat zij het voornemen daartoe aan de autoriteiten van de staat van het gewone verblijf van de minderjarige kenbaar hebben gemaakt.

d) **Nauwe band**

- 13.91 Wanneer er een "nauwe band" is tussen een kind en een verdragsluitende staat, kunnen de autoriteiten van die verdragsluitende staat ofwel om een overdracht van bevoegdheid verzoeken (zodat ze maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van een kind kunnen nemen – art. 9) of kunnen ze worden verzocht een dergelijke overdracht van bevoegdheid te **aanvaarden** (art. 8). Dit is van toepassing indien wordt geoordeeld dat de autoriteiten van die verdragsluitende staat beter in staat zijn het belang van het betrokken kind te beoordelen⁶²¹.
- 13.92 Bovendien kan de centrale autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van een verdragsluitende staat waarmee het kind een "nauwe band" heeft op grond van artikel 32 van het Verdrag de centrale autoriteit van de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, verzoeken om een rapport over de situatie van het kind of om na te gaan of beschermende maatregelen wenselijk zijn⁶²².
- 13.93 Tot slot kan de test van "nauwe band" op grond van artikel 15, lid 2, ook worden gebruikt in de context van het Verdrag van 1996 om een ander recht toe te passen dan het forum⁶²³.
- 13.94 De test die in dit verband moet worden toegepast, heeft echter een licht andere nadruk tussen artikel 15 en artikelen 8, 9 en 32. In artikel 15 kan de bevoegde verdragsluitende staat bij wijze van uitzondering het recht van een andere staat waarmee **de omstandigheden** nauw verband houden, toepassen of daarmee rekening houden. In de overdrachtsbepalingen en in artikel 32 moet er een nauwe band zijn tussen de verdragsluitende staat die een overdrachtsverzoek ontvangt of doet (art. 8 en 9) of verzoekt om een rapport of beschermende maatregelen (art. 32) en **het kind**.
- 13.95 Of een kind of de omstandigheden een "nauwe band" met een staat hebben, moet per geval worden beoordeeld. Voorbeelden van staten met wie een kind een "nauwe band" kan hebben zijn: de staat van de vorige gewone verblijfplaats van het kind, de staat waar familieleden van het kind wonen die voor het kind willen zorgen, de staat waarin de ouder met omgangs-/contactrechten woont in het geval van gescheiden ouders, en de staat waarin familieleden van het kind wonen die het kind regelmatig bezoekt.

Voorbeeld 13 (V)

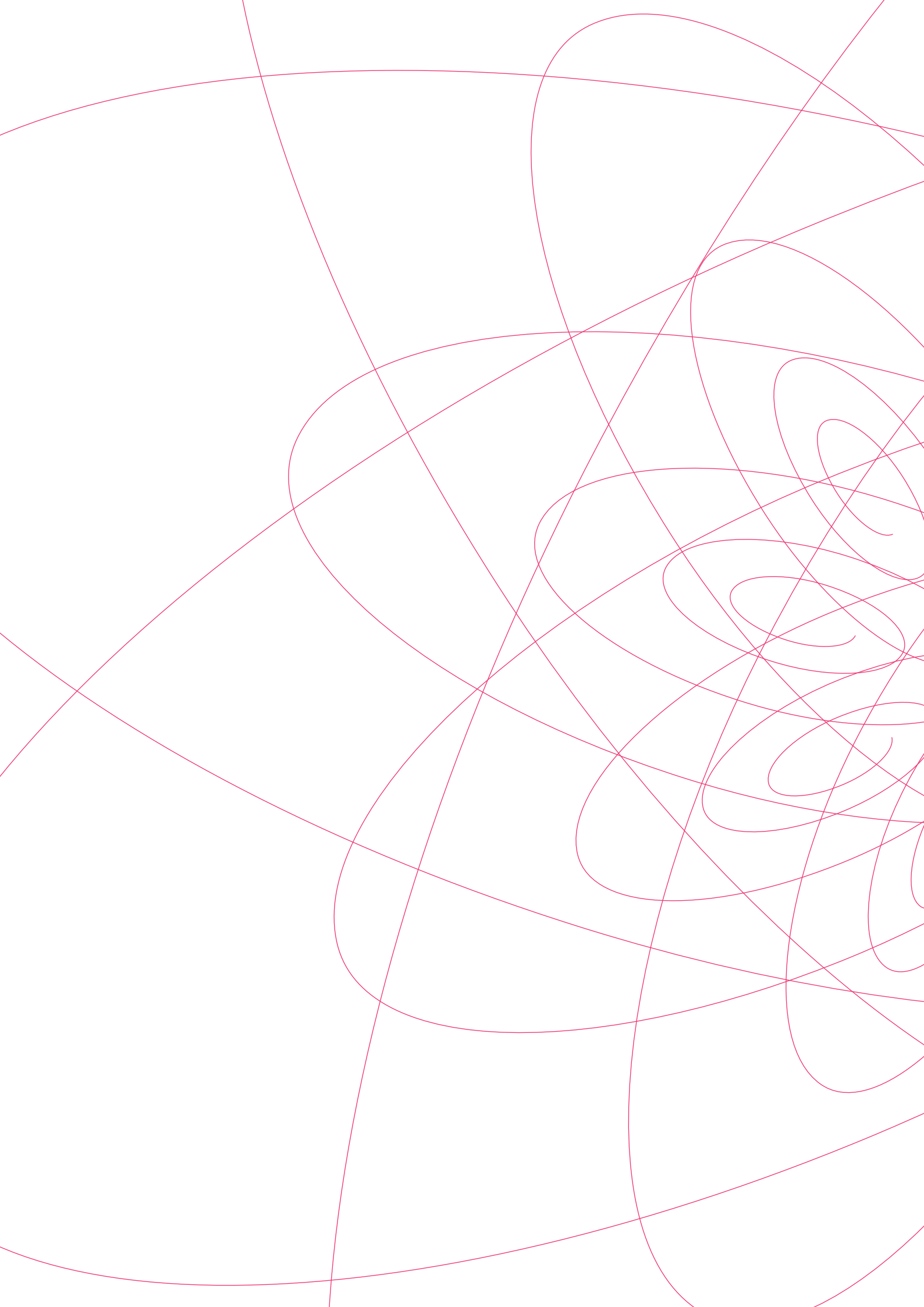
Bij de autoriteiten van verdragsluitende staat A is een verzoek tot echtscheiding aanhangig gemaakt. Aan de criteria in artikel 10 is voldaan en de autoriteiten zijn bevoegd om maatregelen te nemen ten aanzien van de kinderen van de scheidende ouders. De kinderen hebben hun gewone verblijfplaats in verdragsluitende staat B en er wordt overeengekomen dat ze daar moeten blijven wonen. De gewone verblijfplaats is in dit geval een "nauwe band" en de autoriteiten van verdragsluitende staat A kunnen dit gebruiken om het recht van verdragsluitende staat B op de beslissing toe te passen⁶²⁴.

⁶²¹ Zie **hoofdstuk 5** hierboven voor een uitgebreide bespreking van de bepalingen inzake de overdracht van bevoegdheid.

⁶²² Zoals besproken in par. **11.24** hierboven.

⁶²³ Zoals besproken in par. **9.2** hierboven.

⁶²⁴ Art. 15, lid 2, zoals besproken in par. **9.2** hierboven.

ANNEX I

Text of the Convention of 19 October 1996 on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children

Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen

De Staten die dit Verdrag hebben ondertekend,

Gelet op de noodzaak de bescherming van kinderen in internationale situaties te verbeteren,

Geleid door de wens conflicten te vermijden tussen hun rechtsstelsels ten aanzien van de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bescherming van kinderen,

Herinnerend aan het belang van internationale samenwerking voor de bescherming van kinderen,

Bevestigend dat het belang van het kind voorop dient te staan, Vaststellend dat het Verdrag van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen herziening behoeft,

Verlangend hiertoe gemeenschappelijke bepalingen vast te stellen, rekening houdend met het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind van 20 november 1989,

Zijn het volgende overeengekomen:

HOOFDSTUK I TOEPASSINGSGEBIED VAN HET VERDRAG

Artikel 1

1. Dit Verdrag heeft tot doel:
 - a. de Staat aan te wijzen welks autoriteiten bevoegd zijn maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind;
 - b. het recht aan te wijzen dat door die autoriteiten in de uitoefening van hun bevoegdheid dient te worden toegepast;
 - c. het op de ouderlijke verantwoordelijkheid toepasselijke recht te bepalen;
 - d. de erkenning en de tenuitvoerlegging van de bedoelde beschermende maatregelen in alle Verdragsluitende Staten te verzekeren;
 - e. tussen de autoriteiten van de Verdragsluitende Staten een zodanige samenwerking tot stand te brengen als noodzakelijk is voor het verwezenlijken van de doelstellingen van dit Verdrag.
2. Voor de toepassing van dit Verdrag omvat de term „ouderlijke verantwoordelijkheid” het ouderlijk gezag of iedere overeenkomstige gezagsverhouding waarin de rechten, de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van ouders, voogden of andere wettelijke vertegenwoordigers ten opzichte van de persoon of het vermogen van het kind besloten liggen.

Artikel 2

Het Verdrag is van toepassing op kinderen vanaf het tijdstip van hun geboorte totdat zij de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

Artikel 3

De in artikel 1 bedoelde maatregelen kunnen met name betrekking hebben op:

- a. de toekenning, de uitoefening, de beëindiging of de beperking van ouderlijke verantwoordelijkheid, alsmede de overdracht ervan;
- b. gezagsrechten, met inbegrip van rechten betreffende de zorg voor de persoon van het kind, en in het bijzonder het recht om zijn verblijf- plaats te bepalen, alsmede het omgangsrecht met inbegrip van het recht het kind voor een beperkte tijdsduur mee te nemen naar een andere plaats dan zijn gewone verblijfplaats;
- c. voogdij, curatele en overeenkomstige rechtsinstituten;
- d. de aanwijzing en de taken van enige persoon of lichaam, belast met de zorg voor de persoon of het vermogen van het kind, of die het kind vertegenwoordigt of bijstaat;
- e. de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een inrichting of de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut;
- f. het toezicht door een overheidslichaam op de verzorging van een kind door een persoon die met de zorg voor dat kind belast is;
- g. het beheer, de instandhouding of de beschikking over het vermogen van het kind.

Artikel 4

Het Verdrag is niet van toepassing op –

- a. de vaststelling of de ontkenning van familierechtelijke betrekkingen;
- b. beslissingen inzake adoptie, voorbereidende maatregelen voor adoptie of de nietigverklaring of herroeping van adoptie;
- c. de geslachtsnaam en de voornamen van het kind;
- d. handlichting;
- e. onderhoudsverplichtingen;
- f. trusts en erfopvolging;
- g. sociale zekerheid;
- h. overheidsmaatregelen van algemene aard op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg;
- i. maatregelen genomen op grond van strafbare feiten begaan door kinderen;
- j. beslissingen inzake het recht op asiel en inzake toelating.

HOOFDSTUK II BEVOEGDHEID

Artikel 5

1. De rechterlijke en administratieve autoriteiten van de Verdragsluitende Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, zijn bevoegd maatregelen te nemen die strekken tot de bescherming van zijn persoon of vermogen.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 7, zijn in geval van verplaatsing van de gewone verblijfplaats van het kind naar een andere Verdrag- sluitende Staat de autoriteiten van de Staat van de nieuwe gewone verblijfplaats bevoegd.

Artikel 6

1. Ten aanzien van vluchtelingenkinderen en kinderen die ten gevolge van onlusten die in hun land plaatsvinden naar een ander land zijn verplaatst, hebben de autoriteiten van de Verdragsluitende Staat op welks grondgebied deze kinderen ten gevolge van hun verplaatsing aanwezig zijn, de bevoegdheid bedoeld in het eerste lid van artikel 5.

2. De bepaling van het voorgaande lid is eveneens van toepassing op kinderen wier gewone verblijfplaats niet kan worden vastgesteld.

Artikel 7

1. In geval van ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren van het kind blijven de autoriteiten van de Verdragsluitende Staat waarin het kind onmiddellijk voor de overbrenging of het niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had, bevoegd totdat het kind een gewone verblijfplaats heeft verworven in een andere Staat en
 - a. enige persoon, instelling of ander lichaam dat gezagsrechten heeft, in de overbrenging of het niet doen terugkeren heeft berust; of
 - b. het kind in die andere Staat zijn verblijfplaats heeft gehad, gedurende een periode van ten minste een jaar nadat de persoon, de instelling of het andere lichaam dat gezagsrechten heeft, kennis heeft gekregen of had moeten krijgen van de verblijfplaats van het kind, geen verzoek tot terugkeer, dat binnen die periode is ingediend, nog in behandeling is, en het kind in zijn nieuwe omgeving is geworteld.
2. Het overbrengen of het niet doen terugkeren van een kind wordt als ongeoorloofd beschouwd, wanneer –
 - a. dit geschiedt in strijd met een gezagsrecht dat is toegekend aan een persoon, een instelling of enig ander lichaam, alleen of gezamenlijk, ingevolge het recht van de Staat waar het kind onmiddellijk voor zijn overbrenging of het niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had, en
 - b. dit recht alleen of gezamenlijk daadwerkelijk werd uitgeoefend op het tijdstip van de overbrenging of het niet doen terugkeren, dan wel zou zijn uitgeoefend indien een zodanige gebeurtenis niet had plaatsgevonden.

Het onder a bedoelde gezagsrecht kan in het bijzonder voortvloeien uit een toekenning van rechtswege, een rechterlijke of administratieve beslissing of een overeenkomst die geldig is ingevolge het recht van die Staat.
3. Zolang de in het eerste lid bedoelde autoriteiten hun bevoegdheid behouden, kunnen de autoriteiten van de Verdragsluitende Staat waarheen het kind is overgebracht of waar het wordt vastgehouden slechts ingevolge artikel 11 spoedeisende maatregelen nemen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind.

Artikel 8

1. Bij wijze van uitzondering kan de autoriteit van een Verdrag- sluitende Staat die ingevolge artikel 5 of 6 bevoegd is, indien zij van oordeel is dat de autoriteit van een andere Verdragsluitende Staat in een bepaald geval beter in staat is het belang van het kind te beoordelen,
 - hetzij die andere autoriteit, rechtstreeks of door tussenkomst van de Centrale Autoriteit van die Staat, verzoeken de bevoegdheid te aanvaarden om de door haar noodzakelijk geachte beschermende maatregelen te nemen,
 - hetzij de zaak aanhouden en de partijen uitnodigen een daartoe strekkend verzoek te richten aan de autoriteit van die andere Staat.
2. De Verdragsluitende Staten wier autoriteiten kunnen worden aangezocht of geadieerd op de in het vorige lid bedoelde wijze, zijn:
 - a. een Staat waarvan het kind de nationaliteit bezit;
 - b. een Staat waar vermogen van het kind is gelegen;
 - c. een Staat bij welks autoriteiten een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed van de ouders van het kind of tot nietigverklaring van hun huwelijk aanhangig is;
 - d. een Staat waarmee het kind een nauwe band heeft.

3. De betrokken autoriteiten kunnen met elkaar in overleg treden.
4. De autoriteit die op de in het eerste lid bedoelde wijze is benaderd, kan de bevoegdheid aanvaarden in de plaats van de ingevolge artikel 5 of 6 bevoegde autoriteit, indien zij zulks in het belang van het kind acht.

Artikel 9

1. Indien de autoriteiten van een Verdragsluitende Staat als bedoeld in het tweede lid van artikel 8 oordelen dat zij in een bepaald geval beter in staat zijn het belang van het kind te beoordelen, kunnen zij
 - hetzij de bevoegde autoriteit van de Verdragsluitende Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, rechtstreeks of door tussenkomst van de Centrale Autoriteit van die Staat, verzoeken hen te machtigen de bevoegdheid uit te oefenen om door hen noodzakelijk geachte beschermende maatregelen te nemen,
 - hetzij de partijen uitnodigen een daartoe strekkend verzoek te richten aan de autoriteiten van de Verdragsluitende Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft.
2. De betrokken autoriteiten kunnen met elkaar in overleg treden.
3. De autoriteit van wie het verzoek uitgaat kan, in de plaats van de autoriteit van de Verdragsluitende Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, de bevoegdheid slechts uitoefenen indien deze laatste het verzoek heeft ingewilligd.

Artikel 10

1. Onverminderd de artikelen 5 tot en met 9, kunnen de autoriteiten van een Verdragsluitende Staat, in de uitoefening van hun bevoegdheid om te beslissen over een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed van de ouders van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een andere Verdragsluitende Staat, of tot nietigverklaring van hun huwelijk, maatregelen nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van dat kind indien het recht van hun Staat daarin voorziet en indien:
 - a. op het tijdstip van de aanvang van de procedure een van de ouders zijn of haar gewone verblijfplaats heeft in die Staat en een van hen de ouderlijke verantwoordelijkheid over het kind heeft, en
 - b. de bevoegdheid van deze autoriteiten om dergelijke maatregelen te nemen zowel door de ouders is aanvaard, als door enige andere persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van het kind, en het belang van het kind daarmee is gediend.
2. De in het eerste lid bedoelde bevoegdheid om maatregelen te nemen ter bescherming van het kind eindigt zodra de beslissing betreffende de inwilliging of de afwijzing van het verzoek tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of de nietigverklaring van het huwelijk definitief is geworden, of de procedure om een andere reden een einde heeft genomen.

Artikel 11

1. In alle spoedeisende gevallen zijn de autoriteiten van iedere Verdragsluitende Staat op welks grondgebied het kind of vermogen van het kind zich bevindt, bevoegd om alle noodzakelijke beschermende maatregelen te nemen.
2. De maatregelen die ingevolge het voorgaande lid zijn genomen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een Verdragsluitende Staat houden op van kracht te zijn zodra de krachtens de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteiten de door de omstandigheden vereiste maatregelen hebben genomen.

3. De maatregelen die ingevolge het eerste lid zijn genomen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een niet-Verdragsluitende Staat houden op van kracht te zijn in elke Verdragsluitende Staat zodra de door de omstandigheden vereiste maatregelen, welke zijn genomen door de autoriteiten van een andere Staat, in de betrokken Verdragsluitende Staat worden erkend.

Artikel 12

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 7 zijn de autoriteiten van een Verdragsluitende Staat op het grondgebied waarvan het kind of vermogen van het kind zich bevindt, bevoegd om ter bescherming van diens persoon of vermogen voorlopige maatregelen te nemen waarvan de territoriale werking beperkt is tot de betrokken Staat, voor zover dergelijke maatregelen niet onverenigbaar zijn met maatregelen die reeds door de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteiten zijn genomen.
2. De ingevolge het voorgaande lid genomen maatregelen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een Verdragsluitende Staat houden op van kracht te zijn zodra de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteiten een beslissing hebben genomen betreffende beschermende maatregelen die door de omstandigheden vereist zijn.
3. De ingevolge het eerste lid genomen maatregelen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een niet-Verdragsluitende Staat houden op van kracht te zijn in de Verdragsluitende Staat waar de maatregelen zijn genomen, zodra door de omstandigheden vereiste maatregelen welke zijn genomen door de autoriteiten van een andere Staat, in de betrokken Verdragsluitende Staat worden erkend.

Artikel 13

1. De autoriteiten van een Verdragsluitende Staat die ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegd zijn maatregelen te nemen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind dienen zich te onthouden van het uitoefenen van deze bevoegdheid indien, op het tijdstip van de aanvang van de procedure, om overeenkomstige maatregelen is verzocht aan de ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 op het tijdstip van het verzoek bevoegde autoriteiten van een andere Verdragsluitende Staat en deze nog in beraad zijn.
2. Het in het voorgaande lid bepaalde is niet van toepassing indien de autoriteiten aan wie het verzoek om maatregelen aanvankelijk is voorgelegd, van hun bevoegdheid hebben afgezien.

Artikel 14

De maatregelen die met toepassing van de artikelen 5 tot en met 10 zijn genomen blijven van kracht overeenkomstig het daarin bepaalde, ook indien een verandering in de omstandigheden de grond waarop de bevoegdheid was gebaseerd, heeft weggenomen, zolang de krachtens het Verdrag bevoegde autoriteiten deze maatregelen niet hebben gewijzigd, vervangen of beëindigd.

HOOFDSTUK III TOEPASSELIJK RECHT

Artikel 15

1. De autoriteiten van de Verdragsluitende Staten oefenen de bevoegdheid die hun ingevolge het bepaalde in Hoofdstuk II is toegekend uit onder toepassing van hun interne recht.
2. Zij kunnen echter, in zoverre de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind dit vereist, bij wijze van uitzondering het recht van een andere Staat waarmee de omstandigheden nauw verband houden, toepassen of daarmee rekening houden.
3. Indien de gewone verblijfplaats van het kind wordt verplaatst naar een andere Verdragsluitende Staat, beheerst het recht van die andere Staat vanaf het moment van de verplaatsing de wijze van uitvoering van de in de Staat van de vorige gewone verblijfplaats genomen maatregelen.

Artikel 16

1. Het van rechtswege ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid, zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit, wordt beheerst door het recht van de Staat van de gewone verblijfplaats van het kind.
2. Het ontstaan of tenietgaan van ouderlijke verantwoordelijkheid door een overeenkomst of een eenzijdige rechtshandeling, zonder tussenkomst van een rechterlijke of administratieve autoriteit, wordt beheerst door het recht van de Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het moment waarop de overeenkomst of de eenzijdige rechtshandeling van kracht wordt.
3. Het op grond van het recht van de Staat van de gewone verblijfplaats van het kind bestaande ouderlijke verantwoordelijkheid blijft bestaan na verplaatsing van die gewone verblijfplaats naar een andere Staat.
4. Indien de gewone verblijfplaats van het kind wordt verplaatst, wordt het van rechtswege ontstaan van ouderlijke verantwoordelijkheid van een persoon die deze verantwoordelijkheid niet reeds heeft, beheerst door het recht van de Staat van de nieuwe gewone verblijfplaats.

Artikel 17

De uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid wordt beheerst door het recht van de Staat van de gewone verblijfplaats van het kind. Indien de gewone verblijfplaats van het kind wordt verplaatst, wordt de uitoefening beheerst door het recht van de Staat van de nieuwe gewone verblijfplaats.

Artikel 18

De in artikel 16 bedoelde ouderlijke verantwoordelijkheid kan worden beëindigd of de voorwaarden voor de uitoefening ervan gewijzigd, door ingevolge dit Verdrag te nemen maatregelen.

Artikel 19

1. De geldigheid van een rechtshandeling, tot stand gekomen tussen een derde en een andere persoon die op grond van het recht van de Staat waar de rechtshandeling tot stand is gekomen bevoegd zou zijn als wettelijk vertegenwoordiger van het kind op te treden, kan niet worden aan- getast en de derde kan niet aansprakelijk worden gesteld op de enkele grond dat krachtens het door de bepalingen van dit hoofdstuk aangewezen recht de ander niet bevoegd was als wettelijk vertegenwoordiger van het kind op te treden, tenzij de derde wist of had moeten weten dat de ouderlijke verantwoordelijkheid door dit recht werd beheerst.
2. Het voorgaande lid is alleen van toepassing indien de rechtshandeling tot stand is gekomen tussen personen die zich op het grondgebied van eenzelfde Staat bevinden.

Artikel 20

De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing ook indien het daardoor aangewezen recht het recht is van een Staat die niet een Verdragsluitende Staat is.

Artikel 21

1. In dit hoofdstuk wordt onder „recht” verstaan het in een Staat geldende recht, met uitsluiting van regels van conflictenrecht van die Staat.
2. Indien echter het volgens artikel 16 toepasselijke recht het recht is van een niet-Verdragsluitende Staat en indien de conflictenregels van die Staat het recht aanwijzen van een andere niet-Verdragsluitende Staat die zijn eigen recht zou toepassen, is het recht van laatstgenoemde Staat van toepassing. Indien die andere niet-Verdragsluitende Staat zijn eigen recht niet toepast, is het door artikel 16 aangewezen recht van toepassing.

Artikel 22

De toepassing van het door de bepalingen van dit hoofdstuk aangewezen recht kan slechts worden geweigerd indien deze toepassing, gelet op het belang van het kind, kennelijk in strijd zou zijn met de openbare orde.

HOOFDSTUK IV ERKENNING EN TENUITVOERLEGGING

Artikel 23

1. De door de autoriteiten van een Verdragsluitende Staat genomen maatregelen worden van rechtswege in alle andere Verdragsluitende Staten erkend.
2. Erkenning kan evenwel worden geweigerd:
 - a. indien de maatregel is genomen door een autoriteit wiens bevoegdheid niet was gebaseerd op een van de in hoofdstuk II bedoelde gronden;
 - b. indien de maatregel, behoudens een spoedeisend geval, is genomen in het kader van een rechterlijke of administratieve procedure zonder dat het kind in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord, zulks met schending van fundamentele beginselen van procesrecht van de aangezochte Staat;
 - c. op verzoek van enige persoon die beweert dat de maatregel inbreuk maakt op zijn of haar ouderlijke verantwoordelijkheid, indien deze maatregel, behoudens in een spoedeisend geval, is genomen zonder dat deze persoon in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord;

- d. indien de erkenning, gelet op het belang van het kind, kennelijk in strijd is met de openbare orde van de aangezochte Staat;
- e. indien de maatregel onverenigbaar is met een maatregel die naderhand is genomen in de niet-Verdragsluitende Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, en deze latere maatregel voldoet aan de vereisten voor erkenning in de aangezochte Staat;
- f. indien de in artikel 33 bedoelde procedure niet in acht is genomen.

Artikel 24

Onverminderd het bepaalde in artikel 23, eerste lid, kan iedere belanghebbende persoon de bevoegde autoriteiten van een Verdragsluitende Staat verzoeken een beslissing te nemen over de erkenning of de niet-erkenning van een in een andere Verdragsluitende Staat genomen maatregel. De procedure wordt beheerst door het recht van de aangezochte Staat.

Artikel 25

De autoriteit van de aangezochte Staat is gebonden aan de vaststelling van de feiten waarop de autoriteit van de Staat waar de maatregel is genomen haar bevoegdheid heeft gebaseerd.

Artikel 26

1. Indien maatregelen die in een Verdragsluitende Staat zijn genomen en daar uitvoerbaar zijn, in een andere Verdragsluitende Staat ten uitvoer moeten worden gelegd, worden zij op verzoek van een belanghebbende partij in die andere Staat uitvoerbaar verklaard of voor tenuitvoerlegging geregistreerd volgens de procedure die in het recht van laatstgenoemde Staat is voorzien.
2. Elke Verdragsluitende Staat gebruikt voor de verklaring van uitvoerbaarheid of de registratie een eenvoudige en snelle procedure.
3. De verklaring van uitvoerbaarheid of de registratie kan slechts op een van de in artikel 23, tweede lid, voorziene gronden worden geweigerd.

Artikel 27

Behoudens de toetsing die in verband met de toepassing van de voorgaande artikelen noodzakelijk is, mag geen toetsing plaats vinden van de gronden waarop een genomen maatregel berust.

Artikel 28

Maatregelen genomen in de ene Verdragsluitende Staat en uitvoerbaar verklaard of voor tenuitvoerlegging geregistreerd in een andere Verdragsluitende Staat, worden in laatstgenoemde Staat ten uitvoer gelegd alsof deze maatregelen door de autoriteiten van die Staat waren genomen. De tenuitvoerlegging vindt plaats overeenkomstig het recht van de aangezochte Staat binnen de door dat recht voorziene grenzen, met inachtneming van het belang van het kind.

HOOFDSTUK V SAMENWERKING

Artikel 29

1. Elke Verdragsluitende Staat wijst een Centrale Autoriteit aan die is belast met de naleving van de door het Verdrag aan haar opgelegde verplichtingen.
2. Federale Staten, Staten waarin meer dan één rechtsstelsel geldt en Staten die autonome territoriale eenheden omvatten, staat het vrij meer dan één Centrale Autoriteit aan te wijzen en de territoriale of personele reikwijdte van hun taken aan te geven. Een Staat die van deze mogelijkheid gebruik maakt, wijst de Centrale Autoriteit aan waaraan alle mededelingen kunnen worden gedaan met het oog op overbrenging daarvan aan de bevoegde Centrale Autoriteit binnen deze Staat.

Artikel 30

1. De Centrale Autoriteiten werken onderling samen en bevorderen de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten in hun Staten ten einde de doelstellingen van het Verdrag te verwezenlijken.
2. Zij nemen, in verband met de toepassing van het Verdrag, alle passende maatregelen om informatie te verstrekken over de wetgeving van en de beschikbare diensten in hun Staat op het gebied van de bescherming van kinderen.

Artikel 31

De Centrale Autoriteit van een Verdragsluitende Staat neemt, hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen, alle passende maatregelen ten einde:

- a. de informatie-uitwisseling te vereenvoudigen en de in de artikelen 8 en 9 en in dit hoofdstuk bedoelde bijstand te verlenen;
- b. door bemiddeling, verzoening of overeenkomstige methoden minnelijke schikkingen te bevorderen met betrekking tot de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind, in de omstandigheden waarin het Verdrag van toepassing is;
- c. op verzoek van de bevoegde autoriteit van een andere Verdragsluitende Staat bijstand te verlenen bij het opsporen van het kind, indien het ernaar uitziet dat dit zich op het grondgebied van de aangezochte Staat bevindt en bescherming nodig heeft.

Artikel 32

Op een met redenen omkleed verzoek van de Centrale Autoriteit of van een andere bevoegde autoriteit van een Verdragsluitende Staat waarmee het kind een nauwe band heeft, kan de Centrale Autoriteit van de Verdragsluitende Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft en waar het zich bevindt, rechtstreeks of via overheidsinstanties of andere instellingen

- a. een rapport uitbrengen over de situatie van het kind;
- b. de bevoegde autoriteit van haar Staat verzoeken na te gaan of maatregelen ter bescherming van de persoon of het vermogen van het kind wenselijk zijn.

Artikel 33

1. Indien een ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteit de plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een instelling dan wel de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut overweegt en indien deze plaatsing of zorg dient plaats te vinden in een andere Verdragsluitende Staat, pleegt zij eerst overleg met de Centrale Autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van laatstgenoemde Staat. Daartoe verstrekt zij een rapport over het kind, vergezeld van de redenen voor de voorgestelde plaatsing of zorg.
2. De beslissing over de plaatsing of de verstrekking van zorg mag in de verzoekende Staat slechts worden genomen indien de Centrale Autoriteit of een andere bevoegde autoriteit van de aangezochte Staat heeft ingestemd met de plaatsing of de zorg, met inachtneming van het belang van het kind.

Artikel 34

1. Wanneer een beschermende maatregel wordt overwogen, kunnen de ingevolge het Verdrag bevoegde autoriteiten, indien de situatie van het kind dit vereist, elke autoriteit van een andere Verdragsluitende Staat die informatie heeft die van belang is voor de bescherming van het kind, verzoeken deze informatie mede te delen.
2. Een Verdragsluitende Staat kan verklaren dat verzoeken ingevolge het eerste lid slechts via zijn Centrale Autoriteit aan zijn autoriteiten kunnen worden doorgeleid.

Artikel 35

1. De bevoegde autoriteiten van een Verdragsluitende Staat kunnen de autoriteiten van een andere Verdragsluitende Staat verzoeken bijstand te verlenen bij de uitvoering van de ingevolge dit Verdrag getroffen beschermende maatregelen, in het bijzonder bij de verzekering van de daadwerkelijke uitoefening van het omgangsrecht alsmede het recht om regelmatige rechtstreekse contacten te onderhouden.
2. De autoriteiten van een Verdragsluitende Staat waar het kind niet zijn gewone verblijfplaats heeft, kunnen op verzoek van de in die Staat woonachtige ouder die een omgangsrecht met het kind tracht te verkrijgen of te behouden, inlichtingen of bewijsmateriaal verzamelen en zich uitspreken over de geschiktheid van die ouder om het omgangsrecht uit te oefenen en over de voorwaarden waaronder dat recht moet worden uitgeoefend. Een autoriteit die ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegd is om over het omgangsrecht met het kind te beslissen, dient alvorens een beslissing te nemen met deze informatie, dit bewijsmateriaal en deze bevindingen rekening te houden.
3. Een autoriteit die ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegd is om te beslissen over het omgangsrecht, kan de procedure schorsenhangende de uitkomst van een op grond van het tweede lid ingediend verzoek, in het bijzonder wanneer bij haar een verzoek aanhangig is gemaakt tot beperking of beëindiging van een omgangsrecht dat is toegekend in de Staat waar het kind zijn vorige gewone verblijfplaats had.
4. Dit artikel laat onverlet de bevoegdheid van een ingevolge de artikelen 5 tot en met 10 bevoegde autoriteit om hangende de uitkomst van het ingevolge het tweede lid ingediende verzoek voorlopige maatregelen te nemen.

Artikel 36

In alle gevallen waarin een kind is blootgesteld aan een ernstig gevaar doen de bevoegde autoriteiten van de Verdragsluitende Staat waar maatregelen voor de bescherming van het kind zijn genomen of worden overwogen, indien hun wordt medegedeeld dat de verblijfplaats van het kind is overgebracht naar of dat het kind zich bevindt in een andere Staat, aan de autoriteiten van die andere Staat mededeling van dit gevaar en de genomen of in overweging zijnde maatregelen.

Artikel 37

Een autoriteit vraagt of verstrekt geen informatie ingevolge dit hoofdstuk, indien volgens haar aannemelijk is dat een dergelijke handeling de persoon of het vermogen van het kind in gevaar zou kunnen brengen, of een ernstige bedreiging zou vormen voor de vrijheid of het leven van een familielid van het kind.

Artikel 38

1. Onverminderd de mogelijkheid een redelijke vergoeding te vragen voor het verlenen van diensten, dienen Centrale Autoriteiten en andere overheidsinstanties van de Verdragsluitende Staten hun eigen kosten te dragen bij de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk.
2. Een Verdragsluitende Staat kan met een of meer andere Verdragsluitende Staten overeenkomsten sluiten inzake de onderlinge verdeling van de kosten.

Artikel 39

Een Verdragsluitende Staat kan met een of meer andere Verdragsluitende Staten overeenkomsten sluiten met het oog op verbetering van de toepassing van dit hoofdstuk in hun onderlinge betrekkingen. De Staten die een zodanige overeenkomst hebben gesloten, zenden een afschrift daarvan aan de depositaris van het Verdrag.

HOOFDSTUK VI ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 40

1. De autoriteiten van de Verdragsluitende Staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, of van de Verdragsluitende Staat waar een beschermende maatregel is genomen, kunnen aan de persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft of aan de persoon aan wie de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind is toevertrouwd, op zijn of haar verzoek een verklaring verstrekken waarin wordt aangegeven in welke hoedanigheid die persoon kan optreden en welke bevoegdheden hem of haar zijn verleend.
2. De in de verklaring aangegeven hoedanigheid en bevoegdheden wordt deze persoon geacht te bezitten, behoudens bewijs van het tegendeel.
3. Elke Verdragsluitende Staat wijst de autoriteiten aan die bevoegd zijn de verklaring op te stellen.

Artikel 41

Persoonlijke gegevens die op grond van het Verdrag zijn verzameld of medegedeeld mogen slechts worden gebruikt voor de doeleinden waarvoor zij zijn verzameld of medegedeeld.

Artikel 42

De autoriteiten aan wie informatie wordt verstrekt garanderen de vertrouwelijkheid daarvan in overeenstemming met het recht van hun Staat.

Artikel 43

Alle krachtens dit Verdrag verzonden of afgegeven bescheiden zijn vrijgesteld van legalisatie of enige andere soortgelijke formaliteit.

Artikel 44

Elke Verdragsluitende Staat kan de autoriteiten aanwijzen tot wie de verzoeken bedoeld in de artikelen 8, 9 en 33 dienen te worden gericht.

Artikel 45

1. Van de aanwijzingen bedoeld in de artikelen 29 en 44 wordt mededeling gedaan aan het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht.
2. De in het tweede lid van artikel 34 bedoelde verklaring wordt afgelegd bij de depositaris bij het Verdrag.

Artikel 46

Een Verdragsluitende Staat met verschillende rechtsstelsels of regelingen met betrekking tot de bescherming van het kind en diens vermogen, is niet gehouden de bepalingen van het Verdrag toe te passen op conflicten die slechts deze verschillende rechtsstelsels of regelingen betreffen.

Artikel 47

Ten aanzien van een Staat die op het gebied van enige bij dit Verdrag geregelde aangelegenheid twee of meer rechtsstelsels of verzamelingen rechtsregels heeft die binnen territoriale eenheden van toepassing zijn,

1. wordt een verwijzing naar de gewone verblijfplaats in die Staat uitgelegd als een verwijzing naar de gewone verblijfplaats in een territoriale eenheid;
2. wordt een verwijzing naar de aanwezigheid van het kind in die Staat uitgelegd als een verwijzing naar aanwezigheid in een territoriale eenheid;
3. wordt een verwijzing naar de ligging van vermogen van het kind in die Staat uitgelegd als een verwijzing naar de ligging van vermogen van het kind in een territoriale eenheid;
4. wordt een verwijzing naar de Staat waarvan het kind de nationaliteit bezit uitgelegd als een verwijzing naar de door het recht van die Staat aangewezen territoriale eenheid of, bij gebreke van ter zake dienende regels, naar de territoriale eenheid waarmee het kind de nauwste betrekkingen heeft;

5. wordt een verwijzing naar de Staat bij de autoriteiten waarvan een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed door de ouders van het kind of tot nietigverklaring van hun huwelijk aanhangig is, uitgelegd als een verwijzing naar de territoriale eenheid bij de autoriteiten waarvan een dergelijk verzoek aanhangig is;
6. wordt een verwijzing naar de Staat waarmee het kind een nauwe band heeft, uitgelegd als een verwijzing naar de territoriale eenheid waarmee het kind een zodanige band heeft;
7. wordt een verwijzing naar de Staat waarheen het kind is overgebracht of waarin het wordt vastgehouden uitgelegd als een verwijzing naar de desbetreffende territoriale eenheid waarnaar het kind is overgebracht of waarin het wordt vastgehouden;
8. wordt een verwijzing naar de instellingen of autoriteiten van die Staat, niet zijnde de Centrale Autoriteiten, uitgelegd als een verwijzing naar de instellingen of autoriteiten die in de desbetreffende territoriale eenheid tot optreden bevoegd zijn;
9. wordt een verwijzing naar het recht of de procedure of de autoriteit van de Staat waarin een maatregel is genomen uitgelegd als een verwijzing naar het recht of de procedure of de autoriteit van de territoriale eenheid waarin een zodanige maatregel is genomen;
10. wordt een verwijzing naar het recht of de procedure of de autoriteit van de aangezochte Staat uitgelegd als een verwijzing naar het recht of de procedure of de autoriteit van de territoriale eenheid waarin om erkenning of tenuitvoerlegging wordt verzocht.

Artikel 48

Teneinde het op grond van hoofdstuk III toepasselijke recht aan te wijzen ten aanzien van een Staat die twee of meer territoriale eenheden omvat met ieder hun eigen rechtstelsel of verzameling rechtsregels op het gebied van enige aangelegenheid die onder dit Verdrag valt, zijn de volgende regels van toepassing:

- a. indien in die Staat regels van kracht zijn waarin wordt vastgesteld van welke territoriale eenheid het recht van toepassing is, wordt het recht van die eenheid toegepast;
- b. in afwezigheid van dergelijke regels is het recht van het desbetreffende gebiedsdeel volgens het bepaalde in artikel 47 van toepassing.

Artikel 49

Teneinde het krachtens hoofdstuk III toepasselijke recht aan te wijzen ten aanzien van een Staat die twee of meer rechtstelsels of regelingen heeft die op verschillende categorieën personen van toepassing zijn op het gebied van enige in dit Verdrag geregelde aangelegenheid, zijn de volgende regels van toepassing:

- a. indien in een zodanige Staat regels van kracht zijn waarin wordt vastgesteld welke van deze stelsels van toepassing is, vindt het desbetreffende stelsel toepassing;
- b. bij gebreke van dergelijke regels, is het recht van toepassing van het stelsel of de verzameling rechtsregels waarmee het kind de nauwste band heeft.

Artikel 50

Dit Verdrag doet geen afbreuk aan de toepassing van het Verdrag van 25 oktober 1980 inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen in de betrekkingen tussen de Staten die Partij zijn bij beide Verdragen. Onverlet blijft echter de mogelijkheid om op bepalingen van dit Verdrag een beroep te doen ten einde de terugkeer te bewerkstelligen van een kind dat ongeoorloofd is overgebracht of wordt vastgehouden, of ten einde het omgangsrecht te regelen.

Artikel 51

In de betrekkingen tussen de Verdragsluitende Staten treedt dit Verdrag in de plaats van het Verdrag van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen en het Verdrag tot regeling der voogdij van minderjarigen ondertekend te 's-Gravenhage op 12 juni 1902, onverminderd de erkenning van maatregelen genomen uit hoofde van het hierboven vermelde Verdrag van 5 oktober 1961.

Artikel 52

1. Dit Verdrag laat onverlet internationale regelingen waarbij de Verdragsluitende Staten Partij zijn en die bepalingen bevatten over in dit Verdrag geregelde onderwerpen tenzij een andersluidende verklaring wordt afgelegd door de Staten die Partij zijn bij dergelijke regelingen.
2. Dit Verdrag laat onverlet de mogelijkheid dat een of meer Verdragsluitende Staten overeenkomsten sluiten die ten aanzien van kinderen die hun gewone verblijfplaats hebben in een van de Staten die Partij zijn bij dergelijke overeenkomsten bepalingen bevatten over bij dit Verdrag geregelde onderwerpen.
3. Overeenkomsten die door een of meer Verdragsluitende Partijen worden gesloten over onderwerpen die door dit Verdrag worden geregeld, doen in de betrekkingen van deze Staten met andere Verdragsluitende Staten geen afbreuk aan de toepassing van de bepalingen van dit Verdrag.
4. De voorgaande leden zijn eveneens van toepassing op eenvormige wetten die hun grondslag vinden in het bestaan van speciale banden van regionale of andere aard tussen de desbetreffende Staten.

Artikel 53

1. Het Verdrag is slechts van toepassing op maatregelen die zijn genomen in een Staat nadat het Verdrag ten aanzien van die Staat in werking is getreden.
2. Het Verdrag is van toepassing op de erkenning en de tenuitvoerlegging van maatregelen die zijn genomen nadat het in werking is getreden in de betrekkingen tussen de Staat waar de maatregelen zijn genomen en de aangezochte Staat.

Artikel 54

1. Mededelingen aan de Centrale Autoriteit of een andere autoriteit van een Verdragsluitende Staat worden gedaan in de oorspronkelijke taal en gaan vergezeld van een vertaling in de officiële taal of in een van de officiële talen van de andere Staat of, wanneer deze vertaling bezwaarlijk kan worden vervaardigd, van een vertaling in het Frans of in het Engels.
2. Een Verdragsluitende Staat kan echter, door het maken van het in artikel 60 bedoelde voorbehoud, bezwaar maken tegen het gebruik van hetzij het Frans, hetzij het Engels.

Artikel 55

1. Een Verdragsluitende Staat kan, in overeenstemming met artikel 60,
 - a. zich de bevoegdheid van zijn autoriteiten voorbehouden maatregelen te nemen gericht op de bescherming van het vermogen van een kind dat op zijn grondgebied is gelegen;
 - b. zich het recht voorbehouden een ouderlijke verantwoordelijkheid of een maatregel niet te erkennen indien dat gezag of die maatregel in strijd is met een door zijn autoriteiten ten aanzien van dat vermogen genomen maatregel.
2. Het voorbehoud kan worden beperkt tot bepaalde categorieën goederen.

Artikel 56

De Secretaris-Generaal van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht roept periodiek een Bijzondere Commissie bijeen ten einde de praktische werking van het Verdrag te toetsen.

HOOFDSTUK VII SLOTBEPALINGEN

Artikel 57

1. Het Verdrag staat open voor ondertekening door de Staten die ten tijde van de Achttiende Zitting lid waren van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht.
2. Het Verdrag dient te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd en de akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring dienen te worden nedergelegd bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken van het Koninkrijk der Nederlanden, depositaris van het Verdrag.

Artikel 58

1. Iedere andere Staat kan tot het Verdrag toetreden nadat het overeenkomstig artikel 61, eerste lid, in werking is getreden.
2. De akte van toetreding dient te worden nedergelegd bij de depositaris.
3. De toetreding heeft slechts gevolg in de betrekkingen tussen de toetredende Staat en die Verdragsluitende Staten die niet binnen zes maanden na de ontvangst van de in artikel 63, letter b, bedoelde kennisgeving bezwaar hebben gemaakt tegen de toetreding van deze Staat. Een dergelijk bezwaar kan ook door een Staat worden gemaakt op het tijdstip van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring indien deze na een toetreding plaatsvindt. Van elk bezwaar wordt kennis gegeven aan de depositaris.

Artikel 59

1. Indien een Staat twee of meer territoriale eenheden heeft waarin verschillende rechtsstelsels van toepassing zijn betreffende in dit Verdrag geregelde aangelegenheden, kan hij op het tijdstip van ondertekening, bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding verklaren dat dit Verdrag op al deze territoriale eenheden of slechts op een of meer daarvan van toepassing is en kan hij te allen tijde deze verklaring wijzigen door een nieuwe verklaring af te leggen.

2. Elke verklaring wordt ter kennis gebracht van de depositaris en daarin worden uitdrukkelijk de territoriale eenheden vermeld waarop het Verdrag van toepassing is.
3. Indien een Staat geen verklaring aflegt krachtens dit artikel, is het Verdrag van toepassing op alle gebiedsdelen van die Staat.

Artikel 60

1. Elke Staat kan, uiterlijk op het tijdstip van de bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, of op het tijdstip waarop de verklaring bedoeld in artikel 59 wordt afgelegd, een of beide in artikel 54, tweede lid en in artikel 55 bedoelde voorbehouden maken. Andere voorbehouden zijn niet toegestaan.
2. Elke Staat kan te allen tijde een gemaakt voorbehoud intrekken. Van de intrekking wordt de depositaris in kennis gesteld.
3. Het voorbehoud houdt op van kracht te zijn op de eerste dag van de derde kalendermaand na de in het voorgaande lid bedoelde kennisgeving.

Artikel 61

1. Het Verdrag treedt in werking op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een termijn van drie maanden na de nederlegging van de derde akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, bedoeld in artikel 57.
2. Vervolgens treedt het Verdrag in werking
 - a. voor iedere Staat die het Verdrag later bekrachtigt, aanvaardt of goedkeurt, op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een termijn van drie maanden na de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring;
 - b. voor iedere Staat die toetreedt, op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van de termijn van drie maanden na afloop van de periode van zes maanden bedoeld in artikel 58, derde lid;
 - c. voor een territoriale eenheid waartoe het Verdrag overeenkomstig artikel 59 is uitgebreid, op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een termijn van drie maanden na de kennisgeving bedoeld in dat artikel.

Artikel 62

1. Een Staat die Partij is bij het Verdrag kan dit opzeggen door middel van een schriftelijke kennisgeving gericht aan de depositaris. De opzegging kan beperkt worden tot bepaalde territoriale eenheden waarop het Verdrag van toepassing is.
2. De opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een termijn van twaalf maanden nadat de kennisgeving door de depositaris is ontvangen. Wanneer in de kennisgeving een langere opzegtermijn is aangegeven, wordt de opzegging van kracht na het verstrijken van zulk een langere termijn.

Artikel 63

De depositaris geeft de lidstaten van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht en de Staten die overeenkomstig artikel 58 zijn toegetreden, kennis van het volgende:

- a. de ondertekeningen, bekrachtigingen, aanvaardingen en goedkeuringen bedoeld in artikel 57;
- b. de toetredingen en de bezwaren tegen toetredingen bedoeld in artikel 58;
- c. de datum waarop het Verdrag in werking treedt overeenkomstig artikel 61;

- d. de verklaringen bedoeld in de artikelen 34, tweede lid, en 59;
- e. de overeenkomsten bedoeld in artikel 39;
- f. de voorbehouden bedoeld in de artikelen 54, tweede lid, en 55 en de intrekkingen bedoeld in artikel 60, tweede lid;
- g. de opzeggingen bedoeld in artikel 62.

TEN BLIJKE waarvan de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te 's-Gravenhage, op 19 oktober 1996, in de Engelse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en waarvan langs diplomatieke wegeen voor eensluidend gewaarmerkt afschrift zal worden gezonden aan elk der Staten die lid waren van de Haagse Conferentie voor Internatio- naal Privaatrecht ten tijde van haar Achttiende Zitting.

BIJLAGE II**Controlelijst bij de tenuitvoerlegging**

Verdrag van 's-Gravenhage van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen

CONTROLELIJST BIJ DE TENUITVOERLEGGING

Inleiding

Een "controlelijst" met zaken die bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag moeten worden onderzocht

Deze controlelijst is bedoeld om de zaken te benadrukken die de staten bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag moeten nagaan.

De lijst mag niet worden beschouwd als een voorgeschreven methode die de verdragsluitende staten moeten volgen om het Verdrag ten uitvoer te leggen. De lijst is opgebouwd rond vragen die kunnen rijzen voor of tijdens de tenuitvoerlegging van het Verdrag. De lijst is niet-uitputtend en er zijn ongetwijfeld nog andere specifieke zaken die staten zullen moeten nagaan.

De controlelijst omvat "Inleidende zaken" die betrekking hebben op het Verdrag in het algemeen, terwijl de "Specifieke uitvoerende maatregelen" en de bijlagen bij de controlelijst ook een hulp kunnen zijn voor staten die bijzondere aspecten van het Verdrag onderzoeken. De bijlagen behandelen de volgende zaken:

Bijlage I

Een overzicht van de bepalingen van het Verdrag waarvoor uitvoerende maatregelen moeten worden genomen, bv. wijzigingen aan de wetgeving, voordat het Verdrag in werking kan treden.

Bijlage II

Een overzicht van de informatie die aan de depositaris (het Ministerie van Buitenlandse Zaken van het Koninkrijk der Nederlanden) en het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht moet worden meegedeeld.

Bijlage III

Een overzicht van de taken van de centrale autoriteiten, de bevoegde autoriteiten en andere autoriteiten op grond van het Verdrag.

Bijlage IV

Een lijst van de beschikbare hulpmiddelen van staten die voor andere staten een hulp kunnen zijn.

Inleidende zaken

1. De beslissing een verdragsluitende staat te worden

- ☐ Win informatie in bij het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht en andere verdragsluitende staten over de voordelen van het Verdrag.
- ☐ Onderzoek wie de belangrijkste belanghebbenden en deskundigen in uw staat zijn (denk hierbij bijvoorbeeld aan overheidsagentschappen, niet-gouvernementele organisaties, rechterlijke instanties, kinderbeschermingsdiensten en de advocatuur) en vraag hen informatie, zodat u:
 - kunt bepalen wat de gevolgen zijn van een partij bij het Verdrag te worden;
 - kunt beslissen of u een verdragsluitende staat wilt worden;
 - kunt vaststellen wat de beste methoden zijn om het Verdrag uit te voeren; en
 - een plan kunt opstellen voor de tenuitvoerlegging en werking van het Verdrag.

2. Wijzen van uitvoering

- ☐ Onderzoek hoe het Verdrag in uw staat ten uitvoer zal worden gelegd:
 - Wordt het Verdrag in uw rechtsstelsel automatisch opgenomen in het nationaal recht zodra het Verdrag in werking treedt?
 - of
 - Moet er in uw rechtsstelsel actie worden ondernomen om het Verdrag op te nemen in het nationaal recht of om te zetten in nationaal recht? Hoe kan dit worden bewerkstelligd?

Er zullen, ongeacht of in uw rechtsstelsel opname of omzetting is vereist, uitvoerende maatregelen nodig zijn voor een doeltreffende tenuitvoerlegging en werking van het Verdrag in het kader van uw eigen rechts- en administratieve stelsels.

- ☐ Onderzoek nationale wetten, regels, regelgeving, beslissingen, beleidsmaatregelen en praktijken nauwkeurig om er zeker van te zijn dat de bestaande bepalingen niet in strijd zijn met het Verdrag.
- ☐ Welke wijzigingen zijn er nodig aan bestaande bepalingen die de doeltreffende tenuitvoerlegging en werking van het Verdrag verhinderen of belemmeren, indien die er zijn? (Zie hieronder onder "Specifieke uitvoerende maatregelen" en bijlage I.)
- ☐ Ga na welke zaken in het kader van uw rechtsstelsel moeten worden geregeld:
 - door bestuursrechtelijke bepalingen (bv. aanwijzing van een centrale autoriteit¹);
 - in wetgeving (bv. regels betreffende de bevoegdheid om beschermende maatregelen te nemen, met inbegrip van bepalingen om bevoegdheid over te dragen of te aanvaarden²);
 - in regels, regelgeving of beslissingen (bv. rechtsprocedures om bewijsstukken van andere verdragsluitende staten in het kader van een omgangsprocedure te aanvaarden en onderzoeken³).

¹ Art. 29.

² Art. 8 en 9.

³ Art. 35.

3. Een verdragsluitende partij worden — ondertekening en bekrachtiging of toetreding

Elke staat kan verdragsluitende staat bij het Verdrag worden. Er bestaan echter verschillende manieren waarop een staat een partij bij het Verdrag kan worden. Onderzoek welke situatie van toepassing is:

- **Ondertekening gevolgd door bekrachtiging:** Elke staat die op 19 oktober 1996 lid was van de Haagse Conferentie kan het Verdrag **ondertekenen en bekrachtigen**.⁴ Door het Verdrag te **ondertekenen**, drukt een staat in beginsel zijn intentie uit om partij bij het Verdrag te worden. Een staat die het Verdrag heeft ondertekend, is echter niet verplicht het Verdrag te bekrachtigen.⁵ Het Verdrag kan wel slechts in werking treden als de staat het Verdrag heeft **bekrachtigd**. Het Verdrag treedt drie maanden na de bekrachtiging in werking.⁶
- **Toetreding:** Andere staten die partij bij het Verdrag willen worden, kunnen **toetreden**.⁷ Voor een toetredende staat zal het Verdrag negen maanden na de toetredingsdatum in werking treden.⁸ In de eerste zes maanden van die periode van negen maanden kunnen de andere verdragsluitende staten bezwaar maken tegen de toetreding. Het Verdrag zal niet in werking treden in de betrekkingen tussen de toetredende staat en de staat die bezwaar heeft gemaakt totdat deze laatste staat het bezwaar heeft ingetrokken. Het Verdrag zal wel in werking treden in de betrekkingen tussen de toetredende staat en alle andere verdragsluitende staten die geen bezwaar hebben gemaakt.⁹

Voor bekrachtiging van of toetreding tot het Verdrag moet een staat de nodige instrumenten aan de depositaris overleggen.¹⁰ Bijlage II vat de overige informatie samen die aan de depositaris en/of het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht moet worden meegedeeld vóór of op het moment van de bekrachtiging/toetreding.

4. Een planning opstellen

Prik een datum vast waarop het Verdrag in uw staat in werking moet treden. Gebruik deze datum als basis voor het opstellen van een planning voor de tenuitvoerlegging en neem ook de volgende stappen in uw planning op:

- ☐ het overleggen van de nodige instrumenten en informatie aan de depositaris en het Permanent Bureau (zie bijlage II);
- ☐ het invoeren of afkondigen en in werking laten treden van de nodige uitvoerende maatregelen tegen de tijd dat het Verdrag in uw staat in werking treedt;

⁴ Art. 57, lid 1: het Verdrag staat open voor ondertekening door de staten die ten tijde van de Achttiende Zitting (19 oktober 1996) lid waren van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht.

⁵ Staten zijn op grond van art. 18 van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht verplicht om, wanneer ze hun instemming door het Verdrag gebonden te worden tot uitdrukking hebben gebracht, zich te onthouden van handelingen die het Verdrag zijn voorwerp en zijn doel zouden ontnemen alvorens zijn inwerkingtreding.

⁶ Art. 61, lid 2, onder a): het Verdrag treedt in werking voor iedere staat die het Verdrag later **bekrachtigt, aanvaardt of goedkeurt**, op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een termijn van drie maanden na de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

⁷ Art. 58, lid 1: iedere andere staat kan tot het Verdrag toetreden nadat het in werking is getreden.

⁸ Art. 61, lid 2, onder b): het Verdrag treedt in werking voor iedere Staat die **toetreedt**, op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van de termijn van drie maanden na afloop van de periode van zes maanden.

⁹ Art. 58, lid 3. Merk op dat staten op het moment dat ze het Verdrag **bekrachtigen, aanvaarden of goedkeuren**, bezwaar mogen maken tegen een eerdere toetreding.

¹⁰ Art. 57, lid 2; art. 58, lid 2.

- ☐ het op de hoogte brengen van alle belangrijke belanghebbenden (bv. overheidsinstanties, agentschappen voor kindermwzijn, het gerecht, de politie, de advocatuur) van de datum van inwerkingtreding van het Verdrag, wijzigingen aan wetten en procedures en, indien van toepassing, hun respectieve rol op grond van het Verdrag;
- ☐ het organiseren van de nodige opleidingen voor de personen die betrokken zijn bij de toepassing van het Verdrag (bv. overheidsinstanties, agentschappen voor kindermwzijn, het gerecht, de politie);
- ☐ het voorlichten van het publiek over het Verdrag.

5. Aanwijzingen, verklaringen en voorbehoud

Staten zijn verplicht op grond van het Verdrag aanwijzingen uit te voeren en kunnen ook, indien nodig, optioneel verklaringen verstrekken en voorbehoud maken.

Een overzicht van de informatie die aan de depositaris en/of het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie moet worden meegedeeld, is opgenomen in bijlage II, maar de aandacht wordt erop gevestigd dat elke staat:

- ☐ ervoor moet zorgen dat op het moment van bekrachtiging/toetreding (of in elk geval vóór de inwerkingtreding van het Verdrag) een centrale autoriteit of centrale autoriteiten zijn aangewezen;¹¹
- ☐ ervoor moet zorgen dat de contactgegevens van elke centrale autoriteit en de taal/talen van communicatie onverwijld worden meegedeeld aan het Permanent Bureau en dat wijzigingen worden doorgegeven;
- ☐ autoriteiten kan aanwijzen aan wie verzoeken op grond van artikelen 8 en 9 (overdracht van bevoegdheid) en artikel 33 (verzoeken tot plaatsing van een kind in een pleeggezin of instelling) moeten worden gericht;¹² ervoor moet zorgen dat de aanwijzing en de contactgegevens, alsook de taal/talen van communicatie van de autoriteiten onverwijld worden meegedeeld aan het Permanent Bureau;
- ☐ moet nagaan of een verklaring nodig is op grond van artikel 34, lid 2 (wanneer een beschermende maatregel wordt overwogen, moet informatie die van belang is voor de bescherming van het kind worden meegedeeld aan zijn autoriteiten via de centrale autoriteit);¹³
- ☐ moet nagaan of voorbehoud noodzakelijk is op grond van artikel 54 (taal van communicatie) en artikel 55 (vermogen);¹⁴
- ☐ moet nagaan of een verklaring op grond van artikel 59 noodzakelijk is (toepassingsgebied van het Verdrag op territoriale eenheden).¹⁵

6. Tijdens de tenuitvoerlegging

- ☐ Ontwikkel mechanismen en voer ze uit om de toepassing en werking van het Verdrag te controleren en evalueren, bv. een mechanisme voor raadpleging van rechterlijke instanties en andere autoriteiten die handelen op grond van het Verdrag. Door een regelmatige evaluatie kunnen eventuele moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging worden opgespoord en opgelost.
- ☐ Zorg ervoor dat wijzigingen aan contactgegevens van centrale autoriteiten en aangewezen autoriteiten aan het Permanent Bureau worden meegedeeld.
- ☐ Raadpleeg de volgende bronnen voor hulp:

¹¹ Art. 29; art. 45. Indien geen centrale autoriteit is aangewezen op het moment van bekrachtiging/toetreding, bestaat het risico dat andere verdragsluitende staten hierdoor beslissen bezwaar te maken tegen de toetreding.

¹² Art. 44; art. 45.

¹³ Art. 45; art. 60. Zie ook par. 144 van het toelichtend verslag.

¹⁴ Art. 60. Zie ook par. 181 van het toelichtend verslag.

¹⁵ Art. 60.

- Website van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht: www.hcch.net
- P. Lagarde, "Explanatory Report on the Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children", *Proceedings of the Eighteenth Session, Tome II, Protection of children*, Den Haag, SDU, 1998, beschikbaar op www.hcch.net, "Publications" en vervolgens "Explanatory Reports".
- *The Judges' Newsletter on International Child Protection* – beschikbaar op de website van de Haagse Conferentie onder "Publications" en vervolgens "Judges' Newsletter".
- Een lijst van de beschikbare hulpmiddelen van staten die voor andere staten een hulp kunnen zijn (zie bijlage IV).

Specifieke uitvoerende maatregelen

Hoofdstuk I – Toepassingsgebied

- ☐ Ga na welke beschermende maatregelen al beschikbaar zijn in het nationale recht en wat hun verband met het Verdrag is. De in artikel 3 opgesomde maatregelen zijn niet uitputtend en er kunnen nog andere beschermende maatregelen in uw staat beschikbaar zijn.¹⁶
- ☐ Ga na welke rechten en verantwoordelijkheden er in uw nationaal recht onder "ouderlijke verantwoordelijkheid" vallen (zie art. 1, lid 2).

Hoofdstuk II – Bevoegdheid

- ☐ Ga na of de wetgeving moet worden gewijzigd zodat de rechterlijke of administratieve autoriteiten de bevoegdheid hebben om beschermende maatregelen te nemen op basis van de "gewone verblijfplaats" van het kind (art. 5).
- ☐ Autoriteiten moeten ook bepaalde beschermende maatregelen kunnen nemen ten aanzien van een kind dat **aanwezig** is in de staat, maar er zijn **gewone verblijfplaats** niet heeft (art. 6, 11 en 12).
- ☐ Merk op dat de autoriteiten op grond van het Verdrag beschermende maatregelen mogen nemen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een andere verdragsluitende staat in het kader van een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed of tot nietigverklaring van het huwelijk van de ouders. Dat kan slechts in een zeer beperkt aantal situaties en alleen als dat op grond van het recht van die staat is toegestaan (art. 10).
- ☐ Ga na welke rechterlijke of administratieve autoriteiten bevoegd zullen zijn om op grond van het Verdrag te handelen en zorg ervoor dat ze op de hoogte zijn van wijzigingen aan wetgeving, beleid of praktijken.
- ☐ Ga na welke uitvoerende maatregelen nodig kunnen zijn om de overdracht van bevoegdheid op grond van artikelen 8 en 9 te bevorderen, bijvoorbeeld:
 - wijzigingen aan wetgeving of regels zodat de bevoegde autoriteiten bevoegdheid kunnen overdragen of aanvaarden (autoriteiten moeten op de hoogte zijn van de overdrachtsvoorwaarden, met name dat de overdracht in het belang van het kind moet zijn en beide bevoegde autoriteiten hiermee moeten instemmen (zie art. 8 en 9);

¹⁶

De lijst in art. 4 van aangelegenheden waarop het Verdrag niet van toepassing is, is wel uitputtend. Zie toelichtend verslag, par. 26 tot en met 36.

- tenuitvoerlegging van interne procedures, zoals:
 - mechanismen voor het overdragen of aanvaarden van bevoegdheid (autoriteiten moeten in passende zaken kunnen instemmen met verzoeken tot overdracht of aanvaarding van bevoegdheid). Ga na:
 - hoe het verzoek om beschermende maatregelen zal worden voorgelegd aan een autoriteit wanneer de bevoegdheid is aanvaard; en
 - hoe ervoor zal worden gezorgd dat de zaak niet langer wordt behandeld door de autoriteiten van uw staat wanneer de bevoegdheid is overgedragen;
 - procedures voor het doorzenden en ontvangen van verzoeken voor overdracht van bevoegdheid en de eventuele rol van de centrale autoriteit (staten moeten nadenken over hoe hun autoriteiten zullen communiceren met autoriteiten in andere verdragsluitende staten, bijvoorbeeld via een rechtstreekse uitwisseling tussen de bij de procedure betrokken bevoegde autoriteiten of via de centrale autoriteit; ze moeten ook nagaan of een verklaring op grond van artikel 44 nodig is (d.w.z. aanwijzing van de autoriteiten aan wie verzoeken op grond van art. 8 en 9 moeten worden gericht));
 - procedures voor partijen bij een zaak (andere partijen dan centrale autoriteiten en bevoegde autoriteiten) die worden gevraagd om een verzoek tot overdracht van bevoegdheid in te dienen; men mag niet vergeten dat een partij zich in een andere verdragsluitende staat kan bevinden.

Hoofdstuk III – Toepasselijk recht

- ☐ Ga na of de huidige wetgeving moet worden aangepast om:
 - de ouderlijke verantwoordelijkheid die is ontstaan of is tenietgedaan op grond van het recht van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, met name het recht van een andere staat (art. 16), te kunnen erkennen;
 - autoriteiten in staat te stellen **bij wijze van uitzondering** het recht van een andere staat waarmee het kind een "nauwe band" heeft, toe te passen of daarmee rekening te houden (art. 15, lid 2).

Hoofdstuk IV – Erkenning en tenuitvoerlegging

- ☐ Ga na of er uitvoerende maatregelen moeten worden genomen om bestaande wetgeving of procedures die in strijd zijn met de volgende bepalingen te wijzigen:
 - door de autoriteiten van een verdragsluitende staat genomen beschermende maatregelen moeten "**van rechtswege**" worden erkend (art. 23, lid 1);
 - de erkenning van in een andere verdragsluitende staat genomen beschermende maatregelen mag slechts worden geweigerd op de in artikel 23, lid 2, opgesomde gronden;
 - iedere "**belanghebbende persoon**" kan verzoeken een beslissing te nemen over de erkenning of de niet-erkenning van een in een andere verdragsluitende staat genomen maatregel (art. 24); deze belanghebbende persoon kan zich buiten de aangezochte staat bevinden;
 - de procedure voor de verklaring van uitvoerbaarheid of de registratie van beschermende maatregelen moet "**eenvoudig en snel**" zijn (art. 26);
 - de tenuitvoerlegging van beschermende maatregelen vindt plaats overeenkomstig het recht van de aangezochte staat binnen de door dat recht voorziene grenzen, met inachtneming van het belang van het kind (art. 28).

- ☐ Onderzoek of er binnen het nationale recht bepalingen bestaan die niet in het Verdrag zijn opgenomen en die van toepassing zijn op de erkenning, verklaring van uitvoerbaarheid of registratie voor tenuitvoerlegging van beschermende maatregelen die door een andere staat zijn genomen en ga het verband na tussen deze bepalingen en het Verdrag.

Hoofdstuk V – Samenwerking

a) Centrale autoriteiten

De centrale autoriteiten spelen een belangrijke rol in de doeltreffende werking van het Verdrag. In het ideale geval worden centrale autoriteiten opgericht en beheerd om dienst te doen als contactpunt en als aanvulling op bestaande nationale en grensoverschrijdende regelingen.

- ☐ Ga, indien uw staat van plan is een centrale autoriteit in te stellen, na:
- welke autoriteit het best de functies van een centrale autoriteit kan uitvoeren (een autoriteit met bevoegdheden die nauw aanleunen bij het Verdrag komt hiervoor het meest in aanmerking. De centrale autoriteit moet ook de samenwerking tussen nationale autoriteiten die bevoegd zijn voor de verschillende aspecten van kindbescherming kunnen bevorderen en zelf samenwerken met de centrale autoriteiten in andere verdragsluitende staten. De centrale autoriteit kan bijvoorbeeld een overheidsinstantie zijn, zoals een ministerie dat bevoegd is voor justitie of een ministerie met bevoegdheden op het gebied van kinderen en gezin. Er kan ook een niet-gouvernementele organisatie met gelijksoortige bevoegdheden voor kinderen worden aangewezen.);
 - welke functies die centrale autoriteiten zullen uitvoeren en welke functies de andere autoriteiten zullen uitvoeren (zie bijlage III);
 - welke maatregelen er nodig zijn om ervoor te zorgen dat alle autoriteiten over de nodige bevoegdheden en middelen beschikken om hun functies op grond van het Verdrag doeltreffend uit te voeren;
 - of er interne procedures nodig zijn om ervoor te zorgen dat verzoeken snel worden doorgezonden en verwerkt. Bijvoorbeeld:
 - communicatie tussen centrale autoriteiten, bevoegde autoriteiten en andere autoriteiten **binnen** uw staat,
 - communicatie met autoriteiten in andere staten;
 - hoe bemiddeling, verzoening of overeenkomstige methoden kunnen worden gebruikt om minnelijke schikkingen te bevorderen met betrekking tot beschermende maatregelen (art. 31, onder b)) (identificeer de diensten waar de partijen terechtkunnen voor hulp bij het zoeken naar minnelijke oplossingen);
 - of een "redelijke vergoeding" mag worden gevraagd voor het verlenen van bepaalde diensten, met inachtneming van het feit dat centrale autoriteiten en andere overheidsinstanties van de verdragsluitende staten hun eigen kosten moeten dragen bij de uitvoering van hun verplichtingen op grond van het Verdrag (art. 38).¹⁷
- ☐ Beslis, indien uw staat partij is bij het Haagse Kinderontvoeringsverdrag van 1980, of de aangewezen centrale autoriteiten voor het Verdrag van 1980 ook kunnen optreden voor het Verdrag van 1996.
- Indien er andere centrale autoriteiten worden aangewezen, moet ervoor worden gezorgd dat de centrale autoriteiten elkaar kunnen raadplegen in zaken betreffende ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren van een kind¹⁸ of omgangs-/contactzaken.

¹⁷ Zie toelichtend verslag, par. 152.

¹⁸ Zie art. 7.

b) Toegang – artikel 35

- ☐ Ga na of er uitvoerende maatregelen of wijzigingen aan de huidige wetgeving nodig zijn om:
 - een ouder die in een andere verdragsluitende staat verblijft bij te staan bij "de verzekering van de daadwerkelijke uitoefening van het omgangsrecht" (bepaal welke autoriteiten verzoeken om bijstand zullen doorsturen en ontvangen);
 - autoriteiten die omgangsprocedures behandelen in staat te stellen informatie van andere verdragsluitende staten over de geschiktheid van een ouder die in een andere staat verblijft, te onderzoeken.
- ☐ Ga na welke juridische bijstand of andere adviesdiensten eventueel beschikbaar zijn voor buitenlandse ouders die verzoeken om beschermende maatregelen voor omgang met een kind dat zijn gewone verblijfplaats in uw staat heeft.

Voor meer advies over dit aspect van het Verdrag, zie *Transfrontier Contact Concerning Children – General Principles and Guide to Good Practice (2008)*, beschikbaar op www.hcch.net onder "Child Abduction" en vervolgens "Guides to Good Practice".

c) Grensoverschrijdende plaatsing van kinderen – artikel 33

- ☐ Ga na of er uitvoerende maatregelen of wijzigingen aan de huidige wetgeving nodig zijn met betrekking tot de grensoverschrijdende plaatsing van het kind in een pleeggezin of in een instelling dan wel de verstrekking van zorg aan het kind door middel van *kafala* of een overeenkomstig rechtsinstituut.
- ☐ Ga na welke autoriteiten het best in staat zijn om:
 - voorgestelde plaatsingen te onderzoeken;
 - rapporten over het kind op te stellen;
 - verzoeken van andere verdragsluitende staten te ontvangen en door te sturen.
- ☐ Ga na welke waarborgen en normen van toepassing moeten zijn voordat de centrale autoriteit of andere bevoegde autoriteit instemt met een grensoverschrijdende plaatsing of verstrekking van zorg.
- ☐ Een aanwijzing op grond van artikel 44 kan nodig zijn (verdragsluitende staten kunnen de autoriteiten aanwijzen aan wie verzoeken op grond van artikel 33 moeten worden gericht).
- ☐ Zorg voor communicatieprocedures binnen de staat en met andere verdragsluitende staten om te vermijden dat kinderen worden geplaatst zonder de instemming van de ontvangende staat.

d) Gerechtelijke communicatie

Het internationale Haagse netwerk van rechters bevordert rechtstreekse gerechtelijke communicatie en de uitwisseling van informatie tussen rechters in verschillende landen.

- ☐ Indien uw staat in het netwerk is vertegenwoordigd, ga na of de aangewezen rechter ook informatie met betrekking tot het Verdrag moet meedelen. Onderzoek of het nuttig zou zijn om een aanvullende rechter aan te wijzen die een bijzondere interesse of deskundigheid heeft op het gebied van het Verdrag.
- ☐ Indien uw staat niet in het netwerk is vertegenwoordigd, ga na of iemand van het gerechtelijk apparaat een gespecialiseerde kennis van de werking van het Verdrag heeft en zou willen deelnemen. Raadpleeg voor meer informatie over het netwerk het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie.
- ☐ Onderzoek de mogelijke rol van rechtstreekse gerechtelijke communicatie voor de toepassing van artikelen 8 en 9 in uw staat.
- ☐ Ga na of er uitvoerende maatregelen nodig zijn om de rechtstreekse gerechtelijke communicatie van een rechtsgrondslag te voorzien.

Vertrouwelijkheid (art. 41-42)

- ☐ Ga na of de bestaande nationale wetgeving volstaat om de vertrouwelijkheid van de op grond van het Verdrag verzamelde of meegedeelde informatie te beschermen.
- ☐ Als er in uw staat beperkingen bestaan voor het soort informatie dat kan worden meegedeeld aan derden, onderzoek of er uitzonderingen kunnen worden gemaakt voor een uitwisseling van informatie die in overeenstemming met het Verdrag zou zijn, bijvoorbeeld wanneer een kind moet worden beschermd in een spoedeisend geval.

Verband tussen het Verdrag en andere regelingen

- ☐ Ga na bij welke andere internationale regelingen op het gebied van de bescherming van kinderen uw staat partij is en wat hun verband met het Verdrag is. Overleg, indien nodig, met andere partijen bij de regelingen of een verklaring nodig is om de verenigbaarheid met het Verdrag te verzekeren (art. 52).

Maart 2009

BIJLAGE I

Controlelijst van bepalingen van het Verdrag van 1996 waarvoor nationale wetten of procedures mogelijk moeten worden gewijzigd

In de volgende tabel zijn bepalingen opgenomen waarvoor wetgevende of procedurele wijzigingen nodig kunnen zijn om de doeltreffende tenuitvoerlegging en werking van het Verdrag te verzekeren. Dergelijke wijzigingen zijn uiteraard minder interessant voor de landen waar de bepalingen van het Verdrag automatisch worden opgenomen in het rechtsstelsel.

<i>Artikel</i>	<i>Bepaling</i>	<i>Vraagstelling</i>
Artikel 5	De staat waar het kind zijn "gewone verblijfplaats" heeft, is bevoegd om beschermende maatregelen te nemen.	Zijn autoriteiten bevoegd om maatregelen te nemen op basis van de "gewone verblijfplaats" van een kind?
Artikelen 6, 11, 12	Verdragsluitende staten mogen bepaalde beschermende maatregelen nemen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats niet in die staat heeft, maar er aanwezig is.	Zijn autoriteiten bevoegd om beschermende maatregelen te nemen wanneer een kind wel aanwezig is in de staat, maar er zijn gewone verblijfplaatsen niet heeft? Kunnen autoriteiten beschermende maatregelen nemen op grond van artikel 12 die voorlopig zijn en een beperkte territoriale werking hebben?
Artikel 7	In gevallen van kinderontvoering behouden de autoriteiten van de staat waar het kind net voor het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren zijn gewone verblijfplaats had, de bevoegdheid om beschermende maatregelen te nemen totdat aan bepaalde voorwaarden is voldaan.	Bestaan er mechanismen die ervoor zorgen dat de bevoegde autoriteiten weten dat de zaak een zaak van internationale ontvoering van kinderen is? Is de bevoegdheid van de autoriteiten van de staat waar het kind zich bevindt beperkt zodat ze alleen maatregelen in spoedeisende gevallen kunnen nemen?
Artikelen 8, 9	Bevoegdheid kan worden overgedragen tussen autoriteiten van verdragsluitende staten als aan bepaalde voorwaarden is voldaan.	Kunnen autoriteiten bevoegdheid overdragen of aanvaarden in overeenstemming met het Verdrag? Bestaan er procedures om de overdracht van bevoegdheid te bevorderen?

Artikel 10	Als aan bepaalde voorwaarden is voldaan, kunnen autoriteiten beschermende maatregelen nemen ten aanzien van een kind dat zijn gewone verblijfplaats heeft in een andere verdragsluitende staat, indien de maatregelen worden genomen in het kader van een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed of tot nietigverklaring van het huwelijk van de ouders.	Zorg ervoor dat, indien autoriteiten van uw staat beschermende maatregelen kunnen nemen in het kader van een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed van de ouders, ze dit slechts doen wanneer is voldaan aan de voorwaarden in artikel 10, lid 1, onder a) en b).
Artikelen 1, 3, 16-18	In artikel 1, lid 2, van het Verdrag wordt ouderlijke verantwoordelijkheid omschreven. Beschermende maatregelen omvatten de toekenning, de uitoefening, de overdracht en de beëindiging of de beperking van ouderlijke verantwoordelijkheid.	Kent uw rechtsstelsel ook het begrip "ouderlijke verantwoordelijkheid"? Wat zijn in uw staat de rechten en verantwoordelijkheden die aan het begrip "ouderlijke verantwoordelijkheid" zijn verbonden? Wordt de ouderlijke verantwoordelijkheid die is ontstaan of is tenietgedaan op grond van het recht van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, met name het recht van een andere staat, erkend?
Artikel 23	Beschermende maatregelen worden in alle andere verdragsluitende staten "van rechtswege" erkend.	Worden beschermende maatregelen die in een andere verdragsluitende staat zijn genomen van rechtswege in uw staat erkend? Wordt met andere woorden een maatregel erkend zonder dat een procedure eraan voorafgaat?
Artikel 24	Iedere "belanghebbende persoon" kan verzoeken een beslissing te nemen over de erkenning of de niet-erkenning van een in een andere verdragsluitende staat genomen maatregel.	Kan een belanghebbende persoon vragen of een beschermende maatregel wordt erkend of niet? Deze belanghebbende persoon kan zich in een andere verdragsluitende staat bevinden.
Artikel 26	De verklaring van uitvoerbaarheid of de registratie van beschermende maatregelen moet een "eenvoudige en snelle procedure" zijn.	Zijn de procedures voor de registratie van beschermende maatregelen "eenvoudig en snel"?
Artikelen 30-39	Samenwerking op grond van het Verdrag.	Beschikken alle autoriteiten over de nodige bevoegdheden en middelen om hun functies op grond van het Verdrag doeltreffend uit te voeren?

BIJLAGE II

Informatie die de staten die partij zijn bij het Verdrag van 1996 aan de depositaris of het Permanent Bureau moeten meedelen

Aanwijzingen waarvan de verdragsluitende staten rechtstreeks aan het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht mededeling moeten doen (art. 45, lid 1)

Artikel 29	Verdragsluitende staten wijzen een centrale autoriteit aan die is belast met de naleving van de door het Verdrag aan haar opgelegde verplichtingen. De contactgegevens van elke centrale autoriteit en de taal/talen van communicatie moeten onverwijld worden meegedeeld aan het Permanent Bureau. Federale staten, staten waarin meer dan één rechtsstelsel geldt en staten die autonome territoriale eenheden omvatten, staat het vrij meer dan één centrale autoriteit aan te wijzen. Indien meer dan één centrale autoriteit is aangewezen, wijst de staat de centrale autoriteit aan waaraan alle mededelingen kunnen worden gericht met het oog op doorgeleiding daarvan aan de bevoegde centrale autoriteit binnen deze staat.
Artikel 44	Verdragsluitende staten kunnen de autoriteiten aanwijzen tot wie de verzoeken bedoeld in de artikelen 8, 9 en 33 dienen te worden gericht.

Het wordt aangeraden de volgende informatie aan het Permanent Bureau mee te delen

Artikel 40	Elke verdragsluitende staat wijst de autoriteiten aan die bevoegd zijn om verklaringen op te stellen op grond van artikel 40. De contactgegevens en de taal/talen van communicatie van de aangewezen autoriteiten moeten worden meegedeeld aan het Permanent Bureau.
-------------------	---

Kennisgevingen die aan de depositaris moeten worden meegedeeld¹⁹

Artikel 57	Regelingen betreffende bekrachtiging, aanvaarding en goedkeuring.
Artikel 58	Regelingen betreffende toetreding. Bezwaren tegen toetreding. Verdragsluitende staten mogen bezwaar maken tegen de <i>toetreding</i> van een toetredende staat binnen zes maanden na de ontvangst van een kennisgeving van toetreding.²⁰

¹⁹

Ministerie van Buitenlandse Zaken van het Koninkrijk der Nederlanden.

²⁰

Merk op dat staten op het moment dat ze het Verdrag *bekrachtigen, aanvaarden of goedkeuren*, bezwaar mogen maken tegen een eerdere toetreding.

Artikel 62	Een staat die partij is bij het Verdrag kan dit opzeggen door middel van een kennisgeving gericht aan de depositaris.
-------------------	---

Verklaringen die kunnen worden gedaan en aan de depositaris moeten worden meegedeeld

Artikel 45	Een staat kan verklaren dat verzoeken om informatie ingevolge het artikel 34, lid 2, slechts via zijn centrale autoriteit kunnen worden doorgeleid.
Artikel 52	Het Verdrag laat onverlet internationale regelingen waarbij de verdragsluitende staten partij zijn en die bepalingen bevatten over in dit Verdrag geregelde onderwerpen tenzij een andersluidende verklaring wordt afgelegd door de staten die partij zijn bij dergelijke regelingen.
Artikel 59	Indien een staat twee of meer territoriale eenheden heeft waarin verschillende rechtsstelsels van toepassing zijn, kan hij verklaren dat het Verdrag van toepassing is op alle territoriale eenheden, of op één of meer, van de verdragsluitende staat (die dan moeten worden geïdentificeerd). De verklaring kan worden gewijzigd.

Informatie die moet worden verstrekt aan de depositaris betreffende overeenkomsten tussen verdragsluitende staten

Artikel 39	Verdragsluitende staten kunnen met andere verdragsluitende staten overeenkomsten sluiten met het oog op verbetering van de werking van het Verdrag. Een kopie van dergelijke overeenkomsten wordt aan de depositaris overgelegd.
-------------------	--

Voorbehoud dat kan worden gemaakt en aan de depositaris moet worden meegedeeld

Artikel 54, lid 2	Staten kunnen een voorbehoud maken als bezwaar tegen het gebruik van hetzij het Frans, hetzij het Engels.
Artikel 55	Een verdragsluitende staat kan zich de bevoegdheid van zijn autoriteiten voorbehouden maatregelen te nemen gericht op de bescherming van het vermogen van een kind dat op zijn grondgebied is gelegen en zich het recht voorbehouden een ouderlijke verantwoordelijkheid of een maatregel niet te erkennen indien dat gezag of die maatregel in strijd is met een door zijn autoriteiten ten aanzien van dat vermogen genomen maatregel.
Artikel 60, lid 2	Het intrekken van een voorbehoud.

BIJLAGE III

Functies van centrale autoriteiten en andere autoriteiten op grond van het Verdrag van 1996

Rechtstreekse verplichtingen van centrale autoriteiten

Artikel 30, lid 1	De centrale autoriteiten werken onderling samen en bevorderen de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten in hun staten.
Artikel 30, lid 2	De centrale autoriteiten nemen alle passende maatregelen om informatie te verstrekken over de wetgeving van en de beschikbare diensten in hun staat op het gebied van de bescherming van kinderen.

Functies waarvoor verdragsluitende staten specifieke autoriteiten kunnen aanwijzen tot wie verzoeken dienen te worden gericht (art. 44)

Artikel 8, lid 1	Verzoeken tot overdracht van bevoegdheid: de autoriteit van een verdragsluitende staat die bevoegd is, kan een autoriteit in een andere verdragsluitende staat verzoeken, of de partijen uitnodigen haar te verzoeken, om in een bepaalde zaak de bevoegdheid te aanvaarden.
Artikel 9, lid 1	Verzoeken tot aanvaarding van bevoegdheid: de autoriteit van een verdragsluitende staat die niet bevoegd is, kan een autoriteit in de verdragsluitende staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, verzoeken, of de partijen uitnodigen haar te verzoeken, om in een bepaalde zaak de bevoegdheid over te dragen.
Artikel 33	Verzoeken betreffende grensoverschrijdende plaatsing: de centrale autoriteit of bevoegde autoriteit van verdragsluitende staten moet overleg plegen met de centrale autoriteit of een bevoegde autoriteit in een andere verdragsluitende staat betreffende de plaatsing in die andere staat van een kind in een pleeggezin of in een instelling dan wel betreffende de verstrekking van zorg door middel van <i>kafala</i> of een overeenkomstig rechtsinstituut. De verzoekende staat moet een rapport verstrekken met de redenen voor de plaatsing. De aangezochte staat deelt zijn beslissing over de voorgestelde plaatsing mee.

Andere functies die mogen worden uitgevoerd door de centrale autoriteiten, bevoegde autoriteiten of andere overheidsinstanties die de verdragsluitende staat aanwijst²¹

Artikel 23, 24	Ontvangen en doorzenden van verzoeken tot erkenning of niet-erkenning van maatregelen.
Artikel 26	Verklaring van uitvoerbaarheid of registratie voor tenuitvoerlegging van beschermende maatregelen die in een andere verdragsluitende staat zijn genomen.
Artikel 28	Tenuitvoerlegging van beschermende maatregelen.
Artikel 31, onder a)	Autoriteiten om communicatie te bevorderen en bijstand te verlenen op grond van artikelen 8 en 9 en hoofdstuk V.
Artikel 31, onder b)	Bevorderen van minnelijke oplossingen voor beschermende maatregelen waarop het Verdrag van toepassing is.
Artikel 31, onder c)	Op verzoek van bevoegde autoriteiten bijstand verlenen bij het opsporen van vermiste kinderen die bescherming nodig hebben.
Artikel 32, onder a)	Een rapport uitbrengen over de situatie van het kind in de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft.
Artikel 32, onder b)	Een bevoegde autoriteit verzoeken beschermende maatregelen ten aanzien van een kind te nemen.
Artikel 34, lid 1	Ontvangen of doorzenden van informatie die van belang is voor de bescherming van een kind. Staten kunnen verklaren dat verzoeken ingevolge artikel 34, lid 1, slechts via zijn centrale autoriteit kunnen worden doorgeleid.
Artikel 35, lid 1	Bijstaan bij de verzekering van de daadwerkelijke uitoefening van het omgangsrecht.
Artikel 35, lid 2	Autoriteiten van de verdragsluitende staat waar een ouder die niet het gezagsrecht heeft, verblijft, kunnen op verzoek inlichtingen verzamelen en zich uitspreken over de geschiktheid van de ouder om het omgangsrecht uit te oefenen. Autoriteiten van een verdragsluitende staat die beslissen over een verzoek van een ouder van een andere staat tot omgang met een kind, moeten de verzamelde inlichtingen of de bevindingen van de autoriteiten van de verdragsluitende staat waar die ouder verblijft, aanvaarden en er rekening mee houden.

21

Bijvoorbeeld: overheidsagentschappen, rechtbanken, administratieve autoriteiten/tribunalen, diensten voor kindermwzijn, gezondheidswerkers, diensten voor maatschappelijk mwzijn, adviserende diensten, justitiële diensten, politiediensten, bemiddelaars. De staten moeten ervoor zorgen dat alle autoriteiten over de nodige bevoegdheden en middelen beschikken om hun functies op grond van het Verdrag doeltreffend uit te voeren. Het kan ook nodig zijn om procedures in te voeren zodat autoriteiten weten wat de verantwoordelijkheden en functies van de verschillende autoriteiten in de staat zijn.

Artikel 36	Wanneer een kind is verhuisd en is blootgesteld aan een ernstig gevaar doen de bevoegde autoriteiten bij wie de procedure aanhangig is gemaakt, mededeling van het gevaar aan de staat waar het kind zich bevindt (onverminderd art. 37).
Artikel 40	Er kan op grond van artikel 40 een verklaring worden verstrekt aan een persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid heeft of aan wie de bescherming van de persoon of het vermogen van het kind is toevertrouwd. De verklaring moet de hoedanigheid aangeven waarin die persoon kan optreden.

BIJLAGE IV**Beschikbare hulpmiddelen van staten die voor andere staten een hulp kunnen zijn****HAAGSE CONFERENTIE VOOR INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT**

www.hcch.net

AUSTRALIË (Engels)

Family Law (Child Protection) Regulations 2003 (Cth)

<http://www.comlaw.gov.au/comlaw/legislation/LegislativeInstrument1.nsf/0/71EB7B19DB0B4659CA256F700080E993?OpenDocument>

Family Law Act 1975 (Cth) – Division 4

<http://www.comlaw.gov.au/ComLaw/Legislation/ActCompilation1.nsf/current/bytitle/59D7F763D13627B5CA2573B5001A451B?OpenDocument&mostrecent=1>

Child Protection (International Measures) Act 2003 (Qld)

<https://www.legislation.qld.gov.au/LEGISLTN/CURRENT/C/ChildProtInMA03.pdf>

Child Protection (International Measures) Act 2006 (NSW)

[http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%22Child%20Protection%20\(International%20Measures\)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y](http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%22Child%20Protection%20(International%20Measures)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y)

Child Protection (International Measures) Act 2003 (Tas)

http://www.thelaw.tas.gov.au/tocview/index.w3p;cond=;doc_id=23%2B%2B2003%2BAT%40EN%2B20080731230000;hison=;prompt=;rec=;term

EUROPESE UNIE (Engels, Frans, Spaans)

Beschikking van de Raad van 5 juni 2008 waarbij bepaalde lidstaten worden gemachtigd om het Verdrag van 1996 te bekrachtigen of tot dit verdrag toe te treden

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0431&from=EN>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0431&from=EN>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0431&from=EN>

DENEMARKEN (Deens)

Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Wet inzake het Verdrag van 1996

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=31721>

FRANKRIJK (Frans)

Enfance: responsabilité parentale et protection des enfants (convention de La Haye)

http://www.assemblee-nationale.fr/13/dossiers/lahaye_responsabilite_parentale.asp

IERLAND (Engels)

Protection of Children (Hague Convention) Act, 2000

<http://www.irishstatutebook.ie/2000/en/act/pub/0037/index.html>

NEDERLAND (Nederlands)

Uitvoeringswet internationale kinderscherming,

16 februari 2006

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0019574/>

ZWITSERLAND (Duits, Frans, Italiaans)

Aankondigingen en documenten – Naar een meer doeltreffende bescherming van kinderen in gevallen van internationale kinderontvoering, 28 februari 2007

Vers une protection plus efficace des enfants en cas d'enlèvement international

Entführte Kinder werden besser geschützt

Migliore protezione dei minori rapiti

http://www.bj.admin.ch/bj/fr/home/dokumentation/medieninformationen/2007/ref_2007-02-281.html

**Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht
Permanent Bureau**

Churchillplein 6b
2517 JW Den Haag
Nederland

Telefoon: +31 70 363 3303

Faxnummer: +31 70 360 4867

E-mail: secretariat@hcch.net

Website: www.hcch.net

DOI 10.2838/05144